AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

PO LAIDOTUVIŲ

AGATHA CHRISTIE

PO LAIDOTUVIŲ

LEIDYKLA

UDK 820-3
CH 525

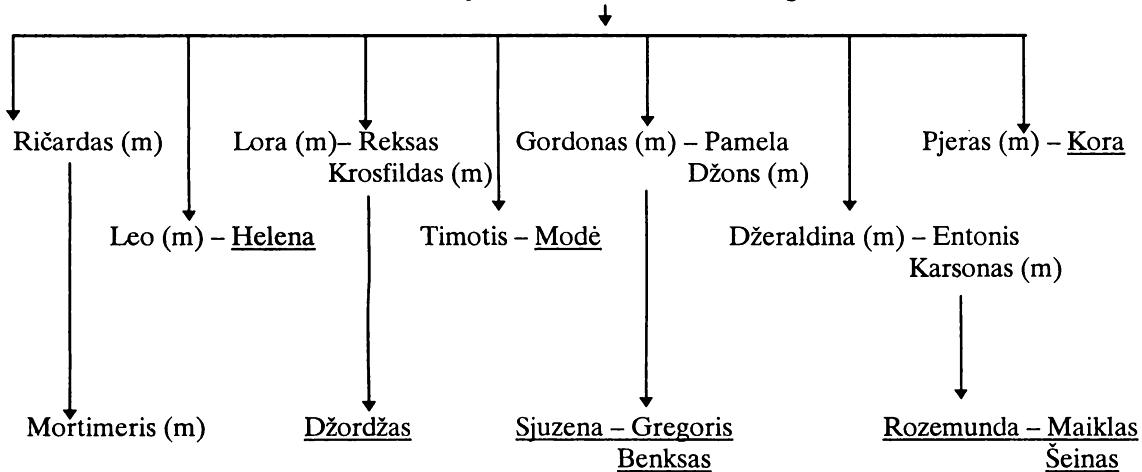
AGATHA CHRISTIE

AFTER THE FUNERAL

Iš anglų kalbos vertė
PRAURIMĖ LIDIJA BUDINIENĖ

ISBN 9986-833-08-6

DŽEIMSUI
laimingų dienų
Ebyje prisiminimui

EBERNEČIŲ ŠEIMA
(Pabrauktieji dalyvavo Ričardo Ebernečio laidotuvėse)

1 SKYRIUS

Senasis Lenskomas klibinkščiavo iš kambario į kambarį, visur pakeldamas naktines užuolaidas. Kartkartėmis jis įdėmiai pažvelgdavo pro langus, primerkdamas savo nuo amžiaus nusilpusias akis.

Greitai jie turėtų grįžti iš laidotuvių. Jis paspartino žingsnį. Kiek daug langų šiame name!

Enderbi-Holas buvo dar Viktorijos laikais statytas didžiulis gotikos stiliaus namas. Langų užuolaidos visuose namo kambariuose buvo pasiūtos iš labai puošnaus, bet dabar jau išblukusio aksomo. Kai kurių kambarių sienos buvo apmuštos taip pat jau išblukusiu šilku. Stovėdamas žaliojoje svetainėje, senasis liokajus pažvelgė į senojo Kornelijaus Eberněčio portretą, kabantį virš židinio. Tai jis pastatė Enderbi-Holą. Ruda Kornelijaus Eberněčio barzda agresyviai styrojo atsikišusi priekin, o ranka ilsėjosi ant gaublio – neaišku, ar jam pačiam to norint, ar dailininko sumanymu.

Panašu, kad jo būta labai valdingo žmogaus, bent taip visada apie jį galvodavo senasis Lenskomas, ir jis buvo laimingas, kad jam neteko to žmogaus pažinoti asmeniškai. Jam labiau patiko misteris Ričardas. Geras šeimininkas – štai koks buvo misteris Ričardas. Jo mirtis buvo labai netikėta, nors, žinoma, daktaras pastaruoju metu jį aplankydavo. Ak, juk šeimininkas neatsigavo nuo smūgio, patirto dėl jaunojo ponaičio Mortimerio mirties. Seniokas palingavo galvą, skubiai pasukdamas į baltąjį miegamąjį. Tai buvo siaubinga, tikra katastrofa! Toks puikus ir garbingas jaunas džentelmenas, toks

stiprus ir sveikas! Tiesiog sunku įsivaizduoti, kad tai galėjo jam atsitikti. Gaila, tikrai labai gaila... Štai kaip klostėsi reikalai pastaruoju metu. Šeimininkui to buvo per daug. Ir vis tiek dar prieš savaitę jis atrodė ganėtinai gerai.

Trečioji užuolaida baltajame miegamajame užstrigo ir nepakilo iki reikiamo aukščio. Kildama ji pakrypo šiek tiek šonan ir užsikirto. Tai vis dėl silpnų spyruoklių, štai kur priežastis – tos užuolaidos labai senos, kaip ir viskas šiame name. O šiais laikais tokių senienų niekas netaiso. Jos per daug senamadiškos – štai ką jie apie jas pasakytų, linguodami galvas su kvailu pranašumu veiduose, tarsi seni daiktai nebūtų žymiai geresni už naujuosius! Jis galėtų jiems tai išaiškinti. Tos šiuolaikinės medžiagos – tikras niekalas. Kartais medžiaga dar visai nauja, bet sutyžta tiesiog rankose. Arba netikusi pati medžiaga, arba prasti meistrai, ją išaudę. O taip, jis jiems galėtų viską paaiškinti. Jam nepasisekė sutvarkyti užuolaidos, nors ir atsinešė kopėtėles. Jam buvo sunku lipti ant kopėčių, nes sukosi galva. Tiek to, jis nusprendė kol kas palikti šią užuolaidą ramybėje, kadangi baltojo miegamojo langai įtaisyti ne namo fasade, kur juos galėtų matyti žmonės, grįždami mašinomis iš laidotuvių. Šis kambarys pastaruoju metu nebuvo naudojamas, kadangi jau senokai Enderbyje nebebuvo moterų. Gaila, kad misteris Mortimeris nebuvo vedęs. Vietoj to, kad vestų kokią šaunią jauną ledi ir gyventų namuose, kuriuose bėgioja vaikučiai, jis nuolat vykdavo į Norvegiją žvejoti, į Škotiją medžioti, o į Šveicariją – slidinėti. Jau seniai šiame name nebebuvo jokių vaikų...

Ir Lenskomas aiškiai atsiminė tuos laikus – žymiai aiškiau, negu pastaruosius dvidešimt metų, kurie kažkaip susiliejo ar susimaišė, ir jis negalėjo net atsiminti, kas atvyko ar išvyko, netgi,– kaip jie atrodė. Bet jis pakankamai gerai prisiminė tas senąsias dienas.

Misteris Ričardas buvo lyg tėvas savo jaunesniems broliams ir seserims. Kai mirė jo tėvas, jam buvo tik dvidešimt ketveri metai. Jis iš karto pasinėrė į šeimos ir firmos valdymo reikalus. Namuose visada buvo tvarka ir visa ko perteklius. Jis užsikrovė sau visus kasdieninius namų rūpesčius ir uoliai stengėsi palaikyti tvarką namuose. Tai buvo laiminga šeima, kurioje augo visi tie jaunieji džentelmenai ir jaunosios ledi. Tiesa, kartais kildavo muštynės ir ginčai. Tada kliūdavo guvernantėms. Baugštūs sutvėrimėliai tos guvernantės. Lenskomas į jas visada žiūrėdavo iš aukšto. Jaunosios ledi mėgdavo paišdykauti, ypač mis Džeraldina. Mis Kora taip pat buvo nepėsčia, nors ir žymiai jaunesnė. O dabar misteris Leo miręs, mis Lora taip pat... Misteris Timotis tapo liūdnu invalidu. Ir mis Džeraldina numirė kažkur užsienyje. O misteris Gordonas žuvo kare. Misteris Ričardas, pats vyriausias, pasirodė esąs stipriausias iš jų visų. Jis juos visus pergyveno, bent jau beveik visus, kadangi misteris Timotis dar gyvas, ir mažoji mis Kora taip pat – ta, kuri ištekėjo už to nesimpatiško dailininko. Dvidešimt penkeri metai prabėgo nuo to laiko, kai jis matė ją paskutinį kartą. Ji buvo gražutė mergina, kai pabėgo su tuo tipu. Dabar jis ją vos pažino – tokia sustorėjusi ir taip keistai apsirengusi! Jis buvo prancūzas, ar kažkas panašaus. Aišku, kad nieko gero negalėjo išeiti iš vedybų su tokiu žmogum! Bet mis Kora visuomet buvo šiek tiek, na, kaip čia pasakius... Jei ji gyventų kaime, ją vadintų kvailele.

Ji jį prisiminė iškart. "Nagi, nagi, tai Lenskomas!", pasakė ji ir, atrodo, apsidžiaugė jį matydama. Taip, tais senais laikais jie jį labai mylėjo. Kai namuose būdavo kokie kviestiniai pietūs, jis jiems visada palikdavo ką nors skanaus. Tada senasis Lenskomas buvo visiems reikalingas, o dabar... Jaunoji karta, kurios jis ir pats dabar neatpažįsta, apie jį galvoja tik kaip apie liokajų, įleidusį šiuose namuose šaknis. "Visai nepažįs-

tama kompanija,– pagalvojo jis, kai jie visi susirinko į laidotuves,– ir nepasakyčiau, kad labai šauni kompanija."

O misis Leo buvo visai kitokia. Po vedybų ji su misteriu Leo retkarčiais čia atvažiuodavo. Ji buvo puiki moteris, ta misis Leo, tikra ledi. Visada tinkamai apsirengusi ir susišukavusi. Ir šeimininkas ją visada mėgo. Gaila, kad ji su misteriu Leo neturėjo vaikų...

Lenskomas atsipeikėjo: ką gi jis čia daro? Stovi ir svajoja apie senąsias dienas, o čia tiek darbo! Visos užuolaidos apačioje jau sutvarkytos, tad jis liepė Dženetai eiti viršun ir paruošti miegamuosius kambarius. Jis, Dženeta ir virėja dalyvavo laidotuvių ceremonijoje bažnyčioje, bet užuot važiavę su visais į krematoriumą, jie parvažiavo namo sutvarkyti užuolaidas ir paruošti priešpiečius. Tai, suprantama, turėjo būti šalti užkandžiai: kumpis, viščiukas, liežuvis ir salotos. Po to šaltas citrinų suflė ir obuolių tortas. O pradžiai – karšta sriuba; vertėtų nueiti pasižiūrėti, ar Mardžerė pasiruošusi ją paduoti, kadangi jie gali atvažiuoti bet kurią akimirką.

Lenskomas, vilkdamas kojas, nusliūkino per kambarį. Jo žvilgsnis nuslydo siena aukštyn ir apsistojo ties paveikslu virš židinio. Tai buvo antras paveikslas iš dviejų. Pirmasis kabojo žaliojoje svetainėje. Jame buvo meistriškai nutapyti baltas baltas atlasas ir perlai. Juo apsisiautusi būtybė nebuvo tokia įspūdinga. Švelnūs bruožai, lūpos širdute, per vidurį perskirti plaukai. Kukli, nepretenzinga moteris. Vienintelis misis Kornelijus Eberneti vertas dėmesio dalykas buvo jos vardas – Korali. Net praėjus šešiasdešimčiai metų nuo pirmojo jų pasirodymo, "Korali" nuospaudų pleistrai vis dar turėjo didelį pasisekimą. Niekas negalėjo pasakyti, ar tie pleistrai iš tiesų buvo tokie nuostabūs, tačiau jie patenkino visuomenės užgaidas. Jų dėka iškilo šie neogotikinio stiliaus rūmai su dideliu juos supančiu sodu. Tie pleistrai ir buvo pajamų šaltinis septyniems vaikams, tai jų

dėka ir misteris Ričardas Ebernetis prieš tris dienas mirė kaip labai turtingas žmogus.

II.

Kai Lenskomas nepatenkintas ir bambėdamas užsuko į virtuvę įspėti virėjos Mardžerės, ši nemandagiai jam atsikirto. Mardžerė buvo jauna, tik dvidešimt septynerių metų, ir nuolat erzino Lenskomą, kadangi toli gražu neatitiko tų reikalavimų, kuriuos jis kėlė tikrai virėjai.

Mardžerė nevertino Lenskomo užimamos padėties šiuose namuose. O ir patį namą vadindavo "tikru senu mauzoliejumi". Be to, ji skundėsi per didele virtuve, indauja bei maisto sandėliu. Ji vis sakydavo, jog prireikia ištisos dienos, kad visur apeitum. Tačiau Enderbyje ji jau dveji metai, nes, pirma, čia gerai moka, antra, misteriui Ebernečiui labai patinka jos patiekalai. Iš tiesų ji verda labai gerai. Dženeta, stovėdama prie virtuvės stalo, gaivinosi puodeliu arbatos. Ji buvo pagyvenusi kambarinė. Nors ir dažnai mėgdavo paprieštarauti Lenskomui savo gaižiomis pastabomis, ji paprastai palaikydavo jo pusę prieš jaunąją kartą, kuriai atstovavo Mardžeri. Ketvirtasis žmogus, esantis virtuvėje, buvo misis Džeks, "užsukusi" pagelbėti, kur prireiks. Jai labai patiko laidotuvės.

– Kaip buvo gražu,– elegantiškai šnirpštelėjusi nosimi, pasakė ji, pildamasi dar arbatos.– Devyniolika automobilių, ir bažnyčia buvo pilnut pilnutėlė. Ir kanauninkas labai gražiai atliko ceremoniją. Ir diena buvo labai graži. Ak, vargšas brangusis misteris Ebernetis! Tokių kaip jis pasaulyje jau mažai beliko. Visi jį taip gerbė.

Pasigirdo pypsėjimai ir keliu artėjančių automobilių burzgimas. Misis Džeks padėjo puodelį ir sušuko:

– Štai ir jie!

Mardžerė įjungė dujas po dideliu prikaistuvu su riebia vištienos sriuba. Virtuvėje buvo didžiulė viryklė, išlikusi iš Viktorijos laikų. Ji stovėjo šalta ir nenaudojama, kaip praeities aukuras.

Mašinos privažiavo viena po kitos; iš jų išlipo žmonės. Apsirengę juodais drabužiais, jie gana vangiai ėjo per prieškambarį į didžiąją žaliąją svetainę. Už storų plieninių židinio grotelių besikūrenanti ugnis šildė nuo rudens žvarbos sustirusius laidotuvių dalyvius.

Nešdamas sidabrinį padėklą su šerio taurėmis, į kambarį įėjo Lenskomas.

Misteris Entvislas, vyresnysis senos garbingos firmos "Bolardas, Entvislas, Entvislas ir Bolardas" partneris, stovėjo prie židinio, šildydamas nugarą. Paėmęs šerio taurę, pradėjo tyrinėti kompaniją atidžiu teisininko žvilgsniu. Daugelio jis asmeniškai nepažinojo, o dėl sumaišties ir triukšmo, kilusio išvežant velionį, jų pristatymas vyko ne itin sklandžiai, todėl dabar misteris Entvislas bandė juos savotiškai sugrupuoti.

Vertindamas senąjį Lenskomą, pirmiausia kritusį į akis, Entvislas pagalvojo: "Vargšas senukas labai susilpnėjo. Ko norėti, juk jam beveik septyniasdešimt. Jis gaus tą puikią kasmetinę pensiją, dėl to jam nėra ko rūpintis. Tokių ištikimų tarnų nūnai nebėra. Liūdnas pasaulis! Vargšas Ričardas dėl to ir neišgyveno jam skirto laiko. Gyvenimas jam daugiau neturėjo prasmės."

Misteris Entvislas, turintis septyniasdešimt dvejus metus, Ričardo Ebernečio mirtį, sulaukus šešiasdešimt aštuonerių, be abejonės, laikė priešlaikine mirtimi. Misteris Entvislas pasitraukė iš aktyvios veiklos prieš dvejus metus. Jis atvyko į Šiaurę, nes buvo Ričardo Ebernečio testamento vykdytojas. Be to, norėjo pagerbti vieną iš savo seniausių klientų, kuris buvo ir jo draugas.

Mintyse peržiūrėdamas testamento teiginius, juristas vertinančiu žvilgsniu tyrė susirinkusius šeimos

narius. Žinoma, jis gerai pažinojo misis Leo Eberneti. Tai žavinga moteris, kurią jis mėgo ir gerbė. Dabar jo akys pritardamos apsistojo ties ja, stovinčia prie lango. Juoda spalva jai tiko. Entvislui patiko jos gerai išsilaikiusi figūra, jos išraiškingi bruožai, tos žilų plaukų sruogos, nusidriekusios nuo smilkinių, ir tos akys, kurios dar ne visai prarado rugiagėlių mėlynumą.

Koks dabar Helenos amžius? Tikriausiai jai kokie penkiasdešimt vieneri ar dveji. Keista, kad tokia patraukli moteris po Leo mirties neištekėjo. Na, bet jiedu tiesiog dievino vienas kitą.

Jo akys sustojo prie misis Timoti. Jis jos niekada labai gerai nepažinojo. Štai jai juoda spalva netiko. Jos stilius – kostiumas, toks patogus gyvenant kaime. Aukšta, protinga, atrodo, gabi moteris. Ji Timočiui visada buvo gera ir ištikima žmona. Labai rūpinasi jo sveikata, tiesiog perdėtai juo rūpinasi. O kas gi blogo su jo sveikata? Misteris Entvislas įtarė, kad jis viso labo simuliantas. Ričardas Ebernetis įtarinėjo jį tuo. "Aišku, vaikystėje jo plaučiai buvo silpni,– yra sakęs jis,– tačiau, teprasmegsiu aš skradžiai žemės, jei patikėčiau jį dabar turint kokių rūpesčių su sveikata." Na, kiekvienas turi teisę į kokį nors hobi. O Timotis buvo tiesiog pamišęs dėl savo sveikatos. Ar misis Tim pakliuvo ant tos meškerės? Tikriausiai ne, bet moterys niekada to neprisipažįsta. Timotis, be abejonės, pasiturintis vyras. Jis niekada nebuvo švaistūnas. Tačiau papildomos lėšos niekada niekam netrukdė, bent jau šiais laikais su visais tais mokesčiais. Tikriausiai po karo jis turėjo smarkiai sumažinti savo išlaidas.

Paskui misteris Entvislas atkreipė dėmesį į Džordžą Krosfildą, Loros sūnų. Lora ištekėjo už įtartino vyruko. Niekas apie jį daug nežinojo. Save jis vadino biržos makleriu. Jaunasis Džordžas dirba abejotinos reputacijos juridinėje kontoroje. Iš pažiūros – jaunas gražus vyras, bet kažkas jame jam nepatiko. Vargu ar

Džordžas yra gerai apsirūpinęs. Lora visai nesiorientavo piniginiuose reikaluose. Ji beveik nieko nepaliko, kai mirė prieš penkerius metus. O buvo tokia graži, romantiška mergaitė.

O šios dvi gražios merginos, tiksliau, jaunos moterys,– kas jųdviejų yra kas? O taip, ta, kuri dabar žiūri į vaškines gėles ant malachitinio stalelio, yra Rozemunda, Džeraldinos duktė. Gražutė, tikrai graži, bet veidelis kvailokas. Artistė ir ištekėjusi už artisto. "Gražus tas Maiklas Šeinas, ir pats žino esąs gražus,– pagalvojo misteris Entsvilas, kuris nelaikė darbo scenoje profesija.– Įdomu, iš kur jis atsirado ir kas jis toks?" Jis nepalankiai pažiūrėjo į šviesiaplaukį gražuolį Maiklą Šeiną.

O štai Gordono dukra Sjuzena žymiai geriau žiūrėtųsi scenoje negu Rozemunda. Turtingesnė individualybė, turbūt kasdieniniam gyvenimui turinti net per daug gyvybingumo. Ji stovėjo visai šalia misterio Entvislo, ir jis vogčia ją tyrinėjo. Tamsūs plaukai, riešuto spalvos akys su aukso blizgesiu, patrauklios, papūstos lūpos. Greta stovėjo jos vyras, už kurio ji neseniai ištekėjo, vaistininko padėjėjas, kiek buvo žinoma Entvislui. Tikrai, vaistininko padėjėjas! Misterio Entvislo įsitikinimu, anksčiau merginos netekėdavo už vaikinų, dirbančių prie prekystalio. Bet dabar, žinoma, jos teka už bet ko! Išblyškęs jaunas vyras neišraiškingais bruožais ir smėlio spalvos plaukais. Jis jautėsi nelabai smagiai, ir misteris Entvislas geraširdiškai nutarė, kad Gregorį Benksą apstulbino pažintys su tokia daugybe žmonos giminių.

Kora Lanskene paskutinė buvo apžiūrėta skvarbiu misterio Entvislo žvilgsniu. Be abejonės, Kora buvo šeimos pagrandukas. Jauniausia Ričardo sesuo gimė tada, kai jos motina buvo beveik penkiasdešimties. Ši nuolanki moteris neišgyveno savo dešimtojo nėštumo (trys jos vaikai mirė kūdikystėje). Vargšelė mažoji Kora. Visą gyvenimą ji buvo tikras nesusipratimas. Augdama

ji buvo aukšta ir nerangi, visada išsišokdavo su pastabomis, kurias geriau nutylėti. Visi Koros vyresni broliai ir seserys su ja elgdavosi labai švelniai, atleisdavo visus jos trūkumus ir slėpdavo nuo kitų jos klaidas. Tikrai niekam nebūtų atėję į galvą, kad Kora kada nors ištekės. Tai nebuvo patraukli mergina, ir kai ji apsilankančius namuose jaunus vyrus imdavo gana atvirai atakuoti, tie susirūpinę tuoj pasitraukdavo. Ir tada atsirado Pjeras Lanskene – pusiau prancūzas, kurį ji sutiko dailės mokykloje. Kora mokėsi piešti gėles vandeniniais dažais, bet paskui pradėjo lankyti piešimo iš natūros pamokas, kur ir sutiko tą Pjerą Lanskene. Jį grįžo namo ir pareiškė savo ketinimą ištekėti už jo. Tik pamatęs Pjerą Lanskene, Ričardas Ebernetis ryžtingai tam pasipriešino. Jis įtarė, kad šis jaunuolis tik ieško turtingos žmonos. Bet kol jis domėjosi Lanskene praeitimi, Kora pabėgo su tuo vyruku ir slapta už jo ištekėjo. Didžiąją dalį savo vedybinio gyvenimo jie praleido Bretanėje, Kornevalyje bei kitose dailininkų pamėgtose vietose. Lanskene buvo prastas tapytojas ir, pagal visus atsiliepimus, nelabai geras žmogus, bet Kora vyrui buvo ištikima. Kora savo giminėms niekada neatleido dėl jų priešiškumo jos vyrui. Visgi Ričardas dosniai šelpė savo jauniausią seserį, ir iš to, galvojo misteris Entvislas, ši porelė gyveno. Jis abejojo, kad Lanskene kada nors būtų uždirbęs bent kiek pinigų. Jau kokius dvylika ar daugiau metų jo nėra gyvųjų tarpe, mąstė misteris Entvislas. Ir štai čia jo našlė, smarkiai sustorėjusi ir nerangi, dėvinti gana pretenzingą juodą suknelę su juodų karolių girliandomis. Ji vėl savo vaikystės ir jaunystės namuose vaikščioja po kambarį, liečia daiktus, šūkčiodama iš malonumo, kai prisimena ką nors iš tų senų laikų. Ji neapsimeta labai sielvartaujanti dėl brolio mirties. Bet kiek prisimena misteris Entvislas, Kora niekada neapsimetinėdavo.

Vėl įeidamas į kambarį, Lenskomas ištarė prislopintu tinkamu šiai progai balsu:

– Priešpiečiai paduoti.

2 SKYRIUS

Suvalgius vištienos buljoną ir šaltus užkandžius, po kurių sekė puikus šable vynas, laidotuvių nuotaika praskaidrėjo. Tikrai niekas nejuto gilaus sielvarto dėl Ričardo Ebernečio mirties, kadangi nė vienas iš jų artimai su juo nebendravo. Žiūrint iš šalies, jų elgesys buvo tinkamai santūrus ir prislėgtas, išskyrus lengvabūdišką Korą, kuri aiškiai jautėsi puikiai. Na, o dabar ir visiems pasidarė aišku, kad mandagumo normos išlaikytos, ir jau galima pradėti normalų pokalbį. Misteris Entvislas davė jam pradžią. Jis turėjo patirties laidotuvėse ir tiksliai žinojo teisingą įvykių eigą jose.

Kai pietūs baigėsi, Lenskomas pakvietė visus kavos į biblioteką. Jis jautė šios akimirkos subtilumą. Atėjo laikas testamento svarstymui. Biblioteka tam teikė tinkamą atmosferą su knygų lentynomis ir sunkiomis aksominėmis užuolaidomis. Lenskomas jiems padavė kavą ir pasišalino, uždaręs paskui save duris.

Po keleto atsitiktinių pastebėjimų visi tiriamai sužiuro į misterį Entvislą. Jis prabilo iš karto, tik pažiūrėjęs į savo laikrodį.

– Aš turiu suspėti į 3.30 traukinį,– pradėjo jis.

– Pąsirodo, ir kiti turėjo suspėti į tą traukinį.

– Kaip jūs žinote,– tarė misteris Entvislas,– aš esu Ričardo Ebernečio testamento vykdytojas...

Jį nutraukė.

– Aš to nežinojau,– linksmai pasakė Kora.– Nejaugi? Ar jis man ką nors paliko?

Jau ne pirmą kartą misteris Entvislas suprato, kad Kora linkusi kalbėti ne vietoje.

Griežtai pasižiūrėjęs į ją, jis tarė:

– Prieš metus Ričardo Ebernečio testamentas buvo labai paprastas. Pagal tam tikrus įstatymus jis viską buvo palikęs savo sūnui Mortimeriui.

– Vargšas Mortimeris,– neišlaikė Kora,– suaugęs žmogus, ir staiga tas siaubingas vaikų paralyžius!

– Tokia staigi ir tragiška Mortimerio mirtis Ričardui buvo didžiulis smūgis. Jam prireikė kelių mėnesių, kad po jo atsigautų. Tada jis pakeitė savo testamentą.

Modė Eberneti paklausė savo žemu balsu:

– Kas būtų atsitikę, jei jis nebūtų surašęs naujo testamento? Aš noriu paklausti, ar viskas būtų atitekę Timočiui, kaip artimiausiam giminaičiui?

Misteris Entvislas atvėrė burną, kad paaiškintų artimiausio giminaičio sąvoką, bet pagalvojęs sausai ištarė:

– Taigi Ričardas nusprendė sudaryti naują testamentą, tačiau prieš tai jis nutarė geriau susipažinti su jaunąja karta.

– Jis mums visiems suruošė konkursinį egzaminą,– netikėtai sodriai nusijuokė Sjuzena.– Iš pradžių Džordžui, po to Gregui, o tada Rozemundai ir Maiklui.

Kaulėtas Gregorio Benkso veidas paraudo, ir jis šaižiai pasakė:

– Aš nemanau, kad turėtum taip kalbėti, Sjuzena. Konkursinis egzaminas!

– Bet kas buvo, tai buvo, ar ne, misteri Entvislai?

– Ar jis man ką nors paliko?– vėl paklausė Kora.

Misteris Entvislas nusikosėjo ir gana šaltai tarė:

– Aš atsiųsiu jums visiems testamento kopijas. Jei norite, galiu jį visą perskaityti, bet tie juridiniai terminai jums gali pasirodyti gana painūs. Trumpai tariant, esmė tokia: atskaičius kai kuriuos mažus palikimus ir stambią palikimo sumą, skirtą rentai Lenskomui, di-

džioji turtų dalis (o tai labai dideli turtai) turi būti padalinta į šešias lygis dalis. Keturios iš jų, užmokėjus visus mokesčius, turi atitekti Ričardo broliui Timočiui, jo sūnėnui Džordžui Krosfildui, jo dukterėčioms Sjuzenai Benks ir Rozemundai Šein. Iš kitų dviejų iki gyvos galvos turi būti mokama renta jo brolio Leo žmonai misis Helenai Eberneti ir jo seseriai misis Korai Lanskene. Po jų mirties šis kapitalas turi būti padalintas kitiems keturiems paveldėtojams arba jų palikuonims.

– Tai labai puiku! – tarė Kora Lanskene su nuoširdžiu pritarimu.– Metinė renta! Koks jos dydis?

– Aš... ė–ė... negaliu dabar tiksliai pasakyti. Didelės laidotuvių išlaidos, žinoma, ir...

– Ar negalėtumėte bent apytikriai ją nuspėti?

Misteris Entvislas suprato, kad Kora nenurims, kol nebus patenkintas jos smalsumas.

– Gal kokie trys ar keturi tūkstančiai per metus.

– Jergutėliau! – sušuko Kora.– Aš vyksiu į Kapri.

Helena Eberneti švelniu balsu tarė:

– Kaip gražu ir dosnu iš Ričardo pusės. Aš tikrai vertinu jo jausmus man.

– Jūs jam labai patikote,– tarė misteris Entvislas.– Leo buvo jo mylimiausias brolis, ir jis visada labai džiaugdavosi, kai po Leo mirties jūs jį aplankydavote.

– Gaila, nežinojau, kad jis serga,– pasakė Helena kupinu gailesčio balsu.– Aš atvažiavau jo aplankyti prieš pat jo mirtį, bet nors ir žinojau, kad jis serga, bet nemaniau, kad taip rimtai.

– Jis visą laiką rimtai sirgo,– paaiškino misteris Entvislas,– bet nenorėjo, kad apie jo ligą būtų kalbama, ir aš esu įsitikinęs, kad niekas nesitikėjo tokios staigios mirties. Kiek žinau, gydytoją ji irgi labai nustebino.

– Laikraščiai rašė: *"Staiga, savo namuose..."*– tarė Kora, linkčiodama galvą.– Mane tai tiesiog pribloškė.

– Tai mums visiems buvo tikras šokas,– pridūrė Modė Eberneti.– Vargšelis Timotis siaubingai nusiminė. Jis vis kartojo: *"Taip staiga, o viešpatie, taip staiga"*.

– Tačiau labai greitai nustojo apie tai kalbėti, tiesa?– paklausė Kora.

Visi sužiuro į ją. Ji atrodė šiek tiek sumišusi.

– Aš manau, kad jūs visi esate visiškai teisūs,– pasakė ji paskubomis ir užsikirsdama.– Visiškai teisūs. Noriu pasakyti – viešumas nieko gero neduoda. Tai tikrai labai nemalonu. Reikėtų, kad tai neiškiltų viešumon. Kam pašaliečiams apie tai žinoti?..

Atsukti į ją veidai atrodė net dar labiau sutrikę.

Misteris Entvislas palinko į priekį.

– Tiesą sakant, Kora, man gaila, bet aš ne visai suprantu, ką jūs turite galvoje.

Kora Lanskene apžvelgė visus nuostabos kupinomis akimis. Ji tarsi paukštelis pakreipė galvą į vieną šoną.

– Juk Ričardą nužudė, ar ne? – pasakė ji.

3 SKYRIUS

Pakeliui į Londoną pirmos klasės vagono kampe misteris Entvislas pasinėrė į tos keistos Koros Lanskene pastabos apmąstymą. Be abejonės, Kora – nesantūri, aikštinga ir ne visada išmintinga moteris. Jis prisiminė, kad dar būdama mergaitė, ji pasižymėjo tuo, jog netaktiškai išpoškindavo visiems kai kurias tiesas, apie kurias būtų buvę geriau nutylėti. Bent jau jis negalvojo, kad tai buvo tiesa. Šiam atvejui šis žodis visai netiko. Tai buvo tik nevykęs teiginys. Mintyse jis atgamino visą vaizdą, sukeltą šios nelemtos pastabos. Smerkiantys priblokštų aplinkinių žvilgsniai privertė Korą pajusti visą jos žodžių niekšiškumą.

Modė sušuko:

– Nejaugi, Kora?

Džordžas pasakė:

– Mano brangioji teta Kora!

Kažkas kitas pasakė:

– Ką tu turi galvoje taip sakydama?

O Kora, pasimetusi ir supratusi savo kaltę, visiškai sutrikusi pralemeno:

– O, atleiskite man, aš visai nenorėjau to pasakyti. Na, žinoma, tai buvo labai kvaila iš mano pusės, bet man susidarė toks įspūdis iš jo pasakytų žodžių... Ak, žinoma, aš suprantu, kad nieko panašaus nebuvo, bet jo mirtis buvo tokia staigi. Ne, prašau jūsų, pamirškite, kad aš ką nors tokio pasakiau. Aš nenorėjau pasirodyti tokia kvaila. Aš pati suprantu, kad visada prikalbu visokių nesąmonių.

Po to tas įvykis buvo užmirštas, ir prasidėjo dalykiškas pokalbis apie velionio Eberneėio asmeninių daiktų dalybas. Misteris Entvislas pridūrė, kad namas ir jame esantys daiktai bus parduodami.

Visi pamiršo Koros išsišokimą. Galų gale Kora visada buvo jei ne kvaila, tai bent stulbinančiai naivi. Ji niekada neturėjo jokio supratimo, ką reikėtų kalbėti, o apie ką geriau būtų nutylėti. Tai, kas leistina devyniolikmetei, visai netinka penkiasdešimties metų moteriai. Tikrai tai jau visai nei šis, nei tas. Tauzyti visokias nesąmones... O juk tai gali būti ir tiesa. Čia misterio Entvislo minčių grandinė staiga nutrūko. Štai jau antrą kartą jis pavartojo žodį "tiesa". Ir kodėl gi šis žodis sukėlė tokią sumaištį jo mintyse? Ištarti ne vietoje naivūs Koros teiginiai arba pasirodydavo esą teisingi, arba juose būdavo dalelė tiesos. Tai ir sukeldavo minčių sumaištį.

Nors šiaip jau apkūni keturiasdešimt devynerių metų moteris misteriui Entvislui nelabai buvo panaši į tą liesutę anų laikų mergaičiukę, Kora išlaikė tam tikrus savo įpročius. Ji vis dar kaip paukštytė pakreipdavo galvą į šoną, kai sakydavo ypač įžūlią pastabą, tarsi mėgaudamasi savo žodžių sukeltomis pasekmėmis. Lygiai taip pat kartą Kora pakomentavo virtuvės darbininkės figūrą: "Molė vos begali prieiti prie virtuvės stalo – jos pilvas toks atsikišęs. Ir tai tik koks mėnuo ar du. Įdomu, nuo ko ji taip sustorėjo.

Korą greitai nutildė. Ebernečių namuose tvyrojo Viktorijos laikų atmosfera. Ši virtuvės darbininkė jau kitą dieną pradingo, o po tam tikro tyrimo jaunesniajam sodininkui buvo liepta padaryti ją garbinga moterimi. Buvo padovanotas namelis, kuriame jie ir įsikūrė.

Tai atsiminimai iš senų laikų, tačiau jie ir dabar buvo aktualūs.

Misteris Entvislas apmąstė savo nerimą nuodugniau. Ką gi slėpė juokingos Koros pastabos, kas intrigavo pasąmonę? Jis nusprendė atskirai išanalizuoti

dvi frazes: "Iš jo pasakytų žodžių..." ir "Jo mirtis buvo tokia staigi..."

Pirmiausia misteris Entvislas apsvarstė pastarąjį pasakymą.

Taip, Ričardo mirtį galima būtų laikyti staigia. Misteris Entvislas kalbėjosi apie Ričardo sveikatą ir su juo pačiu, ir su jo gydytoju. Pastarasis aiškiai pasakė, kad negalima tikėtis, jog jis ilgai gyvens. Jei misteris Ebernetis labai save prižiūrėtų, jis galėtų gyventi dar dvejus ar trejus metus. Gal ir ilgiau, bet tai jau abejotina. Tačiau bet kuriuo atveju daktaras nesitikėjo, kad jis iškris taip greit.

Na, daktaras klydo. Bet daktarai net patys kartais prisipažįsta, kad niekada negali būti tikri dėl atskiro paciento reakcijos į kokią nors ligą. Būna atvejų, kai ligonis netikėtai išgyja, nors nebuvo jokios vilties jį išgydyti. O kartais jau sveikstantys atkrenta ir numiršta. Daug priklauso nuo ligonio gyvybingumo, nuo jo paties noro gyventi.

Dar anksčiau Ričardo vienintelis likęs gyvas sūnus Mortimeris ištisus šešis mėnesius kovojo su vaikišku paralyžiumi, o numirė per savaitę. Jo mirtis visus tiesiog pribloškė, kadangi jis buvo ypač stiprus ir gyvybingas jaunuolis. Geras, atletiškas sportininkas. Jis buvo iš tokių žmonių, apie kuriuos kalbama, kad jie per visą gyvenimą nesirgo nė vienos dienos. Jis jau ruošėsi susižadėti su žavinga mergina, ir visos jo tėvo ateities viltys buvo sudėtos į šį labai mylimą ir puoselėjamą sūnų.

Bet visos viltys žlugo, ir atsitiko tragedija. Kartu su didžios netekties jausmu Ričardui Ebernečiui gyvenimas prarado prasmę. Vienas jo sūnus mirė kūdikystėje, kitas nepaliko palikuonių. Jis neturėjo anūkų. Faktiškai nebuvo kam paveldėti iš jo Ebernečių pavardę, be to, jis buvo didelių turtų savininkas, nes vadovavo labai

stambiai ir klestinčiai firmai. Ir kam gi jis galėjo visa tai perduoti?

Entvislas žinojo, kad tai Ričardui kėlė didelį susirūpinimą. Jo vienintelis dar gyvas brolis yra labai pasiligojęs. Dar yra jaunoji karta. Ričardas mąstė, kurį gi išrinkti pagrindiniu savo paveldėtoju,– pagalvojo teisininkas,– bet ir kitų jis nesiruošė skriausti. Taigi kiek Entvislui buvo žinoma, per pastaruosius šešis mėnesius Ričardas Ebernetis pakvietė pas save pasisvečiuoti vieną po kito savo sūnėną Džordžą, dukterėčią Sjuzeną su vyru, dukterėčią Rozemundą su vyru ir savo brolienę misis Leo Eberneti. Būtent tarp pirmųjų trijų Ebernetis ieškojo savo įpėdinio,– pamanė teisininkas. Helena Eberneti buvo pakviesta dėl asmeninės simpatijos ir gal norint su ja pasitarti. Ričardas visada vertino jos gerą nuovoką ir praktiškus sprendimus. Misteris Entvislas taip pat prisiminė, kad kartą šių šešių mėnesių laikotarpyje Ričardas trumpam aplankė savo brolį Timotį.

Viso to galutinis rezultatas buvo testamentas, kurį juristas turėjo savo portfelyje. Lygus turto paskirstymas. Taigi galima padaryti tik vieną išvadą – jis nusivylė lygiai kaip savo sūnėnu, taip ir dukterėčiomis, o gal ir jų vyrais.

Kiek žinoma Entvislui, jis nepakvietė savo sesers Koros jį aplankyti, ir tai privertė teisininką prisiminti tą pirmąją Korai nerūpestingai išsprūdusią frazę: “Bet iš to, ką jis man pasakė, pagalvojau...”

Ir ką gi jai pasakė Ričardas Ebernetis? Ir kada tai buvo? Jei Kora nebuvo Enderbyje, tai gal Ričardas Ebernetis ją aplankė dailininkų kaimelyje Berkšire, kur ji nuomavosi kotedžą. O gal Ričardas jai kažką parašė laiške?

Misteris Entvislas suraukė antakius. Kora, aišku, buvo kvaila moteriškė. Ji lengvai galėjo neteisingai interpretuoti bet kurį sakinį ir iškreipti jo prasmę. Bet jis vis tiek svarstė, koks tai galėjo būti sakinys.

Jam buvo truputį nelengva nutarti, kaip jis galėtų šia tema pasikalbėti su misis Lanskene. Reikia kiek palaukti. Geriau būtų neparodyti, kad tai svarbu. Bet jis vis dėlto geistų sužinoti, ką būtent Ričardas Ebernetis jai pasakė, kas paskatino ją kaip niekur nieko išpoškinti tą žiaurų klausimą: “Juk Ričardą nužudė, ar ne?”

II.

Tame pačiame traukinyje, tik trečios klasės vagone, Gregoris Benksas pasakė savo žmonai:

– Ta tavo teta visiškai kuoktelėjusi.

– Teta Kora?– tingiai paklausė Sjuzena.– O taip, manau, kad ji visada buvo šiek tiek kvailoka.

Sėdintis priešais Džordžas Krosfildas griežtai tarė:

– Ją iš tikrųjų reikėtų sustabdyti, kad neskleistų tokių nesąmonių. Žmonės gali pradėti kažin ką galvoti...

Rozemunda Šein, lūpas dažydama širdele, vangiai tarė:

– Nemanau, kad kas nors kreips dėmesį į tai, ką kalba taip senamadiškai apsirengusi moteriškė. Jos drabužiai tikrai savotiški – vien tie raišteliai iš juodo aksomo...

– Na, aš manau, kad toms kalboms reikėtų padaryti galą,– pasakė Džordžas.

– Puiku, brangusis,– nusijuokė Rozemunda, dėdama šalin lūpdažį ir patenkinta žiūrėdama į savo atvaizdą veidrodyje.– Tu jas ir sustabdyk.

Jos vyras netikėtai tarė:

– Manau, Džordžas teisus. Daug nereikia, kad žmonės pradėtų kalbėti.

– Bet argi tai svarbu?– Rozemundos lūpų širdutės kampučiai pakilo šypsenai.– Būtų tikrai gana šaunu.

– Šaunu?– sušuko visi keturi kartu.

– Na, suprantante, šeimoje turėti žmogžudystę tikrai įdomu,– žaismingai pasakė Rozemunda.

Tam nervingam ir nelaimingam jaunuoliui Gregoriui Benksui pasirodė, kad Sjuzenos pusseserė galbūt šiek tiek panaši į savo tetą Korą, nepaisant jos patrauklios išvaizdos. Kiti žodžiai sutvirtino pirmąjį jo įspūdį.

– Jei jį nužudė, kaip manote, kas tai padarė?– naiviai pasiteiravo Rozemunda.

Ji paslaptingai apžvelgė vagoną.

– Jo mirtis siaubingai naudinga mums visiems,– susimąsčiusi pasakė ji.– Maiklas ir aš esame įspeisti į kampą. Maiklui pasiūlė labai gerą vaidmenį Sendborno šou, ir jis gaus jį, jei turės lėšų jo sulaukti. Dabar mes gyvensime kaip inkstai taukuose. Dabar, jei tik norėsime, galėsime remti savo pačių ŠOU. Tarp kitko, yra pjesė su pasakišku vaidmeniu...

Niekas nesiklausė, kaip apimta ekstazės Rozemunda svarstė savo reikalus. Jie susimąstė apie savo pačių artimiausią ateitį.

“Viskas kabėjo ant plauko,– galvojo Džordžas.– Dabar aš galiu susigrąžinti pinigus, ir niekas niekada nesužinos... Bent jau kabėjau ant plauko”.

Gregoris užsimerkė ir patogiai atsilošė. “Tai tikras pabėgimas iš vergijos – štai kaip galima tai pavadinti”.

Sjuzena be jokių emocijų savo aiškiu balsu pasakė:

– Man, žinoma, labai gaila vargšo dėdės Ričardo. Tačiau jis jau buvo labai senas. Mortimeriui mirus, jis neturėjo dėl ko gyventi. Jam būtų tikras siaubas tęsti invalido gyvenimą ilgus metus. Jau geriau taip staiga numirti be visos tos sumaišties.

Jos griežtas jaunų akių žvilgsnis sušvelnėjo, kai ji pažvelgė į savo vyro veidą. Ji dievino Gregą. Savotiškai jautė, kad ji Gregui nėra tokia svarbi, kaip jis jai,

bet tai tik dar labiau stiprino Sjuzenos jausmus jam. Gregas buvo jos, dėl jo ji padarytų viską... Bet ką...

III.

Modė Eberneti liko Enderbyje nakvoti. Persirenginėdama pietums, ji svarstė, ar derėjo siūlytis pasilikti čia ilgiau, kad padėtų Helenai surūšiuoti daiktus prieš atlaisvinant namą. Ten visi Ričardo asmeniniai daiktai... Tikriausiai ten ir laiškai... Visus svarbiausius dokumentus, kaip ji manė, jau paėmė misteris Entvislas. O jai iš tiesų reikėjo kaip galima greičiau grįžti pas Timotį. Jis taip nervindavosi, kai jos nebūdavo šalia. Ji tikėjosi, kad jis bus patenkintas testamentu. Jis buvo tikras, kad didžioji Ričardo turto dalis atiteks jam. Pagaliau jis buvo vienintelis gyvas Ebernetis. Ričardas, be abejonės, galėjo patikėti jam prižiūrėti jaunąją kartą. Taigi ji bijojo, kad Timotis visgi susierzins, o tai taip kenkia jo virškinimui. Iš tikrųjų, kai Timotis susierzina, jis gali pasielgti visai neprotingai. Būdavo atvejų, kai jis, atrodo, prarasdavo saiko jausmą... Ji svarstė, ar jai vertėtų pakalbėti apie tai su daktaru Bartonu... Pastaruoju metu jis vartoja per daug migdomųjų. Jis taip supyko, kai ji norėjo nuo jo paslėpti buteliuką. Daktaras Bartonas sakė, kad jie gali būti pavojingi. Nuo jų pasidarai mieguistas ir užmiršti, kad juos jau gėrei, imi dar. Visko gali atsitikti. Tikriausiai buteliuke jų jau likę ne per daugiausia. Timotis iš tikrųjų labai netvarkingai vartoja vaistus. Jis niekada jos neklauso. Kartais būna tiesiog nepakenčiamas...

Ji atsiduso, po to pralinksmėjo. Reikalai pakrypo į gerąją pusę. Štai kad ir sodas...

IV.

Helena Eberneti sėdėjo prie židinio žaliojoje svetainėje ir laukė, kada Modė nusileis pietauti. Ji apsižvalgė aplink ir atsiminė senas dienas su Leo ir kitais.

Tai buvo laimingas namas. Bet tokiam namui reikėjo žmonių. Jam reikėjo ir vaikų, ir tarnų, ir daug maisto, ir liepsnos, žiemą ūžiančios židinyje. Namas buvo liūdnas, kai jame gyveno vienas senas vyras, netekęs savo sūnaus...

Įdomu, kas jį nupirks? Gal jis pavirs viešbučiu ar institutu, o gal kokiais nakvynės namais jaunimui. Toks dabartės senų didžiulių namų likimas. Niekas jų neperka, kad juose gyventų. O gal jį nugriaus? Ji ryžtingai nusipurtė tų liūdnų minčių. Niekam nenaudinga mąstyti apie praeitį. Šis namas ir laimingos dienos čia, ir Ričardas, ir Leo,– visa tai buvo labai puiku, bet tai jau praeityje. Ji turėjo savo interesų... O dabar, turėdama tuos pinigus, kuriuos paliko Ričardas, galės išlaikyti vilą Kipre ir daryti viską, ką buvo suplanavusi. Ak, kiek rūpesčių paskutiniu metu turėjo dėl pinigų: mokesčiai, nesėkmės dėl blogų investicijų... Dabar Ričardo pinigų dėka visa tai jau baigėsi...

Vargšas Ričardas. Taip numirti miegant – tai tikra Dievo malonė... Kaip ten rašė nekrologe: "Staiga išėjo..." Ji pagalvojo, kad būtent tai davė pagrindą Koros absurdiškai minčiai. Kora tikrai nepakenčiama! Ji visada tokia buvo. Helena atsiminė, kaip sutiko ją kartą užsienyje, tuoj po jos vedybų su Pjeru Lanskene. Tada ji buvo ypač kvaila ir tuščia, kreipė į šalį galvą ir sakė tuos savo kategoriškus teiginius apie tapybą, ypač apie savo vyro tapybą... Neaišku, kuo labiau buvo nepatenkintas jos vyras – žmona ar tapyba. Joks vyras negalėtų pakęsti, kad jo žmona taip apsikvailintų. Kora nebuvo išmintinga. Na, vargšelė dėl to nekalta, ir tas jos vyras nesielgė su ja labai gerai.

Helena nukreipė išsiblaškiusį žvilgsnį į vaškines gėles, stovinčias ant apvalaus malachitinio stalelio. Ji prisiminė Korą, sėdinčią prie jo, kai visi buvo beišeiną į bažnyčią. Ak, ta Kora! Ji taip džiaugėsi, sugrįžusi į savo senuosius namus, kad net pamiršdavo, ko ji čia atvažia-

vusi. Vis aikčiojo, atpažindama įvairius daiktus, kiekvienam atvejui papasakodama kokią nors istoriją iš tų tolimų dienų, praleistų čia.

"Ko gero,– pagalvojo Helena,– ji buvo mažesnė savanaudė, negu mes visi..."

Korai niekada nebuvo svarbu, ką apie jos elgesį pagalvos aplinkiniai. Juk tik ji galėjo taip betarpiškai pareikšti: "Juk jį nužudė, ar ne?"

O kaip visi į ją sužiuro – priblokšti ir net išgąsdinti jos žodžių...

Staiga Helenos veidas apsiniaukė: mintyse ji vėl pamatė tą sceną... Kažkas ten buvo ne taip...

Kažkas iš aplinkos?..

Kažkas iš aplinkinių?..

Gal tai buvo kieno nors veido išraiška? Visgi ten buvo kažkas, ko ji negalėjo paaiškinti žodžiais – ko tomis aplinkybėmis neprivalėjo ten būti...

Ji pati to aiškiai nesuprato... Tiesiog negalėjo tiksliai įvardinti... bet ji buvo įsitikinusi, kad kažkas kažkur buvo nenormalu.

V.

Tuo metu Svindono stoties bufete ledi, dėvinti pretenzingus gedulo drabužius, su apetitu valgė bandeles, užsigerdama arbata, ir svajojo apie ateitį.

Ji buvo laiminga ir net nesusimąstė apie jos laukiančią nelaimę.

Tos kelionės su persėdimu tikrai labai vargina. Aišku, būtų buvę paprasčiau grįžti namo per Londoną – ir ne ką brangiau... Ak, dabar jai pinigai jau neturi reikšmės...

Bet jeigu ji būtų važiavusi su giminaičiais, greičiausiai visą kelią būtų turėjusi kalbėti, o tai per daug vargina. Ne, geriau jau važiuoti namo su persėdimu. Tos saldžios bandelės tikrai puikios. Keista, kaip išalksti

per tas laidotuves. Sriuba Enderbyje buvo nepaprastai skani, taip pat ir šaltas sufle.

Bet kokie jie visi pasipūtę veidmainiai! Visi tie veidai, kai ji prasitarė apie Ričardo nužudymą! O kaip jie visi į ją sužiuro!

Ne, gerai, kad ji pasakė tai, ką privalėjo pasakyti. Ji linktelėjo galva, teisindama save. Taip, ji pasielgė teisingai.

Ji pažiūrėjo į laikrodį. Liko penkios minutės iki traukinio išvykimo. Baigė gerti arbatą. Deja, arbata buvo nekokia. Ji susiraukė.

Keletą minučių sėdėjo svajodama apie ateitį. Nusišypsojo kaip patenkintas kūdikis.

Pagaliau ji galės pasimėgauti gyvenimu... Kora atsikėlė ir nuėjo traukinio link, vis galvodama apie ateitį...

4 SKYRIUS

Misteris Entvislas miegojo labai neramiai. Rytą jis buvo toks pavargęs ir taip prastai jautėsi, kad net nesikėlė.

Jo sesuo, kuri prižiūrėjo namus, atnešė į lovą pusryčius ant padėklo ir griežtai jam išaiškino, kaip blogai jis padarė, nusibeldęs į Anglijos šiaurę, ir dar jo amžiuje, su tokia prasta sveikata. Misteris Entvislas bandė pasiteisinti, sakydamas, kad Ričardas Ebernetis buvo labai senas jo draugas.

– Laidotuvės!– purkštelėjo jo sesuo nepritardama.– Laidotuvės tavo amžiaus vyrui gali būti lemtingos! Tu gali nusibaigti taip staiga, kaip ir tavo brangusis Ebernetis, jei labiau nesusirūpinsi savimi.

Jai tariant žodį "staiga" misteris Entvislas susigūžė ir nutilo. Daugiau jis su ja nesiginčijo. Jis pats gerai suprato, kodėl šis žodis privertė jį susigūžti. Kora Lanskene! Jos išsakyta mintis buvo visai neįmanoma, bet vis vien jis norėtų tiksliai sužinoti, kodėl ji tai pasakė. Taip, jis būtinai nuvažiuos į Litčet Sent-Meri ir susitiks su ja. Jis galėtų apsimesti, kad tai dėl reikalų, susijusių su testamento vykdymu, kad jam reikia jos parašo. Nebūtina jai parodyti, kad jam nors kiek rūpi ta kvaila pastaba. Bet jis nuvažiuos ir pasimatys su ja, ir labai greitai...

Jis baigė pusryčiauti, vėl atsigulė ir perskaitė "The Times". Laikraštis jį kiek apramino.

Buvo maždaug be ketvirčio šešios vakare, kai suskambėjo telefonas. Entvislas pakėlė ragelį ir išgirdo

misterio Džeimso Peroto, firmos "Bolandas, Entvislas, Entvislas ir Bolandas" antrojo partnerio balsą.

– Klausykit, Entvislai,– pasakė misteris Perotas,– man ką tik paskambino policija iš kažkokio Litčet Sent-Meri.

– Litčet Sent-Meri?

– Taip. Atrodo...– misteris Perotas patylėjo. Atrodė, kad jis suglumęs.– Tai dėl kažkokios misis Koros Lanskene. Ar ji nebuvo viena iš Ebernečio turto paveldėtojų?

– Taip, žinoma. Aš ją mačiau laidotuvėse vakar.

– Ką? Vakar ji buvo laidotuvėse?

– Taip. Kas gi jai atsitiko?

– Na,– misterio Peroto balsas atrodė netvirtas,– ji... Tai tiesiog neįtikėtina... Ją... Ją užmušė.

Tariant paskutinį žodį, misterio Peroto balse pasigirdo priekaištas, tarsi tas žodis ką nors galėtų reikšti firmos "Bolandas, Entvislas, Entvislas ir Bolandas" reikalams.

– Užmušė?!

– Taip... Taip... Bijau, kad taip. Na, aš noriu pasakyti, kad, be abejonės, taip.

– Kaip policija surado mus?

– Jos kompanionė ar ekonomė, ar kas ji ten tokia... Kažkokia mis Gilkrist. Policija paklausė nužudytosios artimiausios giminės ar jos advokato pavardės. O ta mis Gilkrist, pasirodo, tiksliai nežinojo jos giminių adresų, bet ji girdėjo apie mus. Taigi jie tuoj pat mus surado.

– Kodėl jie mano, kad ji buvo nužudyta?– toliau klausinėjo misteris Entvislas.

Misterio Peroto balse vėl pasigirdo priekaišto gaidelė.

– Na, atrodo, kad tai nekelia jokių abejonių. Mat nusikaltimas buvo atliktas kirvuku ar panašiu daiktu – labai žiaurus nusikaltimas.

– Apiplėšimas?

– Taip iš pirmo žvilgsnio ir atrodė. Išdaužtas langas, trūksta kelių papuošalų, atidaryti stalčiai, ir panašiai, bet policija, atrodo, galvoja, kad čia kažkas ne taip...

– Kuriuo laiku tai atsitiko?

– Atrodo, tarp antros ir pusės penkių šią popietę.

– Kur buvo namų prižiūrėtoja?

– Ji keitė bibliotekoje knygas. Grįžusi namo apie penktą valandą, rado misis Lanskene jau mirusią. Policija teiraujasi, ar mes negalėtume suteikti jiems kokios informacijos apie nužudytąją. Aš pasakiau,– misterio Peroto balse pasigirdo pasipiktinimo gaidelė,– kad apie tai negali būti ir kalbos.

– Taip, žinoma.

– Tai, aišku, buvo koks pusprotis vietinis stuobrys, kuris galvojo, kad ten galima ką nors pavogti, bet išsigando ir ją nudobė. Turėjo būti taip, na, kaip jūs galvojate, misteri Entvislai?

– Taip, taip... – sumurmėjo misteris Entvislas.

Perotas teisus, tarė jis sau. Tikriausiai taip ir buvo.

Tačiau, nelaimei, jo ausyse suskambo nerūpestingas Koros balsas: "Juk Ričardą nužudė, ar ne?"

Ta Kora buvo tikra kvailutė. Ji visada buvo tokia. Visad kišdavo nosį, kur nereikia. Garsiai tėkšdavo tiesą į akis, nors tai kitiems ir nepatikdavo.

Tiesą!

Ir vėl tas nerimą keliantis žodis...

II.

Misteris Entvislas ir inspektorius Mortonas apžiūrinėjo vienas kitą tiriančiais žvilgsniais.

Tiksliai ir bešališkai, kaip tik mokėjo, senasis juristas išdėstė inspektoriui visus jam žinomus faktus

apie Korą Lanskene. Apie jos auklėjimą, vedybas, našlystę, jos finansinę padėtį bei jos gimines. Jis paminėjo ir tai, kad misteris Timotis Ebernetis yra jos vienintelis gyvas brolis ir artimiausias giminaitis, bet, būdamas atsiskyrėlis ir invalidas, jis visai negali išeiti iš namų.

– Jis įgaliojo mane, jei reikės, tvarkyti visus formalumus,– pridūrė juristas.

Inspektorius linktelėjo galvą. Tikra laimė tvarkyti reikalus su šiuo pagyvenusiu griežtu teisininku. Juolab, jis net tikėjosi, kad šis teisininkas galėtų pagelbėti jam spręsti šią vis keblesne tampančią problemą.

Jis tarė:

– Kiek supratau iš mis Gilkrist žodžių, misis Lanskene buvo išvykusi Šiaurėn į savo vyresniojo brolio laidotuves dieną prieš savo mirtį?

– Būtent taip, inspektoriau. Aš ir pats ten buvau.

– Ar nepastebėjote ko nors neįprasto jos elgesyje, ko nors keisto ar keliančio nerimą?

Misteris Entvislas pakėlė antakius, apsimestinai nustebęs.

– Ar paprastai žmogus, kuris netrukus turi būti nužudytas, elgiasi keistokai?– paklausė jis.

Inspektorius liūdnai šyptelėjo.

– Aš negalvoju ją buvus aiškiarege, ar kad ji turėjo tai nujausti. Ne, aš tik medžioju informaciją – ką nors neįprasto.

– Nemanau, kad jus visiškai suprantu, inspektoriau,– tarė misteris Entvislas.

– Tai ne taip lengva suprasti, misteri Entvislai. Sakykim, kažkas sekė tą moteriškę Gilkrist, kai ji išėjo iš namo apie antrą valandą ir nuėjo į kaimą, į autobusų stotelę. Tas kažkas tada specialiai paėmė kirvuką, gulintį prie malkinės, išdaužė juo malkinės langą, įsigavo į namą, laiptais užlipo aukštyn ir žiauriai užpuolė misis Lanskene kirviu. Buvo suduoti šeši ar aštuoni smūgiai,–

misteris Entvislas net sudrebėjo.– O taip, kraugeriškas nusikaltimas. Tada įsilaužėlis ištraukė keletą stalčių, susižėrė kelis papuošalus, vertus vos keletos svarų, ir išsinėšino.

– Ar ji buvo lovoje tuo metu?

– Taip. Panašu, kad praėjusį vakarą, kai ji vėlai grįžo iš Šiaurės, buvo išsekusi ir labai susijaudinusi. Kiek žinau, ji gavo kažkokį palikimą?

– Taip.

– Misis Kora labai blogai miegojo ir pabudo su dideliu galvos skausmu. Ji išgėrė keletą puodelių arbatos, išgėrė stimuliuojančių vaistų nuo galvos skausmo ir po to paprašė savo kompanionę netrukdyti jos iki priešpiečių. Nepasijutusi geriau, nusprendė išgerti dvi tabletes migdomųjų. Po to pasiuntė mis Gilkrist į Ridingą bibliotekoje pakeisti keletą knygų. Kai tas žmogus įsilaužė, ji migdėsi, jei dar nemiegojo. Jis būtų galėjęs paimti viską, ko tik norėjo, vien jai pagrąsinęs, arba jis lengvai galėjo užkimšti jai burną. Bet ne, lauke specialiai paėmė kirvį. To jau per daug!

– Jis tikriausiai norėjo ją pagąsdinti,– spėliojo misteris Entvislas.– Jei ji būtų priešinusis, tai...

– Iš medicininės ekspertizės išvadų neatrodo, kad ji būtų priešinusis. Kai ją užpuolė, ji ramiai miegojo ant šono.

Misteris Entvislas neramiai pasimuistė kėdėje.

– Vis dėlto kartais galima išgirsti apie tokias brutalias ir gana beprasmes žmogžudystes,– pastebėjo jis.

– O taip, taip, manau, galiausiai pasirodys, kad taip ir buvo. Duoti nurodymai sekti kiekvieną įtartiną tipą. Tačiau mes beveik tikri, kad niekas iš vietinių gyventojų nėra čia įsivėlęs. Visų vietinių pasiaiškinimai patenkinami. Daugelis tokių dienos metu dirba. Tiesa, misis Lanskene kotedžas nėra pačiame kaimelyje, bet pakeliui į jį. Bet kas galėjo ten lengvai nusigauti ir būtų

nepastebėtas. Aplink kaimelį tikras kelių ir takelių labirintas. Buvo gražus rytas, jau keletą dienų nelijo, tad negalėjo matytis jokių mašinos vėžių, jei kas nors būtų atvažiavęs mašina.

– Jūs galvojate, kad taip ir buvo?– griežtai paklausė misteris Entvislas.

Inspektorius patraukė pečiais.

– Aš nežinau. Aš tik sakau, kad šioje byloje yra daug įdomių detalių. Štai, pavyzdžiui,– jis pažėrė ant stalo saują daiktų: dobilo formos sagę su mažais perliukais, sagių komplektą su ametistais, mažą perlų vėrinėlį ir granatų apyrankę.

– Tai tie daiktai, kurie buvo paimti iš jos papuošalų dėžutės. Juos rado nusviestus į krūmus netoli namo.

– Taip, taip, tai gana keista. Galbūt jos žudikas išsigando to, ką padarė...

– Taip. Bet tada jis būtų visa tai palikęs ten, viršuje, jos kambaryje. Žinoma, bėgant iš miegamojo paradinių vartų link jį galėjo apimti panika.

Misteris Entvislas ramiai tarė:

– Arba jis juos paėmė, kaip jūs spėjate, kad užmaskuotų tikras priežastis.

– Taip, yra kelios versijos... Žinoma, ta moteris Gilkrist irgi galėjo tai padaryti. Dvi moterys vienos gyvena kartu – niekada nežinai, kokie nesutarimai, pykčiai ar aistros galėjo tarp jų kilti. O taip, mes pagalvojome ir apie tokią galimybę. Bet tai mažai tikėtina. Kiek mums žinoma, jos labai gerai sutarė,– jis patylėjo, prieš tęsdamas mintį.– Jūsų nuomone, misis Lanskene mirtis niekam nebuvo naudinga?

Teisininkas neramiai sujudėjo kėdėje.

– Aš ne visai tai norėjau pasakyti...

Inspektorius griežtai pažiūrėjo į jį.

– Kaip supratau, jūs sakėte, kad misis Lanskene gyveno iš jos brolio jai skiriamų lėšų, ir neturėjo jokio kito turto arba pragyvenimo šaltinio?

– Būtent taip ir buvo. Jos vyras mirė visiškai subankrutavęs, o kiek aš ją pažinojau, absoliučiai nemokėjo nors kiek susitaupyti.

– Kotedžą ji nuomavosi, o tie keli prasti baldai neturi jokios vertės net ir šiomis dienomis. Tiesiog ąžuolo imitacija ir keletas prastų drobių. Kam ji juos bepaliktų, paveldėtojas iš to mažai pasipelnys, aišku, jei ji iš viso buvo surašiusi testamentą.

Misteris Entvislas papurtė galvą.

– Aš nieko negirdėjau apie jos testamentą. Supraskite, aš jos nebuvau matęs jau daug metų.

– Tad būtent ką jūs turėjote galvoje dabar? Aš manau, kad jūs kažką nutylite.

– Taip, taip, aš norėjau būti labai tikslus.

– Ar jūs kalbate apie palikimą, kurį anksčiau paminėjote? Ar tai tas, kurį paliko jos brolis? Ar pagal testamentą ji turėjo galios juo disponuoti?

– Ne, ne ta prasme, apie kurią jūs galvojate. Ji neturėjo teisės disponuoti tuo kapitalu. Dabar, kai ji mirė, jis bus padalintas tarp pernkių kitų Ričardo Ebernečio paveldėtojų. Štai ką aš turėjau galvoje. Visi penki automatiškai išloš iš jos mirties.

Inspektorius pažvelgė į jį nusivylęs.

– O, aš maniau, kad mes buvome beatrandą atsakymą.

– Na, aišku, niekas neturėjo motyvo atvykti pas ją ir smogti jai kirviu. Panašu, kad tai kokio nors maniako darbas,– vieno iš tų suaugusių nusikaltėlių – tikriausiai daug jų klaidžioja aplinkui. Ir tada jis išsigando, sviedė į krūmus tuos papuošalus ir pabėgo... Išties taip ir turėjo būti. Aišku, jei tai ne didžiai gerbiama mis Gilkrist... Baisu net pagalvoti apie tai – tai tikra nesąmonė.

– Kada ji atrado kūną?

– Ne anksčiau kaip penktą valandą. Grįžusi iš Ridingo, ji atsirakino paradines kotedžo duris, iškart nuėjo į virtuvę ir užkaitė virdulį arbatai. Iš misis Lanskene kambario nesigirdėjo jokio garso, ir mis Gilkrist pagalvojo, kad ji tebemiega. Tada mis Gilkrist pastebėjo išdaužtą virtuvės langą: ant žemės visur buvo pilna stiklų. Netgi tada ji iš pradžių pagalvojo, kad tai padarė koks nors berniukas su kamuoliu ar laidyne. Ji užlipo laiptais aukštyn ir labai atsargiai žvilgtelėjo į misis Lanskene kambarį, kad įsitikintų, ar ji dar miega, o gal ji jau pasiruošusi gerti arbatą. Pamačiusi, kas atsitiko, ji, žinoma, suklykė ir puolė bėgti keliuku pas artimiausius kaimynus. Jos pasakojimas visiškai įtikinamas, nerasta jokio kraujo nei jos kambaryje, nei vonioje ar ant jos drabužių. Ne, aš nemanau, kad mis Gilkrist su tuo turi ką nors bendra. Daktaras atvyko ten pusę šešių. Jis nustatė mirties laiką: ne vėliau kaip pusę penkių, o gal net arčiau antros valandos. Taigi panašu, kad kas tai bebūtų, jis lūkuriavo, kol mis Gilkrist išeis iš namų.

Juristas padarė neaiškią grimasą. Inspektorius Mortonas tęsė toliau.

– Manau, jūs nuvyksite pasimatyti su mis Gilkrist?

– Aš jau galvojau tai padaryti.

– Būčiau labai patenkintas, jei jūs tai padarytumėte. Aš manau, ji mums papasakojo viską, ką galėjo, bet ką gali žinoti... Kartais pokalbio metu ima ir iškyla tai šis, tai tas įdomaus. Ji truputį senmergiška, bet visai išmintinga ir praktiška moteris ir ji mums tikrai daug padėjo.

Jis nutilo, po to tarė:

– Kūnas yra morge. Jei jūs norėtumėte jį pamatyti...

Misteris Entvislas sutiko, nors be jokio entuziazmo.

Po kelių minučių jis stovėjo ir žiūrėjo žemyn į Koros Lanskene palaikus. Jai žiauriai smogė, jos chna dažyti kirpčiai buvo sulipę ir sukietėję nuo kraujo. Misteris Entsvilas suspaudė lūpas ir nusisuko – jį pykino.

Vargšelė mažoji Kora. Kaip ji užvakar troško žinoti, ar brolis jai ką nors paliko. Kokia rožinė jai, matyt, atrodė ateitis. Ir kokią galybę kvailysčių savo džiaugsmui ji būtų prikrėtusi, turėdama tuos pinigus.

Vargšė Kora... Kaip trumpai ji mėgavosi tomis viltimis.

Niekas neturėjo naudos iš jos mirties, net ir tas žiaurus žudikas, kuris pabėgdamas išmėtė jos papuošalus. Penki žmonės prisidūrė keletą tūkstančių, bet kapitalo, kurį jie buvo gavę, jiems daugiau negu užteko. Ne, tai negalėjo būti motyvas žmogžudystai. Keista, kad jos mintyse žmogžudystė buvo dar dieną prieš jos pačios nužudymą.

"Juk Ričardas buvo nužudytas, ar ne?"

Absurdas. Tiesiog juokinga, kad ji tai pasakė. Per daug juokinga, kad būtų verta papasakoti tai inspektoriui Mortonui.

Žinoma, po to, kai jis jau aplankė mis Gilkrist...

Tarkim, kad mis Gilkrist, nors tai visai neįtikėtina, jam papasakojo ką nors iš to, ką Ričardas buvo pasakęs Korai.

"Iš to, ką jis pasakė, aš pagalvojau...". Ką Ričardas pasakė Korai?

– Aš privalau tuoj pat aplankyti mis Gilkrist,– pasakė pats sau misteris Entvislas.

III.

Mis Gilkrist buvo liesa, išblyškusi moteris, trumpai kirptais žilais plaukais. Ji turėjo vieną iš tų nenusakomų veidų, kuriuos dažnai įgauna moterys, sulaukusios penkiasdešimties.

Ji šiltai pasveikino misterį Entvislą.

– Aš taip džiaugiuosi, kad jūs atvykote, misteri Entvislai. Aš tikrai labai mažai žinau apie misis Lanskene šeimą, ir aš, žinoma, niekada anksčiau nebuvau susidūrusi su žmogžudyste. Tai taip baisu! Žinoma, kartais tenka skaityti apie jas,– pridūrė mis Gilkrist,– tačiau net skaityti apie jas nelabai mėgstu. Kai kurios iš jų tokios bjaurios.

Sekdamas paskui ją į svetainę, misteris Entvislas įdėmiai žvalgėsi aplinkui. Tvyrojo stiprus aliejinių dažų kvapas. Namelis buvo tiesiog prikimštas – ne tiek baldų, kurie labai atitiko inspektoriaus Mortono aprašymą, kiek paveikslų. Sienos buvo padengtos paveikslais, daugiausia tapytais aliejiniais dažais, labai tamsiais ir purvinais paveikslais. Buvo ir akvarelinių eskizų, ir vienas kitas natiurmortas. Mažesnieji paveikslai buvo sukrauti ant suolelio prie lango.

– Misis Lanskene pirkdavo juos išpardavimuose,– paaiškino mis Gilkrist.– Vargšelė, ji taip tuo domėjosi. Ji vaikščiojo į visus išpardavimus, kurie tik būdavo šiose apylinkėse. Paveikslų kainos mūsų laikais taip krenta, gali jų nusipirkti tiesiog už grašius. Ji nesumokėdavo daugiau kaip po svarą nė už vieną iš jų, kartais tik kelis šilingus, ir visuomet galima būdavo išsirinkti ką nors vertingo, kaip ji visada sakydavo. Ji pasakojo, kad štai šitas yra italų primityvizmo pavyzdys, vertas daugybės pinigų.

Misteris Entvislas nepatikliai pažiūrėjo į italų primityvizmo pavyzdį. Kora, kaip jis atsiminė, niekada nieko nenusimanė apie paveikslus. Jis galėtų suvalgyti savo skrybėlę, jei nors viena iš šių teplionių būta verta nors penkių svarų banknoto.

– Žinoma,– tarė mis Gilkrist, pastebėjusi jo veido išraišką ir pajutusi jo reakciją,– aš pati gerai nenusimanau apie juos, nors mano tėvas buvo tapytojas, deja, nelabai vykęs. Bet, būdavo, aš piešdavau akvareles pati

ir daug girdėdavau kalbant apie tapybą, tad misis Lanskene buvo malonu turėti šalia žmogų, su kuriuo galėtų pakalbėti šia tema ir kuris ją suprastų. Vargšelė, ji taip mėgo gražius daiktus...

– Ar jums ji labai patiko?

Jis pats suprato, kad tai kvailas klausimas. Negi ji galėtų atsakyti "ne"? Su Kora, pagalvojo jis, be abejonės, nebuvo saldu gyventi.

– O taip,– pasakė mis Gilkrist.– Mes labai gerai sutarėme. Kartais, žinote, misis Lanskene elgdavosi kaip vaikas. Ji sakydavo viską, kas jai šaudavo į galvą.

Apie mirusius nesakoma: "Ji buvo visiška kvailė", todėl misteris Entvislas pasakė:

– Toli gražu, ji nebuvo giliai mąstanti moteris.

– Ne... ne... tikriausiai ne. Bet ji buvo labai įžvalgi, misteri Entvislai. Tikrai labai įžvalgi. Kartais mane tiesiog labai stebindavo, kaip ji sugebėdavo pataikyti tiesiai į tašką.

Senasis juristas pažvelgė į mis Gilkrist su didesniu susidomėjimu. Jis pagalvojo, kad ji ne tokia jau kvaila.

– Manau, kad jūs praleidote su misis Lanskene keletą metų?

– Trejus su puse.

– Na, jūs buvote jos kompanionė ir taip atlikdavote... Na... Prižiūrėdavote namus?

Buvo akivaizdu, kad jis palietė jautrią temą. Mis Gilkrist šiek tiek išraudo.

– O taip, žinoma. Dažniausiai gamindavau valgį – man tai labai patinka – taip pat valydavau dulkes ir atlikdavau kitus lengvus namų ruošos darbus. Žinoma, ne juodus darbus,– mis Gilkrist tonas išreiškė griežtą nusistatymą.

Misteris Entvislas, kuris neturėjo supratimo, kas tie "juodi darbai", pritariamai sumurmėjo.

– Jiems atlikti iš kaimo ateidavo misis Penter. Reguliariai, du kartus į savaitę. Suprantate, misteri Entvislai, aš jokiu būdu negalėjau net pagalvoti, kad tapsiu tarnaite. Aš pati turėjau mažą arbatinę, bet karo metu ji bankrutavo. Tai buvo labai miela vietelė. Aš pavadinau ją "Po gluosniu". Visi indai buvo išpiešti mėlynais gluosnio piešiniais – labai gražučiais – ir pyragaičiai buvo tikrai geri. Aš visada iškepu nuostabius pyragaičius ir paplotėlius. Taip, man išties gerai sekėsi, ir tada prasidėjo karas, sumažėjo maisto atsargos, ir mano verslas žlugo. Karo pasekmė – štai kaip aš tai vadinu, na, ir taip pat galvoju. Aš praradau tą nedidelį kiekį pinigų, kuriuos man buvo palikęs tėvas ir kuriuos aš investavau į verslą, ir, žinoma, man reikėjo pasiieškoti kokio nors užsiėmimo. Aš neturėjau jokio išsilavinimo. Taigi aš nuėjau pas vieną moterį, bet tas darbas manęs visiškai nepatenkino. Ji buvo šiurkšti ir valdinga. Po to aš šiek tiek dirbau kontoroje, bet man ten visai nepatiko. Ir tada aš atėjau pas misis Lanskene, ir mes iš pirmo žvilgsnio patikome viena kitai. Dėl daug ko – dėl to, kad jos vyras buvo dailininkas, ir dėl viso kito,– misis Gilkrist staiga nutilo ir liūdnai pridūrė:

– Bet kaip aš mylėjau savo brangią, brangią arbatinę. Ateidavo į ją tokie puikūs žmonės!

Žiūrėdamas į mis Gilkrist, misteris Entvislas joje staiga atpažino tipišką paveikslą šimtų tokių moterų, pretenduojančių į ledi, kurias jis sutikdavo daugybėje tokių "Įlankos medžių", "Meduolinių katinų", "Mėlynųjų papūgų" ir panašių vietelių. Visos jos, apsirengusios griežtais žydrais, rožiniais ar oranžiniais chalatėliais, priiminėdavo užsakymus didžiuliams puodeliams kinietiškos arbatos su pyragaičiais ir didžiavosi kilminga klientūra. "Esu tikras, kad šalyje dar yra likusių tokių mis Gilkrist, ir visos jos panašios – visos turi nuožmius, kantrius veidus, įnoringai sučiauptas lūpas ir praretėjusius žilus plaukus".

Mis Gilkrist tęsė toliau:

– Bet ką aš čia dabar – neprivalau kalbėti apie save. Policijoje su manimi elgėsi labai maloniai ir supratingai. Tikrai labai maloniai. Inspektorius Mortonas pats asmeniškai mane aplankė ir išklausė kantriai ir geranoriškai. Jis netgi patvarkė, kad aš galėčiau pernakvoti pas misis Leik, kuri gyvena gatvės gale, bet aš atsisakiau. Aš jaučiu, kad turiu saugoti visus misis Lanskene daiktus. Jie išnešė lavoną...– mis Gilkrist nurijo ašaras,– ir, žinoma, užrakino jos kambarį. Inspektorius man pasakė, kad konsteblis budės virtuvėje visą naktį, kadangi išdaužtas langas. Puiku, kad jį šįryt jau įstiklino... Na, apie ką aš čia dabar? O taip, taigi aš pasakiau, kad aš visai gerai jausiuosi savo kambaryje, nors, turiu prisipažinti, vis dėlto užstūmiau komoda duris ir pastačiau didžiulį ąsotį su vandeniu ant palangės. Niekada nežinai... Juk gali išgirsti apie tokius dalykus... O jeigu tai visgi buvo maniakas?..

Čia mis Gilkrist nutilo. Misteris Entvislas skubiai pasakė:

– Aš žinau visus svarbiausius faktus. Inspektorius Mortonas mane informavo. Bet jei jums nebūtų nemalonu vėl viską prisiminti, gal galėtumėt man papasakoti, kaip tai atsitiko?

– Žinoma, misteri Entvislai. Aš gerai suprantu, ką jūs jaučiate. Policija tokia bešališka, ar ne?

– Taigi misis Lanskene grįžo iš laidotuvių tą vakarą prieš...– pradėjo misteris Entvislas.

– Taigi jos traukinys atvyko labai vėlai. Aš užsakiau taksi, kad pasitikčiau ją, kaip ji buvo prašiusi. Vargšelė labai nuvargo, ir tai nenuostabu, bet iš tiesų ji buvo gana gerai nusiteikusi.

– Taigi, taigi... Ar ji ką nors kalbėjo apie laidotuves?

– Šiek tiek. Aš jai daviau puodelį karšto pieno,– daugiau ji nieko nenorėjo,– ir ji papasakojo, kad bažny-

čia buvo pilnut pilnutėlė ir gausybė gėlių,– ak! Ir ji pasakė, jog labai gailisi nepasimačiusi su savo kitu broliu Timočiu – ar toks jo vardas?

– Taip, Timotis.

– Ji pasakė, kad jau dvidešimt metų ji su juo nesimačiusi, kad ji tikėjosi jį ten sutikti. Bet ji puikiai supratusi, kad šiomis aplinkybėmis jam geriau likti namie. Na, o jo žmona buvusi ten, ir ji niekada negalėjusi pakęsti Modės,– o Dieve, atleiskite man, misteri Entvislai,– man tai tiesiog išsprūdo, bet aš niekada nemaniau...

– Tai niekis, – padrąsinančiu balsu pasakė misteris Entvislas.– Suprantate, aš nesu jiems joks giminaitis. Ir aš manau, jog Kora ir jos brolienė niekada nejautė simpatijos viena kitai.

– Na, ji beveik taip ir pasakė: "Aš visada žinojau, kad Modė taps viena iš tų valdingų, įkyrių moterų,"– štai ką ji pasakė. Ir po to ji pasakė esanti labai nuvargusi ir norinti tuoj pat eiti gulti. Aš jau turėjau jai paruošusi karšto vandens butelį, ir ji nuėjo į savo kambarį viršuje.

– Ir ji nieko daugiau nepasakė, ko nors ypač įsimintino?

– Ji to nenujautė, misteri Entvislai, jei jus tai domina. Aš esu tuo tikra. Suprantate, ji buvo nepaprastai gerai nusiteikusi, nekalbant apie nuovargį ir tą liūdną įvykį. Ji manęs paklausė, ar nenorėčiau nuvykti į Kiprą. Į Kiprą! Aš, žinoma, pasakiau, kad tai būtų net per daug puiku, apie tai aš net nesvajojau, o ji tarė: "Mes ten vyksime!" Būtent taip ir pasakė. Kiek atsimenu, žinoma, ji net neužsiminė, kad brolis jai paskyrė metinę rentą, ar kažką panašaus.

Misteris Entvislas linktelėjo galvą.

-Mano vargšelė. Na, džiaugiuosi, kad ji patyrė malonumą kurdama planus ateičiai,– mis Gilkrist atsidu-

so ir ilgesingai sumurmėjo,– nemanau, kad dabar kada nors nuvažiuosiu į Kiprą...

– O kitą rytą?– paklausė misteris Entvislas, užmiršęs mis Gilkrist nusivylimą.

– Kitą rytą misis Lanskene visai prastai jautėsi. Ji iš tiesų siaubingai atrodė. Kaip man sakė, ji beveik nemiegojusi. Matė košmarus. "Tai todėl, kad vakar jūs pervargote," pasakiau jai, ir ji su manim sutiko. Ji valgė pusryčius lovoje ir visą rytą nesikėlė. Atėjus priešpiečių metui, ji man pasakė, kad vis dar negalėjusi užmigti. "Man taip neramu,– tarė ji,– aš vis galvoju apie įvarius dalykus ir spėlioju". Ir tada ji pasakė, kad išgers tablečių miegui ir pabandys gerai išsimiegoti dienos metu. Ji norėjo, kad aš autobusu nuvažiuočiau į Ridingą ir pakeisčiau dvi knygas, kurias ji buvo paėmusi iš bibliotekos. Ji jas traukinyje perskaitė ir jau neturėjo ką skaityti. Paprastai dviejų knygų jai užtekdavo beveik savaitei. Taigi tuoj po antros aš išėjau ir tai... ir tai... buvo paskutinis kartas...– mis Gilkrist pradėjo šniurpščioti nosimi.– Žinote, tuo metu ji, be abejo, miegojo. Ji nieko neišgirdo, ir inspektorius užtikrino mane, kad ji nesikankino... Jis mano, kad ji buvo užmušta pirmu smūgiu. O Dieve, man darosi bloga vien apie tai pagalvojus!

– Na, nurimkite, prašau jūsų. Aš nenoriu, kad jūs vėl visa tai iškentėtumėt. Aš tik norėjau išgirsti, ką jūs dar galėtumėt papasakoti apie misis Lanskene. Apie paskutines valandas prieš atsitinkant šiai tragedijai.

– Tai visai natūralu, būtinai papasakokite jos giminėms, kad, nežiūrint tokios blogos nakties, ji jautėsi labai laiminga ir su viltimi žiūrėjo į ateitį.

Misteris Entvislas luktelėjo, prieš užduodamas kitą klausimą. Jis norėjo būti atsargus, kad neperimtų iniciatyvos iš liudininkės.

– Ar ji nepasakojo apie kurį nors iš savo giminaičių išsamiau?

– Ne, ne, nemanau,– mis Gilkrist pamąstė,– išskyrus tai, kad ji pasakė apgailestaujanti, jog nepasimatė su savo broliu Timočiu.

– Ar ji visai nieko nekalbėjo apie savo brolio mirtį? Na, jos priežastį? Ar ką nors panašaus?

– Ne.

Mis Gilkrist veide nesimatė nė ženklo nerimo, o misteris Entvislas buvo įsitikinęs, jog jei Kora jai būtų prasitarusi apie tą jos ištartą nuosprendį, būtų atvirkščiai.

– Manau, kad jis jau kurį laiką sirgo,– vangiai tarė mis Gilkrist,– nors turiu pasakyti, kad nustebau, išgirdusi apie jo mirtį. Jis atrodė dar toks stiprus.

Misteris Entvislas skubiai paklausė:

– Ar jūs jį matėte? Kada?

– Kai jis buvo atvykęs pasimatyti su misis Lanskene. Turiu pagalvoti kada... tai buvo prieš tris savaites.

– Ar jis čia ilgiau pasisvečiavo?

– O ne, atvyko tik priešpiečiams. Tai buvo tikras siurprizas. Šeimininkė nesitikėjo jo išvysti. Kiek suprantu, anksčiau jo šeimoje yra buvę kažkokių nesutarimų. Kaip ji man sakė, jau daug metų ji nebuvo jo mačiusi.

– Taip, taip ir buvo.

– Jo vizitas ją labai nuliūdino,– tikriausiai ji suprato, kad jis serga.

– Ar ji žinojo, kad jis serga?

– O taip, tai aš gerai prisimenu. Kadangi aš pati sau pagalvojau, suprantat, ką noriu pasakyti, ar tik misteris Ebernetis neserga smegenų suminkštėjimu. Viena mano teta...

Misteris Entvislas sumaniai pakeitė pokalbio temą.

– Ar misis Lanskene jums kažką pasakė, kad jūs pagalvojote apie smegenų suminkštėjimą?

– Taip. Ji pasakė kažką tokio: "Vargšas Ričardas. Mortimerio mirtis jį taip susendino. Ir kalba jis visai kaip senis. Visos tos fantazijos apie persekiojimą ir apie tai, kad jį kažkas nuodija. Su senais žmonėmis taip būna". Aš, aišku, žinojau, kad taip tikrai su jais būna. Ta mano teta – apie ją jums pasakojau – buvo tikra, kad tarnai bando ją nunuodyti maistu, ir pagaliau ėmė valgyti tik virtus kiaušinius, kadangi, kaip ji sakė, neįmanoma įdėti nuodų į virto kiaušinio vidų. Mes iš jos juokėmės, bet jei tai būtų dabar, nežinau, ką mes būtume darę. Kai taip mažai kiaušinių, o dar ir tie atvežami iš užsienio...

Misteris Entvislas praleido pro ausis mis Gilkrist pasakojimą apie tetą. Jis buvo labai susirūpinęs. Kai mis Gilkrist liovėsi kalbėjusi, jis pagaliau prabilo:

– Tikiuosi, misis Lanskene nežiūrėjo į visa tai per daug rimtai?

– O ne, misteri Entvislai, ji visa tai puikiai suprato,– ši pastaba misteriui Entvislui taip pat sukėlė nerimą, nors ir ne ta prasme, kurios mis Gilkrist tikėjosi.

Ar Kora Lanskene visa tai suprato? Ne tada, gal vėliau. Gal ji per gerai suprato?

Misteris Entvislas žinojo, kad Ričardas Ebernetis toli gražu dar nebuvo nukaršęs senis. Ričardas visiškai atsakė už savo veiksmus. Jis nebuvo iš tų, kurie kenčia nuo kokios nors formos persekiojimo manijos. Kaip ir anksčiau, jis buvo sumanus biznierius, ir šiuo atžvilgiu jo liga nebuvo niekuo dėta.

Atrodė keista, kad jis būtų pasakojęs tokius dalykus savo seseriai, o gal Kora su savo vaikišku įžvalgumu skaitė tarp eilučių ir tiksliai suprato, ką Ričardas norėjo pasakyti.

Daugeliu atžvilgių Kora buvo tikra kvailė, pagalvojo misteris Entvislas. Ji buvo ekscentriška ir pasižymėjo kažkokiu infantilišku tiesmukiškumu bei beširdiškumu. Bet tuo pat metu ji turėjo tą antgamtišką vai-

ko sugebėjimą kartais nuspėti įvykius, kas kitiems buvo tiesiog neįtikėtina.

Misteris Entvislas nusprendė viską palikti taip, kaip yra. Mis Gilkrist – jis buvo įsitikinęs – nežinojo daugiau, negu papasakojo. Jis paklausė, ar jai kas nors žinoma pie Koros Lanskene testamentą. Mis Gilkrist iškart atsakė, kad misis Lanskene testamentas yra laikomas banke.

Tuo jis ir baigė. Atlikęs dar šiokius tokius formalumus, paliko šiuos namus. Misteris Entvislas įsiūlė mis Gilkrist nedidelę sumą pinigų, kad ji apmokėtų pasitaikančias išlaidas ir prižadėjo vėl su ja susisiekti. O dabar jis būtų jai labai dėkingas, jei ji pagyventų šiame namelyje, kol susiras naują tarnybą. Tai, mis Gilkrist žodžiais, būtų jai labai patogu, ir būti čia jai visai nėra nemalonu.

Mis Gilkrist neleido jam išeiti, kol neaprodė viso kotedžo ir nesupažindino su įvairiais velionio Pjero Lanskene paveikslais, kurių buvo pilnas visas mažas valgomasis ir nuo kurių misteris Entvislas net sudrebėjo. Daugiausia tai buvo nuogi aktai, nupiešti palyginti nerūpestingai, tačiau su labai kruopščiai išbaigtomis detalėmis. Jis taip pat buvo priverstas gėrėtis įvairiomis mažomis drobėmis, vaizduojančiomis žvejų uostus, kuriuos buvo nutapiusi pati Kora.

– Polpereo,– išdidžiai ištarė mis Gilkrist.– Mes ten buvome pernai, ir misis Lanskene gėrėjosi jo gražiu gamtovaizdžiu.

Misteris Entvislas, žiūrėdamas į Polpereo iš pietvakarių, iš šiaurės vakarų ir, matyt, iš keletos kitų taškų, sutiko, kad misis Lanskene tikrai nebuvo abejinga jo grožiui.

– Misis Lanskene žadėjo palikti man šiuos savo eskizus,– susimąsčiusi pasakė mis Gilkrist.– Aš jais taip žavėjausi. Šiame jūs tiesiog matote, kaip lūžta bangos, ar ne tiesa? Jei ji ir būtų pamiršusi apie mane, gal kar-

tais galėčiau gauti nors vieną kaip suvenyrą, kaip jūs manote?

– Esu tikras, kad tai galima suorganizuoti,– geraširdiškai tarė misteris Entvislas.

Jis atliko dar keletą formalumų ir išvyko pakalbėti su banko direktoriumi, po to – dar pasitarti su inspektorium Mortonu.

5 SKYRIUS

– Tu visiškai išsekęs, – tarė mis Entvisl, ir jos balse buvo girdėti pasipiktinimo ir grėsmingumo gaidelės, taip būdingos atsidavusioms seserims, kalbant su broliais, kurių namus jos prižiūri. Tu turėtum labiau pasisaugoti, neužmiršk savo amžiaus. Ką gi tu turi bendra su tuo reikalu, norėčiau žinoti? Juk tu jau pensijoje, ar ne?..

Misteris Entvislas jai švelniai atsakė, kad Ričardas Ebernetis buvo vienas iš seniausių jo draugų.

– Leisk man pasakyti. Juk Ričardas Ebernetis yra miręs, ar ne? Taigi aš nematau prasmės tavo kišimęsi į tuos dalykus, kurie tavęs visai neliečia. Tu pats gali numirti nuo peršalimo tuose bjauriuose traukiniuose, kur galybė skersvėjų. O dar ta žmogžudystė! Aš visai nesuprantu, kam jie tave ten iškvietė.

– Jie mane susirado, nes namelyje buvo laiškas su mano parašu, kuriame Korai pranešiau apie laidotuves.

– Laidotuvės! Vienos po kitų. Ak, vos nepamiršau. Dar vienas brangusis Ebernetis tau skambino – Timotis, taip, atrodo, jis prisistatė. Kažkur iš Jorkširo, ir skambino jis taip pat dėl laidotuvių! Sakė, kad paskambins vėliau.

Tą vakarą misteriui Entvislui kažkas paskambino telefonu. Atsiliepęs jis kitame laido gale išgirdo Modės Eberneti balsą.

– Ačiū Dievui, kad pagaliau jus suradau! Timotis siaubingai jaučiasi. Žinia apie Koros mirtį jį tiesiog sukrėtė.

– Visiškai suprantu,– pasakė misteris Entvislas.

– Ką jūs pasakėte?

– Aš pasakiau, kad tai visai suprantama.

– Aš manau,– Modės balsas atrodė ypač netvirtas,– ar jūs norite pasakyti, kad tai iš tikrųjų buvo žmogžudystė?

– Taip, žmogžudystė,– atsakė misteris Entvislas.

– Ir su kirviu? Taip, kaip rašo laikraščiuose...

– Taip.

– Tai man atrodo visiškai neįmanoma,– pasakė Modė.– Ta Timočio sesuo, ta tikra jo sesuo, argi ji galėjo būti nužudyta, ir dar kirviu!?

Misteriui Entvislui tai visai neatrodė neįmanoma. Timočio gyvenimas buvo taip nutolęs nuo prievartos, jog atrodė, kad net jo giminės turėtų jos išvengti.

– Bijau, kad reikia pažvelgti tiesai į akis,– švelniai tarė misteris Entvislas.

– Aš labai susirūpinusi dėl Timočio. Jam visa tai taip kenkia! Aš jį dabar paguldžiau į lovą, bet jis reikalauja, kad aš įkalbėčiau jus aplankyti jį. Jis nori sužinoti šimtus dalykų: ar bus atliekama kvota ir kas joje turės dalyvauti, ir ar po to greitai įvyks laidotuvės, ir kur jos vyks, ir kaip bus su jos turtu? Ar Kora ką nors kalbėjo apie norą būti kremuota ar kitaip?.. Ar ji paliko testamentą?..

Misteris Entvislas ją nutraukė, kol klausimų sąrašas nepasiekė begalybės.

– Taip, testamentas yra. Jo vykdytoju ji paliko Timotį.

– O Viešpatie, bijau, kad Timotis nieko nesugebės atlikti.

– Firma pasirūpins visais būtinais formalumais. Testamentas labai paprastas. Savo pieštus eskizus ir sagę su ametistu ji paliko savo kompanionei mis Gilkrist, o visa kita – Sjuzenai.

– Sjuzenai? Įdomu, kodėl Sjuzenai? Abejoju, kad ji kada nors ją buvo mačiusi anksčiau, aišku, bent jau nuo tada, kai ji buvo dar kūdikis.

– Spėju, kad tai todėl, jog, jos žiniomis, Sjuzenos vedybos nelabai pradžiugino gimines.

Modė prunkštelėjo.

– Netgi Gregoris žymiai geresnis negu Pjeras Lanskene! Be abejo, mano laikais buvo negirdėtas dalykas, kad kas ištekėtų už vyro, dirbančio parduotuvėje, bet vaistinė yra žymiai geriau negu galanterijos parduotuvė. Be to, Gregoris bent jau atrodo visai padoriai!– ji nutilo, o paskui pridūrė,– ar tai reiškia, kad Sjuzena gaus ir tuos pinigus, kuriuos Ričardas paliko Korai?

– O ne. Jie bus padalinti taip, kaip nurodyta Ričardo testamente. Vargšelė Kora paliko tik keletą šimtų svarų ir baldus užmiesčio kotedže. Kai bus sumokėtos didelės skolos ir parduoti baldai, vargu ar visa suma sieks penkis šimtus svarų.– Jis tęsė: – Žinoma, turės būti atlikta kvota. Ji numatyta kitą ketvirtadienį. Jei Timotis nieko prieš, mes pasiųsime jaunąjį Loidą, kad šeimos vardu stebėtų visą procesą,– jis pridėjo tarsi atsiprašydamas: – Bijau, kad nebus galima išvengti viešumos.

– Kaip nemalonu! Ar jie pagavo tą niekšą, kuris tai padarė?

– Dar ne.

– Manau, kad tai vienas iš tų bjaurių nesubrendėlių, kurie klajoja po šalį, valkatauja ir žudo. Policija visai nieko neišmano.

– Ne, ne,– pasakė misteris Entvislas.– Policija išmano savo darbą. Negalvokite apie ją taip blogai, bent jau kol kas.

– Na, man taip keista. Ir tai šitaip kenkia Timočio sveikatai. Gal galėtumėt pas mus atvykti, misteri Entvislai? Aš jums būčiau labai dėkinga. Galvoju, kad Timotis apsiramintų, jei jūs būtumėt čia ir jį nuramintumėt.

Misteris Entvislas valandėlę patylėjo. Kvietimas buvo visai ne laiku.

– Jūs kalbate išmintingai. Be to, ant kai kurių dokumentų reikia Timočio, kaip testamento vykdytojo, parašo. Taip, tai galėtų būti visai nebloga mintis.

– Tai nuostabu. Man net palengvėjo. Rytoj? Ir jūs pasiliksit nakčiai? Geriausias traukinys išvyksta iš Sent Pekras 11 val. 20 min.

– Deja, tai turėtų būti popietinis traukinys. Ryte aš turiu kitų reikalų,– pasakė misteris Entvislas.

II.

Džordžas Krosfildas pasisveikino su misteriu Entvislu širdingai, bet atrodė kiek nustebęs.

– Aš ką tik atvykau iš Litčet Sent-Meri.

– Vadinasi, tai iš tikrųjų buvo teta Kora? Aš perskaičiau apie tai laikraštyje ir tiesiog negalėjau patikėti! Pamaniau, kad tai kažkas ta pačia pavarde.

– Lanskene – nedažnai sutinkama pavardė.

– Ne, žinoma, ne. Manau, kad visai natūralu vyti šalin mintį, kad kažkas iš tavo giminių nužudytas. Panašus atvejis kaip šis atsitiko praėjusį mėnesį Dartmure.

– Tikrai?

– Taip. Tos pačios aplinkybės. Atokus apleistas kotedžas. Dvi nejaunos moterys, gyvenančios kartu. Gryni pinigai laikomi namie, ir jų, matyt, daugiau negu reikia.

– Pinigų kiekis visuomet yra santykinis dalykas,– tarė misteris Entvislas,– svarbu tik poreikiai.

– Taip, taip, manau, kad jūs teisus.

– Jei jums labai reikia dešimties svarų, tada penkiolika yra daugiau negu pakankamai. Ir atvirkščiai. Bet jei jums reikia šimto svarų – keturiasdešimt penki bus geriau negu nieko. Na, o jei jums reikia tūkstančių, tai šimtai nepadės.

Džordžo akys staiga sublizgėjo, ir jis tarė:

– Sakyčiau, šiais laikais bet koks pinigų kiekis žmogui per mažas. Visi sunkiai sukasi.

– Bet ne beviltiškai sunkiai. Tik kai pinigai tampa gyvybės ar mirties klausimu, būna baisu... Beje, Džordžai, gal jums reikalingas avansas? Palikimo paskirstymas užims dar šiek tiek laiko.

– Ak, aš kaip tik ruošiausi pakalbėti šiuo klausimu. Tarp kitko, aš buvau šį rytą banke. Kai aš paminėjau jūsų pavardę, jie sutiko dar truputėlį palaukti, nors mano sąskaita jau pereikvota.

Ir vėl Džordžo akys sublizgėjo, o misteris Entvislas iš savo ilgalaikės patirties suprato priežastį. Jis buvo tikras, kad Džordžo finansinė padėtis jei ne beviltiška, tai bent jau labai bloga. Dabar jis buvo tikras, o pasąmonėje visą laiką jautė, kad piniginiuose reikaluose Džordžas visiškai nepatikimas. Jam buvo įdomu, ar Ričardas Ebernetis, kuris taip pat turėjo daug patirties, spręsdamas apie žmones, visa tai suprato. Misteris Entvislas buvo taip pat įsitikinęs, kad mirus Mortimeriui, Ebernetis ketino padaryti Džordžą savo įpėdiniu. Džordžas nebuvo Ebernetis, bet jis buvo vienintelis vyras jaunojoje kartoje. Jis buvo neginčytinas Mortimerio įpėdinis. Ričardas Ebernetis pasikvietė Džordžą ir laikė pas save keletą dienų. Matyt, vizito pabaigoje senukas juo nusivylė. Gal jis instinktyviai pajuto, kad Džordžas nebuvo tinkamas šiam reikalui? Ebernečių šeima manė, kad Loros pasirinkimas buvo labai prastas. Jis buvo bir-

žos makleris, užsiiminėjęs ir kita gana neaiškia veikla. Džordžas panėšėjo daugiau į savo tėvą negu į Ebernečius.

Matyt, neteisingai supratęs senojo teisininko tylėjimą, Džordžas dirbtinai nusijuokė.

– Tiesą sakant, paskutiniu metu man nelabai sekėsi su investicijomis. Aš šiek tiek rizikavau, ir tai nepasiteisino. Tai mane daugiau ar mažiau "išdrenavo". Bet dabar aš vėl atsistosiu ant kojų. Tam tik reikia šiek tiek kapitalo. Ar "Ardens Konsolideited" yra patikima firma, kaip jūs manote?

Misteris Entvislas nei sutiko, nei paneigė. Jis svarstė, ar Džordžas nelošė biržoje savo klientų pinigais. O kas, jei Džordžui gresia teisminis persekiojimas?

Misteris Entvislas atsargiai pasakė:

– Aš bandžiau su jumis susisiekti kitą dieną po laidotuvių, bet, manau, kontoroje jūsų nebuvo.

– Nejaugi? Jie man nieko nepasakė. Beje, aš pagalvojau, kad po tokios geros naujienos man priklauso išeiginė!

– Tokios geros naujienos?

Džordžas išraudo.

– Na, paklausykite, aš neturėjau galvoje dėdės Ričardo mirties. Bet kai sužinai, kad tau lyg iš dangaus nukrito pinigų, negali nustygti vietoje. Jauti, kad reikia tai atšvęsti. Tarp kitko, aš nuėjau į Herst Parką. Pastačiau už du favoritus. Kai jau sekasi, tai sekasi! Jei jau tau nusišypsojo laimė, tai visuose frontuose! Jie abu laimėjo, nors gavau tik penkiasdešimt gabalų, bet ir tai ne pro šalį.

– O taip,– pasakė misteris Entvislas,– ne pro šalį. Ir dar gausite papildomai tam tikrą sumą po jūsų tetos Koros mirties.

Džordžas atrodė susirūpinęs.

– Vargšė senučiukė. Jai velnioniškai nepasisekė, ar ne? Ir kaip tik tada, kai ji ruošėsi pradėti džiaugtis gyvenimu.

– Tikėkimės, kad policija suras žmogų, kaltą dėl jos mirties,– tarė misteris Entvislas.

– Tikiuosi, kad policija jį greitai sučiups. Jie šaunuoliai, tie mūsų policininkai. Jie išnaršo visą apylinkę ir išrakinėja visus kauliukus įtartiniems tipams, priverčia atsiskaityti už savo veiksmus.

– Tai ne taip lengva padaryti, nors praėjo dar taip mažai laiko,– tarė misteris Entvislas. Jis kreivai nusišypsojo, o tai reiškė, kad jis ruošiasi pasakyti juokingą dalyką.– Aš pats tą dieną pusę keturių buvau Hetčardo knygyne. Argi aš tai atsiminčiau, jei policija manęs apie tai paklaustų praėjus dešimčiai dienų? Labai tuo abejoju. O jūs, Džordžai, jūs buvote Herst Parke! Ar, sakykim, po mėnesio jūs atsimintumėte, kurią dieną buvote lenktynėse?

– Aš galėčiau susiorientuoti pagal laidotuves – dieną po jų.

– Tiesa, tiesa. Ir jūs statėte už porą nugalėtojų. Dar vienas ženklas, padedantis atsiminti. Retai pamiršti vardą to arklio, kuris tau padėjo laimėti pinigų. Tarp kitko, kuo jie buvo vardu?

– Leiskite man prisiminti. Geimarkas ir Frogsas. Taip, aš juos negreitai užmiršiu.

Misteris Entvislas sausai nusijuokė ir atsisveikino.

III.

– Malonu jus matyti,– tarė Rozemunda be entuziazmo.– Bet dar siaubingai anksti.

Ji saldžiai nusižiovavo.

– Jau vienuolikta valanda,– pasakė misteris Entvislas.

Rozemunda vėl nusižiovavo. Ji tarė, lyg atsiprašydama:

– Vakar turėjome velnioniškai šaunų vakarėlį. Labai padauginom gėrimų. Maiklas vis dar siaubingai pagiringas.

Tuo metu pasirodė Maiklas. Jis taip pat žiovavo. Rankoje laikė puodelį juodos kavos ir dėvėjo labai prašmatnų chalatą. Atrodė išsekęs, bet, kaip visad, patrauklus. Jo šypsena, kaip paprastai, buvo kerinti. Rozemunda buvo apsivilkusi juodą sijoną ir ganėtinai nešvarų geltoną megztinį, o po juo, bent taip atrodė misteriui Entvislui, nieko daugiau.

Griežtas ir įnoringas juristas visiškai nepritarė jaunųjų šeimų gyvenimo būdui. Tas gana apgriuvęs butas antrame aukšte viename Čelsio namų, visur išmėtyti buteliai, stiklinės ir cigarečių nuorūkos, tas tvankus oras, dulkių ir nešvaros kvapas.

Ir šitoje nepalankioje aplinkoje Rozemunda ir Maiklas tiesiog švietė visu savo gražumu. Jie, be abejonės, buvo labai graži pora, ir, panašu,– pagalvojo misteris Entvislas,– kad labai myli vienas kitą. Matėsi, kad Rozemunda Maiklą tiesiog dievina.

– Brangusis,– tarė ji,– ar nenorėtum mažyčio gurkšnelio šampano? Tik kad sustiprintų mūsų santykius. Išgerkim už mūsų ateitį. Ak, misteri Entvislai, mums iš tikrųjų nusišypsojo pati didžiausia laimė, kad dėdė Ričardas paliko tuos pinigėlius būtent dabar...

Misteris Entvislas pastebėjo, kaip staiga Maiklas nepatenkintas rūsčiai susiraukė, bet Rozemunda nerūpestingai tęsė:

– Maiklui pasitaikė nuostabiausia galimybė pastatyti vieną dalykėlį. Jame yra nuostabiausia rolė jam, ir netgi yra mažytis vaidmuo ir man. Ta pjesė apie vieną jauną nusikaltėlį. Ji tiesiog persunkta aktualiausiomis idėjomis. Suprantate, jis plėšia, žudo, policija ir vi-

suomenė jį persekioja, bet pačiame gale jis padaro stebuklą – pasirodo, jis šventas.

Misteris Entvislas sėdėjo piktas ir tylus. Tos nesąmonės, apie kurias kalbėjo ir rašė šie kvaili jaunuoliai, tiesiog pražūtingos.

Nepasakytum, kad Maiklas daug kalbėjo, ne, bet visgi jo žvilgsnis buvo gana rūstus.

– Misteriui Entvislui neįdomu klausytis visų šitų tavo svaičiojimų, Rozemunda,– tarė jis.– Minutėlei užsičiaupk ir leisk jam papasakoti, kodėl jis pas mus atvyko.

– Būtina išsiaiškinti porą reikaliukų,– pasakė misteris Entvislas,– aš ką tik sugrįžau iš Litčet Sent-Meri.

– Ar teta Kora vis dėlto nužudyta? Mes apie tai perskaitėme laikraštyje. Aš pasakiau, kad tai, savaime suprantama, ji, nes tokia pavardė nelabai dažnai pasitaiko. Vargšė senoji teta Kora. Aną dieną per laidotuves aš žiūrėjau į ją ir galvojau, kas per seniena ta teta. Tokios išvaizdos moteris geriau jau negyventų, ir štai ji jau mirusi. Vakar vakarėlyje niekas manimi nepatikėjo, kai jiems papasakojau, kad kirviu nužudyta moteris, apie kurią rašė laikraštyje, yra mano teta! Jie tik pasijuokė iš manęs, tiesa, Maiklai?

Maiklas Šeinas nieko į tai neatsakė, o Rozemunda, vis spinduliuodama džiaugsmu, tarė:

– Du nužudymai, vienas po kito. To jau šiek tiek per daug, tiesa?

– Nekalbėk niekų, Rozemunda, dėdė Ričardas nebuvo nužudytas.

– Na, Kora manė kitaip.

Misteris Entvislas įsiterpė:

– Po laidotuvių jūs sugrįžote į Londoną, ar ne taip?

– Taip, mes sugrįžome tuo pačiu traukiniu, kaip ir jūs.

– Žinoma... žinoma. Aš klausiu, nes stengiausi su jumis susisiekti,– jis žvilgtelėjo į telefoną,– kitą dieną, tiesą sakant, net keletą kartų, bet niekas neatsiliepė.

– O Dieve, atleiskit. Ką mes tada darėme? Užvakar... Buvome namie beveik iki dvyliktos, tiesa? O tada tu nuėjai pabandyti pasimatyti su Rozenhaimu, po to tu valgei priešpiečius su Oskaru, o aš išėjau paieškoti nailoninių kojinių ir vaikščiojau po parduotuves. Turėjau susitikti su Dženeta, bet prasilenkėm. Taip, tądien puikiai apsipirkau... Ir po to mes pietavome restorane "Kasl". Grįžome namo, atrodo, apie dešimtą valandą.

– Maždaug tokiu laiku,– patvirtino Maiklas. Jis mįslingai stebėjo misterį Entvislą.– Kodėl jus visa tai apie mus taip domina, sere?

– O! Tiesiog kilo keletas klausimų dėl Ričardo Eberněčio turto – dėl dokumentų pasirašymo.

Rozemunda paklausė:

– Kada gi mes gausime tuos pinigus,– dabar, ar reikės laukti visą amžinybę?

– Bijau, kad teisinės procedūros paprastai užsitęsia,– pasakė misteris Entvislas.

– Bet mes galime gauti avansą, ar ne tiesa?– Rozemunda atrodė susinervinusi.– Maiklas sakė, kad galėtume. Tiesą sakant, tai mums nežmoniškai svarbu. Dėl to spektaklio.

Maiklas maloniai pasakė:

– Na, tiesą sakant, tai ne taip ir skubu. Svarbu tik tai, ar mes pasirinksime šią pjesę, ar ne.

– Nebus jokių problemų jums avansu gauti šiek tiek pinigų,– tarė misteris Entvislas,– tiek, kiek jums reikės.

– Tai labai puiku,– Rozemunda atsiduso su palengvėjimu. Po to ji dar pridūrė: – Ar teta Kora paliko kokių nors pinigų?

– Šiek tiek. Ji juos paliko jūsų pusseserei Sjuzenai.

– Įdomu žinoti, kodėl Sjuzenai? Ar jų daug?

– Keletas šimtų svarų ir šiek tiek baldų.

– Ar tie baldai gražūs?

– Ne, atsakė misteris Entvislas.

Daugiau šis klausimas Rozemundos nedomino.

– Visa tai taip keista, ar ne? – ji pasakė.– Įsivaizduokite, Kora po laidotuvių nelauktai išpoškina: "Juk Ričardą nužudė, ar ne?", o paskui, kitą dieną, ją pačią nužudo. Aš noriu pasakyti, kad tai labai keista, kaip jūs manote?

Kambaryje staiga įsiviešpatavo nejauki tyla, o po to misteris Entvislas ramiai ištarė:

– Taip, tai iš tiesų labai keista...

IV.

Misteris Entvislas atidžiai tyrinėjo Sjuzeną Benks. Palinkusi priekiu per stalą, ji gyvai kalbėjo su juo. Joje nebuvo nieko iš Rozemundos žaismingumo, bet jos veidas buvo savaip patrauklus, ir tas patrauklumas buvo jos dvasingumas. Lūpos buvo pilnos ir gražios formos. Tai buvo moters lūpos, ir jos kūnas buvo pabrėžtinai moteriškas. Tačiau daug kuo Sjuzana jam priminė Ričardą Ebernetį. Galvos forma, smakro linija, įžvalgios gilios akys. Ji turėjo valdingą, kaip Ričardo, charakterį, jo užkrečiančią energiją, jo įžvalgumą, protą, sugebantį daryti teisingus sprendimus. Iš trijų jaunosios kartos atstovų ji vienintelė atrodė geležies tvirtumo, o kaip tik šis charakterio bruožas Ebernečiams padėjo sukaupti didžiulius turtus. Ar šioje savo dukterėčioje Ričardas atpažino sau giminingą sielą? Misteris Entvislas pagalvojo, kad, be abejo, taip ir buvo. Ričardas visada sugebėdavo giliai įvertinti žmones. Joje tikriausiai jis įžiūrėjo tuos bruožus, kurių ieškojo. Ir visgi savo testamente Ričardas Ebernetis nesuteikė jai kokių nors papildomų malonių. Laikydamas Džordžą nepatikimu,– tuo misteris Entvislas buvo tikras,– visai nekreipdamas

dėmesio į tą dailią kvaišiukę Rozemundą, ar jis nerado netgi Sjuzenoje to, ko taip ieškojo,– savo paties veiklos perėmėjos?

Jei taip neatsitiko, to priežastis, be abejonės,– taip, tai visai logiška,– jos vyras...

Misterio Entvislo žvilgsnis švelniai nuslydo Sjuzenos petimi ir apsistojo ties Gregoriu Benksu, kuris nerūpestingai drožė pieštuką. Liesas, išblyškęs, nenusakomas jaunas vyras rausvais smėlio atspalvio plaukais. Jį taip užgožė spalvinga Sjuzenos asmenybė, kad buvo sunku suprasti, koks gi jis yra iš tiesų. Nieko jame ypatingo – gana malonus vyrukas, pasiruošęs visada visiems būti mielas,– "taip" tipo žmogus, kaip dabar pasakytų. Ir viso to neužteko, kad jį galima būtų vertinti teigiamai. Gregorio Benkso nuolankume buvo kažkas, kas kelia nerimą. Jis Sjuzenai nebuvo tinkama pora, tačiau ji užsispyrė ir ištekėjo už jo, nugalėjusi visuotinį pasipriešinimą. Bet kodėl? Ką ji jame įžiūrėjo?

O dabar, praėjus šešiems mėnesiams po sutuoktuvių, "ji tiesiog eina iš proto dėl šio vyruko",– pagalvojo sau Entvislas. Jis tai matė iš jų elgesio. Daugybė žmonių, turinčių vedybinių problemų, praėjo pro "Bolardas, Entvislas, Entvislas ir Bolardas" kompanijos kabinetus. Tokios žmonos yra aklai atsidavusios savo toli gražu netobuliems ir dažnai jų nevertiems vyrams. Tačiau jos iš aukšto žiūri ir nuobodžiauja su nepriekaištingais ir išoriškai patraukliais vyrais. Vidutiniško intelekto vyrui sunku suprasti, ką kiekviena tokia moteris mato jos išsirinktame vyre. Bet kaip tik taip ir yra. Moteris, kuri visais kitais atžvilgiais protinga, galėjo būti visiška kvailė, kai kalbama apie tą "vienintelį" vyrą. Sjuzena ir yra kaip tik viena iš šių moterų, pagalvojo misteris Entvislas. Jos nuomone, visas pasaulis sukasi apie Gregą. Ir tai pavojinga bet kuriuo atžvilgiu.

Sjuzena kalbėjo pabrėždama žodžius ir išdidžiai:

– Betgi tai tikra gėda. Jūs atsimenate tą moterį, nužudytą pernai Jorkšire? Niekas net nebuvo suimtas. O ta senutė saldumynų parduotuvėje, kurią užmušė laužtuvu? Jie sulaikė vieną vyriškį, bet po to jie jį paleido!

– Visur reikia įrodymų, brangute,– pasakė misteris Entvislas.

Sjuzena nekreipė dėmesio į šią pastabą.

– Ir dar vienas atvejis su pensininke slauge,– čia buvo panaudotas kirvis, kaip ir tetos Koros atveju.

– O Dieve, pasirodo, jūs esate tiesiog išstudijavusi šiuos nusikaltimus, Sjuzena,– švelniai pasakė misteris Entvislas.

– Nenuostabu, kad tokius dalykus atsimeni. Ir kada jūsų šeimoje kažką užmuša ir labai panašiu būdu, na, tai rodo, kad kaimuose slampinėja daug tokių žmonių. Jie įsilaužia į namus ir užpuola vienišas moteris, o ta mūsų policija tiesiog nesivargina.

Misteris Entvislas papurtė galvą.

– Nesumažinkite policijos nuopelnų, Sjuzena. Jų tarpe yra daug išmintingų ir kantrių vyrų, ir atkaklių taip pat. Jei laikraščiuose apie tai nerašo, tai nereiškia, kad byla nutraukta. Toli gražu ne.

– Kiekvienais metais šimtai nusikaltimų visgi neatskleidžiami.

– Šimtai?– misteris Entvislas suabejojo.– Tam tikras skaičius – taip. Daug atvejų, kai policija žino, kas įvykdė nusikaltimą, bet, stokojant įrodymų, nuosprendis nevykdomas.

– O aš netikiu,– pasakė Sjuzena.– Jei tiksliai žinai, kas įvykdė nusikaltimą, visuomet galima gauti įrodymų.

– Aš abejoju,– mįslingai tarė misteris Entvislas,– aš tuo labai abejoju.

– Ar jie turi kokių nors įtarimų tetos Koros byloje? Kas tai galėjo padaryti?

– Aš to negalėčiau pasakyti. Bent jau sprendžiant pagal tai, kas man žinoma. Bet vargu, ar jie man pasakytų, be to, praėjo per mažai laiko – neužmirškit, kad žmogžudystė įvyko tik užvakar.

– Tai turėjo būti, be jokios abejonės, tam tikro tipo žmogus,– svarstė Sjuzena,– brutalus, šiek tiek pusprotis – demobilizuotas kareivis ar nepataisomas nusikaltėlis. Na, kad tam panaudotų kirvuką...

Susimąstęs misteris Entvislas sumurmėjo:

– Lizi Boden kirvuku
Smogė tėvui du kartu.
Išsigandusi labai,
Smogė pamotei smagiai.

– O,– iš pasipiktinimo Sjuzena net paraudo.– Niekas iš giminių negyveno su Kora, tik kompanionė. Beje, Lizi Boden buvo išteisinta. Niekas tiksliai nežino, ar tai ji užmušė savo tėvą ir pamotę.

– Šis eilėraštukas yra visiškas šmeižtas,– sutiko misteris Entvislas.

– Jūs manote, kad tai padarė būtent kompanionė? Ar Kora jai ką nors paliko?

– Mažai vertingą sagę su ametistu ir keletą eskizų, vaizduojančių žvejų kaimelius. Jie vertingi kaip sentimentalūs prisiminimai.

– Žudymui reikia turėti motyvų, žinoma, jei nesi pusprotis.

Misteris Entvislas pajuokavo:

– Visiems aišku, kad vienintelis žmogus, turintis motyvų, tai jūs, Sjuzena.

– Kaip tai suprasti?– staiga Gregas palinko į priekį. Jis tarsi pabudo iš miego. Jo akyse sužibo blogio ugnelė. Staiga jis jau nebuvo tik ramus statistas.

– Ką jūs norite tuo pasakyti?

Sjuzena šiurkščiai tarė:

– Užsičiaupk, Gregai. Misteris Entvislas nieko blogo neturėjo galvoje.

– Aš tik truputį pajuokavau,– pasakė misteris Entvislas, tarsi atsiprašinėdamas,– ir, deja, nevykusiai. Kora paliko savo turtą, tiek jo ten yra, jums, Sjuzena. Bet jaunai ledi, kuri ką tik paveldėjo keletą šimtų tūkstančių svarų, geriausiu atveju keletas šimtinių, nemanau, kad galėtų būti akstinas žmogžudystei.

– Ji paliko savo pinigus man?– Sjuzenos balse girdėjosi nuostaba.– Kaip keista. Ji manęs net nepažinojo. Kaip jūs manote, kodėl ji tai padarė?

– Aš manau, ji buvo girdėjusi, kad jūs turėjote, na, problemų su vedybomis.– Gregoris, kuris vėl drožė savo pieštuką, susiraukė.– Su jos pačios vedybomis yra buvę problemų – ir aš manau, kad ji jus laikė likimo drauge.

Sjuzena paklausė su tam tikru susidomėjimu:

– Ar ji ištekėjo už dailininko, kuris giminėje niekam nepatiko? Ar jis buvo geras dailininkas?

Misteris Entvislas užtikrintai papurtė galvą.

– Ar kotedže yra jo paveikslų?

– Taip. Tada aš pati apie juos nuspręsiu,– pasakė Sjuzena.

Misteris Entvislas nusišypsojo, pamatęs, kaip jos smakras ryžtingai pajudėjo.

– Taip ir padarykite. Be abejonės, aš esu senų pažiūrų ir beviltiškai senamadiškas meno klausimais, bet esu tikras, kad jūs sutiksite su mano nuomone.

– Manau, kad turėčiau ten nuvažiuoti. Turėčiau peržiūrėti daiktus. Ar ten dabar kas gyvena?

– Susitariau, kad mis Gilkrist ten pagyventų iki tolesnių nurodymų.

Gregas įsiterpė:

– Ji turi būti labai stiprių nervų, kad gyventų namelyje, kur įvykdyta žmogžudystė...

– Sakyčiau, mis Gilkrist yra protinga moteris. Be to,– sausai pridūrė juristas,– aš nemanau, kad ji turi, kur eiti, kol susiras kitą darbą.

– Taigi tetos Koros mirtis ją tiesiog išmetė už borto?.. Ar ji ir teta Kora buvo labai artimos?

Misteris Entvislas pažiūrėjo į ją susidomėjęs. Jis svarstė, ką ji tuo norėjo pasakyti.

– Daugiau ar mažiau, aš manau. Ji su mis Gilkrist niekada nesielgė kaip su tarnaite.

– Esu įsitikinusi, kad ji elgėsi dar blogiau,– tarė Sjuzena.– Tų vargšelių "damų" gyvenimas mūsų laikais toli gražu nesaldus... Aš pabandysiu jai kur nors surasti padorų darbą. Tai nebus sunku. Žmogus, sugebantis atlikti namų ruošos darbus ir gaminti valgį, dabar vertinamas aukso kaina. Ji moka virti, ar ne?

– O taip. Atsimenu, ji sakėsi nenorėsianti dirbti pas grubius šeimininkus. Bijau, kad ne visai žinau, ką ji turėjo galvoje.

Sjuzeną tai labai pralinksmino.

Misteris Entvislas pažiūrėjo į laikrodį ir tarė:

– Jūsų teta testamento vykdytoju paliko Timotį.

– Timotį,– ištarė Sjuzena su panieka.– Dėdė Timotis praktiškai yra tik mitas. Niekas jo nėra matęs.

– Matyt,– misteris Entvislas vėl pažiūrėjo į laikrodį.– Šiandieną aš vykstu su juo susitikti. Aš jį informuosiu apie jūsų ketinimą nuvažiuoti į kotedžą.

– Manau, aš galėsiu ten pabūti kokią dieną ar dvi. Nenoriu ilgam išvykti iš Londono. Čia turiu įvairių reikalų. Ruošiuosi pradėti verslą.

Misteris Entvislas apžvelgė mažučiuko buto ankštą svetainę. Gregas ir Sjuzena, be abejonės, sunkiai vertėsi. Jos tėvas, kiek jam buvo žinoma, iššvaistė visus savo pinigus. Savo dukrą jis paliko beveik be lėšų.

– Ar galiu paklausti, kokie jūsų planai ateičiai?

– Aš nužiūrėjau patalpas Kardigan gatvėje. Ar galiu tikėtis, kad esant reikalui, jūs galėsite avansu man duoti šiek tiek pinigų? Gal man reikės duoti užstatą.

– Tai galima bus suorganizuoti. Dieną po laidotuvių aš jums skambinau kelis kartus, bet niekas ne-

atsakė. Maniau, kad jums gali rūpėti avanso klausimas. Tikriausiai buvote išėję į miestą?

– O ne,– greitai pasakė Sjuzena.– Mes buvome namie visą dieną. Niekur nebuvome išėję.

Gregas švelniai pasakė:

– Žinai, Sjuzena, tą dieną, matyt, buvo sugedęs mūsų telefonas. Atsimeni, kaip dienos metu aš negalėjau paskambinti į darbą. Norėjau apie tai pranešti telefonų kompanijai, bet kitą rytą viskas buvo tvarkoje.

– Tie telefonai,– tarė misteris Entvislas,– kartais būna tokie nepatikimi.

Staiga Sjuzena pasakė:

– Iš kur teta Kora sužinojo apie mūsų vestuves? Juk susituokėme bažnyčioje ir iš pradžių niekam apie jas nesakėme.

– Manau, kad Ričardas jai apie jas papasakojo. Ji perdarė savo testamentą maždaug prieš tris savaites. Anksčiau viską buvo palikusi kažkokiai bendrijai. Ir tai padarė tada, kai Ričardas buvo nuvažiavęs jos aplankyti.

Sjuzena atrodė nustebusi.

– Ar dėdė Ričardas buvo nuvykęs su ja susitikti? Aš nieko apie tai negirdėjau.

– Ir aš pats to net neįtariau,– pasakė misteris Entvislas.

– Tai buvo tada, kai...

– Kada kas?

– Nieko,– tarė Sjuzena.

6 SKYRIUS

– Jūs labai malonus, kad sutikote pas mus atvažiuoti,– tarė Modė gergždžiančiu balsu, sveikindamasi su misteriu Entvislu Beihemo Komptono stoties platformoje.– Galiu jus užtikrinti, kad ir Timotis, ir aš tai didžiai vertiname. Deja, Ričardo mirtis Timočiui buvo blogiausias dalykas, kuris tik galėjo atsitikti.

Misteris Entvislas dar nebuvo pažvelgęs į savo draugo mirtį būtent iš šių pozicijų. Bet tai vienintelės pozicijos, iš kurių, kaip jam akivaizdu, misis Eberneti vertino šį įvykį.

Einant išėjimo link, Modė toliau kalbėjo šia tema.

– Visų pirma tai buvo tikras šokas. Timotis iš tiesų buvo prie Ričardo prisirišęs. Ir po to, savo nelaimei, Timotis įsikalė į galvą mintį apie savo mirtį. Kadangi jis toks ligonis, jis labai pradėjo nerimauti ir dėl savęs. Jis suprato, kad liko vienintelis gyvas iš brolių, ir pradėjo sakyti, kad dabar atėjo jo eilė mirti,– ir to nereikės ilgai laukti,– aš jam sakiau, kad tos kalbos tiesiog liguistos...

Jie išėjo iš stoties ir Modė nuvedė prie aplūžusio automobilio, kuris buvo beveik iš prieštvaninių laikų.

– Atleiskite mums dėl šios išklerusios senos mašinos,– tarė ji.– Mes jau seniai norėjome įsigyti naują, bet negalėjome sau to leisti. Šioje mes jau du kartus keitėme variklį – tos senos mašinos tikrai labai patvarios.

Kelis kartus ji paspaudė starterį, bet pasigirdo tik beprasmis burzgimas. Misteris Entvislas, kuris niekada gyvenime nebuvo užvedinėjęs mašinos variklio, labai susirūpino. Bet Modė pati išlipo, įstatė užvedimo rankeną, ir energingais judesiais porą kartų ją pasuko, tuo prikeldama iš numirusių mašinos variklį. Laimė, kad Modė taip galingai suręsta, pagalvojo misteris Entvislas.

– Taigi taip,– tarė ji.– Senasis galvijas paskutiniu metu krečia įvairius fokusus. Tą patį jis man iškrėtė grįžtant iš laidotuvių. Turėjau eiti pėsčia porą mylių iki artimiausios taisyklos – o ten jie man irgi ne ką padėjo – žinote, kaip būna provincijoje... Kol jie ten su ja krapštėsi, turėjau laukti vietiniame viešbutyje. Žinoma, tai taip pat labai nuliūdino Timotį. Aš turėjau jam paskambinti ir pasakyti, kad negaliu sugrįžti iki kitos dienos ryto. Jis dėl to labai susinervino. Nuo jo reikia tokius dalykus kiek galima labiau slėpti, bet kartais to negali padaryti – štai, pavyzdžiui, Koros mirtis... Aš turėjau iškviesti daktarą Bartoną, kad duotų jam raminančių vaistų. Tokiam ligotam žmogui, kaip Timotis, tokie dalykai, kaip žmogžudystė, yra tiesiog pragaištingi. Kiek atsimenu, Kora visada buvo tikra kvaiša.

Misteris Entvislas suvirškino šią pastabą tylėdamas. Jis ją ne visai suprato.

– Nemanau, kad nuo mūsų vestuvių kada nors mačiau Korą,– pasakė Modė.– Tada aš nenorėjau Timočiui pasakyti: "Ta tavo jauniausia sesuo tikrai trenkta", bent jei jau būčiau pasakiusi, tai ne taip stipriai... Bet pagalvojau aš būtent taip. Ji vis pasakydavo ką nors tikrai keisto! Tiesiog nežinodavai, ar įsižeisti, ar nusijuokti. Tiesa, manau, ji gyveno kažkokiame nerealiame, tik jai vienai priklausančiame pasaulyje, kupiname įvairiausių melodramų ir fantastiškiausių minčių apie kitus žmones. Na, vargšelė, ji dabar už tai sumokėjo. Ar ji neturėjo kokių nors globotinių?

– Globotinių? Ką jūs turite galvoje?

– Aš tik galvojau... Na, apie kokius nors vargšus dailininkus ar muzikus, ar panašiai... Kažką, ką ji galėjo tą dieną įleisti vidun ir kas ją galbūt nužudė dėl jos nerūpestingai paskleistų pinigų. Tikriausiai tai buvo koks nors jaunuolis – tokiame amžiuje jie kartais tokie nenusakomi – ypač jei jie yra neurotiški menininkai. Mano nuomone, tai atrodo taip keista, kad įsilaužta ir užmušta vidury baltos dienos. Jei įsilaužiama į namus, be abejonės, tai daroma nakties metu...

– Tada ten būtų buvusios dvi nužudytos moterys.

– O taip, ta kompanionė. Bet aš tikrai negaliu patikėti, kad kažkas tyčia būtų palaukęs, kol ji išeis, ir tada įsilaužęs ir užpuolęs Korą. Ir kam gi tai? Vargu ar būtų galima patikėti, kad ji turėtų kokių nors grynų pinigų ar vertingų daiktų. Juk, be abejonės, pasitaikydavo, kad abiejų moterų nebūdavo namuose ir namas būdavo visai tuščias. Tada būtų buvę daug saugiau tai atlikti. Atrodo taip kvaila – ateiti ir įvykdyti žmogžudystę – šiaip, be jokios priežasties.

– O ar Koros nužudymas niekam nebuvo reikalingas?

– Visa tai atrodo taip kvaila.

"Ar žmogžudystė turi kokią prasmę?– pagalvojo misteris Entvislas.– Teoriškai – atsakymas yra "taip". Bet žinomos visai beprasmės žmogžudystės. Tai priklauso nuo žudiko mentaliteto".

Ką jis iš viso žinojo apie žmogžudžius ir jų galvoje vykstančius procesus? Labai mažai. Jo firma niekad netyrinėjo kriminalinių nusikaltimų. Pats jis nestudijavo kriminologijos. Žudikai, kiek jis apie juos galėjo spręsti, būna labai įvairūs. Yra buvę, kad kai kurie buvo apimti tuščios puikybės, kiti – valdžios troškimo jausmo, kai kurie, panašiai kaip Sedonas, buvo nedori ir godūs, na, kiti, kaip Smitas ir Rauris, turėjo nesuvaldo-

mą potraukį prie moterų. Buvo ir tokių, kaip Armstrongas, iš pažiūros labai nemalonus vyrukas. Edita Tomson gyveno nerealiame pasaulyje, kupiname prievartos. Slaugė Vedington pašalindavo iš kelio vyresnio amžiaus pacientus su dalykišku linksmumu.

Modės balsas nutraukė jo mintis.

– Kad taip aš galėčiau nuslėpti laikraščius nuo Timočio! Bet jis reikalauja juos perskaityti, o tada, žinoma, visa tai jį nuliūdina. Juk jūs suprantate, ar ne, misteri Entvislai, kad negali būti nė kalbos apie Timočio dalyvavimą kvotoje. Jei reikia, daktaras Bartonas gali parašyti pažymėjimą ar ką panašaus...

– Dėl to jūs galite būti rami.

– Ačiū Dievui.

Jie įsuko per Stensfild Greindžo vartus ir nuvažiavo aukštyn apleistu keliuku. Kažkada tai buvo graži vila, apsupta gražaus sodo, bet dabar ji atrodė liūdna ir apleista. Modė atsiduso ir tarė.

– Mes neturėjome kitos išeities, kaip tik visa tai apleisti karo metu. Abu sodininkai buvo pašaukti į karinę tarnybą. O dabar turime tik vieną senuką, ir tas nelabai koks... Algas reikia mokėti siaubingai dideles. Turiu pasakyti – tai tikras išganymas, kad dabar mes galėsime skirti šiek tiek pinigų savo namui ir sodui. Mes abu šią vietą taip mylime. Aš net buvau išsigandusi, kad turėsime savo vilą parduoti... Aišku, Timočiui aš apie tai neprasitariau. Tai jį būtų tiesiog siaubingai nuliūdinę.

Jie privažiavo prie paradinių labai seno karaliaus Jurgio laikų namo durų, kurį verkiant reikėjo nudažyti.

– Neturime tarnų,– su nuoskauda tarė Modė, vesdama į vidų,– yra tik pora ateinančių moterų. Dar prieš mėnesį gyveno pas mus viena kambarinė. Nors ji buvo šiek tiek kuprota ir prasižiojusi dėl polipų nosyje, o daugeliu atžvilgiu buvo tiesiog buka, bet ji vis dėlto buvo kartu, o tai buvo tikra paguoda – ji dar labai

neblogai gamindavo paprastus patiekalus. Bet jūs tiktai įsivaizduokite – ji pareiškė išeinanti ir nuėjo dirbti pas tokią kvailą moterį, kuri laiko šešis Pekinų veislės šunis. Nors namas ten didesnis negu šis ir yra daugiau darbo, ji pasakė, kad jai patinka tie šuneliai. Įsivaizduokite, šuneliai! Neabejoju, kad jie ištisai vemia ir kelia netvarką visuose kampuose! Aš tuo neabejoju! Tos merginos iš tikrųjų pusprotės! Na, grįžkime prie pradėtos kalbos... Ir jei kurią popietę aš turiu išeiti, Timotis lieka visiškai vienas namuose, o jei kas atsitiktų, kaip jis prisišauktų pagalbos? Nors aš jam būtinai palieku telefoną arti prie jo kėdės tam atvejui, jei jam pasidarytų bloga. Jis galėtų tuoj pat paskambinti daktarui Bartonui.

Modė nuvedė misterį Entvislą į svetainę, kur prie židinio buvo padengta arbatai, ir pasodino jį ten. Pati šeimininkė nuėjo, matyt, į galinius kambarius. Ji sugrįžo po kelių minučių, nešina arbatinuku ir sidabriniu puodeliu, ir pradėjo rūpintis misteriu Entvislu. Arbata buvo gera, su naminiu pyragu ir šviežiomis bandelėmis. Misteris Entvislas sumurmėjo:

– Kodėl gi su mumis nėra misterio?

Modė pagyvėjusi paaiškino, kad jam nunešusi padėklą su maistu, prieš išvažiuodama stotin.

– O dabar,– tarė Modė,– jis jau bus truputį pamiegojęs, ir jam bus jau geriausias laikas susitikti su jumis. Pasistenkite jo jokiu būdu per daug nesujaudinti.

Misteris Entvislas ją užtikrino, kad imsis visų atsargumo priemonių.

Atidžiai žiūrint į ją mirgančios lempos šviesoje, jį apėmė užuojautos jausmas. Ši didelė, tvirta, dalykiška moteris yra tokia sveika, tokia gyvybinga ir kupina sveikos nuovokos, o vis dėlto pasigailėtina vienu atžvilgiu... Jos meilė savo vyrui yra motiniška meilė, nusprendė misteris Entvislas. Modė Eberneti nepagimdė vaikų, o ji buvo iš tų moterų, kurios sutvertos motinystei. Jos paliegęs vyras tapo jai vaiku, kurį reikia saugoti, globoti

ir prižiūrėti. Ir tikriausiai, kadangi iš judviejų ji buvo stipresnio charakterio, ji nesąmoningai jam tą jo liguistumą tiesiog įkalbėjo.

Vargšė misis Timoti, pagalvojo pats sau misteris Entvislas.

II.

– Gerai, kad jūs atvažiavote, misteri Entvislai.

Timotis pakilo iš savo kėdės ištiesdamas pasisveikinimui ranką. Jis buvo didelis vyras ir labai panašus į savo brolį Ričardą. Bet tai, kas pas Ričardą buvo jo stipriosios pusės, Timotyje buvo silpnosios. Jo burna rodė neryžtingumą, smakras buvo šiek tiek atitrauktas atgal, akys ne tokios gilios. Raukšlės jo kaktoje rodė jo aikštingą charakterį ir polinkį susierzinti.

Jį, kaip invalidą, pabrėžė kilimėlis, dengiantis kelius, ir galybė mažų buteliukų ir dėžučių su vaistais ant staliuko dešinėje.

– Man negalima persitempti,– jis perspėjo.– Daktaras man tai uždraudė. Jis man nuolat kalba, kad nesijaudinčiau. Nesijaudinti! Jeigu jo šeimoje būtų kas nors nužudytas, jis ir pats jaudintųsi. Lažinuosi dėl to! Vienam žmogui tų nelaimių tiesiog jau per daug – pirma, Ričardo mirtis, po to viską išgirsti apie jo laidotuves ir testamentą – ir dar kokį! O viską apvainikavo ta vargšelė mažoji Kora – užmušta kirviu! Kirviu! Net šiurpu... Šiais laikais šioje šalyje pilna gangsterių – galvažudžių, užsilikusių nuo karo! Bastosi ir žudo bejėges moteris. Niekas nesiryžta sustabdyti šių dalykų – reikia stiprios rankos. Kur prieis ši šalis, norėčiau tai žinoti? Kur ritasi ši prakeikta šalis?

Misteris Entvislas buvo pripratęs prie tokios pradžios. Šį klausimą anksčiau ar vėliau visada užduodavo jo klientai jau dvidešimt metų, ir jis turėjo paruoštą atsakymą. Tai buvo formalūs, nieko konkrečiai nereiškiantys, raminantys žodžiai.

– Viskas prasidėjo į valdžią atėjus tiems prakeiktiems leiboristams,– pasakė Timotis.– Visa šalis prie jų ritosi pražūtin. Ir dabartinė vyriausybė ne ką geresnė. Ištižę skystablauzdžiai socialistai! Tik pažiūrėkite, iki ko mes nusiritome! Neįmanoma gauti gero sodininko, negali gauti tarnų – vargšelė Modė čia turi viską daryti pati, iki pažaliavimo nusidirbdama virtuvėje. Tarp kitko, aš manau, jos kriaušių ir pieno pudingas gerai tiktų su žuvimi šį vakarą. Brangioji, gal pirma pavalgytume truputį buljono? Aš turiu kažkuo palaikyti jėgas – taip liepė daktaras Bartonas. Na, kuo aš baigiau? O taip, Kora. Tai mums buvo tikras smūgis! Įsivaizduokite, kaip turi jaustis žmogus, išgirdęs, kad jo sesuo, jo tikra sesuo, nužudyta! Net dvidešimt minučių mano širdis vos neiššoko iš krūtinės! Jūs turėsite visus reikalus tvarkyti vietoj manęs, Entvislai. Aš negaliu vykti kvotai arba vargintis bet kuriais kitais reikalais, susijusiais su Koros nuosavybe. Aš noriu užmiršti apie visą šį reikalą. Tai kaip, tarp kitko, su Koros dalimi Ričardo pinigų? Tikiuosi, jie atiteko man?

Kažką sumurmėjusi, kad reikia nuimti nuo stalo, Modė paliko kambarį. Timotis atsilošė savo kėdėje ir tarė:

– Gerai, kai lieki be moterų. Dabar galime pakalbėti apie reikalus be kvailų komentarų.

– Ta suma, kuri testamentu buvo paskirta Korai, lygiomis dalimis atitenka jūsų dukterėčioms ir sūnėnui,– paaiškino misteris Entvislas.

– Bet paklausykit,– Timočio veide atsirado pasipiktinimo raudonis,– juk aš, be abejonės, esu jos artimiausias giminaitis. Vienintelis dar gyvas brolis.

Misteris Entvislas su tam tikru atsargumu paaiškino tikslų Ričardo Ebernečio testamento turinį, atsargiai primindamas, kad jis yra išsiuntęs šio testamento kopiją Timočiui.

– Negi jūs manote, kad aš suprantu visą tą juridinį žargoną, ką?– paklausė Timotis nedraugiškai.– Ak jūs, teisininkai. Tarp kitko, kai Modė grįžo namo ir man papasakojo apie jo turinį, aš negalėjau patikėti savo ausimis! Pagalvojau, kad ji neteisingai suprato. Moterys visada tokios bukos. Nors Modė pati geriausia moteris pasaulyje, ji nieko nenusimano finansiniuose klausimuose. Aš netgi tikiu, kad Modė net nesuprato to, jog jei Ričardas nebūtų numiręs, mums būtų reikėję iš čia išsinešdinti. Tai faktas!

– Esu tikras, jei būtumėt kreipęsi į Ričardą...

Timotis nusijuokė šiurkščiu balsu, panašiu į šuns lojimą.

– Tai man nebūdinga. Tėvas mums visiems paliko visai padorią pinigų dalį – tai yra tuo atveju, jei mes nenorėtume dalyvauti šeimos biznyje. Aš nenorėjau. Mano siela verta daugiau negu nuospaudų pleistrai, Entvislai. Ričardas nelabai pritarė mano pasirinkimui. Na, dėl mokesčių, turto nuvertėjimo, šio bei to, mano reikalai susikomplikavo. Aš turėjau realizuoti didelę dalį savo kapitalo. Tai geriausia, ką galima atlikti šiomis dienomis. Vis dėlto kartą aš Ričardui užsiminiau, kad truputį sunku išlaikyti šią vilą. Jis buvo tos nuomonės, kad mums geriau gyventi mažame name. Būtų lengviau Modei,– jis pasakė,– sutaupytume darbo jėgos. "Darbo jėgos taupymas" – kas per posakis! O ne, aš niekada nebūčiau Ričardo prašęs pagalbos. Bet galiu jums pasakyti, misteri Entvislai, kad rūpesčiai pačia nepalankiausia forma paveikė mano sveikatą. Su savo sveikata neturėčiau nervintis. Ir tada Ričardas numirė, ir tai, žinoma, natūralu, kad aš palūžau,– visgi tai mano brolis... Bet aš negalėjau nejausti palengvėjimo dėl savo ateities perspektyvų. Taip dabar viskas eina kaip per sviestą. Nudažysime namą, pasamdysime porą tikrai gerų žmonių sodui – už gerus pinigus tai įmanoma. Visiškai atnaujinsime rožyną. Na, apie ką gi aš čia...

– Pasakojote apie savo ateities planus.

– Taip, taip, bet aš neturėčiau varginti jūsų visu tuo... Tai, kas mane tikrai užgavo, ir užgavo labai skaudžiai,– tai Ričardo testamento sąlygos.

– Nejaugi?– misteris Entvislas klausiamai pažiūrėjo,– ar jos ne tokios, kokių jūs tikėjotės?

– Sakyčiau, kad ne! Suprantama, po Mortimerio mirties aš tikėjausi, kad Ričardas viską paliks man.

– Na, ar jis kada nors jums apie tai užsiminė?

– Ne, jis niekada apie tai nekalbėjo – bent jau netiesiogiai. Tas Ričardas buvo paslaptingas žmogus. Bet netrukus po Mortimerio mirties jis pasisiūlė čia atvykti. Jis norėjo bendrai pakalbėti apie šeimos reikalus. Mes kalbėjome apie Džordžą ir mergaites, ir jų vyrus. Jis norėjo sužinoti mano nuomonę – nors ne ką aš jam galėjau pasakyti. Aš esu invalidas,– niekur neišvykstu, Modė ir aš gyvename labai uždarai. Pasiutusiai nevykusios abiejų merginų vedybos, jei tai jums įdomu. Na, aš jūsų klausiu, misteri Entvislai, natūralu, kad pagalvojau, jog jis tariasi su manimi, kaip su šeimos galva, mirties atveju, ir aš, aišku, pagalvojau, kad valdysiu tuos pinigus. Ričardas, be abejonės, galėjo pasitikėti manimi, aš galėjau teisingai sutvarkyti jaunosios kartos reikalus. Būčiau taip pat pasirūpinęs vargšele senąja Kora. Po velnių, Entvislai, aš esu vienas iš Ebernečių – paskutinis Ebernetis. Visa galia turėtų būti palikta man.

Susijaudinęs Timotis nuspyrė šalin savo kilimėlį ir atsisėdo savo kėdėje. Išnyko bet kurie silpnumo ar trapumo požymiai. Jis atrodė visiškai sveikas ir net kažkuria prasme jaudinantis vyras, pagalvojo misteris Entvislas. Dar daugiau, senasis juristas labai aiškiai suprato, kad Timotis Ebernetis tikriausiai visuomet slapta pavydėjo savo broliui Ričardui. Jie buvo abu pakankamai panašūs, kad Timotis įsižeistų dėl savo brolio charakterio tvirtumo ir tvirtos rankos šeimos reikaluose. Ričardui mirus, Timotis mėgavosi savo valdžia, nors ir pavė-

luotai, ir perspektyva tvarkyti kitų šeimos narių likimus. Ričardas Ebernetis nesuteikė jam šios valdžios. Gal jis iš pradžių buvo galvojęs jam ją suteikti, bet paskui persigalvojo?

Staiga sode pasigirdo kačių kniaukimas, ir Timotis pašoko iš savo kėdės. Skubėdamas prie lango, jis metė šerpę ir suriko:

– Nustokit, jūs ten!– ir, pakėlęs didžiulę knygą, sviedė ją laukan į nenaudėles.

– Bjaurybės katės,– bambėjo jis, grįždamas pas svečią.– Išmindo gėlių lysves, be to, negaliu pakęsti jų kniaukimo.

Jis vėl atsisėdo ir pridūrė:

– Gal išgertumėte, misteri Entvislai?

– Kol kas dar ne. Modė ką tik mane pavaišino puikia arbata.

Timotis kažką suniurnėjo.

– Gabi moteris, ta Modė. Bet jai tenka per daug dirbti. Ji netgi turi krapštytis toje mūsų senoje mašinoje – ji, kažkuria prasme, jau vos ne mechanikas, suprantate?

– Girdėjau, kad jos mašina buvo sulūžusi grįžtant iš laidotuvių.

– Taip. Sugedo variklis. Jai užteko proto man pranešti apie tai, kad nesijaudinčiau, bet ta varna, mūsų ateinanti tarnaitė, parašė šią žinią visai nesuprantamai. Aš buvau išėjęs šiek tiek pakvėpuoti tyru oru – gydytojas pataria pasimankštinti, kiek galiu, jei man užeina toks noras. Taigi grįžau iš pasivaikščiojimo ir radau prikeverzota ant skiautelės popieriaus: "Madam apgailestauja, mašina sugedo, turėjo pasilikti nakčiai". Suprantama, pagalvojau, kad ji vis dar Enderbyje. Paskambinau ir sužinojau, kad Modė išvažiavo dar rytą. Mašina galėjo sugesti bet kur! Nieko sau reikaliukas! Ta kvailė padienė tarnaitė vakarienei man paliko sulipusį makaronų sūrį. Aš turėjau nusileisti virtuvėn ir pats jį pasi-

šildyti – ir pasidaryti sau puodelį arbatos, nekalbant jau apie boilerio užkaitimą. Aš galėjau gauti širdies smūgį – bet ar to luomo moteriai tai svarbu? Tik ne jai! Jei ji turėtų bent jau padorumo jausmą, ji būtų sugrįžusi tą vakarą ir tinkamai mane prižiūrėjusi. Žemesnės klasės atstovai visai praradę lojalumo jausmą!– liūdnai svarstė Timotis.

– Aš nežinau, ką jums Modė pasakojo apie laidotuves ir savo giminaičius,– įsiterpė misteris Entvislas.– Kora sukėlė šiokią tokią sumaištį. Ji staiga ramiai pareiškė, kad Ričardas buvo nužudytas.

Timotis guviai sukikeno.

– O taip, aš apie tai girdėjau. Visi paniekinamai susuko nosis ir apsimetė esą priblokšti. Bet Korai buvo būdinga visus šokiruoti! Jūs gi, Entvislai, atsimenate, kaip ji visuomet sugebėdavo iškrėsti liapsusus, dar būdama mergaitė? Atsimenu, per mūsų vestuves ji kažką leptelėjo ir labai sujaudino Modę. Taip, vakare po laidotuvių Modė paskambino man, kad sužinotų, ar aš gerai jaučiuosi ir ar misis Džons buvo atėjusi pamaitinti mane vakariene. Po to ji papasakojo, kad viskas vyko puikiai. Tada aš jos paklausiau: "O kaip su testamentu?". Ji bandė išsisukti nuo atsakymo, bet aš, žinoma, išgavau iš jos visą tiesą. Aš tiesiog negalėjau patikėti, ir pasakiau, kad ji tikriausiai bus suklydusi, bet ji viską pakartojo. Aš pasijutau užgautas, Entvislai,– tai tiesiog sužeidė mano širdį, jei norite žinoti, štai ką aš turiu galvoje... Jei jūs manęs klausiate paaiškinimo,– tai tiesiog Ričardo spjūvis man į veidą. Aš suprantu, kad negalima blogai kalbėti apie mirusius, bet, tikėkite, man...

Timotis dar kurį laiką tęsė šią temą.

Tada į kambarį sugrįžo Modė ir tvirtai tarė:

– Manau, kad misteris Entvislas su tavimi buvo pakankamai ilgai. Tu iš tikrųjų privalai pailsėti. Jeigu jūs dėl visko susitarėte...

– Mes dėl daugelio dalykų susitarėme. Aš palieku viską jūsų nuožiūrai, Entvislai. Praneškite man, kai jie sugaus tą vyruką,– jeigu jie kada nors jį sugaus... Aš nepasitikiu šių laikų policija. Vyriausieji konstebliai ne tokie, kokie turėtų būti. Jūs pasirūpinsite... na... laidotuvėmis... gerai? Bijau, mes negalėsime atvykti. Bet užsakykite nuo mūsų brangų vainiką, o savo laiku turi būti pastatytas tinkamas paminklas – manau, ji bus palaidota ten, kur gyveno? Nėra prasmės vežti ją į Šiaurę, ir aš neturiu supratimo, kur palaidotas Lanskene, manau, kad kažkur Prancūzijoje. Nežinau, ką ant paminklo užrašyti, kai tai žmogžudystė... Netinka "ramiai užmigo", ar ką nors panašaus. Reikėtų parinkti tekstą – ką nors tinkamo. A. A? Ne, tai tinka tik katalikams.

– "O Viešpatie, priimk mane nusidėjelę ir atleisk man mano kaltes..."– sumurmėjo misteris Entvislas.

Timotis pažvelgė į misterį Entvislą išsigandęs, ir tai privertė pastarąjį lengvai nusišypsoti.

– Tai iš Jeremijo raudos,– ištarė jis,– ji kažkuo melodramatiška, tai atrodo, ir tinka. Tačiau praeis dar šiek tiek laiko, kol iškils atminimo akmens klausimas. Suprantate, turi susigulėti žemė. O dabar dėl nieko nesirūpinkite. Mes viskuo pasirūpinsime ir jus pilnai informuosime.

Kitą rytą misteris Entvislas rytiniu traukiniu išvyko į Londoną.

Parsiradęs namo, šiek tiek padvejojo ir paskambino vienam savo draugui.

7 SKYRIUS

– Negaliu apsakyti, kaip džiaugiuosi jūsų pakvietimu.

Misteris Entvislas širdingai paspaudė savo bičiulio ranką.

Erkiulis Puaro svetingu mostu parodė į kėdę prie židinio.

Sėsdamas misteris Entvislas atsiduso. Vienoje kambario pusėje buvo padengtas stalas dviem asmenims.

– Aš grįžau šįryt iš užmiesčio,– pareiškė misteris Entvislas.

– Vadinasi, jūs turite reikalą, dėl kurio norite pasitarti su manimi?

– Taip. Bijau, kad tai ilga ir paini istorija.

– Tada apie tai pakalbėsime po pietų. Žoržai!

Guvus kamerdineris tuoj pat atsirado kambaryje, nešinas žąsienos paštetu ir karštais skrebučiais, įvyniotais į servetėlę.

– Mes valgysime mūsų paštetą prie židinio,– pasakė Puaro,– po to persikelsime prie stalo.

Tik po valandos su puse misteris Entvislas patogiai išsitiesė savo kėdėje ir patenkintas atsikvėpė.

– Jūs, be abejonės, žinote, kaip save palepinti, Puaro. Prancūzais čia galima pasitikėti.

– Aš esu belgas. Bet sutinku su kita jūsų pastabos dalimi. Žmogui mano amžiuje pagrindinis malonumas, beveik vienintelis malonumas, dar likęs gyvenime,– tai skaniai pavalgyti. Ačiū Dievui, turiu puikų skrandį.

– O,– atsiduso misteris Entvislas.

Suvalgę pietums įvairių prašmatnių patiekalų, suvalgę ypatingų ledų, jie perėjo prie gėrimų. Misteris Entvislas mėgavosi puikiu portveinu, stovinčių greta jo alkūnės. Puaro, kuris nevertino portveino, gurkšnojo kakavinį likerį.

– Nesuprantu,– ilgesingai sumurmėjo misteris Entvislas,– kaip jums pavyko gauti tokių eskalopų! Jie tiesiog tirpo burnoje!

– Aš turiu draugą mėsininką. Padėjau jam išspręsti kai kurias buitines problemas. Jis buvo man labai dėkingas ir nuo to laiko man pasitarnauja skrandžio klausimuose.

– Buitinės problemos,– atsiduso misteris Entvislas.– Norėčiau, kad jūs nebūtumėt man priminęs... Tai toks puikus momentas...

– Mėgaukitės juo, mano drauge. Mes dar išgersime po mažą puodelį kavos ir puikaus brendžio, o kai ramiai vyks virškinimo procesas, tada jūs būtinai papasakosite, kodėl jums prireikė mano patarimo.

Laikrodis išmušė pusę dešimtos, ir misteris Entvislas sujudėjo savo kėdėje. Psichologinis momentas jau buvo atėjęs. Jis jau nejautė nenoro atskleisti savo problemas – atvirkščiai, jis troško tai padaryti.

– Nežinau,– tarė jis,– ar aš nepasirodysiu didžiausiu kvailiu. Bet kuriuo atveju nemanau, kad aš čia galėčiau vienas pats ką nors padaryti. Todėl norėčiau jums išdėstyti visus faktus ir sužinoti jūsų nuomonę.

Jis patylėjo valandėlę, o tada sausai ir pedantiškai papasakojo visą istoriją. Jo išlavintas juristo protas padėjo jam tai padaryti aiškiai, nieko nepraleidžiant, nepridedant nieko nereikalingo. Tai buvo aiškus, glaustas pranešimas, ir jį mažas pagyvenęs vyras su kiaušinio formos galva, kuris sėdėjo ir klausėsi, įvertino teigiamai.

Jam pabaigus, stojo tyla. Misteris Entvislas buvo pasiruošęs atsakyti į užduotus klausimus, bet kurį laiką jų nebuvo. Erkiulis Puaro mintyse peržvelgė įkalčius.

Pagaliau jis pasakė.

– Atrodo – labai aišku. Jūs mintyse įtariate, kad jūs draugas Ričardas Ebernetis tikriausiai buvo nužudytas. Tas įtarimas ar prielaida atsirado tik remiantis vienu dalyku – žodžiais, kuriuos ištarė Kora Lanskene per Ričardo Ebernečio laidotuves. Jeigu jų nebūtų, neliktų įtarimų. Tai, kad rytojaus dieną ji pati buvo nužudyta, gali būti grynas sutapimas. Tiesa. Ričardas Ebernetis mirė staiga, bet jis gydėsi pas gerą gydytoją, pažinojusį jį labai seniai. Tas daktaras nieko neįtarė ir išdavė mirties pažymėjimą. Ar Ričardą palaidojo, ar kremavo?

– Jam pačiam panorėjus,– kremavo.

– Taip, tai įstatymiška. Ir tai reiškia, kad dar vienas daktaras išrašė jo mirties pažymą – bet ten paprastai nebūna problemų. Ir taip, mes grįžtame prie pagrindinio dalyko – ką pasakė Kora Lanskene. Jūs ten buvote ir girdėjote jos žodžius? Ji pasakė: "Juk Ričardą nužudė, ar ne?"

– Taip.

– Ir jūsų įsitikinimu, ji sakė tiesą.

Kurį laiką juristas dvejojo, po to tarė:

– Taip, aš tuo įsitikinęs.

– Kodėl?

– Kodėl?– Entvislas pakartojo tą žodį truputį susimąstęs.

– Betgi taip, kodėl? Todėl, kad ir jus giliai širdyje sutrikdė Ričardo mirties aplinkybės.

Teisininkas papurtė galvą.

– Ne, nė kiek...

– Tada tai vis dėl jos – tos Koros. Ar jūs ją gerai pažinojote?

– Aš jos nebuvau matęs... Na... daugiau kaip dvidešimt metų.

– Ar jūs būtumėt ją pažinęs, jei būtumėt sutikęs gatvėje?

– Gatvėje greičiausiai būčiau praėjęs pro šalį jos neatpažinęs. Ji buvo plona ištįsusi mergaičiukė, kai mačiau paskutinį kartą, o pavirto į stambią, nušiurusią vidutinio amžiaus moterį. Bet kalbėdamas su ja akis į akį, tikrai būčiau ją atpažinęs. Ji plaukus šukavo taip pat – kaktą dengė kirpčiukai – ir ji turėjo įprotį žvelgti pro juos lyg nedrąsus žvėrelis, be to, ji turėjo charakteringą staigią šiurkščią kalbėjimo manierą ir pasukdavo galvą į vieną šoną, kai sakydavo ką nors įžūlaus. Suprantate, ji buvo mergina su charakteriu, o tas charakteris visuomet individualus.

– Iš principo ji buvo ta pati Kora, kurią pažinojote prieš daugelį metų. Ir ji vis tebekalbėjo šokiruojančius dalykus! Taip pat šokiruojančius aplinkinius, kaip ir anksčiau. Ar visada jie pasiteisindavo?

– Tai ir buvo Koros trūkumas. Jei tiesą būtų buvę geriau nutylėti, ji būtinai ją išsakydavo.

– Ir šis jos bruožas liko nepakitęs. Ričardas Ebernetis buvo nužudytas – šį faktą Kora iš karto konstatavo.

Misteris Entvislas neramiai sujudėjo kėdėje.

– Jūs galvojate, kad jis vis dėlto buvo nužudytas?

– Ne, ne, mano drauge, ne taip greitai. Apsistokime ties tuo, jog Kora galvojo, kad jis buvo nužudytas. Ji buvo visiškai tikra, kad jį nužudė. Tai buvo daugiau nei prielaida. Ir taip mes prieiname prie to, kad ji privalėjo turėti kokią nors priežastį, sukėlusią šį jos įsitikinimą. Ir kiek jūs ją pažinojote, mes sutinkame su tuo – tai nebuvo tik šioks toks žmonių kiršinimas. O dabar jūs man iš karto pasakykite – tai buvo sutikta su pasipiktinimu – ar ne tiesa?

– Visiška tiesa.

– Ir ji tada sutriko, susigėdo ir užleido pozicijas. Kiek jūs atsimenate, ji pasakė kažką panašaus į "Bet iš to, ką jis man papasakojo, aš pagalvojau..."

Juristas linktelėjo galva sutikdamas.

– Aš negaliu visiškai tiksliai prisiminti, bet aš tuo gana tvirtai įsitikinęs. Ji pasakė žodžius "jis man papasakojo" ar "jis man pasakė".

– Šis reikalas buvo užmirštas, visi nukreipė kalbą į kitą pusę. Ar galite atsiminti, atidžiai pagalvojęs, kokią nors ypatingą išraišką kuriame nors veide? Tokią, kuri jūsų atmintyje išliko kaip... na, sakykim... nenatūrali?

– Ne.

– Ir po to, kitą dieną Kora buvo nužudyta – ir jūs savęs klausinėjate: "Ar tai gali būti priežastis, ar rezultatas, pasekmės?

Juristas suvirpėjo.

– Panašu, kad jums tai atrodo tiesiog neįtikėtina?

– Visiškai ne,– pasakė Puaro.– Tarkime, kad ta pirminė prielaida yra teisinga, ji yra logiška. Tobula Ričardo Ebernečio žmogžudystė įvykdyta, viskas įvyko sklandžiai, ir staiga pasirodo, kad yra žmogus, žinantis visą tiesą! Žinoma, tas žmogus turi būti kaip galima greičiau nutildytas.

– Taigi jūs vis dėlto manote, kad tai... buvo žmogžudystė?

Puaro liūdnai pasakė:

– Aš manau, mano brangus drauge, kaip ir jūs, kad ši byla verta tyrinėjimo. Ar jūs ėmėtės kokių nors žingsnių? Ar užsiminėte apie šituos dalykus policijai?

– Ne,– misteris Entvislas papurtė galvą.– Pagalvojau, kad tai nieko gero neduos. Aš tik atstovauju šeimai. Jei Ričardas Ebernetis buvo nužudytas, panašu, kad tai buvo galima padaryti tik vienu būdu.

– Nuodais?

– Būtent taip. O kūnas buvo kremuotas. Dabar nebeliko jokių įrodymų. Bet aš nusprendžiau, kad

privalau išsiaiškinti visą tiesą. Štai kodėl, Puaro, aš atėjau pas jus.

– Kas buvo namuose jo mirties metu?

– Senasis liokajus, kuris dirbo šeimoje daugybę metų, virėja ir kambarinė. Peršasi mintis, kad tai turėtų būti vienas iš jų...

– Ak! Nebandykite manęs apmulkinti. Ta Kora žinojo, kad Ričardas Ebernetis buvo nužudytas, ir vis dėlto ji nuožmiai leidosi būti nutildyta. Ji tik pasakė: "Manau, jog jūs visi esate teisūs". Todėl kaltas turi būti vienas iš šeimos, kažkas, ko auka pati nebūtų norėjusi tuo atvirai apkaltinti. Priešingai, kadangi Kora labai mylėjo savo brolį, ji pati nebūtų sutikusi "tampyti miegantį žudiką už ūsų". Na, ar jūs sutinkate su šia versija?

– Taip man sako protas... Taip,– prisipažino misteris Entvislas.– Tačiau kaip kas nors iš šitos šeimos galėtų...

Puaro jį nutraukė.

– Kalbant apie nuodus, gali būti įvairių versijų. Tai galėjo būti kokia nors narkotinė medžiaga, jei jis mirė miegodamas, ir jei žiūrint iš šalies, nebuvo nieko įtartino. Jam tikriausiai gydytojas išrašė tokius vaistus.

– Bet kuriuo atveju,– tarė misteris Entvislas,– tas "kaip" dabar nesvarbu. Mes niekada nieko nesugebėsime įrodyti.

– Misterio Ebernečio atveju – ne. Bet su Koros Lanskene žmogžudyste visai kitaip. Jei mes sužinosime "kas?", tada bus įmanoma gauti įrodymų.

Griežtai pažiūrėjęs į Entvislą, Puaro pridūrė:

– Jūs tikriausiai šiuo klausimu jau kažką nuveikėte.

– Labai mažai. Mano tikslas iš esmės buvo paneigti. Man tiesiog bjauru pagalvoti, kad vienas iš Ebernečių yra žudikas. Aš vis dar negaliu tuo patikėti. Aš tik galėjau nuimti kaltę nuo tam tikrų šeimos narių, dėl kurių ir abejonės negali būti. O gal, ką gali žinoti, jie

visi tokie? Kuriuo atveju Kora būtų suklydusi savo spėliojimu, o jos pačios mirtis galėtų būti priskirta atsitiktiniam valkatai, kuris įsilaužė į jos namus? Galų gale problema labai paprasta. Ką Eberneičių šeimos nariai veikė tą popietę, kai Kora Lanskene buvo nužudyta?

– *Eh bien,** ką jie tada darė?– paklausė Puaro.

– Džordžas Krosfildas buvo Herst Parke, žirgų lenktynėse, Rozemunda apsipirkinėjo Londone. Jos vyras – kartu pakalbėsiu ir apie vyrus...

– Būtinai.

– Jos vyras buvo išvykęs tartis dėl pjesės pastatymo. Sjuzena ir Gregoris Benksai visą dieną buvo namuose. Timotis Ebernetis, kuris yra ligonis, buvo savo namuose Jorkšire, o jo žmona buvo mašinoje pakeliui į namus iš Enderbio.

Staiga jis nutilo.

Erkiulis Puaro pažiūrėjo į jį ir supratingai linktelėjo galva.

– Taigi – tai yra tai, ką jie sako. O ar visa tai atsitiko tikrovėje?

– Aš tiesiog nežinau, Puaro. Kai kuriuos teiginius galime įrodyti, kitų – ne, bet tai būtų sunku padaryti, neatskleidus visų kortų. Iš tikrųjų tai būtų tolygu apkaltinimui. Aš tik paprasčiausiai pasakysiu kai kurias savo išvadas. Džordžas galėjo būti arklių lenktynėse, bet aš tuo abejoju. Jis buvo nepakankamai atsargus ir pasigyrė, kad pastatė už porą laimėtojų. Iš savo patirties žinau, kad daugelis įstatymo pažeidėjų sau pakenkia per daug kalbėdami. Aš paklausiau nugalėtojų vardų, ir jis nedvejodamas pasakė dviejų arklių vardus. Kaip aš sužinojau, tą dieną už abu tuos arklius statė visi, ir vienas iš jų tikrai buvo laimėjęs, o kitas, nors ir buvo tarp favoritų, netikėtai pralaimėjo ir net nebuvo prizininkas.

---

*nagi (pranc.)

– Įdomu. Ar tam Džordžui labai reikėjo pinigų jo dėdės mirties atveju?

– Pagal mane – net labai. Aš neturiu įrodymų tai patvirtinti, bet aš labai įtariu, kad jis užsiiminėjo machinacijomis su savo klientų pinigais ir už tai jam grėsė teisminės sankcijos. Toks man susidaro įspūdis, bet aš dar turiu ir šiek tiek patirties šiuose dalykuose. Nesąžiningų firmų agentų, deja, vis dar pasitaiko. Aš tik galiu jums pasakyti, kad Džordžui niekada nepatikėčiau savo pinigų. Įtariu, kad Ričardas Ebernetis, būdamas labai įžvalgus žmonių vertintojas, buvo nepatenkintas savo sūnėnu ir nedėjo į jį jokių vilčių.

– Jo motina buvo graži, bet kvailoka mergina,– tęsė juristas,– ir ji ištekėjo už vyro, kurį pavadintum įtartinu tipu,– jis atsiduso.– Eberneičių mergaitės nemokėjo gerai išsirinkti.

Jis vėl nutilo, po to tęsė:

– Kai dėl Rozemundos, tai ji gražutė kvailelė. Aš jos tiesiog negaliu įsivaizduoti smogiančios kirviu Korai per galvą! Jos vyras, Maiklas Šeinas, kažkoks neaiškus tipelis. Jis ambicingas ir, pasakyčiau, kupinas tuščios puikybės. Bet, tiesą sakant, aš jo gerai nepažįstu. Aš neturiu pagrindo įtarinėti jį brutaliu nusikaltimu arba gerai suplanuotu nuodijimu. Bet kol aš nežinau, ar jis iš tikrųjų tai darė, negaliu jo įtarinėti.

– Bet dėl jo žmonos jūs neturite abejonių?

– Ne, ne – ji turi kažkokio stačiokiškumo, bet ne, aš negaliu įsivaizduoti kirvio jos rankose. Ji labai trapus sutvėrimas.

– Ir gražus!– ciniškai šyptelėjęs, pasakė Puaro.– O ta kita dukterėčia?

– Sjuzena? Ji labai skiriasi nuo Rozemundos. Nepaprastų gabumų mergina, sakyčiau. Ji ir jos vyras – abu jie buvo namuose. Aš jiems pamelavau, kad bandžiau su jais susisiekti telefonu būtent tą dieną. Gregas

skubiai pasakė, kad visą dieną buvo sugedęs telefonas. Jis kažkam norėjęs paskambinti, bet negalėjęs.

– Ir vėl ne viskas aišku... Jūs negalite atsisakyti to, ką ruošėtės padaryti... Apibūdinkite jos vyrą.

– Man sunku jį perprasti. Jis savyje turi kažką nemalonaus, nors sunku tiksliai nusakyti, kodėl susidaro toks įspūdis. O dėl Sjuzenos...

– Na?

– Sjuzena man primena jos dėdę. Ji turi Ričardo Ebernečio gyvybingumą, veržlumą ir proto lankstumą. Gal aš tik įsivaizduoju, bet jai trūksta mano draugo gerumo ir vidinės šilumos.

– Moterys niekada nebūna geros,– pabrėžė Puaro.– Nors kartais jos ir gali būti švelnios. Ar ji myli savo vyrą?

– Sakyčiau, aklai. Bet iš tikrųjų, Puaro, negaliu patikėti – aš nė minutei nepatikėsiu, kad Sjuzena...

– Jums labiau patinka Džordžas?– paklausė Puaro.– Tai suprantama! Kai dėl manęs, aš nejaučiu sentimentų jaunoms gražioms ledi. Dabar papasakokite man apie senąją kartą.

Misteris Entvislas gana smulkiai papasakojo apie savo apsilankymą pas Timotį ir Modę. Puaro apibendrino išvadas.

– Taigi mūsų misis Eberneti gera mechanikė. Ji gerai išmano mašinos vidų. O misteris Ebernetis nėra toks invalidas, kokiu save įsivaizduoja. Jis eina pasivaikščioti ir, pasak jūsų, sugeba energingai veikti. Jis taip pat šiek tiek egoistas, ir jį visada erzino jo brolio sėkmė ir pranašumas.

– Jis labai šiltai kalbėjo apie Korą.

– Ir jis išjuokė jos kvailą pastabą po laidotuvių? O kaip šeštasis paveldėtojas?

– Helena? Misis Leo? Aš jos nė kiek neįtariu. Bet kuriuo atveju jos nekaltumą bus lengva įrodyti. Ji tuo metu buvo Enderbyje. Su trimis tarnais.

– Taigi, mano drauge,– pasakė Puaro.– Būkime konkretūs: ko jūs iš manęs norite?

– Aš noriu sužinoti teisybę.

– Taip, taip. Jūsų vietoje aš taip pat norėčiau.

– Ir jūs esate tas žmogus, kuris man tai sužinos. Žinau, kad jūs daugiau nesiimat bylų, bet aš jūsų prašau šios bylos imtis. Jūsų paslaugos bus apmokėtos. Aš būsiu atsakingas už atsilyginimą jums. Na, pinigai visada praverčia.

Puaro nusišiepė.

– Na, betgi viskas išeina mokesčiams. Bet aš turiu pripažinti, kad jūsų problema mane sudomino. Tai todėl, kad ji sudėtinga. Ji taip pat ir paini. Jūs, mano drauge, geriau padarykite vieną dalyką. Po to aš pats viskuo užsiimsiu. Bet aš manau, būtų geriausia, jei jūs pats pakalbėtumėt su daktaru, gydžiusiu Ričardą Ebernetį. Jūs jį pažįstate?

– Šiek tiek.

– Kas jis per vienas?

– Vidutinio amžiaus apylinkės gydytojas. Gerai nusimano savo profesijoje. Labai geras Ričardo draugas. Tikrai geras žmogus.

– Tada suraskite jį. Su jumis jis kalbės atviriau negu su manimi. Išklausinėkite apie misterio Ebernečio ligą. Sužinokite, kokius vaistus misteris Ebernetis vartojo prieš mirtį ir anksčiau. Sužinokite, ar velionis ką nors pasakojo daktarui apie savo įtarinėjimus dėl nuodijimo. Tarp kitko, ar ta mis Gilkrist įsitikinusi, kad kalbėdamas su seserimi jis pavartojo žodį "nuodija"?

Misteris Entvislas pagalvojo.

– Ji kaip tik šį žodį pavartojo. Bet ji yra iš tų liudininkų, kurie duoda parodymus vis kitais žodžiais. Ji įsitikinusi, kad svarbu pasakyti tik pagrindinę mintį, o ne tikslius žodžius. Jei Ričardas buvo pasakęs, kad bijo būti nužudytas, mis Gilkrist galėjo manyti, kad būtent nuodų pagalba, kadangi jai tai asocijavosi su jos pačios

teta, kuri galvojo, kad maistas apnuodytas. Aš galiu viską patikslinti, po kurio laiko dar su ja pasikalbėjęs.

– O taip. Arba aš tai padarysiu,– Puaro nutilo, o po to pasakė visai kitu balsu: – Ar jums neatėjo į galvą mintis, mano drauge, kad mis Gilkrist pati gali būti pavojuje?

Misteris Entvislas pažiūrėjo nustebęs.

– Prisipažinsiu, ne.

– Betgi taip. Kora išsakė savo įtarinėjimus laidotuvių dieną. Žudiko galvoje galėjo kilti klausimas, ar ji kam nors apie tai pasakė, kai išgirdo apie Ričardo mirtį? Žmogus, kuriam ji, be abejonės, būtų galėjusi pasakyti, tai būtent mis Gilkrist. Manau, mano brangusis, kad jai geriau nepasilikti vienai kotedže.

– Manau, kad Sjuzena ten vyksta.

– A, tai misis Benks ten vyksta?

– Ji nori peržiūrėti Koros daiktus.

– Mat kaip... mat kaip... Na, mano drauge, padarykite tai, ko aš prašau. Jūs galėtumėt taip pat paruošti misis Eberneti – misis Leo Eberneti, mano vizitui. Tada mes pažiūrėsime. Nuo šio momento aš perimu viską į savo rankas.

Ir Puaro nepaprastai energingai pasuko aukštyn savo ūsus.

8 SKYRIUS

Misteris Entvislas susimąstęs pažiūrėjo į daktarą Lerebį.

Jis turėjo ilgą žmonių vertinimo praktiką. Dažnai būdavo momentų, kai reikėdavo išnarplioti sudėtingą situaciją arba labai delikatų reikalą. Dabar misteris Entvislas buvo tikras ekspertas klausimu, kaip tiksliausiai pradėti kalbą. Kaip geriausiai iškvosti daktarą Lerebį klausimu, kuris jam labai sunkus. Gydytojas galėjo net įsivaizduoti, kad čia abejojama jo profesine kompetencija.

Atvirumas, pagalvojo misteris Entvislas, ar bent jau sušvelnintas atvirumas. Būtų neprotinga sakyti, kad įtarinėjimai kilo dėl atsitiktinės prielaidos, kurią išsakė viena kvaila moteris. Daktaras Lerebis nepažinojo Koros.

Misteris Entvislas atsikosėjo ir drąsiai pradėjo:

– Aš norėčiau su jumis pasikonsultuoti vienu labai delikačiu klausimu,– pasakė jis.– Jūs galite įsižeisti, bet nuoširdžiai norėčiau, kad taip neatsitiktų. Jūs išmintingas žmogus ir suprasite mane. Esu tikras, kad... na... geriausias būdas išspręsti absurdiškus spėliojimus yra surasti išmintingą atsakymą, o ne iš karto atmesti jį su pasipiktinimu. Tai dėl mano kliento, velionio misterio Ebernečio. Aš užduosiu jums savo klausimą tiesiai šviesiai. Ar jūs esate tikras, visiškai tikras, kad jis mirė – na, kaip tai sakoma, natūralia mirtimi?

Išgirdus klausimą, daktaro Lerebio geraširdis raudonskruostis pagyvenusio žmogaus veidas staiga ištįso iš nuostabos.

– Ką, po velnių, jūs kalbate – žinoma, taip. Aš surašiau mirties pažymėjimą, ar ne? Jei manęs nebūtų patenkinę...

Misteris Entvislas sumaniai įsiterpė.

– Žinoma, žinoma. Aš jus užtikrinu, kad niekuo neabejoju. Bet būčiau laimingas, gavęs jūsų patvirtinimą, kad paneigčiau gandus, kurie čia sklando.

– Gandus? Kokius gandus?

– Niekas tiksliai nežino, kada tokie dalykai prasidėjo,– nenuoširdžiai pasakė misteris Entvislas,– man atrodo, kad tam reikią padaryti galą. Autoritetingai, jei įmanoma.

– Ebernetis buvo ligonis. Jau metus jis sirgo liga, kuri jam, kaip pasirodė, buvo lemtinga. Tai galėjo atsitikti žymiai anksčiau. Jo sūnaus mirtis susilpnino jo norą gyventi ir jo pasipriešinimą ligai. Prisipažinsiu, nemaniau, kad jis mirs taip greitai. Ir iš tikrųjų jis numirė taip staiga. Bet taip būna, ir gana dažnai. Bet kuris medikas, kuris tiksliai nurodo paciento mirties laiką, rizikuoja apsikvailinti. Sunku nustatyti žmogiškąjį faktorių. Silpnieji dažnai turi nenustatytos pasipriešinimo energijos, o stiprieji kartais neišlaiko.

– Aš visa tai suprantu. Neabejoju jūsų diagnoze. Misteris Ebernetis buvo – bijau atrodyti melodramatiškas – pasmerktas mirčiai. Aš tik jūsų klausiu, ar įmanoma, kad žmogus, žinantis ar nujaučiantis, jog jis pasmerktas mirčiai, pats sutrumpintų sau gyvenimą? Arba kad kas nors kitas už jį galėtų tai padaryti?

Daktaras Lerebis susiraukė.

– Jūs turite omenyje savižudybę? Ebernetis nebuvo iš tokių žmonių.

– Suprantu. Vadinasi, jūs galite mane užtikrinti, kaip medikas, kad tokie spėliojimai neturi pagrindo.

Daktaras neramiai sujudėjo.

– Negalėčiau kategoriškai to neigti. Po sūnaus mirties gyvenimas jį nustojo dominęs taip, kaip anksčiau. Aš tikrai nemanyčiau, kad jo atveju savižudybė įmanoma. Bet ir negaliu kategoriškai sakyti, kad tai visiškai neįmanoma.

– Jūs svarstote reikalą iš fiziologinio aspekto. Kai aš sakiau mediciniškai, turėjau galvoje tokį klausimą: ar jo mirties aplinkybės suteikia pagrindo abejonėms?

– O ne, ne. Negaliu to pasakyti. Jis mirė miegodamas, kas dažnai pasitaiko. Nebuvo pagrindo jo įtarti savižudybe, jis nebuvo tam nusiteikęs. Jei kiekvienam žmogui, kuris buvo sunkus ligonis ir mirė miegodamas, reikalautų atlikti autopsiją...

Gydytojo veidas darėsi vis raudonesnis. Misteris Entvislas paskubėjo įsiterpti:

– Žinoma, be abejo. Jei būtų įrodymų – įrodymų to, apie ką jūs pats nežinote? Jei, pavyzdžiui, kas nors būtų kam nors ką nors pasakęs...

– Apie tai, kad jis ketino nusižudyti? Nejaugi? Turiu pasakyti, tai mane stebina.

– Bet jeigu taip būtų,– aš tiktai spėlioju,– ar jūs galėtumėte atmesti tą galimybę?

Daktaras Lerebis lėtai pasakė:

– Ne... Ne... Negalėčiau to padaryti. Bet aš jums kartoju, mane tai labai nustebintų.

Misteris Entvislas skubėjo išnaudoti palankią progą.

– Tad, tarkime, kad jo mirtis nebuvo natūrali – nors tai tik spėliojimas – kas ją būtų galėjęs sukelti? Koks vaistas, noriu pasakyti?

– Keletas. Koks nors narkotikas.

– Ar jis naudojo kokius nors trankvilizatorius? Ką nors tokio?

– Taip, aš jam buvau išrašęs slamberilio, labai saugių ir patikimų migdomųjų. Jis nenaudodavo jų kas dieną. Ir gaudavo jų tik mažą buteliuką. Tris ar keturis kartus didesnė dozė, negu nurodyta, nebūtų mirties priežastis. Beje, atsimenu matęs beveik pilną buteliuką po jo mirties prausykloje.

– Ką dar buvote jam išrašęs?

– Įvairių vaistų – vienus, turinčius šiek tiek morfijaus, kuriuos jis naudodavo užėjus skausmo priepuoliams. Vitaminų kapsulių. Mikstūrą nuo virškinimo problemų.

Misteris Entvislas pagyvėjo:

– Vitaminų kapsulės? Manau, ir man buvo prirašę visą jų kursą. Tai tokios mažos apvalios želatino kapsulės?

– Taip, turinčios adeksolino.

– Ar būtų įmanoma į vieną iš šių kapsulių išvirkšti ką nors kitą?

– Ką nors mirtino, jūs manote?– daktaras žiūrėjo vis labiau ir labiau nustebęs.– Neabejotinai, niekas to nesuprastų, Entvislai, kur jūs sukate? O Viešpatie, žmogau, ar jūs manote, kad tai buvo žmogžudystė?

– Aš ir pats dar nežinau... Aš tik noriu žinoti visas galimybes.

– Betgi kokių įrodymų pagrindu jūs įtariate tokius dalykus?

– Aš neturiu įrodymų,– tarė Entvislas pavargusiu balsu.– Misteris Ebernetis miręs, ir žmogus, kuriam jis apie tai kalbėjo – taip pat miręs. Visas tas reikalas – gandas, neaiškus, neįtikimas gandas, o aš noriu jį nutildyti, jei sugebėsiu. Jei jūs mane užtikrinsite, kad niekas jokiu būdu negalėjo nužudyti Ebernečio, aš būsiu labai laimingas! Užtikrinu jus, nuo mano pečių nusiris didžiulis akmuo.

Daktaras Lerebis pakilo ir pradėjo žingsniuoti pirmyn ir atgal.

– Aš jums negaliu pasakyti to, ko iš manęs prašote,– pagaliau tarė jis.– Norėčiau, bet... Žinoma, buvo galima tai padaryti. Bet kas būtų galėjęs išsiurbti tą aliejų iš kapsulės vidaus ir užpildyti ją – sakykim – grynu nikotinu ar pustuziniu kitų nuodų. Buvo galima ką nors įdėti į jo maistą ar gėrimą. Argi taip neatrodo?

– Galimas dalykas. Bet, suprantate, kai jis mirė, namuose buvo tiktai tarnai, o aš nemanau, kad tai buvo vieno iš jų darbas – faktiškai aš esu absoliučiai tuo tikras. Todėl ieškau kokios nors uždelsto veikimo nuodų panaudojimo galimybės. Nuodo, kuris veikia ne iš karto – žmogus miršta, sakykim, po kelių savaičių?

– Gera mintis, bet, bijau, nepagrįsta,– sausai pasakė daktaras.– Aš žinau, kad jūs protingas žmogus, Entvislai, bet kas tai – spėliojimas? Man tai atrodo pasiutusiai neįtikėtina.

– Ar Ebernetis nieko jums nekalbėjo? Niekada neužsiminė, kad vienas iš jo giminaičių norėtų pašalinti jį iš kelio?

Daktaras susidomėjęs pasižiūrėjo į jį.

– Ne, jis man nieko apie tai nekalbėjo. Ar jūs esate tikras, Entvislai, kad kažkas... na... vaikosi sensacijų? Žinote, kai kurios isteriškos temos gali kai kam atrodyti visai protingos ir normalios.

– Tikiuosi, kad taip ir buvo. Matyt, taip ir yra.

– Leiskite man suprasti. Kažkas tvirtina, kad Ebernetis yra sakęs... Manau, tai buvo moteris?

– O taip, tai buvo moteris.

– ... jai sakė, kad kažkas bando jį nužudyti?

Įvarytas į kampą, Entvislas nenoriai papasakojo Koros pastabos per laidotuves istoriją. Daktaro Lerebio veidas nušvito.

– Mano brangusis žmogau, aš nekreipčiau į tai jokio dėmesio! Atsakymas visiškai paprastas. Moteris tam tikru savo gyvenimo laikotarpiu, trokšdama sensa-

cijos, be pusiausvyros, nepatikima, gali visko prikalbėti. Ir jos visko prikalba, jūs pats žinote!

Misteris Entvislas pasipiktino šia primityvia prielaida. Jis ir pats buvo turėjęs reikalų su daugybe medžiojančių sensacijas ir isteriškų moterų.

– Jūs galbūt visiškai teisus,– tarė jis kildamas.– Deja, jos mes negalime priskirti prie šios kategorijos moterų, kadangi ji pati nužudyta.

– Ką tai reiškia – nužudyta?– daktaras Lerebis pažiūrėjo taip, lyg pats Entvislas keltų abejonių dėl jo proto stabilumo.

– Jūs tikriausiai pats skaitėte apie tai laikraštyje. Misis Lanskene Litčet Sent-Meri, Berkšyre.

– Žinoma, tik neturėjau supratimo, kad ji Ričardo Ebernečio giminaitė,– daktaras Lerebis atsakė sukrėstas.

Misteris Entvislas išėjo, jausdamas, kad daktarui atkeršijo už jo profesinį pranašumą. Tačiau jis jautėsi nelaimingas, nes suprato, kad jo įtarinėjimai šį kartą nepasitvirtino.

II.

Grįžęs į Enderbį, misteris Entvislas nusprendė pakalbėti su Lenskomu.

Jis pradėjo, paklausdamas senąjį liokajų, kokie jo planai ateičiai.

– Misis Leo paprašė manęs čia pabūti, kol nebus parduotas namas, sere, ir aš būsiu labai laimingas, galėdamas padaryti jai šią paslaugą. Mes visi labai mylime misis Leo,– jis atsiduso.– Man labai liūdna, kad namas turi būti parduotas. Aš jame gyvenau tiek daug metų. Mačiau, kaip jame užaugo visos tos jaunosios ledi ir tie džentelmenai. Aš visada galvojau: "Mortimeris čia gyvens po tėvo mirties ir augins čia savo vaikus". Buvo numatyta, sere, kad kai jau nebedirbsiu čia, važiuosiu į Šiaurinį Lodžą. Labai puiki vietelė, tas Šiaurinis Lo-

džas, ir laukiau su nekantrumu, kad aš ten gyvensiu ir elegantiškai įsikursiu... Bet, manau, dabar su šituo viskas baigta...

– Bijau, kad taip, Lenskomai. Visas namas taip pat turi būti parduotas. Bet su jūsų palikimu...

– O, aš nesiskundžiu, sere, ir mane labai sujaudino misterio Ebernečio dosnumas. Aš esu gerai aprūpintas žmogus, bet mūsų laikais nėra taip lengva nusipirkti gražią vietelę. Ir nors mano ištekėjusi dukterėčia pakvietė mane pasidalinti su jais jų pastoge, tai bus ne visai taip gerai, kaip turėti savo pastogę.

– Aš tai žinau,– pasakė misteris Entvislas,– mums, senukams, sunku prisitaikyti prie šio sunkaus naujo gyvenimo. Gaila, kad mažai mačiausi su savo senuoju draugu, prieš jam išeinant. Koks jis buvo tuos paskutiniuosius keletą mėnesių?

– Na, jis nebuvo panašus į save, bent jau į tokį, koks buvo iki Mortimerio mirties.

– Na, tai jį palaužė. Be to, jis buvo ligonis, o ligoniai kartais visko prisigalvoja. Įsivaizduoju, kad misterį Ebernetį kankino vienas dalykas. Ar prieš mirtį jis kartais nekalbėdavo apie priešus, apie kažką, kas nori jam pakenkti? Gal jis net galvojo, kad jo maistas blogas?

Senasis Lenskomas atrodė nustebęs – nustebęs ir įžeistas.

– Aš nieko panašaus negaliu atsiminti.

Entvislas įdėmiai į jį pažiūrėjo.

– Jūs esate labai ištikimas tarnas, Lenskomai, aš tai žinau. Bet tokios misterio Ebernečio fantazijos būtų... na... nereikšmingas... natūralus kai kurių... na, ligų simptomas.

– Ar tikrai, sere? Aš galiu pasakyti tiktai tiek, kad misteris Ebernetis niekada nieko panašaus man nėra sakęs arba nėra to kalbėjęs man girdint.

Misteris Entvislas atsargiai perėjo prie kitos temos.

– Prieš mirtį pas jį svečiavosi kai kurie jo giminaičiai. Jo sūnėnas ir dukterėčios su savo vyrais?

– Taip, sere, tikrai taip.

– Ar jis buvo patenkintas dėl šių vizitų? O gal jis jais nusivylė?

Lenskomo akys apsiblausė, jo sena nugara išsikreipė.

– Aš tikrai negalėčiau to pasakyti, sere.

– Manau, kad galėtumėt, jūs pats tai žinote,– švelniau tarė misteris Entvislas.– Jūs tik manote, kad jums nepridera ką nors panašaus kalbėti. Bet būna atvejų, kai reikia pamiršti tuos rėmus ir negalvoti, kas jums pritinka... Aš buvau vienas iš seniausių jūsų šeimininko draugų. Aš juo labai rūpinausi. Jūs taip pat. Todėl aš jūsų klausiu kaip žmogaus, o ne kaip liokajaus.

Kurį laiką Lenskomas tylėjo, tada bespalviu balsu pasakė:

– Ar visame tame kas nors buvo... ne taip?

Misteris Entvislas nuoširdžiai atsakė:

– Aš nežinau. Tikiuosi, kad ne. Tik aš norėčiau tuo įsitikinti. O ar jūs pats nepajutote ko nors – na, keisto?

– Ne anksčiau kaip po laidotuvių, sere. Aš tiesiog negalėjau suprasti, kas tai. Bet misis Leo ir misis Timoti taip pat atrodė kažkokios nesavos tą vakarą, kai visi kiti jau buvo išvažiavę.

– Ar jūs žinote testamento turinį?

– Taip, sere. Misis Leo pagalvojo, kad aš norėčiau jį žinoti. Man pasirodė, jei tik galėčiau sau leisti pasakyti savo nuomonę apie jį,– kad tai labai teisingas testamentas.

– Taip, tai ir buvo teisingas testamentas. Viskas visiems po lygiai. Bet tai, sere, būtent ne toks testamentas, kokį misteris Ebernetis iš pradžių ketino sudaryti po

savo sūnaus mirties. O dabar ar jūs atsakysite į mano klausimą?

– Jei jus domina mano asmeninė nuomonė...

– Taip, taip, suprantama.

– Šeimininkas labai nusivylė Džordžu po to, kai pastarasis čia svečiavosi. Jis tikėjosi, kad Džordžas galėtų būti panašus į Mortimerį. Misteris Džordžas, jei galėčiau taip išsireikšti, neatitiko standartų. Mis Loros vyras, išdrįsčiau pasakyti, visada buvo laikomas nevykėliu, ir bijau, kad Džordžas panašus į jį,– Lenskomas trumpam stabtelėjo, po to tęsė,– tada atvyko jaunosios ledi su savo vyrais. Misis Sjuzena jam iškart patiko – labai dvasinga ir graži jauna ledi, bet tai tik mano nuomonė, jis negalėjo pakęsti jos vyro. Mūsų laikais jaunos ledi labai juokingai išsirenka vyrus, sere.

– O kaip ta kita pora?

– Aš negalėčiau apie juos daug pasakyti. Labai maloni ir graži pora. Manau, šeimininkui patiko jų viešnagė čia, bet aš nemanyčiau...– senukas staiga sudvejojo.

– Na, Lenskomai?

– Na, šeimininkas niekada per daug nesižavėjo scena. Vieną dieną jis man kalbėjo: "Nesuprantu, kodėl žmonės praranda galvą dėl scenos. Tai kvailas gyvenimo būdas. Atrodo, kad čia žmonės praranda bet kokius proto likučius. Aš neįsivaizduoju, kaip tai paveikia moralę. Esu tikras, kad proporcijos jausmas čia tikrai prarandamas". Jis, žinoma, neturėjo omenyje būtent...

– Ne, ne, aš jus puikiai suprantu. Na, o po tų vizitų? Misteris Ebernetis pats išvažiavo – pirma, pas brolį, o paskui – pas savo seserį misis Lanskene?

– To aš nežinau, sere... Aš noriu pasakyti,– jis man minėjo, kad ruošiasi pas misterį Timotį, po to kažkur į Sent-Meri.

– Tai tiesa. Ar jūs galėtumėt ką nors atsiminti iš to, ką jis grįžęs kalbėjo apie tuos vizitus?

Lenskomas stengėsi atsiminti.

– Aš tiesiog negaliu prisiminti – nieko tiesiogiai su tuo susijusio. Jis džiaugėsi sugrįžęs. Kelionė ir buvimas svetimuose nakvynės namuose jį labai nuvargino – šitą aš tiksliai prisimenu.

– Nieko daugiau? Nieko apie kurį nors iš jųdviejų?

Lenskomas susiraukė.

– Šeimininkas turėjo įprotį – na, bambėti po nosimi, jei jūs mane teisingai suprantate,– man ir greičiau sau pačiam,– beveik nepastebėdamas manęs, kadangi jis mane taip gerai pažinojo.

– Ne tik pažinojo, bet ir pasitikėjo jumis, ar ne tiesa?

– Bet aš labai silpnai prisimenu tai, ką jis sakė – kažką tokio, kad nežinojo, kaip pasielgti su savo pinigais – tai buvo apie misterį Timotį, kiek supratau. Ir po to jis kažką tokio kalbėjo: "Moterys gali būti kvailės devyniasdešimt devyniais įvairiais atvejais, bet šimtuoju protingai įžvalgios." O taip, ir jis dar pasakė: "Atvirai pasišnekėti galima tik su savo kartos žmogum. Jie neprisigalvoja įvairių nebūtų dalykų, kaip tie jaunikliai". O po to jis pasakė,– bet aš nesu tikras, ryšium su kuo: "Labai negražu žmonėms spęsti spąstus, bet aš tiesiog nežinau, kaip man čia pasielgus". Bet aš galvoju, jis turėjo omenyje antrąjį sodininką – mat kažkas vogė kriaušes.

Bet misteris Entvislas negalvojo, kad Ričardas Ebernetis omenyje turėjo būtent antrąjį sodininką. Uždavęs dar keletą klausimų, jis atleido Lenskomą ir mąstė apie tai, ką iš pastarojo buvo sužinojęs. Nieko, iš tikro nieko, apie ką jis anksčiau nebuvo žinojęs. Ir vis dėlto apie kai ką galima buvo pagalvoti. Ne apie savo brolienę Modę, o būtent apie Korą jis galvojo, sakydamas savo pastabą apie moteris, kurios, nors ir kvailutės, kartais būna net labai įžvalgios. Būtent jai Ričardas

išsipasakojo savo "įtarinėjimus". Ir jis taip pat kalbėjo apie spąstų spendimą. Įdomu, kam?

III.

Misteris Entvislas ilgai svarstė, kiek iš viso to jis turėtų papasakoti Helenai. Galų gale jis nusprendė, kad turėtų iškloti jai viską šviesiai tiesiai.

Iš pradžių jis jai padėkojo, kad ji išrūšiavo įvairius Ričardo daiktus ir patvarkė įvairius reikalus namuose. Po to jis pasakė, kad jau paskelbta apie namo pardavimą, ir jau atsirado pora būsimųjų pirkėjų, kurie greitai turėjo atvykti jo apžiūrėti.

– Ar tai privatūs asmenys?

– Bijau, kad ne. Šį klausimą svarsto KMA* ir dar vienas jaunimo klubas, bei Džefersono vardo paveldo klubo patikėtiniai, kurie ieško patalpų savo kolekcijos demonstravimui.

– Liūdna girdėti, kad name nesiruošiama gyventi, tačiau, aišku, praktiniu požiūriu tai dabar būtų nevykęs pasiūlymas.

– Aš ruošiuosi jūsų paklausti, ar galėtumėte čia pagyventi, kol namas bus parduotas? O gal tai jums suteiktų didelių nepatogumų?

– Ne, iš tiesų tai man būtų visai priimtina. Aš nenoriu vykti į Kiprą iki gegužės mėnesio ir bevelyčiau praleisti laiką čia, o ne Londone, kaip buvau planavusi. Kaip žinote, aš myliu šį namą. Leo jį mėgo, ir mes visada, kartu čia būdami, buvome laimingi.

– Yra dar kita priežastis, dėl kurios aš būčiau jums labai dėkingas, jei čia pasiliktumėte kurį laiką. Aš turiu tokį draugą, Erkiulį Puaro...

Helena šaltai tarė:

– Erkiulis Puaro? Taigi jūs galvojate...

– Jūs apie jį girdėjote?

---

*Jaunųjų krikščionių moterų asociacija (vert. past.)

– Taip. Vieni mano draugai... bet aš galvojau, kad jis seniai miręs.

– Jis gyvas kaip aš ir jūs. Žinoma, jau ne jaunuolis...

– Aišku, jis jau negalėtų toks būti.

Ji kalbėjo automatiškai. Jos veidas išblyško ir jame atsispindėjo įtampa. Su tam tikra pastanga ji tarė:

– Jūs manote, kad Kora buvo teisi? Kad Ričardas buvo... na... nužudytas?

Misteriui Entvislui net palengvėjo. Buvo malonu išsipasakoti Helenai, turinčiai tokį ramų šviesų protą.

Kai jis pabaigė pasakoti, ji tarė:

– Visa tai turėtų atrodyti panašu į kažką iš fantastikos, bet taip nėra. Aš kalbu apie Modę ir mane – tą naktį po laidotuvių. Mes abi apie tai mąstėme, bandydamos įtikinti save, kokia ta Kora kvailutė, tačiau tas nerimo jausmas nepraėjo... Ir po viso to – Kora nužudyta. Aš bandžiau save įtikinti, kad tai sutapimas,– aišku, taip ir galėjo būti, bet... O Viešpatie! Kad taip galima būtų viską išsiaiškinti. Visa tai taip supainiota...

– Taip, supainiota. Bet Puaro yra tikrai savitas žmogus, ir jis turi tikrą talentą pažvelgti į problemą iš šalies. Jis puikiai supranta, kas mus domina – patvirtinti, kad šis reikalas visai nevertas dėmesio.

– O jeigu mes klystame?

– Kodėl gi jūs taip sakote?– griežtai paklausė misteris Entvislas.

– Aš tiesiog nežinau. Man taip nesmagu... Ne dėl Koros žodžių, pasakytų tada,– dėl kažko kito. Aš tada pajutau, kad kažkas ne taip.

– Ne taip? Kuria prasme?

– Štai ir aš savęs to klausiu. Aš pati nežinau, kas tai.

– Ar jūs turite galvoje kažką apie vieną iš kambaryje buvusių žmonių?

– Taip... taip, kažką panašaus. Bet nesuprantu, kas ir kodėl... O, tai skamba absurdiškai...

– Visai ne. Tai įdomu... labai įdomu. Jūs nesate kvaila, Helena. Visa, ką jūs pastebėjote, yra labai svarbu.

– Taip, bet aš neatsimenu, būtent kas tai buvo. Kuo daugiau galvoju...

– Negalvokite. Tai blogiausias būdas prisiminti. Tegul savaime tas atsigamina. Anksčiau ar vėliau tai kaip žaibas nutvieks jūsų atmintį. O kada tai atsitiks, praneškite man.

9 SKYRIUS

Mis Gilkrist energingai užsimaukšlino juodą skrybėlę ant galvos ir pasitaisė retus žilus plaukus. Kvota buvo numatyta dvyliktai valandai, o dar nebuvo dešimties minučių po vienuoliktos. Jos pilkas švarkelis ir sijonas atrodė visai puikiai. Ji pagalvojo ir nusipirko juodą palaidinukę. Būtų norėjusi apsirengti visiškai juodai, bet tai būtų "ne pagal jos būseną". Ji apžvelgė mažą tvarkingą miegamąjį. Jo sienos buvo nukabinėtos paveikslais, vaizduojančiais Brikshemo uostą, Kokningtono kalvą, Ensteis-Kouvo, Kianso-Kouvo prieplaukas, Polfleksano uostą, Bebekomo įlanką, ir t.t., kurių apačioje puikavosi Koros Lanskene parašas. Su ypatinga meile ji pažiūrėjo į Polfleksano uostą. Ant komodos rūpestingai įrėminta stovėjo išblukusi arbatinės "Po gluosniu" nuotrauka. Mis Gilkrist su meile į ją pažvelgė ir atsiduso.

Iš jos minčių ją staiga pažadino skambutis į duris, esančias apačioje.

– O Viešpatie,– sumurmėjo mis Gilkrist,– įdomu, kas gi tai?

Ji išėjo iš savo kambario ir nusileido gana išklerusiais laiptais. Skambutis vėl suskambėjo, ir pasigirdo stiprus beldimas.

Mis Gilkrist kažkodėl susijaudino. Jos žingsniai šiek tiek sulėtėjo, gana nenoriai ji nuėjo prie durų, ramindama save.

Ant slenksčio stovėjo jauna moteris, apsirengusi šaunia juoda suknele, su mažu lagaminėliu ran-

kose. Ji pastebėjo nerimą mis Gilkrist veide ir greitai pasakė:

– Jūs mis Gilkrist? Esu misis Lanskene dukterėčia, Sjuzena Benks.

– O Dieve, taip, žinoma, taip. Atsargiau, neužkliūkite už kabyklos prieškambaryje – ji truputį išsikišus. Nežinojau, kad ir jūs atvyksite apklausai. Aš būčiau jums ką nors paruošusi – kavos ar dar ko nors.

Sjuzena Benks gyvai pasakė:

– Aš nieko nenoriu. Atleiskite, kad jus išgąsdinau.

– Na, jūs pati žinote, kažkuria prasme jūs mane išgąsdinote. Paprastai aš nesu nervinga. Tiesą sakant, aš tam teisininkui pasakiau, kad nesu nervinga, ir kad aš nesinervinsiu, viena būdama čia, ir aš iš tikrųjų nesinervinu. Gal tik ta apklausa kiek trikdo,– vėl galvoju apie viską,– bet visą rytą buvau labai guvi... Tik štai maždaug prieš pusvalandį suskambo durų skambutis, ir aš vos sugebėjau prisiversti atidaryti duris. Tai buvo tiesiog labai kvaila... Nepanašu, kad žudikas sugrįš – kodėl gi jis turėtų? Ten buvo tik vienuolė, renkanti aukas našlaičių namams. Man taip palengvėjo, kad daviau joms du šilingus, nors aš ir nesu Romos katalikė ir tikrai nesimpatizuoju Romos bažnyčiai bei visoms toms vienuolėms bei vienuoliams. Tačiau esu tikra, jog tos mažosios vargšų sesutės tikrai atlieka gerą darbą. Betgi prašau, sėskitės, misis... misis...

– Benks.

– Taip, žinoma, Benks. Ar jūs atvažiavote traukiniu?

– Ne, atvažiavau automobiliu. Keliukas pasirodė toks siauras, ir aš, truputį pavažiavusi, radau kažką panašaus į seną akmens skaldyklą ir ten pastačiau mašiną.

– Šis keliukas tikrai labai siauras, bet ir mašinos juo retai važinėja. Tai gana apleistas kelias.

Mis Gilkrist šiek tiek sudrebėjo, tardama šiuos žodžius.

Sjuzena Benks žvalgėsi po kambarį.

– Vargšė senoji teta Kora,– tarė ji.– Jūs žinote, kad ji viską paliko man.

– Taip, žinau, misteris Entvislas man apie tai papasakojo. Tikiuosi, jūs džiaugsitės šiais baldais. Kiek suprantu, jūs neseniai ištekėjote, o mūsų laikais baldai tokie brangūs. Misis Lanskene turėjo keletą labai gražių egzempliorių.

Sjuzena su tuo nesutiko. Kora niekada neturėjo gero skonio antikvariniams daiktams. Tarp jų buvo labai įvairūs egzemplioriai – nuo "moderniškų" iki "meno šedevrų".

– Aš nenoriu nė vieno iš šių baldų,– pasakė ji.– Aš turiu savo, suprantate. Parduosiu juos aukcione. Aišku, tuo atveju... Gal jūs ko nors iš jų norėtumėte? Man būtų labai malonu...

Šiek tiek suglumusi ji nutilo. Bet mis Gilkrist atrodė visai kitaip. Ji tiesiog spinduliavo.

– Na, tikrai, tai labai gražu iš jūsų pusės, misis Benks,– tai iš tikrųjų gražu. Aš tai tikrai vertinu. Bet, tiesą sakant, turiu savo daiktų. Sukroviau juos sandėlyje, jei kartais, kurią nors dieną, man jų prireiktų... Dar turiu keletą paveikslų, kuriuos tėvas man paliko. Žinote, kadaise aš turėjau mažą arbatinę, bet prasidėjo karas – baisi nelaimė. Bet aš visko neišpardaviau, kadangi aš vis tvirtai tikėjau, kad vieną dieną aš vėl turėsiu savo nuosavus namučius. Taigi geriausius daiktus aš sukroviau į sandėlį kartu su savo tėvo paveikslais ir kitais mūsų senųjų namų reliktais. Bet aš labai norėčiau, jei jūs tikrai nieko prieš, turėti tą mažą dažytą stalelį arbatai, priklausiusį brangiajai misis Lanskene. Toks gražus daikčiukas, be to, mes visada gerdavome prie jo arbatą.

Sjuzena net nusipurtė, žiūrėdama į mažą žalią stalelį, išmargintą violetinėmis gėlių puokštėmis, ir greitai pasakė, jog ji būtų labai laiminga, jei mis Gilkrist jį priimtų.

– Ačiū jums, misis Benks. Aš šiek tiek godi. Jau gavau visus tuos gražiausius jos paveikslus, kaip žinote, ir labai gražią sagę su ametistu, bet manau, kad turėčiau visa tai jums grąžinti.

– Ne, tikrai ne.

– Gal norėsite peržiūrėti jos daiktus? Gal po apklausos?

– Pagalvojau, kad galėčiau čia pasilikti porai dienų peržiūrėti daiktus ir viską sutvarkyti.

– Manote čia pernakvoti?

– Taip. Ar yra kokių problemų?

– O ne, misis Benks, žinoma, ne. Aš užtiesiu ant savo lovos švarias paklodes, o pati galiu sėkmingai permiegoti čia, ant kušetės.

– Betgi yra tetos Koros kambarys, ar ne? Aš galiu miegoti ten.

– Jūs... jūs nieko prieš..?

– Jūs norite pasakyti, kad ji ten buvo nužudyta? O ne, aš neturiu nieko prieš ten miegoti. Aš labai "kieta", mis Gilkrist. Ar jis jau – aš noriu paklausti,– ar jis jau sutvarkytas?

– O taip, misis Benks. Visus užtiesalus nusiunčiau į valyklą, o su misis Penter švariai išplovėme visą kambarį. Be to, yra galybė nenaudotų antklodžių. Bet eime, ir pamatysite pati.

Ji lipo pirma laiptais aukštyn, o Sjuzena nusekė iš paskos.

Kambarys, kuriame mirė Kora Lanskene, buvo švarus ir šviežias, ir, kad ir kaip bebūtų keista, nesijautė jokios blogio atmosferos. Kaip ir svetainėje, jame buvo prikrauta šiuolaikinių buities daiktų ir prašmatniai išpieštų baldų. Čia buvo jaučiamas Koros žaismingai

blogas skonis. Virš židinio pakabintoje drobėje buvo pavaizduota apkūni moteris, lipanti į vonią.

Sjuzena vėl šiek tiek pasipurtė, pažiūrėjusi į ją, o mis Gilkrist tarė:

– Šią drobę nutapė misis Lanskene vyras. Valgomajame apačioje yra ir daugiau jo paveikslų.

– Koks siaubas.

– Na, pati aš per daug nesižaviu šio stiliaus paveikslais, bet misis Lanskene labai didžiavosi savo vyro sugebėjimais dailėje ir buvo įsitikinusi, jog jo kūryba nepelnytai nevertinama.

– Kur yra pačios tetos Koros paveikslai?

– Mano kambaryje. Ar jūs norėtumėt į juos pažiūrėti?

Mis Gilkrist išdidžiai parodė savo turtus.

Sjuzena pastebėjo, kad tetai Korai labai patiko pajūrio kurortai.

– O taip. Suprantate, daugelį metų ji su misteriu Lanskene gyveno mažame žvejų kaimelyje Bretanėje. Žvejų laiveliai visuomet tokie vaizdingi, ar ne tiesa?

– Turbūt,– sumurmėjo Sjuzena. Galima būtų padaryti visą seriją pašto atvirukų iš Koros Lanskene eskizų,– pagalvojo ji,– kadangi jie labai spalvingi ir detalūs. Žiūrint į juos net susidarė įspūdis, kad jie nutapyti žiūrint į pašto atvirukus.

Bet kai ji nedrąsiai pasakė šią savo nuomonę, mis Gikrist pasipiktino – misis Lanskene tapė juos visada iš natūros! Tiesą sakant, kartą ji net gavo saulės smūgį, kadangi nenorėjo nutraukti savo darbo, kai buvo tinkamas apšvietimas.

– Misis Lanskene buvo tikra dailininkė,– priekaištingai pasakė mis Gilkrist.

Ji žvilgtelėjo į savo laikrodėlį, po to į Sjuzeną ir skubiai pasakė:

– Taip, mes turime vykti į apklausą.

– Ar tai toli? Ar man paimti mašiną?

Mis Gilkrist užtikrino, kad nueiti ten reikia tik penkių minučių. Taigi jos iškeliavo ten pėsčiomis. Misteris Entvislas, kuris buvo atvykęs traukiniu, jas pasitiko ir nuvedė į kaimo seniūnijos salę.

Ten buvo daugybė nepažįstamų žmonių. Apklausa nesukėlė sensacijos. Perskaitė lavono identifikavimo protokolą, taip pat medicininę išvadą apie žaizdų, sukėlusių mirtį, prigimtį. Nebuvo jokių pasipriešinimo žymių. Kai buvo užpulta, velionė, matyt, buvo narkotikų poveikyje, ir tai galėjo atsitikti jai nieko nejaučiant. Nepanašu, kad ji numirė anksčiau, negu pusę penkių. Maždaug tarp antros ir pusės penkių. Mis Gilkrist paliudijo radusi kūną. Policijos konsteblis ir inspektorius Mortonas išsakė savo paliudijimus. Tardytojas trumpai viską susumavo. Prisiekusieji nesipriešino verdiktui "Žmogžudystė, įvykdyta nežinomo asmens ar asmenų".

Viskas pasibaigė. Jie vėl išėjo į saulę. Spragtelėjo pusė tuzino fotoaparatų. Misteris Entvislas nusivedė Sjuzeną ir mis Gilkrist į "Karališkojo herbo" viešbutį, kur jis, imdamasis atsargumo priemonių, buvo suorganizavęs joms priešpiečius atskirame kambaryje už baro.

– Priešpiečiai nelabai geri,– atsiprašinėdamas pasakė jis.

Bet priešpiečiai buvo visai neblogi. Mis Gilkrist truputį šnirpštelėjo nosimi ir sumurmėjo, kad "viskas buvo taip bjauru", bet pralinksmėjo ir sušveitė airiškos šaltienos porciją po to, kai misterio Entvislo įkalbėta, išgėrė taurę šerio. Jis pasakė Sjuzenai:

– Aš nežinojau, kad jūs ruošėtės šiandien atvažiuoti, Sjuzena. Galėjome važiuoti kartu.

– Atsimenu, kad sakiau nevažiuosianti. Bet man atrodė, kad bus blogai, jei niekas iš šeimos nedalyvaus. Paskambinau Džordžui, bet jis pasakė esąs užsiėmęs ir tikriausiai negalėsiąs vykti. Rozemunda turėjo

perklausą, o dėdė Timotis, žinoma, yra invalidas. Taigi važiuoti turėjau aš.

– Ar jūsų vyras neatvažiavo su jumis?

– Gregas turėjo reikalų savo parduotuvėje.

Pamačiusi nuostabą mis Gilkrist veide, Sjuzena pasakė:

– Mano vyras dirba vaistų parduotuvėje.

Vyras, dirbantis mažmeninėje prekyboje, nepridėjo Sjuzenai solidumo, bet mis Gilkrist drąsiai pasakė:

– O taip, visai kaip Kitsas.

– Gregas nėra poetas,– tarė Sjuzena.

Paskui pridūrė:

– Mes turime didelius planus ateičiai – dvigubo profilio įstaigą. Kosmetikos ir grožio salonas bei speciali laboratorija, gaminanti kosmetikos priemones pagal mūsų pačių receptus.

– Tai bus žymiai geriau,– pritarė mis Gilkrist.

– Kažkas panašaus į Elizabetą Arden, kuri faktiškai yra grafienė, – bent jau man taip sakė, – o gal tai Helena Rubinštein? Bet kuriuo atveju,– maloniai pridūrė ji,– vaistų parduotuvė nėra eilinė parduotuvė – medžiagų, ar, pavyzdžiui, bakalėjos.

– Kaip minėjote, jūs turėjote arbatos parduotuvę, ar ne?

– Taip, iš tikrųjų,– mis Gilkrist veidas nušvito. Jai niekada net į galvą neatėjo mintis, kad jos "Po gluosniu" būtų turėjęs ką bendro su prekyba kaip eilinė parduotuvė. Turėti arbatinę jos galvoje asocijavosi su kilmingumu. Ir ji pradėjo pasakoti Sjuzenai apie savo arbatinę.

Misteris Entvislas, kuris jau buvo girdėjęs apie tai anksčiau, nukreipė savo mintis į kitus reikalus. Po to, kai Sjuzena kreipėsi į jį du kartus, o jis neatsakė, jis skubiai atsiprašė.

– Atleiskite man, brangioji, aš galvojau apie jūsų dėdę Timotį. Aš šiek tiek nerimauju.

– Apie dėdę Timotį? Aš apie jį negalvočiau. Tikrai netikiu, kad jam kas nors yra. Jis tiesiog egoistas.

– Taip, taip, gal jūs ir teisi. Prisipažinsiu, ne jo sveikata man kelia nerimą. Tai misis Timoti. Pasirodo, ji nukrito nuo laiptų ir išsinarino koją. Ji atgulė, o jūsų dėdė tiesiog iš proto kraustosi.

– Tai todėl, kad jis turės ją aptarnauti, vietoj to, kas buvo anksčiau. Tai jam išeis tik į naudą,– pasakė Sjuzena.

– Taip, taip, drįstu sakyti... Bet ar kas nors jūsų vargšę tetą prižiūrės? Tai tikrai klausimas. Kai namuose nėra tarnų...

– Seniems žmonėms gyvenimas tampa tikru pragaru,– tarė Sjuzena.– Jie gyvena Jurgio epochos dvaro name, ar ne taip?

Misteris Entvislas sutikdamas linktelėjo.

Iš restorano jie išėjo gana vangūs, bet reporteriai jau buvo išsiskirstę.

Pora reporterių gulinėjo prie kotedžo durų, laukdami Sjuzenos. Vedama misterio Entvislo, ji ištarė keletą būtinų, bet nieko neįpareigojančių žodžių. Tada ji ir mis Gilkrist įėjo į kotedžą, o misteris Entvislas grįžo į viešbutį, kur buvo užsisakęs kambarį. Laidotuvės turėjo įvykti kitą dieną.

– Mano mašina vis dar skaldykloje,– pasakė Sjuzena.– Aš apie ją visai užmiršau. Vėliau nuvažiuosiu su ja į kaimą.

Mis Gilkrist susirūpinusi pasakė:

– Tik nesusivėlinkite. Jūs neisite į lauką sutemus, gerai?

Sjuzena pažiūrėjo į ją ir nusijuokė.

– Jūs manote, kad kažkur netoliese vis dar slankioja žudikas?

– Ne... ne, manau, ne,– mis Gilkrist atrodė sumišusi.

Bet ji kaip tik taip ir galvoja, pamanė Sjuzena.

Mis Gilkrist pasišalino į virtuvę.

– Esu tikra, kad anksti gersite arbatą. Kaip manote, misis Benks, ar bus gerai maždaug už pusvalandžio?

Sjuzena pagalvojo, kad arbata pusę ketvirtos – tai jau per daug, bet ji buvo pakankamai mielaširdinga ir suprato, kad mis Gilkrist "mažas puodelis arbatos" reiškė nervų nuraminimą, o ji turėjo savo priežasčių, dėl kurių norėjo pamaloninti mis Gilkrist, todėl ji pasakė:

– Kada tik jums patinka, mis Gilkrist.

Virtuvėje pasigirdo puodelių cinksėjimas, o Sjuzena nuėjo į svetainę. Nepraėjo nė kelios minutės, kai pasigirdo skambutis, o po to – tylus beldimas į duris.

Sjuzena išėjo į prieškambarį, o mis Gilkrist pasirodė virtuvės tarpduryje su prijuoste, valydama miltuotas rankas į ją.

– O Viešpatie, kas gi tai galėtų būti?

– Manau, kad dar reporteriai,– pasakė Sjuzena.

– Vajetau, įsivaizduoju, kaip jums tai nemalonu, misis Benks.

– Na, nekreipkite dėmesio, aš atidarysiu.

– Aš tik ruošiausi iškepti keletą paplotėlių prie arbatos.

Sjuzena nuėjo prie paradinių durų, o mis Gilkrist nepatikliai mindžiukavo. Jaunoji moteris pamanė, ar tik ji nepagalvojo, kad žmogus su kirviu laukia jos lauke.

Tačiau pasirodė, kad tai pagyvenęs džentelmenas, kuris, Sjuzenai atidarius duris, nukėlė skrybėlę ir, draugiškai jai nusišypsojęs, tarė:

– Jūs misis Benks?

– Taip.

– Aš Gatris – Aleksandras Gatris. Aš buvau misis Lanskene draugas, labai senas draugas. Jūs tikriausiai esate jos dukterėčia, misis Sjuzena Eberneti?

– Tikra tiesa.

– Taigi, kadangi mes jau pažįstame vienas kitą, ar aš galiu įeiti vidun?

– Žinoma, prašau.

Misteris Gatris rūpestingai nusivalė kojas į kilimėlį, įėjo į vidų, nusivilko apsiaustą, padėjo jį ir skrybėlę ant ąžuolinės komodos ir nusekė paskui Sjuzeną į svetainę.

– Tai liūdnas įvykis,– pasakė misteris Gatris, kuriam liūdesys nelabai tiko, kadangi iš prigimties jis buvo linkęs šypsotis.– Taip, labai liūdnas įvykis. Aš buvau šiuose kraštuose ir nutariau, kad man derėtų dalyvauti tardyme ir, žinoma, laidotuvėse. Vargšė Kora, vargšė kvailutė Kora! Aš ją pažinojau, brangioji misis Benks, labai seniai, dar nuo tada, kai tik ji ištekėjo. Buvo energinga mergina. Ji nepaprastai rimtai žiūrėjo į meną ir net į Pjerą Lanskene – kaip į dailininką, turiu omenyje. Jis šiek tiek trankėsi, suprantate, ką noriu pasakyti, bet, laimei, Kora tai laikė jo menininko privalumu. Jis buvo dailininkas ir todėl toks turėjo būti – žemos moralės. Na, meno klausimuose vargšelė Kora neturėjo sveikos nuovokos, nors kitais atžvilgiais, įsidėmėkite, Kora turėjo daug sveiko proto – taip, net stebėtinai daug.

– Visi taip, atrodo, apie ją kalba,– pasakė Sjuzena.– Tiesą sakant, aš jos gerai nepažinojau.

– Taigi, taigi ji nutraukė visus ryšius su savo giminėmis, kadangi jie neįvertino jos brangiojo Pjero. Ji niekada nebuvo gražutė, bet kažką turėjo. Su ja buvo malonu bendrauti! Niekada nežinojai, ką ji pasakys kitą momentą, ir niekada nesuprasdavai, ar jos naivumas buvo tikras, ar apsimestinis. Ji mus visus labai prajuokindavo. Tai buvo amžinas vaikas! Ir tikrai, kai mačiau ją paskutinį kartą,– po Pjero mirties aš kartais ją aplankydavau,– ji mane tiesiog pribloškė savo vaikiškumu.

Sjuzena pasiūlė misteriui Gatriui cigaretę, bet senasis džentelmenas papurtė galvą.

– Ne, ačiū, brangioji, aš nerūkau. Gal jums įdomu, kodėl atėjau? Tiesą sakant, mane šiek tiek graužė sąžinė. Aš prižadėjau Korai ją aplankyti dar prieš kelias savaites. Paprastai aš ją aplankydavau kartą per metus, o paskutiniu metu ji užsidegė nauju "hobi" – pirkdavo paveikslus visuotiniuose išpardavimuose. Ji norėjo, kad aš pažiūrėčiau į kai kuriuos iš jų. Žinote, mano profesija yra meno kritika. Be abejonės, dauguma Koros pirkinių buvo siaubingos terlionės, tačiau apskritai tai ne toks jau blogas užsiėmimas. Paveikslus tokiuose provincijos išpardavimuose parduoda beveik už dyką, ir vien tik rėmai verti daugiau, negu jūs mokate už visą paveikslą. Suprantama, kiekviename svarbiame išpardavime lankosi prekybos agentai, ir mažai tikimybės gauti šedevrą. Štai kaip tik šiomis dienomis mažą labai žymaus dailininko paveikslą pardavė už kelis svarus, išparduodant įvairius daiktus fermos namuose. Tai labai įdomi istorija. Jį buvo davusi savo tarnaitei viena šeima už tai, kad ji ištikimai tarnavo daugelį metų. Faktiškai jie nežinojo jo tikrosios vertės. Senoji tarnaitė jį atidavė ūkininko sūnėnui, kuriam patiko jame nupieštas arklys, bet tas pagalvojo, kad tai tik nešvari seniena! Taip, taip, kartais taip atsitinka, o Kora buvo įsitikinusi, kad turi gerą akį paveikslams. Bet iš tikrųjų to nebuvo. Pernai ji norėjo, kad aš atvažiuočiau pažiūrėti į Rembrandtą, kurį buvo ką tik nusipirkusi. Rembrandtą! Tai net nebuvo gera kopija! Bet jai pavyko gauti visai puikią Bartoločio graviūrą – gaila, ji buvo dėmėta nuo drėgmės. Aš ją jai pardaviau už trisdešimt svarų ir tai jai, žinoma, tiesiog suteikė sparnus. Su dideliu džiaugsmu ji parašė man apie vieno italų primityvisto darbą, kurį ji neseniai įsigijusi viename išpardavime, ir aš jai prižadėjau atvažiuoti ir jį įvertinti.

– Tikiuosi, kad tai jis,– pasakė Sjuzena, ranka rodydama į sieną už jo.

Misteris Gatris pakilo, užsidėjo akinius ir nuėjo atidžiau pažiūrėti į paveikslą.

– Vargšelė brangioji Kora,– pagaliau ištarė jis.

– Čia jų dar daugiau,– pasakė Sjuzena. Misteris Gatris toliau nelabai įdėmiai apžiūrinėjo turtus, įsigytus patikliosios misis Lanskene. Kartais jis ištardavo "Ne, ne", kartais tik atsidusdavo.

Pagaliau jis nusiėmė akinius.

– Purvas,– tarė jis,– yra nuostabus dalykas, misis Benks! Jis suteikia pačioms bjauriausioms teplionėms romantiškumo aureolę. Bijau, kad Bartoločis buvo tik pradedančiojo sėkmė. Vargšelė Kora. Bet tame ji rado gyvenimo prasmę. Aš tikrai labai džiaugiuosi, kad jos nenuvyliau.

– Yra dar keletas paveikslų valgomajame,– pasakė Sjuzena,– bet, manau, jie visi jos vyro darbo.

Misteris Gatris net lengvai nusipurtė ir protestuodamas iškėlė aukštyn rankas.

– Neverskite manęs dar kartą į juos žiūrėti. Aš visuomet stengiausi neįžeisti mielosios Koros jausmų. Ji buvo atsidavusi žmona, net labai atsidavusi. Na, brangioji misis Benks, manau, neturėčiau daugiau jums įkyrėti.

– O ne, likite ir išgerkite arbatos. Manau, ji jau beveik paruošta.

Virtuvėje mis Gilkrist kaip tik išiminėjo paskutinę paplotėlių partiją iš orkaitės. Padėklas su arbata jau buvo paruoštas, ir didelio virdulio dangtelis šiek tiek kilnojosi.

– Pas mus svečiuojasi misteris Gatris. Aš pakviečiau jį pasilikti arbatai.

– Misteris Gatris? O taip, jis buvo didelis brangiosios misis Lanskene draugas. Tai žymus meno kritikas. Laimė, kad iškepiau gana daug paplotėlių, o štai čia turiu naminio braškių džemo. Be to, aš ką tik išplakiau orinių sausainiukų. Tuoj paruošiu arbatą – jau

užkaičiau vandenį. O, prašau jūsų, misis Benks, nenėškite šio sunkaus padėklo. Aš galiu pati viską padaryti.

Tačiau Sjuzena nunešė padėklą, o mis Gilkrist nusekė jai iš paskos, nešina arbatinuku ir arbatiniu su vandeniu. Ji pasisveikino su misteriu Gatriu, ir jie visi pradėjo vaišintis.

– Karšti paplotėliai – tai tikras skanumėlis,– tarė misteris Gatris,– ir koks nuostabus džemas! Tikrai, parduotuvėje dabar nusiperki tikrą šlamštą...

Misteris Gatris iš pasitenkinimo net nuraudo. Pyragaičiai buvo puikūs, o taip pat ir paplotėliai. Visi juos tikrai įvertino. Ore tvyrojo arbatinės "Po gluosniu" dvasia. Čia, aišku, mis Gilkrist buvo savo stichijoje.

– Na, ačiū, gal dar ir paimsiu,– pasakė misteris Gatris, imdamas paskutinį pyragaitį, kurį jam primygtinai įpiršo mis Gilkrist.– Aš tiesiog jaučiu sąžinės priekaištus – mėgaujuosi čia arbata, kai vargšė Kora taip žiauriai nužudyta...

Mis Gilkrist reakcija buvo netikėta, deranti Viktorijos laikų stiliui.

– O, bet misis Lanskene būtų norėjusi, kad jūs išgertumėt geros arbatos. Jus gi turite išlaikyti gerą formą.

– Taip, taip, tikriausiai jūs teisi. Suprantate, tiesiog negali prisiversti patikėti, kad kažkas, ką jūs pažinojote, net gerai pažinojote, gali būti nužudytas!

– Taip, taip, jūs teisus. Tai atrodo tiesiog neįtikėtina.

– Ir esu tikras, tai padarė ne atsitiktinis valkata, įsibrovęs ir užpuolęs ją. Aš galiu įsivaizduoti priežastis, dėl kurių Kora buvo nužudyta...

Sjuzena staiga paklausė:

– Nejaugi? Kokios tai priežastys?

– Ji visada buvo labai neatsargi. Kora, na, kaip čia tiksliau pasakius, tiesiog beprotiškai troško pasirodyti esanti labai protinga ir daug žinanti. Na, tarsi

vaikas, netyčia sužinojęs kieno nors paslaptį. Ji visuomet išplepėdavo žmonių paslaptis, jei tik jai pasisekdavo juos iššniukštinėti. Netgi tada, jei būdavo prižadėjusi tylėti. Tiesiog nieko negalėjo su savimi padaryti. Tai buvo jos prigimtis.

Sjuzena tylėjo. Mis Gilkrist taip pat. Ji atrodė šiek tiek susirūpinusi, o misteris Gatris tęsė toliau:

– Taigi mažytė dozė aršeniko puodelyje arbatos arba dėžutė šokolado, atsiųsta paštu,– tai nebūtų manęs nustebinę. Bet siaubingas apiplėšimas ir žmogžudystė – tai atrodo visai nepaaiškinama. Gal aš klystu, bet galvočiau, kad ji mažai ką turėjo, kas galėtų sudominti plėšiką. Namuose ji mažai laikė grynų pinigų, ar ne tiesa?

– Labai mažai,– sutiko mis Gilkrist.

Misteris Gatris atsiduso ir pakilo.

– Ak! Deja, po karo mūsuose taip dažnai pažeidinėjami įstatymai. Taigi viskas pasikeitė, ir ne į gera.

Padėkojęs už arbatą, jis mandagiai atsisveikino su abiem moterimis. Mis Gilkrist palydėjo jį ir padėjo apsivilkti apsiaustą. Pro langą Sjuzena stebėjo, kaip jis smulkiais žingsneliais nuskubėjo keliuku link vartų.

Mis Gilkrist sugrįžo į kambarį, vienoje rankoje nešina mažu paketėliu.

– Kol mes buvome apklausoje, paštininkas tikriausiai jį atnešė. Jis įstūmė jį per laiškų dėžutės plyšį. Paketėlis buvo nukritęs į kampą prie durų. Na, įdomu, kas gi čia? Na, žinoma, tai tikriausiai vestuvių pyragas.

Laiminga mis Gilkrist nuplėšė popierių. Viduje buvo maža balta dėžutė, perrišta sidabriniu kaspinu.

– Būtent taip, kaip galvojau!– ji nutraukė kaspiną. Dėžutėje buvo didelis gabalas puikaus pyrago, pertepto migdolų kremu ir apipilto baltu glaistu.– Kaip puiku! Na, nuo ko gi tai?

Ji pasižiūrėjo į pridėtą kortelę. "*Džonas ir Meri*"– ten buvo parašyta.

– Na, ir kas gi tai galėtų būti? Kaip kvaila neparašyti savo pavardės.

Sjuzena, pabudusi iš savo minčių, vangiai tarė:

– Kartais tai tikrai sukelia problemų, kai žmonės pasirašo tik savo vardais. Kartą aš gavau atviruką, pasirašytą "Džoana". Aš perkračiau atmintį – pažinojau aštuonias Džoanas. Paprastai su žmonėmis bendrauji telefonu, todėl dažnai nepažįsti jų braižo.

Mis Gilkrist patenkinta svarstė, kurie iš jos pažįstamų Džonų ir Merių tai galėtų būti.

– Tai tikriausiai Dorotėjos duktė – jos vardas Meri, bet aš nesu girdėjusi apie jos sužieduotuves, tuo labiau – apie vestuves. Dar gali būti mažasis Džonas Benfildas – manau, jis jau pasiekė vedybinį amžių. Arba Benfildų mergaitė – ne, jos vardas buvo Margareta. Jokio adreso, visai nieko... Na, vis tiek labai malonu...

Ji paėmė padėklą ir nuėjo į virtuvę. Sjuzena taip pat atsikėlė. Atsikvošėjo nuo minčių ir tarė sau:

– Na, manau, man reikėtų nueiti prie mašinos ir pastatyti ją kur nors arčiau.

10 SKYRIUS

Sjuzena parvarė savo mašiną iš skaldyklos, kur buvo ją palikusi, ir nuvažiavo į kaimelį. Garažo kaimo degalinėje nebuvo. Sjuzenai patarė ją pastatyti viešbučio aikštelėje, kur turėtų būti vietos. Taip ji ir padarė. Pastatė ją prie didžiulio "Naimlerio", kuris jau ruošėsi išvažiuoti. Jį vairavo vairuotojas, o mašinos gale, patogiai įsikūręs, sėdėjo pagyvenęs užsienietis su įspūdingais ūsais.

Vaikinas, į kurį Sjuzena kreipėsi dėl savo mašinos, spoksojo į ją taip susidomėjęs, kad, atrodo, suprato tik pusę iš to, ką ji jam sakė.

Pagaliau pagarbios baimės kupinu balsu jis paklausė:

– Jūs esate jos dukterėčia, ar ne?

– Ką?

– Jūs esate aukos dukterėčia?– pakartojo vaikinas su įkarščiu.

– O taip... Taip, tai aš.

– Aha! Aš vis svarsčiau, kur buvau jus anksčiau matęs.

– Tikras pabaisa,– pagalvojo Sjuzena eidama.

Mis Gilkrist labai apsidžiaugė, ją pamačiusi:

– Ak, pagaliau jūs laimingai sugrįžote,– tarė ji su palengvėjimu. Tas perdėtas rūpestingumas Sjuzeną net suerzino. O mis Gilkrist susirūpinusi dar pridūrė:

– Ar jūs valgote spageti? Aš galvojau apie vakarą...

– O taip, aš valgau viską, tačiau dar nesu alkana.

– Aš su pasididžiavimu galiu pasakyti, kad mano gaminti spageti nuostabaus skonio.

Ir gyrėsi ji ne be pagrindo. Kiek Sjuzenai teko patirti, mis Gilkrist buvo tikrai puiki virėja. Sjuzena pasisiūlė suplauti indus, bet mis Gilkrist, nors ir labai ją pamalonino viešnios pasiūlymas, užtikrino, kad pati dabar neturinti ką veikti.

Netrukus ji atnešė kavos. Kava buvo ne tokia puiki kaip arbata, kadangi akivaizdžiai buvo per silpna. Mis Gilkrist pasiūlė Sjuzenai vestuvių pyrago, bet ji atsisakė.

– Jis tikrai labai puikus,– džiaugėsi ji ragaudama. Ir toliau svarstė, kas jį galėjo atsiųsti. Pagaliau apsistojo ties kažkuo, ką vadino "brangios Elenos dukrele", kuri, kaip ji girdėjo, buvo susižadėjusi ir ruošėsi ištekėti, tik negalėjo atsiminti jos vardo.

Sjuzena netrukdė pašnekovei nerūpestingai kalbėti, o pati sėdėjo tylėdama. Ji laukė patogaus momento, kad pakreiptų kalbą ją dominančia linkme. Pagaliau, kai jos jaukiai sėdėjo prie židinio, Sjuzena nusprendė, kad tas momentas jau atėjo. Ji paklausė:

– Atrodo, mano dėdė Ričardas čia buvo atvažiavęs prieš mirtį?

– Taip, buvo.

– Gal atsimenate, kada tai buvo?

– Turiu pagalvoti... tai, be abejo, buvo prieš vieną, dvi... beveik prieš tris savaites iki jo mirties.

– Ar jis jau tada atrodė ligotas?

– Na, ne. Aš nepasakyčiau, kad iš šalies matėsi, jog jis serga. Jis buvo guvus ir energingas. Misis Lanskene labai nustebo jį pamačiusi. Ji pasakė: "Na, tikrai, Ričardai, nesimatėme visą amžinybę!" O jis pasakė: "Taigi nusprendžiau užvažiuoti ir pažiūrėti, kaip tau sekasi." Tada misis Lanskene atsakė: "Man sekasi puikiai!" Suprantate, manau, ji buvo šiek tiek įsižeidusi, kad jis atvyko niekam nepranešęs. Kiek patylėjęs, mis-

teris Ebernetis tarė: "Na, užmirškime senas skriaudas. Aš, tu ir Timotis – likome tik mes. Su Timočiu negali pakalbėti apie nieką, tik apie jo brangią sveikatą". Po to jis dar pasakė: "Na, o kaip tu? Atrodo, tu su Pjeru buvai laiminga,– matyt, aš klydau. Pripažįstu tai. Na, dabar tu patenkinta, girdėdama mane taip sakant?" Jis taip gražiai visa tai pasakė. Išvaizdus buvo džentelmenas, nors, žinoma, jau pagyvenęs.

– Kiek laiko jis čia buvo?– paklausė pagaliau Sjuzena.

– Čia suvalgė priešpiečius. Pagaminau jautienos su alyvom. Laimei, prieš tai buvo apsilankęs mėsininkas.

Atrodė, kad mis Gilkrist atmintis buvo nukreipta beveik tik į kulinarinius dalykus.

– Ar jie maloniai šnekučiavosi, valgydami priešpiečius?

– O taip.

Sjuzena patylėjo, o po to paklausė:

– Ar teta Kora nustebo, išgirdusi apie jo mirtį?

– Be abejo, juk tai atsitiko taip staiga, ar ne?

– Taip, staiga... Vadinasi, ji nustebo... Ar jis jai neužsiminė, kaip sunkiai jis serga?

– O, aš suprantu, ką jūs turite galvoje...– Mis Gilkrist sekundei nutilo ir susimąstė.– Na, ko gero, kažkas panašaus buvo. Atsimenu, po to misis Lanskene sakė, kad jis labai paseno ir netgi suseno.

– Bet jums jis nepasirodė susenęs?

– Na, iš pažiūros, ne. Betgi aš su juo mažai kalbėjausi. Be abejo, aš juos palikdavau vienus.

Sjuzena tiriamai pasižiūrėjo į mis Gilkrist. Ar tik ji ne iš tų moterų, kurios mėgsta pasiklausyti už durų? Sjuzena neabejojo, kad mis Gilkrist buvo sąžininga, sunku net ją įtarti, kad ji būtų galėjusi apgaudinėti šeimininkę piniginiuose reikaluose, ar atplėšinėtų jos laiškus. Bet juk savo smalsumą galima

patenkinti ir visai "nekaltais" būdais. Ji, pavyzdžiui, galėjo atrasti neatidėliotino darbo sode, prie atidaryto lango, arba valyti dulkes prieškambaryje... Tai būtų visai leistina. Ir tada, žinoma, ji negalėtų neišgirsti šio bei to...

– Jums neteko išgirsti, apie ką jie kalbėjosi?– paklausė Sjuzena.

– Ką jūs, misis Benks. Aš niekada neturėjau įpročio klausytis už durų!

Vadinasi, ji klausėsi, mintyse nusprendė Sjuzena, kitaip ji tiesiog būtų pasakiusi "Ne".

Balsu gi ji ištarė:

– Atleiskite man, mis Gilkrist. Aš visai ne tai turėjau galvoje. Juk šiuose mažuose kotedžuose, kur sienos tokios plonos, kartais nenorėdamas viską girdi. Suprantate, dabar, kai jie abu mirę, giminėms labai svarbu ir įdomu žinoti, apie ką jie kalbėjosi susitikę paskutinį kartą.

Šio kotedžo sienos toli gražu nebuvo plonos. Kotedžas buvo statytas tais laikais, kai statė žymiai tvirčiau nei dabar, tačiau mis Gilkrist prarijo masalą.

– Čia jūs visiškai teisi, misis Benks. Namelis išties labai mažas, ir aš visiškai suprantu jūsų norą sužinoti, apie ką jie kalbėjosi, bet, deja, mažai kuo galiu jums padėti. Atrodo, jie kalbėjosi apie misterio Ebernečio sveikatą ir apie tai, kad kartais jam kyla... na, kažkas panašaus į fantazijas, jei tai taip galima pavadinti. Iš jo išvaizdos niekada nieko tokio apie jį nebūčiau pagalvojusi. Na, bet jis sirgo, o ligoti žmonės dažnai dėl savo negalavimų kaltina, taip sakant, pašalinius. Mano teta, pavyzdžiui...

Čia mis Gilkrist smulkiai papasakojo apie tetą. Sjuzena, kaip ir prieš tai misteris Entvislas, nepastebimai nukreipė kalbą kita linkme:

– Taip, taip, būtent taip mes ir galvojome. Mano dėdės tarnai jį labai mylėjo, ir jiems buvo labai nemalonu, kad jis galvojo, tarsi...– ji staiga nutilo.

– O, žinoma! Tarnai labai jautriai reaguoja į tokius dalykus. Atsimenu, mano tetulė...

Ir vėl Sjuzena ją pertraukė:

– Tikiuosi, jis įtarinėjo tarnus? Turiu galvoje jo nuodijimą.

– Aš nežinau... Aš tikrai...

Jaunoji moteris pastebėjo, kad mis Gilkrist sutriko, ir ji skubiai pratęsė mintį:

– Vadinasi, tai nebuvo kas nors iš tarnų? Ar jis įvardijo ką nors konkrečiai?

– Aš nežinau, misis Benks. Aš tikrai nieko nežinau...

Ji nukreipė žvilgsnį nuo pašnekovės. Sjuzena pagalvojo, kad mis Gilkrist žino daugiau negu sako. Gali būti, kad ji žino labai daug...

Nenorėdama kol kas daryti spaudimo šiuo klausimu, Sjuzena paklausė mis Gilkrist apie jos ateities planus.

– O, aš kaip tik ruošiausi apie tai su jumis pasikalbėti, misis Benks. Misteriui Entvislui aš sakiau, kad norėčiau čia pasilikti, kol viskas bus aptvarkyta.

– Aš žinau apie tai. Esu jums labai dėkinga.

– Ir aš norėjau jūsų paklausti, kiek tai galėtų užtrukti, nes, žinoma, privalau pradėti ieškotis kito darbo.

Sjuzena susimąstė:

– Čia nieko nepaskubinsi. Per dvi dienas galime visus daiktus surūšiuoti ir paskelbti aukcioną.

– Tad jūs nusprendėte viską parduoti?

– Taip. Manau, kad dėl kotedžo nuomos nebus jokių problemų.

– Esu tikra – susidarys eilės norinčių. Juk taip mažai kotedžų išnuomojama. Beveik visada turi pirkti.

– Tad, matote, visa tai labai paprasta,– Sjuzena šiek tiek dvejojo, paskui tarė:

– Aš norėjau jūsų paklausti... Aš tikiuosi, jūs sutiksite paimti algą už tris mėnesius į priekį.

– Be abejo, o, jūs tokia dosni, misis Benks. Aš jums taip dėkinga... Ir jeigu jūs nieko prieš... Na, aš noriu pasakyti, aš norėčiau jūsų paprašyti... na, rekomenduoti mane, tai yra, pasakyti, kad aš tarnavau pas jūsų giminaitę ir teigiamai užsirekomendavau.

– Na, žinoma.

– Aš nežinau, ar aš turėčiau jūsų paprašyti,– mis Gilkrist rankos pradėjo drebėti, ir ji bandė susitvardyti,– bet ar nebūtų galima, na, neminėti aplinkybių, arba net vardo?

– Aš nesuprantu, ką jūs norite pasakyti,– tarė Sjuzena.

– Tai todėl, kad jūs apie tai net nepagalvojote, misis Benks. Juk kalbama apie žmogžudystę, apie kurią rašė laikraščiai, ir visi galėjo tai perskaityti. Žmonės galėjo pagalvoti: "Dvi moterys gyveno drauge, ir viena jų nužudyta... Ar tai tik ne kompanionės rankų darbas?" Negi jūs to nesuprantate, misis Benks? Esu tikra, kad jei aš ko nors sau ieškočiau, na, aš... aš dukart pagalvočiau prieš priimdama tokią... na, jūs suprantate, ką aš noriu pasakyti... Tai man neduoda ramybės, misis Benks. Naktimis aš guliu atmerktomis akimis ir vis galvoju: kas bus, jei aš nerasiu kito tokio darbo? Juk daugiau aš nieko nemoku. Ką aš tada darysiu?

Klausimas nuskambėjo kaip sielos šauksmas, ir Sjuzenai suspaudė širdį. Dabar ji aiškiai suprato visą šios malonios, kuklios moters padėties beviltiškumą. Galimybė jai uždirbti duonos kąsnį priklauso nuo darbdavių baimių ir kaprizų. Tai, ką pasakė mis Gilkrist, yra tiesa. Samdydami sau kompanionę, jūs, be abejonės, nenorėtumėte šalia savęs turėti žmogaus, kuris kuo nors susijęs su žmogžudystės byla.

Sjuzena nedrąsiai ištarė:

– Bet jeigu policija ras kaltininką?

– Na, tada, žinoma, viskas bus tvarkoje. Bet ar jie jį suras? Mano galva, policija neturi nė mažiausio supratimo, kas tas žmogžudys. Na, o jeigu jie jo nesugaus, tai aš liksiu jei ne svarbiausiu įtariamuoju, tai bent žmogumi, kuris galėjo tai padaryti.

Sjuzena susimąsčiusi palingavo galvą. Iš Koros Lanskene mirties mis Gilkrist nieko nelaimėjo. Bet juk visų negali tuo įtikinti? Sklando labai daug įvairiausių istorijų apie neapykantą, kuri atsiranda tarp moterų, gyvenančių drauge,– keisti, tiesiog patalogiški motyvai smurtui. Kažkas, jų gerai nepažinojęs, galėtų įsivaizduoti, kad Koros Lanskene ir mis Gilkrist santykiai buvo būtent tokie...

– Nesirūpinkit, mis Gilkrist,– tarė Sjuzena su jai būdingu ryžtingumu,– esu tikra, kad galėsiu surasti jums darbą tarp savo draugų. Tai nebus sunku.

– Bijau,– pasakė mis Gilkrist, vėl atgaudama savo įprastą pozą,– kad aš negalėčiau imtis jokio juodo darbo, tik šiek tiek maisto gaminimo ir namų ruošos darbų.

Staiga suskambo telefonas, ir mis Gilkrist pašoko.

– O Viešpatie, įdomu, kas gi čia?

– Tikiuosi, kad tai mano vyras,– pratarė Sjuzena, kildama nuo kėdės,– jis sakė, kad man paskambins šį vakarą.

Ji priėjo prie telefono.

– Klausau... Taip, tai pati misis Benks...– kurį laiką ji klausė, vėliau jos balsas pasikeitė Jis tapo švelnus ir šiltas.– Sveikas, brangusis, taip, tai aš... O, visai gerai... Nužudyta kažkokio nežinomo asmens... Kaip paprastai būna... Tiktai misteris Entvisias... Ką?.. Sunku pasakyti, bet aš taip manau... kaip tik taip, kaip mes ir galvojome... Visiškai pagal planą... Aš parduosiu

tą šlamštą. Nėra nieko tokio, ko mes norėtume... Ne ilgiau kaip dieną ar dvi... Visiškai siaubingai... Nekelk panikos. Aš žinau, ką darau... Gregai, tu ne... Tu buvai rūpestingas... Ne, nieko. Visiškai nieko. Labanakt, brangusis.

Ji padėjo ragelį. Mis Gilkrist buvimas šalia ją truputį varžė. Mis Gilkrist tikriausiai galėjo girdėti viską iš virtuvės, kur ji buvo taktiškai pasitraukusi. Sjuzena daug ko norėjo paklausti Grego, bet bevelijo patylėti. Ji tebestovėjo prie telefono, nepatenkintai suraukusi kaktą. Staiga ją nusmelkė mintis.

– Žinoma,– sumurmėjo ji,– būtent tai, ko man reikia.

Pakėlusi telefono ragelį, ji užsakė tarpmiestinį pokalbį.

Po kokio ketvirčio valandos apsnūdęs balsas iš centrinės telefonų stoties pranešė:

– Deja, niekas neatsako.

– Prašome dar pakartoti užsakymą.

Sjuzena kalbėjo valdingu tonu. Ji klausėsi tolimo telefono signalo. Staiga signalas nutrūko, ir vyriškas balsas, irzlus ir šiek tiek pasipiktinęs, atsakė:

– Taip, taip, kas čia?

– Dėdė Timotis?

– Kas tai? Aš jūsų negirdžiu.

– Dėde Timoti! Čia aš, Sjuzena Benks!

– Kokia Sjuzena?

– Benks. Iš Eberneti namų. Jūsų dukterėčia, Sjuzena.

– Ak, tai tu, Sjuzena! Kas atsitiko? Dėl ko gi skambini taip vėlai?

– Dar gana anksti.

– Ne, vėlu. Aš jau buvau lovoje.

– Jūs tikriausiai labai anksti gulatės. Kaip laikosi teta Modė?

– Ar tu tik dėl to skambini? Tavo teta labai blogai jaučiasi ir nieko negali dirbti, visiškai nieko. Ji tiesiog bejėgė. Tiesą sakant, mes visiškai pasimetę. Tas

liurbis daktaras net negali surasti jai slaugės. Jis norėjo ją išvežti į ligoninę, bet aš tam pasipriešinau. Aš nieko nesugebu dirbti, netgi nedrįstu pabandyti. Šiandien čia yra tokia kvailė iš kaimo, bet ji visą laiką bamba apie grįžimą pas savo vyrą. Neįsivaizduoju, ką mes darysime?

– Kaip tik dėl to aš ir skambinu. Ar jūs nepageidautumėte mis Gilkrist?

– Kas ji tokia? Niekada apie ją negirdėjau.

– Tai tetos Koros kompanionė. Ji labai miela ir darbšti moteriškė.

– Ar ji moka gaminti valgį?

– Taip, ir net labai gerai, ir ji galėtų prižiūrėti tetą Modę.

– Tai tiesiog puiku, bet kada ji galėtų atvažiuoti? Aš čia paliktas Dievo valiai, tik tos kvailės kaimietės užeina, ir tik tada, kai jos mažiausiai reikalingos. O man tai kenkia. Mano širdis streikuoja...

– Aš suorganizuosiu, kad ji atvyktų kaip galima greičiau, gal, sakau, poryt...

– Na, esu tau labai dėkingas,– jis pasakė tai gana irzliai. Tu gera mergaitė, Sjuzena... na, ačiū tau.

Sjuzena padėjo ragelį ir nuėjo į virtuvę.

– Ar nenorėtumėte važiuoti į Jorkširą ir prižiūrėti mano tetą Modę? Ji susilaužė čiurną, o iš mano dėdės naudos – kaip iš ožio pieno. Jis šiek tiek niurzglys, bet teta Modė – šaunuolė. Nudirbti juodus darbus ateina moterys iš kaimo, na, o jums tektų gaminti maistą ir prižiūrėti tetą Modę.

Iš susijaudinimo mis Gilkrist paleido kavinuką iš rankų.

– O, ačiū jums, ačiū! Jūs tokia gera ir dėmesinga. Užtikrinu jus, kad aš tikrai gerai prižiūriu ligonius, ir, manau, galėsiu įtikti jūsų dėdei, gamindama specialiai jam skanius ir lengvus patiekalus. Jūs tikrai labai gera, misis Benks, ir esu jums labai dėkinga už rūpestį.

11 SKYRIUS

Sjuzena gulėjo lovoje ir stengėsi užmigti... Diena buvo tikrai ilga, ir ji jautėsi nepaprastai išvargusi. Ji buvo tikra, kad užmigs iškart,– dėl to ji niekuomet neturėdavo problemų,– bet šįkart... Štai ji čia guli, valandą po valandos, visiškai guvi, ir visokios mintys įkyriai ją kankina.

Ji juk pati pasakė neprieštaraujanti miegoti šiame kambaryje, šioje lovoje – toje pačioje, kur jos teta Kora Eberneti...

Ne, ne, ji privalo visa tai išmesti iš galvos... Ji visuomet didžiuodavosi savo plieniniais nervais. Kam ji turėtų galvoti apie tą lemtingą dieną? Jai reikia galvoti apie ateitį. Jos ir Grego... Tos patalpos Kardigan gatvėje – kaip tik tai, ko jiems reikia. Pirmame aukšte bus grožio salonas, o jų butas antrame. Patalpose iš kiemo pusės galima būtų įrengti laboratoriją Gregui... Gal tada jis pagaliau nurims ir atsigaus, ir jam liausis tie keisti priepuoliai... Kartais jis taip keistai į ją žiūri, tarsi visai neatpažintų, kas ji tokia. Kartą ji buvo net visai rimtai išsigandusi. Senasis misteris Koulas, jo gydytojas, perspėjo: "Jei tai pasikartos dar kartą..." Ir tai galėjo vėl pasikartoti – tai būtinai būtų pasikartoję, jei dėdė Ričardas nebūtų numiręs kaip tik tada, kai jis...

Ak, tas dėdė Ričardas... Jis daugiau neturėjo dėl ko gyventi. Jautėsi senas, pavargęs ir ligotas... Vargšelis, neteko vienintelio sūnaus. Tik tiek gerai, kad Dievas jo vis dėlto pasigailėjo,– mirė ramiai, miego metu... Na, gana tokių liūdnų minčių... Laikas miegoti. Ak, jei tas pavyktų... Taip kvaila – štai šitaip gulėti, valandą po valandos... Girdi, kaip girgžda baldai, kaip šlama me-

džių ir krūmų šakos už lango, ir dar tas melancholiškas ūkavimas, pasigirstantis kartas nuo karto. Tikriausiai pelėda, pagalvojo ji. Kaip skiriasi nyki kaimo tyla nuo betarpiško miesto triukšmo. Ten, apsuptas minios, jautiesi saugiau. O čia, namuose, kuriuose buvo užmuštas žmogus, kartais vyksta keisčiausi dalykai... Pasakoja, kad juose net vaidenasi... Gal ir apie šį kotedžą kada nors pasakos, kad jame klaidžioja Koros Lanskene šmėkla?

Teta Kora... Keista, bet nuo pačių pirmųjų buvimo čia minučių Sjuzena tarsi jaučia jos buvimą šalia. Bet tai, žinoma, gryniausia nesąmonė... Kora Lanskene negyva, ir rytoj ją palaidos. Name nėra nieko, išskyrus ją, Sjuzeną, ir mis Gilkrist. Taigi kodėl jai turėtų atrodyti, kad šiame kambaryje dar kažkas yra?

Kora gulėjo šioje pačioje lovoje, kai tas smūgis kirviu... Ji gulėjo rami, nieko neįtardama ir nebijodama, paskendusi nerūpestingame sapne... O dabar... Įkyrios mintys apie ją trukdo Sjuzenai užmigti.

Vėl sugirgždėjo baldai... O gal čia kažkas sėlina? Sjuzena įsijungė šviesą. Nieko nėra... Tai greičiausiai išklibo jos nervai... Reikia susiimti! Turiu atsipalaiduoti, užmerkti akis... Na, štai, dabar ji girdi dejonę ar kančios aimaną... Kažkas labai kenčia – tarsi būtų mirties agonijoj...

– Aš privalau susiimti. Neturiu pasiduoti įvairiausioms fantazijoms...– tyliai šnibždėjo sau po nosim Sjuzena.– Mirtis – tai visko galas. Po jos nieko nėra ir būti negali... Iš ten niekas negrįžta. Tikriausiai tai tik mano vaizduotė... Gal aš tiesiog įsivaizduoju tą praeities sceną – mirštanti moteris aimanuoja priešmirtinėje agonijoje...

Štai ir vėl... Dabar ji girdi tai žymiai ryškiau... Kažkas tikrai dejuoja, tarsi kankintųsi dėl nepakeliamo skausmo.

Ne, tai ne jos vaizduotė! Sjuzena vėl uždegė šviesą, atsisėdo lovoje ir geriau įsiklausė... Dejonės – be jokios abejonės,– būtent tai! Jos sklido iš gretimo kambario.

Jaunoji moteris pašoko iš lovos, ant pečių užsimetė chalatėlį ir išėjo į laiptų aikštelę. Tyliai pasibeldusi į mis Gilkrist kambario duris, ji šiek tiek palūkėjo ir įėjo vidun. Kambaryje degė šviesa, o pati mis Gilkrist sėdėjo lovoje. Ji atrodė tiesiog siaubingai! Jos veidas nuo skausmo buvo iškreiptas.

– Kas jums, mis Gilkrist? Ar jūs sergate?

– Taip. Tiesiog neįsivaizduoju, kas čia su manimi darosi?

Ji pabandė išlipti iš lovos, bet jai vėl užėjo pykinimo priepuolis, po kurio ji vėl be jėgų parkrito ant pagalvės.

Vos girdimu balsu ji pralemeno:

– Prašau jūsų, paskambinkite gydytojui. Matyt, būsiu kažką suvalgiusi...

– Aš jums duosiu išgerti sodos. Gydytoją bus galima iškviesti ryte – aišku, jei jums nepalengvės.

Tačiau senoji moteriškė papurtė galvą.

– Ne, paskambinkite jam dabar. Man... siaubingai bloga...

– Ar jūs žinote jo numerį? Gal man pažiūrėti į telefonų knygelę?

Mis Gilkrist, galuodamasi su nauju pykinimo priepuoliu, šiaip taip ištarė reikiamo telefono skaičius.

Sjuzena paskambino daktarui. Atsiliepė mieguistas vyriškas balsas:

– Kas? Gilkrist? A, Mid Leine... taip, aš žinau... Netrukus būsiu pas jus.

Nepraėjus nė dešimčiai minučių, Sjuzena išgirdo, jog prie namo privažiavo mašina. Ji nuskubėjo žemyn pasitikti gydytojo. Lydėdama jį aukštyn, į mis Gil-

krist kambarį, Sjuzena trumpai paaiškino, kas čia nutikę.

– Ji, be abejo, bus suvalgiusi kažką netinkamo... Bijau, kad jai tikrai labai blogai.

Visa daktaro išvaizda bylojo apie tai, kad jis yra iš tų žmonių, kurie moka tvardytis, ir kurie nesipiktina, kai juos pakelia iš gilaus miego visai be jokios rimtesnės priežasties. Bet vos tik jis apžiūrėjo dejuojančią moterį, jo veido išraiška visiškai pasikeitė. Sjuzenai davęs šiokius tokius nurodymus, jis nuskubėjo prie telefono. Paskambinęs jis sugrįžo ir tarė:

– Aš iškviečiau "greitąją". Mis Gilkrist būtina nuvežti į ligoninę.

– Ar iš tiesų taip blogai, daktare?

– Taip, aš jai suleidau morfijaus, kad sumažėtų skausmas, bet panašu, kad... Beje, ką ji valgė?

Sjuzena sąžiningai išvardijo viską, ką toji buvo suvalgiusi ir išgėrusi.

– Ar jūs tą patį valgėte ir gėrėte?

– Taip, visiškai tą patį.

– Ir su jumis viskas gerai? Jokių skausmo pojūčių?

– Absoliučiai jokių...

– Gal ji dar ką nors valgė? Pavyzdžiui, žuvies konservų ar dešros?

– Ne. Po kvotos mes valgėme priešpiečius "Karališkajame herbe".

– Ak taip, žinoma. Juk jūs misis Lanskene dukterėčia, tiesa?

– Taip.

Atvažiavo "Greitoji pagalba". Mis Gilkrist išvežė, ir daktaras išvažiavo su ja. Jis prižadėjo ryte paskambinti. Atsisveikinusi su juo, Sjuzena sugrįžo į savo kambarį, atsigulė ir šį kartą iškart užmigo, vos tik galva palietė pagalvę.

II.

Laidotuvėse dalyvavo nemažai žmonių. Dauguma buvo vietiniai gyventojai. Iš velionės artimųjų dalyvavo tik Sjuzena ir misteris Entvislas. Kiti giminės atsiuntė vainikus. Misteriui Entvislui paklausus, kodėl nėra mis Gilkrist, Sjuzena jam tyliai paaiškino, kas jai nutikę. Juristas labai nustebo, tai išgirdęs.

– Sakyčiau, tai labai keista...

– O, bet šiandien jai jau geriau. Man jau skambino iš ligoninės. Greičiausiai jai bus sutrikęs virškinimas. Kartais žmonėms taip atsitinka... Kai kas dėl tokių dalykų labai panikuoja.

Misteris Entvislas jos žodžių nekomentavo. Pasibaigus laidotuvėms, jis iškart išvažiavo į Londoną. Sjuzena sugrįžo į kotedžą, susirado keletą kiaušinių ir išsikepė omletą. Po to ji užlipo į Koros kambarį ir pradėjo tvarkyti velionės daiktus.

Atvykęs daktaras atitraukė ją nuo šio užsiėmimo. Jis atrodė kažkuo labai susirūpinęs. Į Sjuzenos klausimą jis atsakė, kad mis Gilkrist jaučiasi žymiai geriau.

– Po poros dienų ji bus jau visiškai atsigavusi,– tarė jis.– Gerai, kad mane iškvietėte taip greitai. Jei ne tai,– jai galėjo liūdnai baigtis...

Sjuzena nustebusi žiūrėjo į jį.

– Nejaugi tai buvo taip pavojinga?

– Misis Benks, papasakokite man, ką ligonė vakar valgė ir gėrė. Tik nieko nepamirškite...

Sjuzena įtempė savo atmintį ir tiksliai viską išvardijo. Tačiau akivaizdžiai matėsi, kad pašnekovo tai nepatenkino.

– Turėtų būti dar kažkas, ką ji valgė, o jūs – ne.

– Nemanau... paplotėliai, džemas, arbata, spageti vakarienei – daugiau nieko negaliu prisiminti...

Daktaras nepatenkintas pasitrynė nosį. Jis pradėjo neramiai žingsniuoti po kambarį – tai pirmyn, tai atgal...

– Manote, kad tai atsitiko nuo to, ką ji buvo suvalgiusi? Ar tai buvo apsinuodijimas maistu?

Gydytojas griežtai į ją pažiūrėjo. Ir pagaliau jis kažkam apsisprendė:

– Tai buvo aršenikas,– tarė jis.

– Aršenikas?!– Sjuzeną tarsi žaibas trenkė.– Jūs norite pasakyti, kad kažkas jai į maistą įdėjo aršeniko?

– Matyt, taip.

– Ar ji negalėjo pati to padaryti? Noriu pasakyti – specialiai.

– Jūs įtariate savižudybę? Bet ji tai kategoriškai neigia – o ji tai geriau žino... Be to, jeigu ji būtų norėjusi nusižudyti, ji nebūtų pasirinkusi aršeniko. Namuose yra tablečių miegui... Ji būtų galėjusi jų išgerti mirtiną dozę.

– Gal šis nuodas pateko į maistą atsitiktinai?

– Ir aš apie tai pagalvojau. Nors tai mažai tikėtina, bet tokie dalykai pasitaiko. Bet jeigu jūs abi valgėte tą patį maistą...

Sjuzena užtikrintai linktelėjo galvą.

– Tai visiškai neįmanoma...– pradėjo, bet staiga apmirė.– Na žinoma! Tai vestuvių pyragas!

– Kas tai? Koks vestuvių pyragas?

Sjuzena viską paaiškino. Daktaras jos klausėsi labai dėmesingai.

– Keista... Ir jūs minėjote, kad ji nesupratusi, kas jai jį galėjo atsiųsti? Gal jo dar liko? Kur dabar galėtų būti ta dėžutė, kurioje jį atsiuntė?

– Nežinau. Einu jos paieškoti.

Jie abu ėmėsi jos ieškoti, ir virtuvėje ant stalo jie pagaliau atrado baltą kartoninę dėžutę su pyrago trupinėliais. Gydytojas ją atsargiai įvyniojo į popierių.

– Šituo daikteliu aš pasirūpinsiu... O kur galėtų būti popierius, į kurį ji buvo įpakuota?

Šį sykį jų pastangos nebuvo apvainikuotos sėkme. Sjuzena pasakė, kad jis, matyt, atsidūrė namo apšildymo katile "Idealas".

– Tikiuosi, jūs dar neišvažiuojate, misis Benks?

Tai buvo ištarta draugišku tonu, bet Sjuzena pasijuto kažkaip nejaukiai.

– Ne, aš čia pasiliksiu dar keletą dienų. Turiu sutvarkyti savo tetos daiktus.

– Tai gerai. Reikia manyti, kad policija norės jūsų šio to paklausti. Jūs nežinote, kas tai galėjo jai padaryti?

Sjuzena papurtė galvą.

– Aš ją visai mažai pažįstu. Žinau tik tiek, kad jau keletą metų ji gyveno su mano teta.

– Taigi, taigi, ta mis Gilkrist... Ji man visada atrodė tokia maloni, gal kiek primityvoka – na, eilinė moteriškė... Suprantate, ji ne iš tų, kurios turi kokių nors priešų ar paslapčių. Vestuvių pyragas paštu – panašu į istoriją su pavydžia žmona... Bet kas gi galėtų jai pavyduliauti?!

– Tai tikrai neįtikėtina.

– Na, turiu eiti... Tiesiog nesuprantu, kas čia dedasi šiame mūsų mažame tykiame Litčet Sent–Meri? Pradžioje ta žiauri žmogžudystė, o dabar šis bandymas nunuodyti paštu... Keista – vienas nusikaltimas paskui kitą.

Jis nuėjo keliuku prie savo mašinos. Kotedže buvo labai tvanku, ir Sjuzena paliko atviras duris. Ji lėtai užlipo aukštyn tęsti pradėtą darbą. Kora Lanskene nebuvo tvarkinga ar metodiška moteris. Ir ko gi tik nebuvo priversta jos spintos ir stalo stalčiuose! Viename buvo netvarkingai suversti tualeto reikmenys, laiškai, senos nosinės ir dailininko teptukai. Kitame, po keliais vilnoniais megztiniais, Sjuzena rado kartoninę dėžutę, o joje – du plaukų šinjonus. Trečiasis buvo prikimštas senų fotografijų ir albumų eskizams. Sjuzena susimąs-

čiusi žiūrėjo į grupinę nuotrauką, padarytą, matyt, kažkur Prancūzijoje prieš daugelį metų. Joje jauna ir liekna Kora buvo įsikibusi į jauno aukšto vyro parankę. Jis vilkėjo kažką panašaus į aksominę palaidinę. Sjuzena nusprendė, kad tai ne kas kitas, o velionis Pjeras Lanskene.

Sjuzena susidomėjo fotografijomis, bet jas kol kas atidėjo į šalį ir toliau rūšiavo į krūvą suverstus popierius, iš pradžių kiekvieną atidžiai apžiūrėjusi. Tam prireikė maždaug ketvirčio valandos... Pagaliau ji atrado laišką, kurio turinys ją sudomino. Ji perskaitė jį du kartus, o po to sėdėjo kurį laiką susimąsčiusi. Staiga pasigirdo kažkoks garsas, nuo kurio ji net krūptelėjo ir šūktelėjo iš netikėtumo.

– Ir ką gi tu čia radai, Sjuzena? Sveika, ko gi tu taip išsigandai?

Iš susierzinimo Sjuzena net išraudo. Tas nerimo šūksnis jai ištrūko visai nevalingai, ir ji dėl to net susigėdo.

– Džordžai! Kaip tu mane išgąsdinai!

Jos pusbrolis vangiai nusišypsojo.

– Taigi matau...

– Kaip tu čia atsiradai?

– Įėjau pro paradines duris – jos buvo atviros. Neradęs nė gyvos dvasios pirmame aukšte, aš užlipau čia. Na, jei tave domina, kaip patekau į šiuos kraštus – tai išvažiavau į čia šįryt, norėdamas suspėti į tetos laidotuves.

– Bet aš ten tavęs nemačiau.

– Tai vis per tą mano "trandolietą"... Užsikimšo benzino padavimo agregatas. Reikėjo gerokai paplušėti, kad jis pagaliau atsikimštų... Nors į laidotuves nespėjau, pagalvojau, kad vis vien vertėtų čia atvažiuoti. Žinojau, kad tave čia rasiu.

Kurį laiką jis patylėjo, o paskui tęsė:

– Tiesą sakant, aš tau skambinau, ir Gregas man pasakė, kad esi išvykusi tvarkyti šio namo turinio. Pagalvojau, kad galėčiau tau patalkinti...

– Negi tu neturi būti darbe? O gal tu gali sau leisti atostogauti, kada tik užsigeidi?

– Laidotuvės visuomet rimta priežastis nebūti darbe. O šios laidotuvės dar nėra eilinės... Juk žmogžudystės visuomet taip jaudina žmones! Beje, ateityje aš nesiruošiu persistengti dirbdamas – tik ne dabar, kai jau nesu skurdžius! Tikiuosi sau susirasti geresnių užsiėmimų...

Jis nutilo, o paskui su šypsena pridūrė:

– Taip, kaip Gregas...

Sjuzena susimąsčiusi stebėjo Džordžą. Ji mažai bendravo su šiuo savo pusbroliu, o kada tekdavo, ji niekaip negalėdavo jo perprasti.

– Pasakyk man tikrą tiesą, Džordžai,– pagaliau tarė ji,– kodėl tu čia atvažiavai?

– Na, kaip čia tau pasakius... Na, dar ir tam, kad nors trumpam pabūčiau detektyvu... Aš daug galvojau apie anas laidotuves. Nieko sau košę užvirė teta Kora! Aš vis suku galvą: gal tetos žodžiuose buvo tiesos... O gal tai buvo tik tušti plepalai, neturintys jokio pagrindo? Apie ką tas laiškas, kurį skaitei man įeinant?

– Tai laiškas, kurį dėdė Ričardas parašė mūsų tetai po to, kai grįžo namo, ją aplankęs,– lėtai ištarė Sjuzena.

Kokios juodos Džordžo akys! Ji visada galvojo, kad jos rudos, bet, pasirodo, ji klydo... Juodos akys kažkuo ypatingos: jos neįžvelgiamos. Niekada negali suprasti, ką jų savininkas galvoja...

Džordžas vis neatstojo. Jis lėtai, tingiai vėl paklausė:

– Ar jame yra kas nors įdomaus?

– Ne, nieko ypatingo, bet...

– Gal parodytum jį man?

Ji padvejojo valandėlę, po to įdėjo laišką į jo ištiestą ranką.

Džordžas skaitė, monotonišku balsu kartodamas kai kurias frazes:

– "*Man labai buvo malonu su tavimi vėl pasimatyti po tiek metų... Tu puikiai atrodai. Kelionė namo mane nelabai išvargino*".

Staiga jo balsas pasikeitė. Jis jau nebuvo toks abejingas, kaip anksčiau:

– "*Labai tavęs prašau, niekam neprasitark apie tai, ką aš tau sakiau. Gal aš ir klystu... Tave mylintis brolis Ričardas*".

Džordžas pažiūrėjo į Sjuzeną.

– Ką tai galėtų reikšti?

– Tai gali reikšti bet ką. Jis galėjo turėti galvoje savo sveikatą... Arba kokias nors paskalas apie bendrus pažįstamus...

– Taip, dabar sunku pasakyti. Visa tai tikrai nesuprantama, bet duoda peno mintims... Įdomu vis dėlto, ką jis buvo sakęs Korai? Gal kas nors žino, apie ką jie kalbėjosi?

– Mis Gilkrist tikriausiai žino,– pasakė Sjuzena kiek pagalvojusi.– Man atrodo, kad ji pasiklausė jų pokalbio.

– Ak taip, ta kompanionė... Tarp kitko, kur ji dabar?

– Ligoninėje, kur ji pateko apsinuodijusi aršeniku.

Šie žodžiai Džordžą tiesiog pribloškė. Kurį laiką jis netekęs žado spoksojo į Sjuzeną.

– Tikiuosi – tu tiktai juokauji?

– Menki čia juokai... Kažkas jai atsiuntė apnuodyto vestuvių pyrago.

Džordžas susmuko ant vienos iš greta stovėjusių kėdžių ir net švilptelėjo iš nuostabos.

– Atrodo, kad dėdė Ričardas neklydo...

III.

Kitą rytą į kotedžą užėjo inspektorius Mortonas. Tai buvo santūrus vidutinio amžiaus žmogus. Nors iš pažiūros atrodė ramus, jis žvelgė tiriančiai, tiesiog veriančiai.

– Turbūt suprantate, misis Benks, apie ką aš ruošiuosi su jumis kalbėti?– pradėjo jis.– Daktaras Proktoras jums jau papasakojo apie mis Gilkrist. Jau ištyrėme tuos pyrago trupinius... Pasirodo, ten buvę aršeniko.

– Vadinasi, kažkas sąmoningai norėjo ją nunuodyti.

– Atrodo, kad taip. Pati mis Gilkrist mums niekuo negali padėti. Ji tik tvirtina, kad tai visiškai neįmanoma... Ji tiesiog neįsivaizduoja, kad kažkas galėtų su ja taip pasielgti... Gal jūs ką nors galėtumėte mums papasakoti?

Sjuzena papurtė galvą.

– Ne, aš ir pati suku galvą spėliodama. O ką rodo pašto ženkliuko ir rašysenos tyrimas?

– Jūs, matyt, užmiršote, kad popierius, į kurį buvo įvyniotas tas siuntinėlis, pradingęs. Beje, dar nėra aišku, ar jis iš viso atkeliavo į kotedžą paštu. Pašto mašinos vairuotojas, jaunasis Endrius, negali tiksliai prisiminti, ar tai jis jį atvežė – tą dieną buvo labai daug siuntinių, ir jis buvo užvažiavęs į labai daug namų.

– Įdomu, kaip kitaip šis siuntinėlis galėjo pasiekti kotedžą?

– Tai visai paprasta, misis Benks. Buvo galima paimti popierių nuo anksčiau mis Gilkrist siųsto siuntinio su jos pavarde ir pašto antspaudu, ir į jį įvynioti tą dėžutę su pyragu. Nesunku ją įmesti vidun per korespondencijai skirtą plyšį duryse – jis pakankamai platus.

Inspektorius kurį laiką patylėjo, po to abejingai pridūrė:

– Suprantate, viskas buvo labai sumaniai sugalvota – pakišti vestuvių pyragą... Pagyvenusios senmergės jaučia sentimentą tokiems dalykams. Jas labai pamalonina, kai keliant vestuves, kažkas jas prisimena... Jei tai būtų saldainių dėžutė ar kažkas panašaus,– atrodytų įtartinai.

– Mis Gilkrist ilgai laužė galvą, kas jai jį galėjo atsiųsti. Ji nieko blogo neįtarė ir, kaip jūs teisingai pastebėjote, buvo labai patenkinta. Na, kaip tas pyragas? Ar jame buvo pakankamai nuodų, kad užmuštų žmogų?

– Tai sunku pasakyti, kol neturime kiekybinės analizės rezultatų. Svarbu dar ir tai, ar ji suvalgė visą gabalą, ar tik jo dalį... Ji mano, kad jo dar likę. Gal jūs tai atsimenate?

– Tiksliai – ne. Ji ragino ir mane pasivaišinti, bet aš atsisakiau. Ji valgė su pasigardžiavimu, vis girdama. Bet aš tikrai nepastebėjau, ar ji jį užbaigė.

– Norėčiau užlipti į jos kambarį, jei jūs nieko prieš.

Sjuzena nusekė paskui inspektorių į mis Gilkrist kambarį. Pakeliui ji vis atsiprašinėjo:

– Bijau, kad kambaryje baisi netvarka. Suprantate – tetos laidotuvės, ir visi tie rūpesčiai... Tiesiog neturėjau laiko sutvarkyti visą tą betvarkę. Be to, po daktaro apsilankymo pagalvojau, kad geriau ten nieko neliesti...

– Jūs labai teisingai pasielgėte, misis Benks. Ne visi jūsų vietoje būtų tai supratę.

Jis priėjo prie lovos ir kyštelėjo ranką po pagalve. Jo veide palaipsniui atsirado šypsena.

– Štai ir jis!

Atvertus pagalvę, ant paklodės pasimatė pūpsantis nedidelis vestuvių pyrago gabaliukas, kuris, švelniai kalbant, neatrodė labai apetitiškas.

– Kaip keista!– sušuko Sjuzena.

– Nieko čia keisto. Jūsų karta, matyt, to jau nedaro. Dabar jaunoms ledi nelabai rūpi ištekėti... Tačiau tai labai senas prietaras: padėkite po pagalve gabalėlį vestuvių pyrago ir susapnuosite savo būsimąjį vyrą...

– Taigi mis Gilkrist, be abejonės...

– Taip. Ji mums nenorėjo apie tai pasakoti... Ji juk suprato, kad jos amžiaus moteraitei taip daryti – tiesiog kvaila! Bet aš visgi maniau, kad tai įmanoma.– Jo veidas staiga surimtėjo.– Jei ne ta senmergės kvailystė, mis Gilkrist tikriausiai jau nebūtų gyvųjų tarpe.

– Įdomu, kas būtų galėjęs norėti jos mirties?

Jų žvilgsniai susitiko... Jo akyse ji įžiūrėjo įtarinėjimo kibirkštėlę ir pasijuto labai nejaukiai.

– Gal jūs ką nors apie tai žinote?– paklausė jis.

– Ne, tikrai nežinau.

– Tada, atrodo, mums tai reikės sužinoti patiems,– pasakė inspektorius Mortonas.

12 SKYRIUS

Du pagyvenę vyriškiai sėdėjo pabrėžtinai šiuolaikiškai apstatytame kambaryje. Čia viskas buvo kvadratinių formų. Išimtis buvo tik pats šeimininkas Erkiulis Puaro. Visos jo kūno dalys buvo apvalainės. Jo pilvukas buvo simpatiškai apvalus, galvos forma priminė kiaušinį, o prašmatnūs ūsai, šauniai užriesti aukštyn, priminė pusmėnulius. Puaro siurbčiojo iš mažos stiklinaitės juodųjų serbentų likerį ir susimąstęs žiūrėjo į misterį Gobį.

Tai buvo mažas, liesas, raukšlėtu, tarsi suglamžytu veidu žmogutis. Jo išvaizda niekuo ypatingu nepasižymėjo. Jis nežiūrėjo į Puaro – jis niekada niekam nežiūrėdavo į veidą. Šį kartą, iš visko sprendžiant, jis ruošėsi kalbėtis su židiniu.

Misteris Gobis pasižymėjo tiesiog antgamtišku sugebėjimu gauti informaciją ir, kas svarbiausia, neįtikėtinai greitai. Mažai kas apie jį žinojo, ir tik nedaugelis naudojosi jo paslaugomis. Pastarieji būdavo labai turtingi žmonės, nes jo paslaugos brangiai kainavo. Vos tik jis spragtelėdavo pirštais, šimtai landžių vyrų ir moterų, jaunų ir senų, įvairių visuomenės sluoksnių atstovų, pasklisdavo į visas puses tam, kad užduotų savo klausimus. Patikrinę atsakymų teisingumą, viską galutinai iššniukštinėję, jie gaudavo reikiamą informaciją. Šiuo metu misteris Gobis daugiau neužsiiminėjo šia veikla, bet retsykiais jis malonėdavo pasitarnauti kuriam nors iš savo senų klientų. Erkiulis Puaro buvo vienas iš jų.

– Aš jums sužinojau tiek, kiek sugebėjau,– konfidencialiai sušnibždėjo misteris Gobis, kreipdamasis į židinį.– Pasiunčiau savo vyrukus... Jie labai pasistengė. Taip, jie tikri šaunuoliai... Deja, toli gražu ne tokie šaunūs kaip anksčiau... Dabar tokių, kaip senais gerais laikais, su žiburiu nesurasi. Mūsų laikais jie nesistengia išmokti visų savo profesijos plonybių. Vos padirbėję

pusmetį, mano žiną visiškai viską... O svarbiausia – tiesiog paniškai bijo persidirbti! Nedirbs tau nė minutės ilgiau... Mane tai tiesiog stulbina!

Jis liūdnai palingavo galvą, ir dabar jo žvilgsnis apsistojo ties elektros jungikliu.

– Dėl to kalta mūsų valdžia,– tęsė jis,– ir tas jos perdėtas dėmesys išsimokslinimui... Tik iš čia jie dabar semiasi idėjų. Jie sugrįžta atlikę užduotį ir papasakoja, ką jie galvoja. Tačiau galvoti, deja, bent jau daugelis iš jų tiesiog nesugeba. Visas savo žinias jie semiasi tik iš knygų... O mūsų profesijoje tai nieko gero neduoda. Visa, ko mums reikia,– gauti atsakymus į rūpimus klausimus, o ne daryti savo išvadas.

Misteris Gobis atsilošė kėdėje ir mirktelėjo šviestuvo gaubtui.

– Na, bet per daug piktintis valdžia nederėtų. Neįsivaizduoju, ką mes be jos pagalbos dabar darytume. Reikia būti dėkingiems už jų pomėgį žmonėms dalinti įvairias anketas... Belieka savo žmones tinkamai aprengti, apginkluoti bloknotais ir pieštukais, na, dar išmokyti juos tinkamai kalbėti, tarsi jie būtų iš Bi-Bi-Si, ar dar iš kur nors, ir jūs garantuotai įeisite į bet kuriuos namus. Ten jums išklos visas slapčiausias kasdieninio gyvenimo smulkmenas, viską apie savo praeitį – net kas buvo valgoma lapkričio dvidešimt trečią dieną pietums. Tą dieną vidurinis gyventojų sluoksnis deklaruoja savo pajamas... Taigi, priskirdami aukštesniam sluoksniui, jūs juos labai pamaloninsite, ir tada galite klausinėti ko tik panorėjęs! Devyniais atvejais iš dešimties – klausinėdamas neturėsite jokių problemų – tą dešimtąjį jie gal ir pasipiktins jūsų įkyrumu, tačiau nė akimirką nesuabejos, kad jūs nesate tuo, kuo prisistatėte. Visi piliečiai įsitikinę, kad valdžiai labai rūpi viską apie juos sužinoti, nors to priežastys ir visiškai jiems nesuprantamos! Galiu jus užtikrinti, mesje Puaro,– tęsė misteris Gobis, vis dar kalbėdamasis su šviestuvo gaubtu,– kad

šis informacijos rinkimo būdas yra geriausias iš visų, kuriais kada nors teko naudotis. Tai žymiai patogiau, negu tikrinti elektros skaitiklių parodymus ar ieškoti gedimų telefono aparate... Taip, tai net geriau, negu apsimesti vienuolėmis ar boi-skautais, renkančiais iš gyventojų pinigus kokiems nors tikslams. Beje, šių metodų mes dar nesame atsisakę... Taigi matote, tas valdžios žingeidumas tiems, kurie renka kokią nors informaciją savo tikslams, tai tikra Dievo dovana! Tegul jis niekada nesibaigia!

Puaro klausėsi tylėdamas. Taip, metams bėgant misteris Gobis tapo pernelyg šnekus... Bet galop jis turėtų pradėti kalbėti ir apie reikalą...

– Taigi,– pasakė misteris Gobis, išsitraukė iš kišenės išsipūtusią užrašų knygutę ir, paseilinęs pirštą, pavartė ją.

– Štai čia... Pradėkime nuo misterio Džordžo Krosfildo. Apsiribosiu tik faktais. Finansiškai jis jau seniai seklumoje. Pagrindinė jo aistra – arkliai. Moterys jį ne itin domina. Retsykiais nuvažiuoja į Prancūziją, į Monte Karlo. Daug laiko praleidžia kazino. Pasitaikius progai, nevengia apeiti įstatymus, ypač susijusius su piniginiais dalykais. Pats būdamas juristas, moka laiku sumėtyti pėdas. Turiu pagrindo manyti, kad panaudojo savo klientų lėšas machinacijoms biržoje. Pastaruoju metu jam baisiai nesisekė, todėl visada būdavo kažkuo susirūpinęs, blogos nuotaikos ir susierzinęs darbe. Tačiau, mirus dėdulei, viskas labai pasikeitė – nuotaika puiki, svaido šypsenas ir komplimentus į dešinę ir į kairę. O dabar konkreti informacija apie reikalą. Jo žodžiai, kad mus dominančią dieną buvęs arklių lenktynėse Herst Parke – gryniausias melas. Ten jis paprastai bendrauja su dviem tais pačiais bukmekeriais, tačiau tą dieną nė vienas iš jų jo tenai nematė. Kiek man žinoma, kaip tik tada jis išvažiavo traukiniu iš Pedingtono stoties nežinoma kryptimi. Vienas taksistas, parodžius jo nuo-

trauką, pasakė lyg ir vežęs tokį žmogų į Pedingtono stotį tuo metu. Bet, aišku, jis galėjo ir suklysti – eilinis žmogus, jokių ypatingų žymių. Pedingtono stotyje nei nešikai, nei kiti darbuotojai neatpažino fotografijoje buvusio žmogaus. Čelsio stotis – artimiausia Litčet Sent-Meri. Tai maža stotis, ir pašalietį čia iš karto pastebėtų. Aišku, jis būtų galėjęs važiuoti iki Ridingo, o ten – sėsti į autobusą. Čia autobusai visuomet būna pilni. Jie pravažiuoja beveik pro Litčetą, o vienas jų net užsuka į patį kaimelį. Sakė, kad Litčete tada misterio Krosfildo niekas nematė, bet tai dar nieko nereiškia... Beje, besimokydamas Oksforde, jis buvo koledžo mėgėjiško teatro trupės narys. Jeigu jis tą dieną buvo apsilankęs kotedže, tai jis galėjo būti visai nepanašus į tą Krosfildą, kokį žmonės buvo įpratę matyti. Aš paliksiu jį įtariamųjų sąraše, ar sutinkate?

– Palikite,– sutiko su juo Puaro.

Misteris Gobis paseilino pirštą ir atvertė kitą puslapį savo užrašų knygutėje.

– Misteris Maiklas Šeinas. Artistų tarpe jis turi gerą vardą, bet pats apie save yra dar geresnės nuomonės. Trokšta tapti žvaigžde, ir kuo greičiau, tuo geriau... Turi didžiulį pasisekimą moterų tarpe. Nors didelis mergišius, reikalai jam svarbiau. Sklandė gandai apie jo romaną su Sorele Deinton. Ji vaidino pagrindinį vaidmenį spektaklyje, kur ir jis dalyvavo. Nors jo vaidmuo buvo labai mažas, jis ir čia sugebėjo sublizgėti. Jo žmona apie šį romaną nieko nežino – ji bendrai mažai ką žino apie nuosavą vyrą. Rozemunda – silpna aktorė, bet labai patrauklios išvaizdos. Nors jos santuoka buvo beišyranti, po misterio Ebernečio mirties viskas, atrodo, čia susitvarkė...

Misteris Gobis linktelėjo galvą pagalvėlei ant sofos, pabrėždamas paskutinį faktą.

– Jei tikėti misterio Šeino žodžiais, tą dieną jis buvo susitikęs su kažkokiu misteriu Rozenheimu ir mis-

teriu Oskaru Luisu. Iš tikrųjų jis su jais nebuvo susitikęs. Pasiuntė telegramą, kad į susitikimą atvykti negalės, o pats nuvyko į automobilių nuomos firmą "Smaragdas". Apie vidurdienį jis ten išsinuomojo mašiną ir nuvairavo ją nežinoma kryptimi. Sugrįžo jis tik šeštą valandą vakaro. Spidometras rodė nuvažiuotą nuotolį, kuris tiksliai atitinka mus dominantį. Tačiau iš Litčet Sent-Meri negauta jokių žinių, patvirtinančių jo buvimą ten. Tą dieną niekas nematė jokios nepažįstamos mašinos. Bet mašiną galima būtų palikti daugybėje vietų dar neprivažiavus paties kaimelio, mylios ar panašiai nuotolyje. Ar misterį Šeiną paliksime sąraše?

– Žinoma, paliksime.

– O dabar – misis Šein,– pasakė misteris Gobis, pasitrynęs nosį ir kreipdamasis į kairįjį savo marškinių rankogalį.– Sako, vaikščiojusi po parduotuves. Tiesiog ėjusi apsipirkti...– misteris Gobis nukreipė žvilgsnį į lubas.– Moterys, kurios bėgioja po parduotuves,– tiesiog švaistūnės. Štai jos kokios! Prieš dieną ji jau buvo sužinojusi, kad gausianti palikimą, tad, suprantama, niekas negalėjo jos sulaikyti nuo mėgstamo užsiėmimo... Pastaruoju metu jos piniginiai reikalai buvo itin prasti – kreditinės kortelės pereikvotos, o bankas primygtinai reikalauja jas apmokėti. Deja, ji net neįsivaizdavo, kaip jai tai pavyks padaryti... Taigi, kaip man tiksliai pranešė, ji tada nieko nepirkusi, tik apžiūrinėjo šį bei tą, matavosi sukneles, žvalgėsi į brangius papuošalus, į kainas... Aš pas ją nusiunčiau vieną savo ledi, kuri puikiai moka surasti bendrą kalbą su teatralais. Ji žino, kad artistės niekada neatsimena, kur ir kaip su žmogumi susipažinusios, ir ar iš viso tą žmogų pažįsta. Porą minučių jos svarstė įvairias scenos naujienas, o po to mano mergaitė, tarsi tarp kitko, įsiterpė mačiusi misis Šein mus dominančioje vietoje mus dominančiu dienos metu. Dauguma moterų pagautų šitą jauką ir sakytų: "Negali to būti! Aš tada buvau..." Na, nesvarbu kur,

taigi taip sakytų beveik visos, bet ne misis Šein... Ji tik pažiūrėjo apsiblaususiomis akimis ir ištarė: "Štai kaip?" Na, ir ką gi su tokiu žmogumi daryti?– misteris Gobis energingai papurtė galvą, žiūrėdamas į radiatorių.

– Tiesiog beviltiška,– jausmingai pasakė Puaro.– Argi aš to negaliu pasakyti? Visą gyvenimą neužmiršiu lordo Edvero žmogžudystės... Dėl vienos žmogystos, nepasižyminčios net vidutiniu protu, aš, Erkiulis Puaro, vos neapsikvailinau... Tie primityvūs žmonės, įvykdę nusikaltimą, sugeba viską palikti savieigai. Tikėkimės, kad mūsų žudikas, jei jis išvis yra, bus protingas, išdidus, jaučiantis savo vertę ir neatsispirs pagundai persistengti slėpdamas nusikaltimo pėdsakus. Na, betgi tęskite.

Misteris Gobis vėl žvilgtelėjo į savo užrašų knygutę.

– Misteris ir misis Benks. Tie, kurie sakosi visą dieną praleidę namuose. Jos, tarp kitko, nebuvo! Ji nuėjo į garažą, pasiėmė mašiną ir apie pirmą valandą kažkur išvažiavo. Grįžo penktą. Nieko negaliu pasakyti apie nuvažiuotą nuotolį, kadangi nuo tada ji naudojosi mašina kiekvieną dieną.

Apie misterį Benksą mes išknisome šį tą įdomesnio... Pradėsiu nuo to, kad mus dominančią dieną darbe jo nebuvo. Sužinojome, jog buvo pasiprašęs keletos laisvų dienų laidotuvėms. Nuo to laiko jis nuolat kažkur pradingdavo. Jis dabar dirba solidžioje senoje vaistinėje, kur juo, švelniai sakant, nėra sužavėti... Pasakojo, kad kartais jam užeina keisti, aplinkiniams labai nemalonūs, susierzinimo priepuoliai.

Taigi aš negaliu jums pasakyti, kuo jis užsiėmė misis Lanskene mirties dieną. Su žmona jis neišvažiavo – tai galiu pasakyti tiksliai. Kadangi jų name nėra durininko, niekas nežino, kada gyventojai ateina ar išeina. Galimas dalykas, kad jis visą dieną prabuvo namie. Tačiau jo praeityje yra buvę įdomių dalykų. Prieš ketu-

ris mėnesius, kaip tik prieš susipažįstant su savo būsima žmona, misteris Benksas gydėsi psichiatrinėje klinikoje. Gydytojų žodžiais, nebuvo nieko baisaus – tik nervinis šokas. Į kliniką jis atėjo pats po nemalonumų darbe. Tuo metu jis dirbo vaistinėje Meifere. Gamindamas vaistus, padarė klaidą... Ačiū Dievui, viskas baigėsi gerai. Kadangi moteris, išgėrusi tuos vaistus, nenumirė, firma jos atsiprašė, o jam nebuvo iškelta byla – juk kiekvienas gali suklysti... Benkso net neatleido iš darbo. Jis pats jį paliko savo noru, sakydamas, kad šis įvykis jį labai sukrėtęs. Po to jį apėmė gili depresija. Savo gydytojui jis skundėsi, kad jį graužia kaltės jausmas. Sakė tai padaręs tyčia, nes ta moteris buvusi labai grubi ir pasipūtusi. Jis ant jos labai supykęs ir specialiai į jai gaminamą vaistą įdėjęs beveik mirtiną dozę kažkokių nuodingų žolelių. Vėliau jis pareiškė: "Ją reikėjo nubausti už tai, kad su manimi kalbėjo tokiu tonu!" Po to jis prapliupo verkti, vadino save nusidėjėliu, nevertu, kad jį žemė nešiotų, ir panašiai. Medikai tokią būseną vadina "kaltės kompleksu", ar panašiai... Galop buvo nuspręsta, kad jaunuolis tai padarė atsitiktinai, o dabar tik "išsidirbinėja". Taigi jį uždarė į tą sanatoriją ar kliniką, o po kurio laiko išleido visiškai pasveikusį. Netrukus jis sutiko mis Eberneti ir gavo darbą mažoje prestižinėje vaistinėje, kur ir dabar tebedirba. Įsidarbindamas jis pamelavo, kad pusantrų metų negyvenęs Anglijoje ir parodė kažkokią seną rekomendaciją. Naujoje darbovietėje juo niekas nesiskundžia, nors jo kolega, kitas provizorius, sako, kad kartais jis būna labai keistas. Štai, pavyzdžiui, vienas klientas juokais pasakė, kad būtų gerai gauti nuodų atsikratyti žmona. O mūsų Benksas jam sako, taip ramiai, tykiai: "Galiu jums padėti. Už du šimtus svarų". Žmogelis, žinoma, labai susinepatogino ir viską nuleido juokais. Gal taip ir buvo, bet aš manau, kad tas Benksas nėra pokštininkas...

– *Mon ami,**– tarė Erkiulis Puaro.– Mane tiesiog stebina, kaip jūs sugebate gauti tą visą informaciją? Netgi tą, kuri susijusi su medicina ir paprastai labai užslaptinta!

Misteris Gobis apžvelgė kambarį ir, ilgesingą žvilgsnį nukreipęs durų link, pasakė, kad tam jis turįs įvairiausių būdų...

– O dabar pereikime prie kaimo gyventojų. Misteris ir misis Eberneti... Jie turi neblogą dvarą, bet jo išlaikymui aiškiai trūksta lėšų. Pinigų stygių aiškina dideliais mokesčiais ir nevykusiu akcijų įsigijimu. Misteris Ebernetis sakosi esąs blogos sveikatos. Taigi jo sveikata jam yra pagrindinis rūpestis – tiesiog tapo jo gyvenimo "hobiu". Be perstojo skundžiasi tai vienu, tai kitu negalavimu ir be galo mėgsta šokdinti visus aplinkinius. Valgo už tris ir fiziškai labai stiprus, tačiau vargu ar kada teikiasi pats save apsitarnauti. Namie tarnų nėra, išskyrus vieną ateinančią tarnaitę. Kai jis būna savo kambaryje, niekas ten jo neturi trukdyti ir įeina, tik jam iškvietus skambučiu. Rytą po laidotuvių jis buvo labai blogai nusiteikęs: apibarė tarnaitę misis Džons, pusryčius suvalgė, o priešpiečių atsisakė. Buvo likęs vienas namuose, ir niekas jo nematė nuo pusės dešimtos iki kito ryto.

– O kaip su misis Eberneti?

– Jums rūpimu laiku savo mašina ji išvažiavo iš Enderbio, tačiau savo namus pasiekė ne iš karto. Pėsčiomis nuėjo iki garažo, esančio nuošaliame Ketstouno miestelyje. Misis Eberneti pasakė, kad pakeliui sugedusi jos mašina, ir ji ją palikusi ant kelio poros mylių nuotolyje iki jų. Meistras ją nuvežė į avarijos vietą, apžiūrėjo mašiną ir pasakė, kad ją būtina atitempti į garažą. Gedimas buvo toks rimtas, kad jis neprižadėjo ją sutaisyti anksčiau kaip iki kito vakaro. Ledi, tai išgirdusi, la-

* mano mielas (pranc.)

bai nusiminė, bet turėjo su tuo susitaikyti. Ji susitarė dėl nakvynės Ketstouno svečių namuose. Čia ji paprašė paruošti ir suvynioti keletą sumuštinių, nes, jos žodžiais, reikia pasinaudoti proga ir pasivaikščioti po apylinkes. Grįžo ji tik vėlai vakare. Visa tai man pranešęs žmogus tuo visai nesistebėjo, kadangi tie namai – tikra skylė.

– Ar turite informacijos apie tikslų laiką?

– Sumuštinius ji pasiėmė vienuoliktą. Jei misis Eberneti būtų nuėjusi mylią iki greitkelio, ją būtų kas nors galėjęs pavėžėti ligi Uolkasterio. Nenoriu smulkintis, skaitydamas autobusų tvarkaraštį, bet turiu pasakyti, jog teoriškai ji būtų galėjusi įvykdyti... na, žmogžudystę, bet tik antroje dienos pusėje.

– Mano žiniomis, tai įvyko vėliausiai pusę penkių po pietų.

– Prašau atkreipti dėmesį į mano pastabą,– įsiterpė misteris Gobis.– Aš negalvoju, kad tai išvis įmanoma. Misis Eberneti, mano galva, labai garbinga dama, ir ją visi labai myli. Ji tiesiog dievina savo vyrą ir rūpinasi juo kaip mažu vaiku.

– Taigi, taigi... Motinystės kompleksas.

– Ji sveika, augalota moteris. Pati skaldo malkas ir dažnai pati jas suneša į namą didžiuliais krepšiais. Pasitaikius progai, būtų gerai išsiaiškinti, kaip ten buvo su tuo sugedusiu varikliu.

– Aš kaip tik norėjau jūsų paklausti, kas buvo nutikę jos mašinai?

– Che, che... Aš tuo jau pasidomėjau. Buvo sunku surasti gedimą, o dar sunkiau suremontuoti. Jį specialiai būtų galėjęs padaryti tik žmogus, labai gerai nusimanantis mašinose – jokiu būdu ne ji pati.

– *C'est magnifique!** – ištarė Puaro sarkastiškai.– Nieko neatmetame, viskam pritariame. *Bon dieu,** nejaugi nė vieno iš įtariamųjų sąrašo taip ir negalėsime išbraukti? Netgi misis Leo Eberneti?

---

* tai nuostabu (pranc.)

* o Dieve (pranc.)

– Ji taip pat labai maloni ledi. Velionis misteris Ebernetis ją labai mėgo. Ji svečiavosi pas jį maždaug dvi savaitės prieš jo mirtį.

– Ar tai buvo po jo apsilankymo pas seserį?

– Ne, dar prieš tai. Kalbant apie ją, jos pajamos po karo smarkiai sumažėjo. Turėjo atsisakyti nuosavo namo ir išsinuomoti mažą butelį Londone. Tiesa, Kipro saloje ji turi vilą, kur praleidžia dalį savo laiko. Ten gyvena jos sūnėnas, kuriam ji padeda gauti išsilavinimą. Be to, ji remia porą jaunų dailininkų.

– Tikra šventoji. Ji niekada nenusideda ir gyva tik gerais darbais,– tai sakydamas Puaro net užsimerkė.– Juk ji niekaip negalėjo išsmukti iš Enderbio namų niekieno nepastebėta? Maldauju jūsų, pasakykite "taip"!

Misteris Gobis nukreipė žvilgsnį į iki blizgesio išvalytus pašnekovo batus ir tarsi atsiprašinėdamas išlemeno:

– Deja, mesje Puaro, to pasakyti negaliu. Kaip tik tą dieną misis Eberneti buvo išvažiavusi į Londoną parsivežti kai kuriuos savo daiktus. Ji buvo prižadėjusi misteriui Entvislui kurį laiką pagyventi Enderbyje ir prižiūrėti tuos namus.

– *Il ne manquait ca !* *– energingai ištarė Puaro.

---

* to dar betrūko (pranc.)

13 SKYRIUS

Erkiulis Puaro nepaprastai nustebo, kai jam padavė Berkšyro grafystės policijos inspektoriaus Mortono vizitinę kortelę.

– Veskite jį čionai, Žoržai, veskite! Ir atneškite... Gal žinote, ką mėgsta gerti policininkai?

– Aš pasiūlyčiau alaus, sere.

– Koks siaubas! Tik anglai gali tai gerti.. Taigi atneškite alaus!

Inspektorius Mortonas iš karto čiupo jautį už ragų.

– Turėjau atvažiuoti į Londoną,– pasakė.– Šiaip ar taip, sužinojau jūsų adresą, mesje Puaro... Suprantate, mane labai nustebino jūsų dalyvavimas liudininkų apklausoje ketvirtadienį...

– Jūs mane ten pastebėjote?

– Taip. Jus pamatęs, labai nustebau ir, tiesą sakant, susidomėjau, kodėl jūs mane aplankėte... Jūs manęs, aišku, neprisimenate, bet aš jus gerai prisimenu. Dar nuo Pengborno bylos laikų.

– O, jūs joje dalyvavote?

– Tai buvo mano pirmieji žingsniai profesijoje. Tai buvo taip seniai... Bet aš jūsų niekada neužmiršau.

– Ir jūs mane aną dieną iš karto atpažinote?

– Tai nebuvo labai sunku, sere,– inspektorius Mortonas slapčia šyptelėjo.– Jūsų išvaizda gana... neįprasta.– Jis nužvelgė nepriekaištingus Puaro drabužius, po to apsistojo ties jo aukštyn užriestais ūsais. Minutėlę patylėjęs, policininkas pridūrė:

– Jūs labai išsiskyrėte iš provincijos gyventojų tarpo.

– Galbūt, galbūt...– patenkintas sutiko Puaro.

– Taigi aš pagalvojau: "Įdomu, kokie vėjai atpūtė šį žmogų į mūsų kraštus?" Kiek man žinoma, tokio tipo bylos jūsų niekada nedomino. Nužudymas apiplėšimo tikslu...

– Jūs manote, kad tai iš tikrųjų buvo eilinė žiauri žmogžudystė?

– Aš ir pats savęs to klausiu. Šioje byloje yra įdomių detalių. Iki šiol mes veikėme pagal įprastinę schemą: pradėjome keleto įtartinų tipų suėmimu. Bet juos paleidome, nes jie turėjo alibi. Man atrodo, mesje Puaro, kad tai nėra eilinis nusikaltimas. Mūsų vyriausias konsteblis irgi taip galvoja. Jį įvykdęs asmuo norėjo, kad niekam nekiltų abejonių dėl jo primityvumo. Jį galėjo įvykdyti mis Gilkrist, tačiau vargu ar ji tam turėjusi priežasčių, tai priskirti emocijoms – maža tikimybės. Nors misis Lanskene buvo gana tiesmukiška, jų tarpusavio santykiai neišėjo už šeimininkės ir apmokamos pastumdėlės ribų. Čia negalėjo būti nė kalbos apie liguistai perdėtą moterišką draugystę. Tokių gilkrist gali šimtais visur sutikti, ir jos paprastai nelinkusios žudyti. Susidaro įspūdis, kad žudiko reikėtų ieškoti kažkur toliau. Gal galėtumėte mums patalkinti šioje byloje? Juk jus kažkas atvedė į mūsų kraštus,.. misteri Puaro.

– Taip, taip. Tik ne atvedė, o atvežė. Puikus "Daimler" firmos automobilis. Bet ir ne tik jis...

– Jūs turite... informacijos?

– Vargu ar tai galima pavadinti informacija, bent jau ta prasme, kaip jūs ją suprantate. Neturiu nieko, ką galima būtų panaudoti kaip įkalčius teismo keliu.

– Tad kas tai? Kokios nors užuominos, ar kas nors, kas galėtų užvesti ant kelio?

– Taip.

– Matote, mesje Puaro, atsirado naujos aplinkybės...

Nuosekliai ir smulkiai inspektorius papasakojo apie apnuodytą vestuvių pyragą. Puaro, net su garsu įkvėpęs oro, tarė:

– Gudriai, labai gudriai sugalvota... Bet juk aš misterį Entvislą perspėjau, kad prižiūrėtų mis Gilkrist. Aš numačiau, kad jai gresia pavojus. Bet turiu prisipažinti, kad apie nuodus net nepagalvojau. Galvojau apie kirvio varianto pasikartojimą. Maniau, kad jai geriau vienai nevaikščioti tais kaimo keliukais sutemus.

– Bet kodėl jūs numatėte pasikėsinimą į jos gyvybę? Manau, kad turėtumėte apie tai papasakoti.

Puaro linktelėjo galvą.

– Taip, aš jums papasakosiu. Misteris Entvislas to nepadarytų – jis juristas, o jie nemėgsta kalbėti apie prielaidas, apie išvadas, kurias galima padaryti, atsižvelgiant į užmuštosios charakterio bruožus arba į neatsakingai ištartus žodžius. Tačiau jis, manau, nesupyks, jei apie tai jums papasakosiu aš. Esu tikras, jis net pajus palengvėjimą. Pats jis bijo pasirodyti kvailiu ar fantazuotoju. Ir jis nori, kad policija žinotų tai, kas gali būti – tikrai gali būti – tikri faktai.

Šiuo momentu į kambarį įžengė Žoržas, nešinas didžiuliu alaus bokalu.

– Gal norėtumėt kiek atsigaivinti, inspektoriau, a? Ne, ne, aš jūsų labai prašau...

– Ar jūs palaikysite man kompaniją?

– Alaus aš negeriu, bet mielai išgersiu stiklinaitę juodųjų serbentų likerio. Kiek pastebėjau, anglai jo nemėgsta.

Inspektorius Mortonas su dėkingumu pažiūrėjo į alų. Puaro, elegantiškai mažais gurkšneliais gurkšnodamas tirštą tamsiai raudoną skystį, tęsė pradėtąjį pokalbį.

– Viskas prasidėjo per laidotuves. Tiksliau, po laidotuvių.

Labai vaizdžiai, nešykštėdamas vaizdingų gestų, seklys atpasakojo visa tai, ką jam buvo pasakojęs misteris Entvislas. Pasakodamas jis dar pridėdavo sodrių detalių, kurias jam pasufleruodavo vaizduotė. Klausant susidarė įspūdis, kad jis pats ten dalyvavo. Inspektorius Mortonas buvo tikslaus konkretaus proto žmogus, todėl iš viso to pasakojimo išskyrė tik tai, kas jam buvo svarbu profesiniu atžvilgiu.

– Vadinasi, tas misteris Ebernetis, galimas dalykas, buvo nunuodytas?

– Tokia galimybė yra.

– Ir jo kūnas buvo kremuotas. Taigi dabar nieko negalime įrodyti...

– Taip ir yra.

– Tai tikrai įdomu, tačiau mums čia nėra ką veikti. Noriu pasakyti, čia nėra jokių faktų, pateisinančių misterio Ebernečio mirties aplinkybių tyrinėjimą. Tai būtų palaikyta tuščiu laiko eikvojimu.

– Bet yra tie žmonės... Žmonės, kurie ten buvo, kurie girdėjo Koros Lanskene žodžius. Vienam iš jų galėjo kilti mintis, kad ji, ko gero, pradės pasakoti tai, ką žinanti, gal dar ir smulkiau...

– Be abejonės, ji tai būtų padariusi. Kaip jūs jau teisingai pastebėjote, žmonės – štai kas svarbiausia. Dabar jūs suprantate, kodėl aš stebėjau liudininkų apklausą, ir kodėl susidomėjau šia byla. Būtent žmonės mane labiausiai domina.

– Taigi tas misis Lanskene nužudymas...

– Turėjo įvykti. Ričardas Ebernetis ją aplankė ir su ja kalbėjosi. Negalime atmesti galimybės, kad jis jai įvardijo konkretų žmogų, kurį įtarinėjęs. Vienintelis žmogus, kuris tai galėjo žinoti, tai mis Gilkrist, kuri tikriausiai pasiklausė už durų. Amžiams nutildęs Korą, žudikas tikriausiai nesiliovė nerimavęs. Iškyla klausimas: ar ta moteris tikrai ką nors žino? Suprantama, jei tas žudikas gudrus, jis tyliai sėdės ir lauks, kol viskas nu-

rims. Bet žudikai retai būna tokie gudrūs. Jie nenustoja galvoję apie tai, ką padarę, juos pradeda gąsdinti galimas pavojus, jie bijo bet kokios rizikos... Tas pasikėsinimas į mis Gilkrist – jau didelė klaida. Dabar policija tiria dvi bylas. Jie jau turi kortelę, kuri buvo pridėta prie vestuvių pyrago, su siuntėjo braižu. Gaila, kad popierius, į kurį tas siuntinėlis buvo įvyniotas, jau sudegintas.

– Taip, labai gaila... Jei tai nebūtų atsitikę, galėtume tiksliai pasakyti, kaip tas pyragas pateko į kotedžą,– paštu ar kitaip.

– Ar jūs dėl to abejojate?

– Deja, paštą dabar išvežioja ne iš pašto skyriaus, esančio jų kaimelyje, bet iš didesnio, esančio Market Keise. Taigi vairuotuojui tenka išvežioti įvairiausias pašto siuntas daugybei adresatų. Paštininkas mano, kad misis Lanskene kotedže jis paliko tiktai laiškus, bet kategoriškai šito patvirtinti negali... Tas vaikinas įsipainiojęs į kažkokią nemalonią istoriją dėl merginos ir nūnai daugiau apie nieką negali galvoti. Taigi jis nėra patikimas liudininkas. Jei vis dėlto paketėlį atnešė paštininkas, keista, kad jį atrado tik išėjus tam misteriui Gatriui.

– Ak taip, tas misteris Gatris...

Inspektorius Mortonas nusišypsojo.

– Taigi, mesje Puaro. Mes juo domėjomės... Galų gale juk nėra sunku atvykti į kotedžą ir papasakoti visai įtikimą istoriją apie savo seną draugystę su misis Lanskene... Jos dukterėčia negalėjo žinoti, ar ta istorija tikra, ar ne. Jis būtų lengvai galėjęs numesti tą paketėlį išeidamas. Labai paprasta jį apdoroti, kad atrodytų tarsi atkeliavęs paštu: truputis suodžių ant piršto, šiek tiek juo pateplioji – štai jums ir antspaudas ant pašto ženkliuko.

– Turime dar vieną įtariamąjį,– tęsė inspektorius.– Tada mūsų kraštuose lankėsi ir misteris Džordžas Krosfildas. Tiesa, tik kitą dieną po šio incidento su misis Gilkrist. Sakė norėjęs dalyvauti savo tetos laidotuvėse,

bet pavėlavo, nes pakeliui sugedo mašinos variklis. Ar jūs apie jį ką nors žinote, mesje Puaro?

– Šį bei tą... bet norėčiau žinoti daugiau.

– Štai kaip... Panašu, kad misterio Ebernečio testamentas labai domina visą tą kompaniją. Tikiuosi, kad mums nereikės sekioti paskui kiekvieną iš jų.

– Aš jau turiu surinkęs šiokią tokią informaciją. Ji – jūsų paslaugoms. Suprantate, aš neturiu teisės apklausti tuos žmones, bet tai ir nebūtų protinga.

– Aš ir pats neketinu skubėti: nenoriu išbaidyti paukštelių anksčiau laiko. Na, bet kai tas laikas ateis,– reikės juos gerai pričiupti!

– Mano drauge, jūsų taktika yra labai protinga. Taigi jums tai tik eilinis bylos tyrimas, kuriam jūs naudojatės visais turimais kanalais, na, o man...

– Na, mesje Puaro, ką jūs norite tuo pasakyti?

– Aš išvykstu į šiaurę. Kaip jau anksčiau minėjau, mane labiausiai domina žmonės. Taip, taip – šiek tiek užsimaskuoju ir išvykstu. Ruošiuosi kur nors kaime paieškoti namo pabėgėliams iš užsienio. Aš atstovausiu JTOCPR.

– Ką gi galėtų reikšti tos raidės?

– Tai Jungtinių Tautų Organizacijos centras pabėgėliams remti. Skamba neblogai, kaip jūs galvojate?

Inspektorius Mortonas neatsakė, tik plačiai nusišypsojo.

14 SKYRIUS

Erkiulis Puaro mandagiai padėkojo paniurusiai ir nešnekiai Dženetai.

– Esu jums labai dėkingas. Jūs buvote labai maloni.

Dženeta išėjo iš kambario vis su ta pačia rūgščia veido išraiška. Ak, tie užsieniečiai su savo įžūliais klausimais! Kalba, kad šitas tipas yra užslėptų širdies ligų, tokių, nuo kurios mirė misteris Ebernetis, specialistas. Šeimininkas mirė tikrai labai staiga... Net pats daktaras labai nustebo. Bet ko gi čia kišasi tas užsienietis daktaras? Nėr jam čia ko šniukštinėti...

Lengva misis Leo kalbėti: "Atsakykite, prašau, į visus mesje Pontalje klausimus. Jis tam turi priežasčių, jei klausinėja". Klausimai... Nesibaigiantys klausimai... Kartais jų būna prirašyti ištisi popieriaus lapai... Kieno koks reikalas? Valdžia, ar kas ten bebūtų, neturėtų kištis į žmogaus asmeninį gyvenimą... Įsivaizduokite, klausinėjo, kiek jai metų! Taip ji jiems ir pasakė, kur gi ne! Pasijauninau penkeriais metais, na, ir kas čia blogo? Jei moteris jaučiasi esanti penkiasdešimt ketverių, tai turi pilną teisę sakyti, kad jai tiek yra... Tiesa, tas mesje Pontalje nesidomėjo jos amžiumi. Sąžinės jis vis dėlto turi. Jis domėjosi tik tuo, kokius vaistus velionis šeimininkas vartodavo, kur jie buvo laikomi, ir panašiai. Dar jis klausė, ar namuose nėra likusių jo vaistų. Suprantama, jie visi jau išmesti. Širdies nepakankamumas... Jis dar pavartojo kažkokį ilgą žodį... Ak, tie daktarai! Jie vis išgalvoja ką nors naujo, bet ligos lieka tos pačios kaip ir anksčiau. Strėnų skausmas ir yra strėnų skausmas, kad ir kaip jį bevadintum.

Tuo metu daktaras apsišaukėlis giliai atsiduso ir nusileido laiptais žemyn paieškoti Lenskomo. Iš Dženetos jis ne kažin ką išspaudė, bet jis daugiau ir nesitikėjo. Jis tiktai norėjo palyginti taip sunkiai iš Dženetos išplėštą informaciją su gautąja iš Helenos Eberneti. Pastaroji ją gavo iš to paties šaltinio, kaip ir jis, tik su misis Leo tarnaitė kalbėjo žymiai atviriau. Ji sutiko, kad misis Leo turi teisę jai užduoti bet kokius klausimus ir kiek tik jai patinka.

Taip, nusprendė Puaro, informacija, gauta iš Helenos, yra tikrai patikima. Jis ir anksčiau ja neabejojo, tik jis pratęs viską patikrinti. Bet kuriuo atveju to dar nepakako, kad galima būtų daryti kokias nors išvadas. Faktas, kad Ričardui EberneČiui gydytojas buvo skyręs vitaminus kapsulėse. Jos buvo laikomos dideliame buteliuke, kuris ligonio mirties dieną buvo beveik tuščias. Panorėjęs bet kas galėjo ko nors įšvirkšti į vieną ar kelias iš šių kapsulių, po to jas įmesti atgal į buteliuką. Misteris Ebernetis galėjo jas vėliau išgerti, kai to niekadėjo namuose jau nė kvapo nebuvo likę. Įmanomas ir kitas variantas: kas nors galėjo slapčia įsėlinti į namą ir įšvirkšti mirtinų nuodų į vieną iš tų kapsulių arba, kas dar panašiau į tiesą, vietoj tabletės miegui ant stalelio prie jo lovos padėti tą mirtį nešančią tabletę. Ir galop būtų buvę labai paprasta į jo maistą ar gėrimą įdėti nuodų.

Puaro nusprendė atlikti labai paprastą eksperimentą. Jis žinojo, kad paradinės durys visuomet rakinamos, o šonines, vedančias į sodą, užrakindavo tiktai vakare. Maždaug penkiolika minučių po pirmos, kai sodininkas buvo išėjęs priešpiečiauti, o kiti tarnai jau sėdėjo už stalo, Puaro įsėlino į namą pro šonines duris ir atsargiai užlipo laiptais į Ričardo Ebernečio miegamąjį. Pakeliui jis nieko nesutiko. Po to nusprendė kiek paįvairinti savo eksperimentą. Nusileido apačion ir prasmuko

į šalia virtuvės esantį sandėliuką. Iš ten gerai girdėjosi žmonių balsai, tačiau jo niekas nepastebėjo.

Tokiu būdu jis įsitikino, kad jo spėliojimai teisingi. Bet ar taip buvo iš tikrųjų? Šiame etape jam ne tiek buvo svarbu surasti įkalčių, kiek patikrinti visas versijas. Ričardo Ebernečio nužudymas buvo tik hipotezė. Įkalčiai reikalingi tam, kad būtų įmanoma surasti Koros Lanskene žudiką. Puaro rūpėjo patikrinti kiekvieną iš susirinkusių į misterio Ebernečio laidotuves, kad galėtų susidaryti apie juos savo nuomonę. Mažojo belgo galvoje jau buvo užgimęs planas, bet jis iš pradžių norėjo persimesti keliais žodžiais su senuoju Lenskomu.

Lenskomas buvo mandagus, bet santūrus. Nors jis ir nebuvo toks priešiškas kaip Dženeta, bet į taip iššaukiančiai atrodantį užsienietį jis žvelgė su nepasitikėjimu. Štai kur ritasi mūsų geroji senoji Anglija! Jis padėjo į šalį gabalėlį zomšos, kuria meiliai valė senovinį sidabrinį servizą, ir išsitiesė.

– Kuo galiu pasitarnauti, sere?– paklausė senasis tarnas.

Puaro atsargiai atsisėdo ant suolelio indaujoje.

– Misis Eberneti man pasakojo, kad baigę savo tarnybą, ruošėtės apsigyventi prie šiaurinių vartų esančiame sargo namelyje.

– Tikra tiesa, sere. Dabar, žinoma, viskas pasikeitė. Po to, kai namas bus parduotas...

Puaro jį pertraukė:

– Jūs galėtumėt gyventi tame namelyje ir po to. Juk dar yra kotedžai sodininkams. Tas sargo namelis nebus niekam reikalingas – nei sodininkams, nei namo gyventojams, nei jų lankytojams. Manau, dėl to bus galima susitarti...

– O, sere, aš jums labai dėkingas už šį pasiūlymą. Bet nemanau, kad tai pavyks... Kaip suprantu, dauguma tų gyventojų... turėtų būti svetimšaliai?

– Taip, jūs teisus. Tarp tų žmonių, kurie pabėgo iš Europos į mūsų šalį, kai kurie yra seni ir nepajėgūs. Grįžimas į tėvynę jiems nieko gero nežada – aš kalbu apie tuos, kurių artimieji žuvę... Čia jie nesugeba užsidirbti pragyvenimui, ko nepasakytum apie jaunus ir sveikus. Tiems nelaimėliams remti yra išskirtos lėšos, o mano atstovaujama organizaciją įpareigojo nupirkti namus kaimo vietovėje jiems apgyvendinti. Manau, kad ši vieta tam labai tinka. Faktiškai, viskas jau nuspręsta.

Lenskomas giliai atsiduso.

– Darosi liūdna net pagalvojus apie tai, kad čia jau nebus gyvenamasis namas šeimai. Bet aš suprantu, kokie dabar laikai... Niekas iš šios giminės negali sau leisti gyventi tokiame dideliame name, be to, jaunimas net to nenorėtų. O ir tarnų šiais laikais susirasti labai sunku. Jei tai pavyksta, tai arba jie labai blogi, arba užsiprašo labai didelio užmokesčio. Puikiai suprantu, kad šis namas jau savo atitarnavo...– Lenskomas vėl atsiduso.– Jei jau čia turi įsikurti kokia nors įstaiga, būčiau labai patenkintas, jei tai kažkas panašaus į jūsų minėtąją. Mums labai pasisekė, kad esame šios šalies gyventojai. Jos laivynas, aviacija bei šaunūs narsieji kariai padėjo mums išlikti... Aišku, padėjo ir tai, kad gyvename saloje. Jei Hitleris būtų čia atkeliavęs, visi kaip vienas būtume sukilę ir davę jam tinkamą atkirtį... Gaila, kad dėl blogo regėjimo aš negaliu šaudyti. Bet būčiau galėjęs kautis su šakėmis, ir jei būtų prireikę, sere, būčiau tai padaręs. Mes visada mielai priimame į savo šalį visus likimo nuskriaustuosius, sere, ir tuo mes visada labai didžiuojamės. Mes niekada nenustosime to darę.

– Dėkoju jums, Lenskomai,– maloniai tarė Puaro.– Šeimininko mirtis jums buvo didžiulis smūgis...

– Kurgi ne! Aš čia pradėjau dirbti, kai jis buvo dar visai jaunas. Gyvenime man labai pasisekė, sere. Negalima įsivaizduoti geresnio šeimininko už manąjį.

– Aš kalbėjau su savo draugu ir... e... kolega daktaru Lerebiu. Mes svarstėme, ar dieną prieš mirtį jūsų šeimininko niekas nebuvo sunervinęs. Gal turėjo kokį nemalonų pokalbį? Gal tą dieną jį buvo kas nors aplankęs?

– Manau, ne, sere. Kiek atsimenu,– ne. Tiesa, arbatėlei buvo užėjęs mūsų pastorius. Taip pat čia buvo kelios vienuolės, renkančios aukas... Ak, dar pro virtuvės duris buvo atėjęs kažkoks jaunuolis, toks įžūlus... vis stengėsi įsiūlyti mūsų virėjai Mardžerei kažkokius indams plauti šepečius. Daugiau niekas.

Lenskomo veidu perbėgo rūpesčio šešėlis, ir Puaro nusprendė ilgiau jo nevarginti. Senasis tarnas jau prieš tai buvo atvėręs širdį misteriui Entvislui, o su Puaro jis, be abejo, buvo atsargesnis.

Su Mardžere, atvirkščiai, sekliui pasisekė iš karto. Ji toli gražu nebuvo tipiška pavyzdinga tarnaitė. Ji buvo puiki virėja, ir kelio į jos širdį nebuvo galima surasti, aplenkiant jos kulinarinius sugebėjimus. Puaro užėjo pas ją į virtuvę. Jis pagyrė kai kuriuos jos patiekalus, tuo parodydamas savo išmanymą kulinarijos srityje. Tuo jis tiesiog nuginklavo virėją, nes jame ji pamatė sau giminingą sielą... Jam nebuvo sunku sužinoti, ką misteris Ebernetis valgė savo mirties išvakarėse. Žiūrint iš Mardžerės pozicijų, buvo taip: "Būtent tą vakarą, kai aš pagaminau šokoladinį sufle, mirė misteris Ebernetis. Buvau sutaupiusi šešis kiaušinius, mano draugas pienininkas man parūpino grietinėlės – geriau neklauskit, kiek tam reikėjo pastangų – taigi... Bet misteriui Ebernečiui šis patiekalas nepaprastai patiko". Ir apie kitus tos dienos patiekalus virėja papasakojo su visomis detalėmis. Taigi, nors Mardžerė labai noriai kalbėjosi su Puaro, pastarasis iš jos nesužinojo nieko vertingo.

Padėkojęs už tokį įdomų pokalbį, Puaro paliko Mardžerę ir virtuvę. Dviem šalikais apsimuturiavęs kaklą ligi pat ausų, kad apsisaugotų nuo atšiauraus šiauri-

nės Anglijos oro, jis išėjo į terasą. Ten Helena Eberneti nuo krūmo pjaustė paskutiniąsias rožes.

– Ar sužinojote ką nors naujo?– paklausė ji.

– Visiškai nieko įdomaus... Bet aš nieko ir nesitikėjau.

– Aš taip ir maniau... Nuo to laiko, kai misteris Entvislas man pranešė apie jūsų atvykimą, aš ir pati bandžiau ką nors išsniukštinėti, bet veltui...

Ji nutilo. Valandėlę patylėjusi, paklausė taip, tarsi tikėtųsi teigiamo atsakymo:

– Gal iš tikrųjų tai tik iliuzija?

– Nužudymas kirviu – tik iliuzija?

– Ne Korą aš turėjau galvoje.

– O aš kaip tik apie ją galvoju. Kodėl kažkam buvo naudinga ją nužudyti? Misteris Entvislas man pasakojo, kad tuo metu, kai ji ištarė tą savo *gaffe**, jūs ir pati pajutote, kad kažkas čia ne taip...

– Ne taip, bet aš nesu tikra...

Puaro ją pertraukė:

– Būtent kas "ne taip"? Netikėta? Neįtikėtina? O gal tai buvo keista, ar... baisu?

– O ne, baisu nebuvo. Nieko panašaus į tai – aš nė pati nežinau... Dabar aš neatsimenu, be to, tai nesvarbu...

– Bet kodėl jūs negalite to atsiminti? Gal atsitiko kas nors svarbesnio, kas išblaškė jūsų mintis?

– Tikriausiai jūs teisus. Matyt, jai užsiminus apie nužudymą, visa kita pasirodė neverta dėmesio...

– Gal tai buvo kurio nors iš susirinkusiųjų reakcija į žodį "nužudė"?

– Negalėčiau to paneigti... Bet neatsimenu, kad būčiau tai pastebėjusi. Tuo metu mes visi spoksojome į Korą.

---

* netaktas (pranc.)

– O gal tai buvo koks nors garsas? Gal kas nors nukrito ar sudužo?

Besistengdama ką nors prisiminti, Helena net susiraukė.

– Ne... nemanau...

– Tikiuosi, kad po kurio laiko jūs prisiminsite. Na, gal tai išties nesvarbu... Dabar, madam, pasakykite man, kas iš jūsų geriausiai pažinojo Korą?

Helena susimąstė.

– Manau,– Lenskomas. Jis ją atsimena nuo pat vaikystės. Dženeta atėjo po to, kai ji ištekėjo ir paliko šiuos namus.

– O kas dar be Lenskomo?

– Tikriausiai aš. Modė jos beveik nepažinojo.

– Taigi, jeigu jūs Korą pažinojote geriausiai, gal galėtumėt pasakyti, kodėl, jūsų nuomone, ji taip keistai paklausė?

Helena nusišypsojo:

– Na, bet tai jai buvo taip būdinga...

– Vadinasi, tai buvo tiktai poza, *betise**, ir nieko daugiau? Ji tik leptelėjo tai, kas tuo metu jai šovė į galvą, net nepagalvojusi apie pasekmes? O gal ji tik piktdžiugiškai norėjo visus sutrikdyti?

Helena minutėlei susimąstė.

– Juk niekad niekuo negali pasitikėti visu šimtu procentų, argi ne taip? Bent jau aš negalėčiau dabar pasakyti, ar ji tai pasakė rimtai, ar tarsi mažas vaikas tik norėjo savo išsišokimu atkreipti į save visų dėmesį. Juk jūs tai turėjote omenyje?

– Taip. Aš tik pagalvojau, kad misis Kora sau pasakė: "O kas, jei aš pasakyčiau, kad Ričardas buvo nužudytas? Būtų šaunu stebėti visų reakciją..." Juk jūs taip pagalvojote, ar ne?

Helenos akyse pasirodė abejonė.

---

*kvailystė (pranc.)

– Kategoriškai negalėčiau to paneigti. Jos jumoro jausmas buvo tikrai keistas – vaikai kartais tokiu pasižymi... Bet argi tai svarbu?

– Tai tik eilinį kartą įrodo, kad nužudymo tema netinkama juokams,– sausai pasakė Puaro.

Helena net sudrebėjo.

– Vargšelė Kora...

Puaro pakeitė pokalbio temą:

– Girdėjau, kad misis Timoti Eberneti po laidotuvių pasiliko čia pernakvoti?

– Taip.

– Ar ji, pasilikusi su jumis, komentavo Koros žodžius?

– O taip. Ji pasakė, kad Kora buvusi tiesiog įžūli taip kalbėdama, bet tai buvę visiškai jai būdinga.

– Ji juk tiems Koros žodžiams neteikė didelės reikšmės?

– O ne. Ne... Esu tuo tikra.

Antrasis "ne" nuskambėjo, Puaro nuomone, ne taip tvirtai. Bet gal tai tik todėl, kad ji stengėsi tiksliai prisiminti, kaip buvę?

– O jūs pati, madam, ar pagalvojote, kad tai išties rimta?

Helenos Eberneti akys, žydros ir neįtikėtinai jaunos, visai nesiderino su žilų plaukų sruogomis, nusidriekusiomis nuo smilkinių. Susimąsčiusi ji tarė:

– Taip, mesje Puaro, manau, kad pagalvojau.

Puaro kurį laiką palaukė, bet kai Helena nieko daugiau nepasakė, jis tęsė pradėtąjį pokalbį:

– Girdėjau, kad misis Lanskene santykiai su giminėmis buvo gana šalti.

– Mums visiems nepatiko jos vyras, o ją tai žeidė. Taip viskas ir prasidėjo...

– Ir štai nei iš šio, nei iš to jūsų svainis išvyksta jos aplankyti... Gal žinote, kodėl?

– Nežinau – gal jis jautė ar žinojo, kad netrukus mirs, ir prieš mirtį norėjo su ja susitaikyti... Aš taip galvoju. Bent jau su manimi jis ta tema niekada nesikalbėjo. Jis man tik pasakė, kad ruošiasi susitikti su savo broliu Timočiu, bet apie Korą jis net neužsiminė... Na, eime vidun, tuoj valgysime priešpiečius.

Ji nuėjo greta Puaro, nešina šviežiai nupjautomis gėlėmis. Staiga jis, tarsi tarp kitko, paklausė:

– Ar jūs galėtumėt garantuoti, kad jums čia viešint paskutinį kartą prieš misterio Ebernečio mirtį, jis jums nieko įdomaus nepasakė apie kurį nors savo giminaitį?

– Jūs kalbate kaip policininkas,– šiek tiek įsižeidusi tarė Helena.

– Kadaise aš buvau policininkas. Aišku, aš neturiu teisės jūsų klausinėti. Bet aš pagalvojau, kad jūs norite sužinoti tiesą – bent jau taip man davėte suprasti!

Jie įėjo į žaliąją svetainę. Helena atsiduso ir pasakė:

– Ričardas buvo labai nusivylęs mūsų šeimos jaunimu. Bet tai natūralu seniems žmonėms. Jam daug kas juose nepatiko, bet patikėkite, jis niekada visiškai nieko nebuvo man kalbėjęs apie ką nors, kas duotų pagrindą galvoti apie žmogžudystės pavojų...

– Ak,– atsiduso Puaro.

Helena paėmė porcelianinę vazą ir pradėjo dėlioti į ją rožes. Kai puokštė jai pagaliau patiko, ji apsižvalgė, kur ją geriau padėjus.

– Jūs, madam, puikiai mokate sukomponuoti gėles puokštėje,– pagyrė ją Puaro.– Man atrodo, kad viską, ko imatės, atliekate tiesiog tobulai.

– Ačiū jums. Aš tik labai myliu gėles... Manau, kad rožės labai gražiai žiūrėsis ant to žalio malachitinio stalelio...

Ant stalelio, kurį paminėjo Helena, jau puikavosi vaškinių gėlių puokštė. Kai ji jas bandė nukelti kartu su stikliniu gaubtu, po kuriuo jos stovėjo, Puaro tarsi tarp kitko paklausė:

– Ar misteriui Ebernečiui kas nors buvo pasakojęs, kad Sjuzenos vyras kartą vos nenunuodijo vienos savo klientės? Jis suklydo pagal receptą gamindamas vaistą... Ak, *pardon**!

Puaro suprato išsišokęs. Bet jau buvo per vėlu! Žavus karalienės Viktorijos laikų daikčiukas išsprūdo iš Helenos rankų... Stiklinis gaubtas sudužo į galybę smulkių gabalėlių. Ji susierzinusi sušuko:

– Kokia gi aš nerangi! Gerai, kad nors gėlės nenukentėjo... Reikės užsakyti naują gaubtą. Kol kas tegul jos pastovi spintoje už laiptų...

Puaro jai padėjo nunešti ir pastatyti gėles į gilią spintą, kurioje buvo laikomi įvairūs remontuotini daiktai. Užkėlę jas ant viršutinės lentynos, jie sugrįžo į svetainę.

– Tai aš dėl to kaltas... Man nederėjo apie tai jūsų klausti...

– Beje, apie ką jūs klausėte? Aš jau neatsimenu...

– Na, nesvarbu... aš ir pats jau užmiršau...

Helena priėjo ir paėmė Puaro už rankos.

– Mesje Puaro, argi pasaulyje yra nors vienas žmogus, kurio visas gyvenimas tyras kaip krištolas, geriau į jį įsižiūrėjus. Ar verta kištis į kieno nors gyvenimą, juolab jei tas žmogus neturi nieko bendro su...

– Su Koros Lanskene mirtimi? Verta, nes būtina viską patikrinti. Yra toks senas posakis, madam: nėra nė vieno žmogaus, kuris neturėtų ką slėpti. Tai taikytina mums visiems, ir jums tame tarpe... Bet patikėkite, negalima ignoruoti nė vieno įdomesnio fakto. Štai

---

*atleiskit (pranc.)

kodėl jūsų draugas Entvislas atėjo pas mane. Tai dar ir todėl, kad mano metodai skiriasi nuo tų, kuriais naudojasi policija. Aš niekada neiškeliu viešumon to, ką sužinau. Bet sužinoti privalau absoliučiai viską. Kadangi šiuo konkrečiu atveju nėra jokių daiktinių įrodymų, tik žmonės, tai ir dirbti aš turiu su jais, nes tik taip bus galima sužinoti tiesą... Taigi aš privalau, madam, susitikti su visais žmonėmis, kurie laidotuvių dieną čia buvo. Būtų labai gerai, jei galėčiau su jais susitikti čia, šiuose namuose.

– Bijau,– iš lėto ištarė Helena,– bus sudėtinga tai suorganizuoti.

– Manau, kad čia nebus problemų. Aš apie tai jau pagalvojau. Kiek girdėjau, šis namas bus parduodamas. Bent jau taip jiems praneš misteris Entvislas... Jei mano planas pavyks, jis surinks visą giminę, kad jie išsirinktų iš baldų ir kitų daiktų tai, kas jiems patinka, prieš atiduodant visą namo turinį į aukcioną. Būtų gerai, jei jie čia susirinktų, sakysim... šį savaitgalį.

Helena šaltai pažiūrėjo jam tiesiai į akis savo žydromis akimis.

– Ar jūs kam nors spendžiate spąstus?

– Deja... Aš tam norėčiau turėti daugiau faktų. Dar nieko neįtarinėju. Beje, norėčiau dar šį tą patikrinti...

– Patikrinti – ką patikrinti?

– Aš dar to ir pats tiksliai nežinau. Bet kuriuo atveju būtų geriau, jei ir jūs to iš anksto nežinotumėt...

– Taigi ir mane ruošiatės tikrinti?

– Jus, madam, kaip sako, jau nuvedžiau į užkulisius. Tik vienas dalykas man kelia dabar rūpestį – kaip ten atvilioti misterį Timotį Ebernetį? Girdėjau, kad jis nūnai niekur iš namų neišvyksta.

– Manau, kad šį sykį jums labai pasisekė, misteri Puaro. Vakar vakare man skambino Modė ir sakė, kad dažo jų namą. Timotis negali pakęsti dažų kvapo.

Jis net įsitikinęs, kad tai labai kenkia jo sveikatai. Manau, kad jie abu mielai pasisvečiuotų Enderbyje vieną kitą savaitgalį. Modė dar prastai jaučiasi. Tikriausiai girdėjote, kad ji buvo smarkiai susižeidusi koją?

– Ne, apie tai nieko nesu girdėjęs. Kokia nelaimė...

– Laimei, pas juos dabar dirba ta tetos Koros kompanionė mis Gilkrist. Ji jiems – tikras atradimas.

– Kaip tai suprasti?– Puaro staiga sunerimo.– Ar tai jie ją pasikvietė pas save? Kieno tai buvo idėja?

– Manau, kad tai Sjuzenos darbas. Sjuzenos Benks.

– Aaa...– reikšmingai nutęsė Puaro, o jo balse pasigirdo keista gaidelė.– Taigi, tai mažytės Sjuzenos darbas... Matau, kad ji turi ir organizacinių gabumų...

– Man susidarė įspūdis, kad Sjuzena Benks labai praktiška jauna moteris.

– Taip, be jokių abejonių. Tarp kitko, ar jums teko girdėti, kad ta mis Gilkrist vos neatsisveikino su šiuo pasauliu, pasivaišinusi vestuvių pyragu?

– Ne!– Helena net išsigando.– Dabar atsimenu, jog Modė minėjo ją neseniai išėjus iš ligoninės... Bet aš nežinojau priežasties, dėl kurios ji ten pateko. Sakote, apsinuodijo? Bet mesje Puaro, ką tai galėtų reikšti?

– Ar jums iš tikrųjų būtų įdomu sužinoti atsakymą?

Susijaudinusi Helena rėkte suriko:

– Būtinai juos visus čia surinkite! Prisikaskite iki tiesos! Kiekgi gali tęstis tos žmogžudystės?

– Suprantu, kad jūs pasiruošusi man padėti?

– Taip, be jokios abejonės!

15 SKYRIUS

– Na, ir puikiai gi jums sekasi išblizginti linoleumą, misis Džons. Jis atrodo kaip naujas. Jūsų puodelis su arbata jau ant stalo. Aš irgi prie jūsų prisijungsiu, tik pirma nunešiu misteriui Eberečiui ko nors užkąsti.

Mis Gilkrist smulkiais žingsneliais nuskubėjo laiptais aukštyn, nešina didžiuliu padėklu su Timočio pusryčiais. Tyliai pabarbeno į vienerias iš durų. Išgirdusi iš vidaus niurzgėjimą, ji, palaikiusi tai kvietimu įeiti, įtipeno į vidų.

– Jūsų rytinė kava ir sausainėliai, misteri Eberneti. Tikiuosi, šiandien jaučiatės geriau, juk tokia puiki diena!

Atsakydamas jis įtariai suburbėjo sau po nosim:

– Ar ant pieno nėra graimo?

– O ne, misteri Eberneti, aš jį labai rūpestingai nuėmiau. Dėl visa ko atsinešiau koštuvėlį... Yra žmonių, kurie jį labai mėgsta. Jie sako, kad tai grietinėlė – manau, kad tai tiesa.

– Idiotai!– pasipiktino Timotis.– Kokie čia sausainiai?

– Tai puikūs virškinimą skatinantys sausainėliai...

– Virškinimą skatinantis šlamštas! Vieninteliai sausainiai, kuriuos dar galima valgyti, tai tie su imbieru ir riešutais.

– Deja, parduotuvėje šią savaitę jų neturėjo. Bet ir šie labai puikūs. Tik paragaukite ir pats tuo įsitikinsite.

– Ačiū jums, aš ir pats žinau, ko jie verti... Palikite ramybėje tas užuolaidas, prašau jūsų!

– Pagalvojau, kad gal jūs norėtumėt šiek tiek saulės šviesos? Juk šiandien tokia puiki saulėta diena.

– Aš beveliju, kad kambaryje būtų tamsu. Man tiesiog sprogsta galva. Tai nuo tų dažų! Aš visuomet buvau jautrus dažų kvapui – jie mane tiesiog nuodija.

Kad pati įsitikintų, mis Gilkrist patraukė nosimi ir linksmai tarė:

– Tiesą sakant, čia dažai mažai juntami. Darbininkai dažo kitoje namo pusėje.

– Tiesiog jūs nesate tam tokia jautri kaip aš. Nejaugi būtina visas mano skaitomas knygas padėti taip, kad jų nepasiekčiau?!

– Atleiskite man, misteri Eberneti, nemaniau, kad jas visas dabar skaitote.

– Kur mano žmona? Nemačiau jos jau ilgiau nei valandą.

– Misis Eberneti ilsisi ant sofos.

– Pasakykite jai, kad ateitų ilsėtis čia, viršuje.

– Būtinai pasakysiu, misteri Eberneti. Bet ji tikriausiai bus užmigusi. Gal ji galėtų ateiti už kokių penkiolikos minučių?

– Ne, pasakykite jai, kad noriu ją matyti nedelsiant. Netampykite šio užtiesalo! Jis užklotas taip, kaip man patinka.

– Atleiskite, bet man pasirodė, kad jis tame gale šiek tiek nuslydęs...

– Man patinka, kai jis taip nuslydęs. Eikite ir atveskite Modę. Aš to noriu.

Mis Gilkrist nutipeno laiptais žemyn ir ant pirštų galų atsargiai įėjo į svetainę, kur Modė Eberneti sė-

dėjo ant sofos ir, padėjusi skaudančią koją ant aukšto suolelio, susidomėjusi skaitė kažkokį romaną.

– Atleiskite, misis Eberneti,– atsiprašydama ištarė ji,– bet misteris Ebernetis nori jus matyti.

Modė su kalta veido išraiška nusviedė knygą į šalį, ir ištarusi: "O Viešpatie, tuoj pat einu!", siektelėjo savo lazdos, be kurios vis dar negalėjo apsieiti.

Vos tik ji įėjo į savo vyro kambarį, Timotis pratrūko, reikšdamas savo nepasitenkinimą:

– O, pagaliau teikeisi ateiti!

– Atleisk, brangusis, nemaniau, kad nori mane matyti...

– Ta moteris, kuri iš tavo malonės šlaistosi po mūsų namus... Ji išves mane iš proto! Kudakuoja ir tūpčioja aplink mane kaip tikra perekšlė. Su manim elgiasi taip, tarsi būčiau defektyvus kūdikis... Tipiška senmergė!

– Suprantu, brangusis, kad ji tave erzina, bet, Timoti, aš tavęs maldauju, pasistenk nebūti su ja šiurkštus. Aš dar nesu pakankamai stipri, o ir tu pats sakai, kad ji gerai gamina valgį...

– Taip, tai ji moka gerai daryti,– nenoriai sutiko Timotis.– Virėja ji pakankamai gera, bet dėl Dievo, tegul ji daugiau būna virtuvėje! Neleisk jai apie mane tūpčioti.

– Gerai, brangusis, aš pasistengsiu. Kaip tu šiandien jautiesi?

– Bjauriai. Geriau ką nors pasiųsk atvesti daktarą Bartoną. Norėčiau, kad jis mane apžiūrėtų. Šis dažų kvapas kenkia mano širdžiai. Patikrink mano pulsą, girdi, koks jis neritmingas?

Modė patikrino jo pulsą, patylėjo ir tarė:

– Timoti, gal mums būtų geriau pagyventi viešbutyje, kol dažo namą?

– Tai būtų tikras pinigų švaistymas!

– Negi dabar tai mums svarbu?

– Tu tokia pat, kaip ir visos moterys! Jūs tiek ir žinote, kaip švaistyti pinigus į kairę ir į dešinę. Mes negalime sau leisti gyventi brangiausiuose viešbučiuose vien todėl, kad paveldėjome tiesiog juokingai mažą mano brolio pinigų dalį.

– Tu mane klaidingai supratai, brangusis.

– Ir aš noriu, kad tu mane teisingai suprastum: Ričardo pinigai mūsų gyvenimo smarkiai nepakeis. Juk dabartinė valdžia kaip kokia siurbėlė viską iš mūsų pasistengs iščiulpti... Reikės beveik viską atiduoti mokesčiams.

Misis Eberneti liūdnai palingavo galvą.

– Tai ne kava, o tikras ledas,– pasiskundė vargšas invalidas, žiūrėdamas į puodelį su kava, prie kurio jis net nebuvo prisilietęs.– Nejaugi taip sunku man atnešti tikrai karštos kavos?

– Aš nueisiu apačion ir pašildysiu...

Virtuvėje mis Gilkrist gėrė savo arbatą ir maloniai, nors šiek tiek globėjiškai, šnekučiavosi su misis Džons.

– Aš noriu kiek įstengdama pavaduoti misis Eberneti,– kalbėjo ji.– Jai taip sunku laipioti su tuo padėklu tai aukštyn, tai žemyn...

– Na, prieš tą savo vyrą ji tiesiog ant užpakalinių šokinėja,– tarė misis Džons, maišydama arbatą.

– Labai liūdna, kad misteris Ebernetis toks ligotas ir bejėgis...

– Ne toks jau jis bejėgis!– atrėžė misis Džons.– Jam tiktai patinka gulinėti, skambinti skambučiu ir kviesti, kad jam viską atneštų ir išneštų... Bet jis ir pats puikiai sugeba atsikelti ir net vaikščioti. Na, ir visa kita... Aš, pavyzdžiui, pati esu mačiusi, kaip jis, poniai išvažiavus, žvaliai žingsniavo į kaimą! Štai kodėl aš, šeimininkei išvažiavus į laidotuves, atsisakiau čia su juo pasilikti ir jį aptarnauti. Aš pati turiu vyrą ir privalau juo rūpintis, kai jis po darbo grįžta namo. Argi aš netei-

si, mis Gilkrist? Pagalvojau, kad jam nieko neatsitiks, jei nors kartą gyvenime namuose pasiliks vienas ir apsitarnaus pats. Gal nors tada pamatys, kaip čia visi su juo terliojasi, ir supras, kad reikia bent jau būti dėkingam už visą tai.

Misis Džons giliai atsiduso ir pasigardžiuodama gurkštelėjo stiprios saldžios arbatos.

Nors ji su nepasitikėjimu žiūrėjo į mis Gilkrist ir laikė ją įkyriai priekabia – tiesiog "tipiška senmerge",– tačiau labai vertino tai, kad pastaroji visai netaupė šeimininkų cukraus.

Pagaliau ji pastūmė į šalį savo puodelį ir maloniai tarė:

– Dar iššveisiu virtuvės grindis ir eisiu namo. Bulvės jau nuskustos, brangute. Jas rasite prie kriauklės.

Nors mis Gilkrist nelabai patiko toks familiarumas, ji jį priėmė, kadangi buvo išvaduota nuo tokio nemalonaus darbo... Dar jai nespėjus ką nors į tai atsakyti, suskambo telefonas, ir ji nuskubėjo pakelti ragelį. Tuo metu, kai ji atsakinėjo į skambutį, laiptų aikštelėje pasirodė Modė Eberneti.

– Skambina misis Leo Eberneti.

– Pasakykite, kad tuoj nusileisiu...

Modė laiptais lipo lėtai – matėsi, kad tai jai sukelia skausmą. Tuo metu mis Gilkrist užjausdama tarė:

– Man labai gaila, kad jūs priversta leistis žemyn... Ar misteris Ebernetis jau baigė pusryčiauti? Aš pas jį nueisiu ir paimsiu padėklą.– Ir ji vėl nutipeno laiptais aukštyn, o Modė paėmė telefono ragelį.

– Helena? Čia Modė.

Ligonis mis Gilkrist sutiko piktu žvilgsniu. Iš pradžių pareikalavo atskleisti užuolaidas, po to užskleisti... Tada paprašė paduoti tai vieną knygą, tai kitą, ir taip toliau, ir panašiai... Galop išvargęs krito ant pagalvės ir, nelabai skaitydamasis su žodžiais, leido jai su-

prasti, kad jos buvimas kambaryje yra varginantis. Taigi mis Gilkrist pasiėmė padėklą ir skubiai išsinešdino iš kambario. Padėjusi padėklą ant stalo indaujoje, tarnaitė nuskubėjo į prieškambarį, kur jos šeimininkė vis dar kalbėjo telefonu. Pažiūrėjusi į ją, vėl išėjo... Po minutėlės ji sugrįžo ir prislopintu balsu paklausė:

– Atleiskite, kad jus pertraukiu, bet ten atėjo kažkokia vienuolė... Renka aukas, atrodo, Marijos Širdies fondui... Rankoje ji turi knygą, kur užrašo, kiek kas davė. Pasirodo, dauguma duoda po kroną ar penkis šilingus...

Modė ištarė į telefono ragelį: "Minutėlę palauk, Helena," ir atsisukusi į mis Gilkrist, pasakė:

– Mes neremiame Romos katalikų bažnyčios. Mes aukojame savo bažnyčiai.

Mis Gilkrist nuskubėjo prie paradinių durų.

Netrukus Modė baigė pokalbį tokiais žodžiais:

– Gerai, aš pasakysiu apie tai Timočiui...

Ji padėjo ragelį ir išėjo į holą. Mis Gilkrist stovėjo prie svetainės durų ir atrodė kažkuo labai susirūpinusi. Modei prabilus, ji net krūptelėjo.

– Kas jums, mis Gilkrist, ar kas nors atsitiko?

– O ne, misis Eberneti, aš tik pagalvojau, kad stoviu štai taip, o namuose šitiek darbo...

Mis Gilkrist vėl ėmė bėgioti po namus tarsi darbšti skruzdėlytė, o Modė vėl sunkiai užlipo į Timočio kambarį.

– Skambino Helena. Matyt, namas jau parduotas... Bus kažkokia prieglauda užsienio pabėgėliams...

Kuriam laikui ji nutilo, o Timotis tuo tarpu energingai išreiškė savo nuomonę apie užsienio pabėgėlius, į kurių rankas dabar paklius namas, kuriame gimė ir augo jis, Timotis Ebernetis! Vyrui užbaigus, Modė tęsė:

– Puikiai suprantu, kaip tu... kaip mes dėl viso to jaučiamės... Ji kviečia mus atvažiuoti ir ten pasis-

večiuoti, kol vyks dokumentų tvarkymas. Ji labai susirūpinusi tavo sveikata, ir, kadangi dažų kvapas tau kenkia, mano, kad būtų geriau, jei kol kas pagyventume Enderbyje.

Timotis buvo beatveriąs burną prieštarauti, bet staiga užsičiaupė. Akyse žybtelėjo gudrūs žiburiukai, ir jis pritardamas linktelėjo galvą.

– Labai malonu, kad Helena mums tai siūlo. Reikia dar apie tai pagalvoti... Tie bjaurūs dažai mane, be abejonės, nuodija... Esu girdėjęs, kad į juos dedama aršeniko... Iš kitos pusės, tai pareikalautų iš manęs labai daug pastangų. Tiesiog nežinau, kaip čia geriau pasielgus...

– Gal tau geriau pasirinkus viešbutį, brangusis? Suprantu – geras viešbutis brangiai kainuoja, bet kai kalbame apie tavo sveikatą...

Timotis ją piktai nutraukė:

– Mes nesame milijonieriai, Mode! Suprask gi tu tai pagaliau. Ar verta mums persikelti į viešbutį, jei Helena mus maloniai kviečia pasisvečiuoti Enderbyje? Nors, tiesą sakant, ne ji turėtų ten mus pakviesti... Kas jai davė šią teisę? Namas priklauso ne jai! Nors aš ir nesuprantu visų tų juridinių plonybių, bet, mano galva, jis priklauso lygiai mums visiems – bent jau kol jis dar neparduotas... Užsienio pabėgėliai! Senasis Kornelijus karste apsiverstų, jei apie tai sužinotų... Taip, kol dar nenumiriau, aš mielai dar kartą pamatyčiau tą senąją gūžtelę...

Modė sumaniai išmetė paskutinį kozirį:

– Misteris Entvislas, atrodo, pasiūlė, kad mes visi ten susirinktume ir pasirinktume tai, kas mums patinka iš daiktų ar baldų, kol dar nepaskelbtas išpardavimas...

Timotis staiga išsitiesė.

– Be jokių abejonių, mes privalome važiuoti! Būtina tiksliai įvertinti tai, ką kiekvienas išsirinks. Tie

vyrukai, už kurių ištekėjusios mūsų merginos... Sprendžiant iš to, ką apie juos esu girdėjęs... Jais negalima pasitikėti nė per nago juodymą. Helena yra per daug svetinga ir draugiška... Manau, kad mano, kaip šeimos galvos, pareiga būti ten, kai visa tai vyks.

Jis atsikėlė ir pradėjo vaikščioti po kambarį tvirtais ir žvaliais žingsniais.

– Taip, tai išties puikus planas. Parašyk Helenai, kad priimi jos kvietimą. Visų pirma aš galvoju apie tave, brangioji. Tu labai nuvargai, tad šioks toks poilsis ir aplinkos pasikeitimas tau bus labai naudingas. Dažytojai ramiai galės užbaigti savo darbą, o toji... na, kuo ji ten vardu... Gilspi prižiūrės namus.

– Gilkrist,– pataisė Modė.

Timotis tik numojo ranka ir pareiškė, kad nėra jokio skirtumo.

II.

– Aš to negaliu...– pasakė mis Gilkrist.

Modė nustebusi žiūrėjo į ją. Mis Gilkrist visa drebėjo, maldaujančiai žiūrėdama į šeimininkės akis.

– Aš žinau, kad tai kvaila, bet aš negaliu... negaliu visiškai viena likti name... Jei kas nors galėtų ateiti ir pernakvoti...

Modė tik palingavo galvą. Ji puikiai žinojo, kad visoje apylinkėje galima gauti tik ateinančią tarnaitę...

Mis Gilkrist balse pasigirdo neviltis.

– Aš žinau, kad pagalvosite, jog aš kvaila ir isterikė. Anksčiau aš ir įsivaizduoti nebūčiau galėjusi, kad su manimi tai gali atsitikti... Aš niekada nebuvau nei kvaila, nei isterikė. Bet dabar... Aš tiesiog bijau čia pasilikti visiškai viena nakčiai...

– Na, žinoma,– pasakė Modė,– kaip aš apie tai nepagalvojau? Po viso to, kas įvyko Litčet Sent-Meri...

– Tikriausiai nuo to viskas ir prasidėjo. Aš suprantu, kad tai neprotinga. Iš pradžių nieko panašaus ir

nebuvo. Aš net nebijojau pasilikti viena kotedže po... po to, kai tai atsitiko. Viskas prasidėjo vėliau, palaipsniui. Jūs galite pagalvoti, kad aš visiška kvailė, bet visą tą laiką, kai aš su jumis, kažko bijau, kažko, ko negaliu įvardyti – bijau, ir tiek... Man pačiai to gėda, labai gėda... Visą laiką įsivaizduoju, kad turi įvykti kažkokia nelaimė, – siaubinga nelaimė. Net ta vienuolė, kuri buvo atėjusi,– ir ji mane išgąsdino! Viešpatie, gal aš kraustausi iš proto?

– Gydytojai tai vadina uždelsto veikimo šoku...– liūdnai ištarė Modė.

– Nežinau, tiesiog nežinau, ką man su savimi daryti... O Dieve, bijau, kad nepagalvotumėt mane esant nedėkinga... Po viso to, ką jūs dėl manęs padarėte... Juk jūs man tokie geri... Galite nežinia ką apie mane pagalvoti...

– Mūsų pareiga ką nors dėl to padaryti. Mes ką nors sugalvosime,– nuramino ją Modė.

16 SKYRIUS

Džordžas Krosfildas dvejodamas stabtelėjo ir toliau stebėjo, kaip jį sudominusi moteriška nugara dingsta už kažkokių durų. Linktelėjęs galva, jis nusekė iš paskos.

Tos durys vedė į tuščią parduotuvę, užimančią visą pirmąjį pastato aukštą. Stiklinės durys, pasirodo, buvo užrakintos. Į Džordžo beldimą atsiliepė jaunas akiniuotas vyrukas kvaila veido išraiška.

– Atleiskite,– pradėjo Džordžas, aiškindamas atvykimo priežastį.– Man pasirodė, kad pro šitas duris ką tik įėjo mano pusseserė.

Jaunuolis pasitraukė iš kelio, ir svečias įėjo vidun.

– Sveika, Sjuzena,– ištarė jis.

Sjuzena, pasilipusi ant dėžės, sudedamu metru ruošėsi kažką matuoti. Nustebusi ji atsisuko.

– Sveikas, Džordžai, kokie vėjai čia tave atpūtė?

– Aš pamačiau tave ir atpažinau iš nugaros...

– Ir koks gi tu gudruolis! Nejaugi visų žmonių nugaros nėra vienodos?

– Jos skiriasi žymiai labiau negu veidai. Priklijuok žmogui barzdą, už žandų prikimšk vatos, ką nors padaryk plaukams – ir niekas jo neatpažins, net geri pažįstami, net jei jie susidurtų akis į akį... Bet jokiu būdu negalima atsukti nugaros!

– Ačiū. Aš pasistengsiu to neužmiršti.

Jaunasis akiniuotis, nedrąsiai mindžiukuojantis greta jų, tyliai kostelėjo.

– Atleiskite, misis Benks, jei jūs norite dar čia pasilikti...

– Taip, taip. Palikite man raktus. Aš pati užrakinsiu duris ir atnešiu jums juos į kontorą pakeliui į namus, gerai?

– Taip, ačiū jums. Kaip tik šią popietę labai skubu – turiu daug darbo.

– Džiaugiuosi, kad juo atsikračiau,– pareiškė Sjuzena.– Tie pardavimo agentai tokie įkyrūs – vis kalba, kalba... net trukdo žmogui susikaupti.

– Žmogžudystė tuščioje parduotuvėje...– susimąstęs ištarė Džordžas.– Įsivaizduok tokį vaizdą: praeiviai stovi susispietę prie stiklinių durų, už kurių guli jaunos gražios moters lavonas...

– Kodėl gi tu mane turėtum žudyti, Džordžai?

– Nagi, čia tai tu nieko nesupranti... Juk aš gaučiau ketvirtį tavosios dėdės Ričardo palikimo dalies. Tam, kas mėgsta pinigus, to visai pakaktų...

Sjuzena įdėmiai pažiūrėjo į pusbrolį. Jos akių vyzdžiai šiek tiek išsiplėtė.

– Tu labai pasikeitei, Džordžai, net keista...

– Kuria prasme pasikeičiau?

– Na, kaip toje reklamoje: "*Tai žmogus prieš ir po Apingtono druskos vartojimo*".

Sjuzena atsisėdo ant kitos dėžės ir užsirūkė.

– Atrodo, kad tu gavai tuos dėdės Ričardo pinigėlius pačiu laiku, Džordžai.

– Šiais laikais visi juos gavo pačiu laiku. O kodėl tu taip sakai?

– Šiaip sau... Įdomu, ir tiek.

– Ar tu nuomuojiesi šią parduotuvę?

– Aš perku visą šį namą. Viršuje yra du butai – vienas jau laisvas. Kitą ruošiuosi išpirkti iš jo gyventojų.

– Puiku būti turtingu, ar ne tiesa?

Klausimas nuskambėjo kiek ironiškai, bet Sjuzena tik giliai įtraukė dūmą ir atsakė:

– Bent jau man tai tikras stebuklas! Tarsi Dievas būtų išklausęs mano maldų...

– Nejaugi maldomis galima užmušti seną žmogų?

Taip paskendusi savo mintyse, kad net neišgirdo šių žodžių, Sjuzena kalbėjo toliau:

– Šios patalpos – kaip tik tai, ko mums reikia. Viršuje aš įrengsiu nuostabų butą... Namas puikios architektūros, kambariai puikiai išplanuoti. Apačioje atidarysiu grožio saloną – supranti, visokie ten kremai, losjonai, žolelių antpilai... Tuos daikčiukus žmonės gerai perka. Tik reikia viską skoningai įrengti, o šitą aš sugebu...

Džordžas vertindamas nužvelgė savo pusseserę. Jis visada žavėjosi jos grožiu, jos putniomis juslingomis lūpomis, jos ryškiais veido bruožais. Jos veido tikrai negali užmiršti – jis tikrai neeilinis. O ir jos charakteris... Ši moteris visada pasieks savo...

– Neabejoju, kad tau viskas gerai pasiseks, Sjuzena. Ar jau seniai brandini šį planą?

– Jau daugiau nei metus...

– Kodėl nepaprašei senojo Ričardo pagalbos? Jis būtų galėjęs pamėtėti tau šiek tiek kapitalo...

– Aš į jį kreipiausi...

– Ir jis atsisakė tau padėti? Keista, juk tavyje jis turėjo atpažinti tokį pat sėkmingą verslininką, koks buvo pats.

Sjuzena net nesureagavo į šią pusbrolio pastabą. O prieš Džordžo akis iškilo liesas nervingas jaunas vyras neramiu veidu ir keistomis įtariomis akimis.

– O koks vaidmuo šitame projekte atitenka tam tavo... na, koks jo vardas... Gregui? Manau, jis gaus rimtesnio darbo, nei dėlioti ir pilstyti įvairias piliules ir mikstūras į dėžutes ir buteliukus?

– Be abejonės... Jis turės savo laboratoriją. Mes ruošiamės gaminti įvairius kremus ir kitas kosmetikos priemones pagal savo sukurtus receptus.

Džordžas vos suspėjo nuslopinti pašaipią šypseną. Jis norėjo pasakyti: "Pagaliau tavo vaikelis gaus naują žaisliuką!" Jam buvo kilęs noras draugiškai pajuokauti, bet instinktyviai pajuto, kad jos vyro tema Sjuzenai yra labai skausminga. Kažkas viduje jam sakė, kad ji galėtų pavojingai pratrūkti... Jis svarstė, kaip ir tada per laidotuves, kas gi per tipas tas jos Gregas? Jis turėjo savyje kažką pavojingo... Nors iš išvaizdos – eilinis pilkas vyrukas, bet jauti, kad jis nėra eilinis.

Jis vėl pažiūrėjo susidomėjęs į Sjuzeną ir pasakė:

– Tu, Sjuzena, turi tą Ebernečių gyslelę... Vienintelė visoje šeimoje. Gaila, kad gimei moterimi... Galėčiau lažintis, kad jei tu būtum vyras, senasis dėdė būtų visus verslo reikalus perdavęs į tavo rankas.

– Ir aš taip manau...– iš lėto pasakė jaunoji moteris.

Po neilgos pauzės ji tęsė:

– Žinau, kad jam labai nepatiko Gregas...

Džordžas apsimetė labai nustebęs.

– Keista... Ir kodėl? Bet ir jis galėjo klysti.

– Taip, galėjo...

– Na, užtenka apie tai... Taip ar kitaip, viskas vyksta pagal tavo planą, ar ne tiesa?

Toliau, norėdamas pakeisti pokalbio temą, jis guviai paklausė:

– Tarp kitko, ar tu jau gavai laišką iš Helenos? Dėl Enderbio...

– Taip, šį rytą. Mes su Gregu galvojame ten važiuoti kitą savaitgalį, jei tai tiks ir kitiems. Helena, matyt, nori mus visus surinkti...

Džordžas šaižiai nusijuokė:

– Kad kas nors neišsirinktų kokio vertingesnio daikčiuko nei kiti...

– Nereikia taip kalbėti, Džordžai. Manau, kad viskas bus įvertinta teisingai. Tikiuosi, kad kainos mums bus mažesnės, negu aukcione. Aš mielai ką nors sau pasiimsiu atminimui apie giminės gerbūvio pradininką. Be to, manau, kad būtų neblogai čia pasistačius vieną kitą karalienės Viktorijos laikų daikčiuką... Beje, tie daiktai dabar vėl darosi madingi. Man labai patinka tas malachitinis stalelis, stovintis svetainėje. Jis puikiai derintųsi su mano kambario interjeru... Na, dar tos kolibrių iškamšos po stikliniu gaubtu ar vaškinės gėlės... O tu pats ruošiesi ten važiuoti?

– Be abejo. Bent jau tam, kad įsitikinčiau, jog viskas vyksta pagal taisykles.

Sjuzena net nusijuokė.

– Tikiesi didelių kivirčų giminių tarpe? Ar nori pasilinksminti?

– Esu tikras, kad Rozemunda taip pat norės to žaliojo stalelio. Kokiam nors teatro pastatymui...

Sjuzenos veidas apsiniaukė.

– Ar tu ją matei šiomis dienomis?

– Nebuvau sutikęs savo gražiosios pusseserės nuo tada, kai mes visi grįžome trečios klasės vagonu iš dėdės laidotuvių.

– Aš ją buvau sutikusi porą kartų, bet ji man pasirodė kažkokia keista...

– Ir kas gi jai galėjo atsitikti? Gal ji bando pradėti mąstyti?

– Nagi nejuokauk. Atrodo, kad ji kažkuo labai susirūpinusi.

– Susirūpinusi perspektyva gauti krūvą pinigų ir galimybe pastatyti kokią nors visiškai idiotišką pjesę, kur jos brangusis Maiklas, be abejonės, išsistatytų visuotinei pajuokai...

– Tu neteisus, Džordžai. Juk Maiklas visai neblogas aktorius. Jis moka uždegti publiką, ko negalime pasakyti apie Rozemundą... Ji kiek graži, tiek buka, visiškai be talento...

– Vargšelė gražioji kvailutė Rozemunda!

– Bet ji nėra tokia kvaila, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Kartais ji pasako ir labai išmintingų dalykų, kartais... Arba ji pastebi tai, ko kiti iš jos ir nesitiki. Aplinkinius tai kartais net nervina...

– Visiškai panašiai kaip teta Kora.

– Taip, panašiai...

Staiga abu nutilo, tarsi vien tik šis vardas būtų privertęs nejaukiai jaustis. Pirmas tylą nutraukė Džordžas, kuris apsimestinai nerūpestingu balsu pasakė:

– Kalbant apie Korą... Ką tu galvoji apie tą jos kompanionę? Ar nemanai, kad jai reikėtų kuo nors padėti?

– Ką tu turi omenyje?

– Noriu pasakyti, kad visa jos giminė turėtų ja kaip nors pasirūpinti. Kaip ten bebūtų, Kora buvo mūsų teta... Tai jos mis, manau, nebus lengva susirasti kokį nors darbą...

– Štai kas tau atėjo galvon! Tikrai įdomi mintis...

– Taigi. Visi žmonės dreba dėl savo kailio. Nemanyčiau, kad jie gali tiesiai pagalvoti, kad ta Gilkrist gali ką nors užpulti kirviu, bet, patikėk manimi, pasąmonėje gali jos bijoti. Juk žmonės tokie prietaringi!

– Kaip keista, kad tik tu apie tai pagalvojai.

– Neužmiršk, kad esu teisininkas. Kartais man tenka susidurti su keisčiausiais dalykais žmonių tarpusavio santykiuose. Kalbant konkrečiai, manau, kad mūsų pareiga ja pasirūpinti – gal reikėtų paskirti pensiją, kad ji kaip nors galėtų pragyventi, arba gal surastume jai kokį nors darbą kontoroje, jei ji, žinoma, sugebėtų ten dirbti.

– Gali jau nesirūpinti, Džordžai,– kiek ironiškai pasakė Sjuzena,– aš ja jau pasirūpinau. Mis Gilkrist jau iškeliavo pas Timotį ir Modę.

Džordžas labai nustebo.

– Klausyk, Sjuzena, ar tu įsitikinusi, kad pasielgei teisingai?

– Nieko geresnio negalėjau sugalvoti, bent jau dabar...

– Tu visuomet esi užtikrinta savo poelgių teisingumu, ar ne, Sjuzena? Visad žinai, ką darai, ir dėl nieko nesigaili.

– Ir ko gi čia gailėtis? Tai tik grynas laiko gaišimas,– žaismingai atsakė Sjuzena.

17 SKYRIUS

Maiklas per stalą numetė laišką Rozemundai.

– Na, ką tu apie tai galvoji?

– Mes būtinai važiuosime, ar ne? Gal ten dar liko kokių nors papuošalų. Aišku, dauguma ten esančių daiktų – tikra šlykštynė. Tos paukščių iškamšos, vaškinės gėlės... brr!

– Taip, tas namas šiek tiek panašus į muziejų... Tiesa, turėčiau ten padaryti keletą eskizų – toje svetainėje... Manau, labai tiktų "Baroneto karjeros" mizanscenoms.

Jis atsistojo ir pažiūrėjo į laikrodį.

– Na, laikas eiti... Turiu susitikti su Rozenhaimu. Nelauk manęs – grįšiu vėlai. Pietausiu su Oskaru. Aptarsime tą amerikiečių pasiūlymą statyti bendrą pjesę.

– Mielasis Oskaras... Jam bus labai malonu vėl tave matyti po tiek laiko... Perduok jam nuo manęs linkėjimus.

Maiklas įdėmiai pažiūrėjo į žmoną. Jis nustojo šypsotis, o veide atsirado nerimas.

– Ką tu turi galvoje sakydama "po tiek laiko"? Galima pagalvoti, kad su juo nesimačiau ištisus mėnesius!

– Bet tu jo jau labai seniai nesi matęs, argi ne tiesa?– nerūpestingai suburkavo Rozemunda.

– Na jau čia tu nusišnekėjai. Su juo pusryčiavau tik prieš savaitę.

– Tiesiog juokinga. Matyt, jis apie tai bus užmiršęs... Vakar jis skambino ir sakė, kad tavęs nematęs nuo "Tilis žiūri į vakarus" laikų.

– Tas senas kvailys tikriausiai visai kuoktelėjo...

Maiklas nusijuokė, o Rozemunda stebėjo jį savo didelėmis mėlynomis neįžvelgiamomis akimis.

– Tu tikriausiai mane laikai visiška kvaile, Maiklai.

Maiklas energingai paprieštaravo.

– Tu įsitikinęs, kad aš tokia esu. Bet tu labai klysti, brangusis. Tą dieną tu net nebuvai priartėjęs prie Oskaro. Ir aš puikiai žinau, kur tu buvai.

– Rozemunda, brangioji, ką tuo nori pasakyti?

– Aš tik noriu pasakyti, kad aš tiksliai žinau, kur tu tada buvai.

Gražuolis Maiklas atrodė sumišęs ir suglumęs. Jis nedrąsiai žiūrėjo į žmoną, kuri rami ir patenkinta savimi atlaikė jo žvilgsnį. "Tiesiog keista, pagalvojo jis, toks visiškai abejingas žvilgsnis, o žmogų tiesiog išmuša iš vėžių".

Jis nevykusiai išlemeno:

– Aš visiškai nesuprantu, kur tu suki kalbą..?

– Aš niekur nesuku – sakau tau tiesiai šviesiai. Labai negražu taip visą laiką meluoti...

– Klausyk, Rozemunda...

Jis dar bandė protestuoti, bet staiga nutilo, nes žmona jį švelniai pertraukė:

– Mes nesutiksime su jų pasiūlymu statyti tą pjesę, ar ne?

– Ar tu įsitikinusi, kad to nori? Gal ten būtų ir man koks nors neblogas vaidmuo...

– Štai kaip tik todėl aš ir nesutinku.

– Gal man paaiškintum šiuos savo žodžius?

– Tai tikriausiai neblogas pasiūlymas, bet nemanau, kad verta rizikuoti...

Jis spoksojo į ją, netekęs žado, paskui tyliai ištarė:

– Tai tavo pinigai – aš to neužmirštu. Jei tu nenori rizikuoti...

– Tai mūsų pinigai, brangusis,– pabrėžtinai pasakė Rozemunda,– ir tai man labai svarbu.

– Klausyk, Rozemunda, tas Ailinos vaidmuo tikrai vertas dėmesio...

Rozemunda nusišypsojo.

– Nemanyčiau, kad jo labai noriu...

– Miela mano mergyte, kas tave nūnai apsėdo?– su siaubu paklausė Maiklas.– Vis pyksti, nerviniesi...

– Man viskas gerai, bet tu, Maiklai, turėtum pasisaugoti!

– Pasisaugoti? Kodėl? Aš visuomet labai atsargus.

– O ne, tu įsitikinęs, kad tau viskas leidžiama, kad tu gali priversti žmones tikėti tavimi, kiekvienu tavo žodžiu. Beje, ta tavo istorija su Oskaru tiesiog kvaila!

Iš pykčio Maiklas net nuraudo.

– O tu pati ar geresnė? Sakei, kad eini apsipirkti su Dženeta, o ta jau keletą savaičių Amerikoje!

– Taip. Ir aš pasielgiau kvailai meluodama... Iš tiesų buvau išėjus pasivaikščioti po Ridžents parką.

– Po Ridžents parką? Pasivaikščioti? Kodėl? Tu to niekada nesi dariusi! Gal tu įsigijai draugužį? Ką besakytum, Rozemunda, tu labai pasikeitei... Kodėl?

– Aš tik mąstau, kaip man toliau gyventi?

Tokio atsakymo Maiklas tikrai nesitikėjo. Jis puolė prie jos iš kitos stalo pusės ir nervingai sušuko:

– Brangioji, tu juk žinai, kad beprotiškai tave myliu!

Ji leidosi jo apkabinama. Bet kai jis ją pagaliau paleido iš savo glėbio ir pažiūrėjo į tas jos gražiąsias akis, jose pamatė tik keistą šaltumą.

– Juk tu man visuomet viską atleisdavai, argi ne taip?– sunerimęs paklausė jaunasis vyras.

– O taip, atleisdavau,– abejingai pasakė Rozemunda.– Bet dabar tai visai nesvarbu... Mums reikia viską rimtai apmąstyti ir suplanuoti.

– Apmąstyti ir suplanuoti? Apie ką tu čia?

Jos veidas surimtėjo ir ji pasakė:

– Dabar pas mus viskas pasikeitė... Mes stovime prie naujo gyvenimo slenksčio, todėl būtina viską atsakingai apgalvoti, nuspręsti, kas svarbu, o kas ne.

– Rozemunda...

Ji sėdėjo sustingusiu veidu, ir nieko nematančiomis akimis žiūrėjo priešais save. Atrodė, kad ji visiškai užmiršo Maiklą... Kai jis trečią kartą ištarė jos vardą, ji krūptelėjo ir paklausė:

– Tu ką nors sakei?

– Aš tik paklausiau, apie ką tu galvoji?

– Mąstau, ar nenuvažiavus mums į Litčet? Norėčiau susitikti su tetos ekonome ar kompanione... ar kas ji ten bebūtų. Ji gali imti ir išvažiuoti, o mes jos turėtume apie šį bei tą paklausti...

– Apie ką gi?

– Mes turėtume jos paklausti, kas užmušė tetą Korą.

Maiklas žiūrėjo į žmoną, priblokštas jos žodžių.

– Ar tu manai, kad ji tai žino?

– Aš tuo neabejoju. Ji juk ten gyveno... Tiksliau, noriu pasakyti, kad ji tikriausiai žino atsakymą į šį klausimą. Ji galėjo šį tą suprasti iš to, ką kalbėjo dėdė Ričardas savo apsilankymo ten metu... Sjuzena man sakė, kad jis buvo apsilankęs pas tetą Korą. Ji, be abejo, pasiklausė jų pokalbio už durų... Juk gyventi tokioje skylėje tikra nuobodybė! Esu visiškai tikra, kad ji pasiklausydavo už durų ir skaitydavo laiškus – juk kiekvienas jos vietoje tai darytų...

– Ir tu tai darytum?– pasidomėjo Maiklas.

– Aš to nedaryčiau jau vien todėl, kad nebūčiau niekieno kompanione, tuo labiau tokioje skylėje, kaip

ta! – iš pasibjaurėjimo Rozemunda net sudrebėjo.– Geriau jau numirčiau...

– Ir skaitytum laiškus, ir visa kita...?

Rozemunda ramiai pasakė:

– Jei jų turinys man būtų įdomus,– taip! Visi taip daro, negi tu su manimi nesutinki?– jaunoji moteris kalbėjo visiškai ramiai.– Štai kodėl aš esu tikra, kad ji žino visą tiesą...

Visiškai suglumęs, Maiklas paklausė:

– Tai kas gi, pagal tave, užmušė Korą? Ir tą senuką Ričardą?

Ir vėl tas šaltas bereikšmis jos žvilgsnis...

– Mielasis, nevaizduok kvailelio... Tu tai žinai ne blogiau nei aš. Bet bus geriau niekada – visiškai niekada apie tai nekalbėti... Taigi mes taip ir padarysime.

18 SKYRIUS

Erkiulis Puaro stebėjo susirinkusius iš savo posto bibliotekoje, prie židinio. Štai sėdi Sjuzena. Tokia tiesi, net kiek atsilošusi, ir su perdėtu dėmesiu žiūri į savo vyrą. Jis sėdi greta jos ir apsiblaususiu beprasmiu žvilgsniu žiūri priešais save, o pirštais tampo savo batų raištelio kilpą... Toliau sėdi Džordžas Krosfildas – linksmuolis, aiškiai patenkintas savimi, jis plepa su Rozemunda, kuri jam atsakinėja išsiblaškiusi, abejingu balsu. Greta jos sėdi Maiklas – kaip visuomet gražus ir pasitikintis savimi. Helena, kaip paprastai, santūri, gal tik šiek tiek pasimetusi. Štai ir Timotis – patogiai įkurdintas geriausiame krėsle, o po nugara jam pakišta pagalvėlė. Šalia jo – Modė, taip tvirtai suręsta, atsidavusi savo vyrui, ir pagaliau žmogysta, kukliai sėdinti už šeimos narių rato... Tai mis Gilkrist, apsirengusi gana originalia ir prašmatnia juoda palaidinuke. Dabar, pagalvojo Puaro, ji turėtų pakilti iš vietos, atsiprašyti ir išeiti į jai skirtą kambarį... Paprastai ji žino savo vietą...

Taigi Erkiulis Puaro patenkintas gurkšnojo savo popiečio kavą ir pro akių plyšelius stebėjo susirinkusius.

Jis juos norėjo čia matyti – visus vienu metu. Ir štai jie čia... Jis galvojo, ką daryti su jais. Vieną akimirką jis pajuto norą viską mesti ir palikti juos ramybėje... Įdomu, kodėl jis taip pasijuto? Matyt, dėl pasyvaus Helenos pasipriešinimo... Jis jautė, kad nors ji iš pažiūros buvo labai maloni ir paslaugi, visa savo esybe, atrodo, nenorėjo, kad Ričardo Ebernečio mirties aplinkybės iškiltų aikštėn. Ji norėjo, kad viskas nueitų užmarštin, ir

Puaro ją puikiai suprato bei pateisino. Jį tiktai stebino tai, kad ir jis buvo linkęs taip pasielgti.

Staiga jis savo mintis nukreipė kita linkme... Buvo akivaizdu, kad misteris Entvislas apibūdino šiuos žmones pavydėtinai tiksliai. Aišku, čia jam padėjo aštrus protas ir juristo intuicija. Tačiau nors ir visiškai pasitikėdamas senojo teisininko nuomone, Puaro norėjo viską pamatyti pats, savo akimis. Jis tikėjosi, kad su jais artimiau bendraujant, jam gims kokia nors protinga idėja. Ne, ne apie tai, kaip ir kada buvo nužudytas Ričardas Ebernetis... Jis manė, kad ieškoti atsakymų į tuos klausimus – ne jo darbas. Visų pirma jam rūpėjo išsiaiškinti, ar čia tikrai buvo įvykdyta žmogžudystė? Jei taip – jis privalėjo sužinoti, kas tai padarė. Tam jam turėjo pasitarnauti ilgametė patirtis... Taip, kaip meno žinovas atpažįsta autorių, vos pažvelgęs į paveikslą, taip ir Puaro buvo tikras sugebąs atpažinti nusikaltėlio-mėgėjo tipo žmogų, kuris, jei jam to dėl ko nors reikia, gali lengvai tapti žmogžudžiu.

Tačiau šį kartą neatrodė, kad tai bus taip paprasta.

Beveik kiekvieną iš šių žmonių Puaro turėjo pagrindo laikyti jei ne tariamu, tai bent jau potencialiu žudiku. Džordžas galėtų nužudyti žmogų kaip katė žiurkę, įvarytą į kampą; Sjuzena – ramiai, metodiškai, viską iš anksto suplanavusi; Gregoris savyje turi tą keistą dvasios iškrypimą, kuris jį turintį žmogų skatina įvykdyti nusikaltimą vien tam, kad paskui turėtų dėl ko atgailauti; Maiklas – dėl savo ambicingumo ir taip būdingo potencialiems žudikams tuštybės jausmo; Rozemunda – dėl savo primityvaus proto; Timotis nekentė brolio ir visada jam pavydėjo ir troško jo pinigų, kurie jam žadėjo valdžią, kurios jis taip norėjo; Modė,– nes Timotis jai tarsi jos vaikas, dėl kurio, jei to reikia, galėtų būti žiauri ir negailestinga. Net mis Gilkrist, pagalvojo Puaro, ne-

pabūgtų minties apie žmogžudystę, jei tai padėtų susigrąžinti jos brangiąją arbatinę "Po gluosniu".

O Helena? Jis net negalėjo įsivaizduoti, kad ji galėtų ką nors nužudyti... Per daug kultūringa ir nutolusi nuo visko, kas susiję su prievarta. Be to, ji ir jos vyras iš tikrųjų mylėjo Ričardą.

Puaro atsiduso. Tikriausiai nebus lengva prisikasti iki tiesos... Teks pasinaudoti kitu gana patikimu, nors ir daugiau laiko reikalaujančiu būdu. Su jais reikia kalbėtis. Kuo daugiau pokalbių... Žmonės galop išsiduoda – ar meluodami, ar sakydami tiesą.

Helena jį pristatė susirinkusiems. Jis turėjo labai pasistengti, kad įveiktų tą nepasitikėjimą, kurį jie jautė jam, pašaliniam žmogui ir dar užsieniečiui, dalyvaujančiam jų šeimos susibūrime. Jis paleido į darbą savo ausis ir akis, stebėjo ir klausėsi atvirai ir už durų, atkreipdavo dėmesį į jų simpatijas ir antipatijas, įsidėmėdavo neatsargiai ištartus žodžius... Jis gudriai suorganizuodavo susitikimus *tete a tet**, pasivaikščiojimus terasoje – visą laiką stebėjo ir darė savo išvadas... Puaro net kalbėjosi su mis Gilkrist apie kulinarijos paslaptis ir apie jos puikiosios arbatinės šlovingąją praeitį! Negailėdamas tam laiko, jis klausydavosi Timočio postringavimų amžinąja jo sveikatos tema ir apie pragaištingą dažų kvapo poveikį jo organizmui...

Dažų? Puaro susiraukė. Kažkas jau kalbėjo apie dažus... Ar tik ne misteris Entvislas?

Buvo kalbama ir apie tapybą. Apie Pjerą Lanskene, kaip dailininką. Apie Koros Lanskene paveikslus – jie buvo mis Gilkrist susižavėjimo, o Sjuzenos pajuokos objektas.

– Jie panašūs į pašto atvirukus,– nusišaipė jaunoji ledi.– Juk ji tikriausiai piešdavo žiūrėdama į atvirukus!

---

* vieni du (pranc.)

Tai išgirdusi, mis Gilkrist supyko ir gal net kiek per aštriai pasakė, kad misis Lanskene visuomet tapė iš natūros.

– Galiu lažintis, kad ji kopijuodavo nuo visų pasislėpusi,– pasakė Sjuzena, kai mis Gilkrist jau nebuvo kambaryje.– Aš tiksliai tai žinau, tik nenorėjau įžeisti tos moteriškutės jausmų, prieštaraudama jai.

– Bet kodėl jūs tai taip užtikrintai sakote?

Puaro su pasigėrėjimu žiūrėjo į šios jaunos moters stipraus ryžtingo smakro kontūrus... "Ji visuomet tokia pasitikinti savimi, gal net kiek per daug, pagalvojo jis. Bijau, kad vieną dieną ši jos savybė jai pakenks..."

O Sjuzena tęsė:

– Aš jums papasakosiu tokį vieną dalykėlį, tik nesakykite nieko mis Gilkrist, gerai? Tarp tetulės paveikslų yra toks vienas, vaizduojantis Polfleksaną – na, uostas, prieplauka, švyturys – įprastinė diletanto teplionė... Bet ta prieplauka karo metais buvo susprogdinta... Kadangi teta Kora kūrė savo "šedevrą" prieš dvejus metus, vadinasi, tai negalėjo būti nupiešta iš natūros, sutinkate su manimi? Senuose atvirukuose prieplauka, žinoma, stovi savo senoje vietoje! Aš tą atviruką radau stalo tetos miegamajame stalčiuje. Gal ji kažkada ir padarė eskizą iš natūros, bet paskui, pasislėpusi nuo visų, ji užbaigė paveikslą, žiūrėdama į atviruką. Štai iš tokių smulkmenų pamatai, kad žmogus kalba netiesą... Net juokinga...

– Aš visiškai su jumis sutinku, tai tikrai juokinga.

Puaro patylėjo, o po to staiga pasakė:

– Jūs manęs tikriausiai neatsimenate, bet aš jus gerai atsimenu. Juk mes susitinkame jau ne pirmą kartą...

Sjuzena nustebusi pažiūrėjo į jį. Puaro patenkintas linktelėjo.

– Taip, taip. Aš sėdėjau mašinoje įsisupęs į apsiaustą ir žiūrėjau į jus. Jūs kalbėjotės garaže su mechaniku ir manęs, žinoma, nepastebėjote. Argi toks reginys vertas dėmesio – pagyvenęs užsienietis sėdi mašinoje, įsisupęs į apsiaustą?! Tačiau aš jus pastebėjau, nes jūs jauna, graži, ir buvote apšviesta saulės spindulių... Taigi, kai atvažiavau čia ir pamačiau jus, tariau sau: "Koks sutapimas!"

– Garaže? Kur tai buvo? Kada?

– O, visai neseniai, maždaug prieš savaitę... Tačiau neprisimenu, kur tai buvo. Juk aš taip daug keliauju...

– Ieškodamas tinkamo namo savo pabėgėliams?

– Tikrai taip... Ar jūs, madam, nieko prieš, kad šis senas jūsų namas pateks į svetimas rankas?

Sjuzena net nusijuokė, išgirdusi šį klausimą.

– Be abejonės, ne! Argi įmanoma čia gyventi? Beje, tai visai ne mano namas, jei jūs tai norėjote pasakyti... Mano tėvai gyveno Londone, o čia mes tik kartais atvažiuodavom švęsti Kalėdų. Tarp kitko, jis man niekada nepatiko: tikra šventovė, pastatyta turtų garbei...

– Taigi, taigi... Dabar statomi kiti altoriai tokiose šventovėse. Sieniniai baldai, paslėptas apšvietimas – toks prabangus paprastumas... Bet turtai vis dar turi savo šventyklas, madam! Na, atleiskite, jei pasirodžiau netaktiškas... Juk jūs pati ketinate įkurti tokią šventovę, kur viskas *de luxe**, ir nesvarbu, kiek tai kainuos.

Sjuzena vėl nusijuokė.

– Vargu ar tai bus galima pavadinti šventove – tai bus vieta daryti pinigus, tiesiog verslo įmonė...

– Na, nesvarbu, kaip tai pavadinsite, bet pinigėlių tai daug kainuos, ar ne?

– Mūsų laikais viskas daug kainuoja... Bet

* aukščiausios kokybės (pranc.)

tikiuosi, kad su laiku įdėtos lėšos atsipirks.

– Gal galėtumėte man papasakoti apie savo planus, aišku, jei tai nėra paslaptis... Jūs nepaprastai praktiška moteris, kas nėra būdinga tokiai jaunai ir žaviai ledi. Kai aš buvau jaunas,– deja, tai buvo taip seniai,– gražuolės rūpindavosi tik savo malonumais, kosmetika ir *la toilette**, o ypač – savo oda...

– Jos ir dabar ja rūpinasi. Štai čia ir yra mūsų koziris!

– Nagi, papasakokite man apie viską.

Ir ji jam papasakojo... atskleisdama daugybę detalių, kurios, jai to nepastebint, parodė jam jos charakterio bruožus. Pašnekovas žavėjosi jos puikia orientacija verslo klausimuose, jos drąsa rizikuojant, jos mokėjimu atskirti pagrindinius dalykus nuo nereikšmingų detalių. Įdėmiai ją stebėdamas, Puaro tarė:

– Taip, madam, sėkmė jums garantuota. Kaip puiku, kad nebeturite piniginių sunkumų. Juk be pradinio kapitalo neįmanoma ką nors pasiekti. Būtų tikrai gaila, jei negalėtumėt įgyvendinti visų šių nuostabių savo idėjų.

– Aš to nebūčiau išgyvenus! Bet esu įsitikinusi, kad kokiu nors būdu vis vien būčiau gavusi reikiamus pinigus. Manau, kas nors gal būtų mane parėmęs...

– Aš tuo neabejoju. Jūsų dėdė, tas, kuriam priklausė šitas namas, girdėjau, buvo labai turtingas... Jei jis nebūtų miręs,– manau, būtų jus parėmęs...

– Tik ne dėdė Ričardas! Jo požiūris į moteris buvo labai senamadiškas. Jei būčiau vyras...– jos akyse blykstelėjo pykčio ugnelės.– Aš ant jo labai supykau.

– Mat kaip... Aš jus suprantu...

– Seniai neturėtų trukdyti gyventi jaunimui... Ak, atleiskite man už šiuos žodžius.

---

* tualetai (pranc.)

Erkiulis Puaro tik linksmai nusijuokė ir šauniai užrietė aukštyn ūsus.

– Taip, aš senas, bet aš niekam netrukdau gyventi... Niekas neturi pagrindo laukti mano mirties.

– Nieko sau mintis!

– Bet juk jūs realiai žiūrite į viską, madam. Pažiūrėkime faktams į akis: pasaulyje yra daugybė jaunų ir nelabai jaunų žmonių, kurie kantriai arba nekantriai laukia kieno nors mirties, kuri jiems suteiktų jei ne turtus, tai bent šansą.

– Šansas,– atsiduso Sjuzena,– štai ko žmogui reikia!

Puaro, pažiūrėjęs jai pro petį, žaismingai tarė:

– Štai ateina jūsų vyras... Matyt, ruošiasi prisijungti prie mūsų diskusijos... Mes kalbame, misteri Benksai, apie šansą gyvenime. Tą šansą, kurį reikia stverti abiem rankom už ragų, kad jis nuo jūsų nepabėgtų... O koks vaidmuo čia atitenka sąžinei? Ką jūs apie tai galvojate?

Tačiau Puaro nebuvo lemta išgirsti Gregorio Benkso nuomonės apie tą auksinį šansą arba dar apie ką nors.. Šiame jaunuolyje slypėjo kažkoks keistas nuožmumas... Ar savo noru, ar žmonos, jis neparodė nė mažiausio susidomėjimo kalbėjimu *tet a tetes* arba bent jau dalyvavimu bendroje diskusijoje. Taigi pokalbis su juo taip ir neįvyko.

Na, bet Puaro iki soties prisikalbėjo su Mode Eberneti apie tai, kaip Timotis kentėjo nuo dažų kvapo jų name, ir apie tai, kaip puiku, kad Helena į Enderbį pasikvietė ir mis Gilkrist... Ji ir čia nepaprastai rūpinasi Timočiu. Pasirodo, jiems tik išėjo į naudą, kad mis Gilkrist bijojo viena likti namie... Iš pradžių Modei net nepatiko, kad ji taip isteriškai sureagavo į jų ketinimą palikti ją vieną namie, jiems išvažiavus...

– Sakote, kad ji sureagavo isteriškai...– Puaro šis pasakojimas labai sudomino. O Modė, paakinta jo

susidomėjimo, smulkiai nupasakojo, kaip mis Gilkrist drebėjo, prašydama jos nepalikti, kadangi ji bijojusi, nors pati nežinojusi ko...

– Vadinasi, pasak jūsų, ji bijojo, pati nežinodama ko? Kodėl ji bijojo? Įdomu, labai įdomu... Gal tą dieną atsitiko kas nors įdomaus?

– Ne, tikrai ne... Manau, kad jai taip pasidarė tik išvažiavus iš Litčet Sent-Meri. Ji pasakojo, kad ten ji nejutusi jokios baimės,– bent jau ji taip sakė.

Ko gero, taip atsitiko dėl suvalgyto gabalėlio apnuodyto vestuvių pyrago, pats sau tarė Puaro. Nenuostabu, kad po to ji tokia išsigandusi... Tas baimės jausmas nepraėjo net jai atsikėlus į ramų kaimelį Stensfild Greindžo apylinkėse. Dar daugiau – jis net padidėjo... Įdomu, kodėl padidėjo? Tikriausiai ta nervinė įtampa čia išaugo dėl to seno bambeklio Timočio. Juk nėra lengva visą laiką tūpčioti apie tokį simuliantą ir nuolat tenkinti visus jo kaprizus!

Keista, bet pas juos ją visgi kažkas bus išgąsdinęs... Bet kas? Ar ji pati tai žinojo?

Nutaikęs patogų momentą, kai jie prieš pietus buvo vieni pasilikę kambaryje, ir tarsi norėdamas patenkinti perdėtą smalsumą, taip būdingą svetimšaliams, jis atsargiai prakalbo žmogžudystės tema.

– Suprantate, kad su jos artimaisiais negaliu kalbėti šia tema. Bet man labai smalsu... O kam mano vietoje nebūtų? Juk tai buvo tokia žiauri žmogžudystė – nuošaliame kotedže nužudoma jautri menininkė. Įsivaizduoju, koks tai buvo smūgis velionės giminėms... Bet manau, kad ir jums tai buvo tikras šokas. Kaip pasakojo misis Eberneti, jūs tada gyvenote su ja?

– Taip, gyvenau. Bet... jums leidus, mesje Pontalje, nenorėčiau apie tai kalbėti.

– O, aš jus puikiai suprantu.

Pasakęs tik tiek, laukė. Tačiau neilgai. Jis tikėjosi, kad ji neiškęs neprabilusi ta tema. Ir ji pati pradėjo apie tai pasakoti.

Nors jis neišgirdo nieko, apie ką anksčiau nebuvo girdėjęs, vaizdavo, kad viskas jam nepaprastai įdomu ir aikčiodamas išreikšdavo, kaip gerai suprantąs, kokį siaubą jai teko patirti ir kaip jis ją užjaučia. Mis Gilkrist tokia jo reakcija nepaprastai patiko. Tik tada, kai senoji moteriškė išpasakojo viską apie tai, kaip ji tada jautėsi, ką pasakė daktaras ir koks malonus buvo misteris Entvislas, Puaro pagaliau atsargiai pakeitė pokalbio temą.

– Jūs labai išmintingai pasielgėte, nelikdama kotedže viena...

– Aš to nebūčiau galėjusi ištverti, mesje Pontalje, jokiu būdu!

– Suprantu jus. Atrodo, jūs bijojote pasilikti viena ir misterio Ebernečio namuose, jiems važiuojant čia?

Matėsi, kad mis Gilkrist jautėsi dėl to kalta.

– Man nežmoniškai gėda dėl tos scenos. Nežinau, kodėl mane buvo apėmusi tokia panika? Tiesiog pati nesuprantu...

– Nagi, nagi... Jūs tai puikiai žinote. Kaip girdėjau, jūs tik neseniai atsigavote po patirto bandymo jus nunuodyti. Jūs tikriausiai pagalvojote, kad tas nusikaltėlis, tas jūsų šeimininkės žudikas, manydamas, kad jūs apie jį žinote...

– Na, ką aš galiu žinoti? Tai tikriausiai buvo koks valkata arba pamišėlis...

– Vargu ar tai buvo valkata. Manau, kad tai mažai tikėtina...

– Ak, prašau jūsų mesje Pontalje,– mis Gilkrist vos nepravirko.– Nekalbėkite šitaip! Nenoriu tuo patikėti...

– Ir kuo gi nenorite patikėti?

– Tuo, kad tai nebuvo... noriu pasakyti, kad tai buvo...

Sumišusi ji nutilo.

– Na, visgi jūs tikite!– griežtai ištarė Puaro.

– O ne, jokiu būdu ne!

– Manau, kad taip! Štai kodė3.l jūs buvote tokia išsigandusi. Jūs ir dabar vis dar bijote, ar ne tiesa?

– Ne! Jūs tikrai klystate. Bent jau nuo tada, kai čia atvažiavau... Čia taip daug žmonių, tokia puiki šeimyniška atmosfera... Ak, jie visi čia atrodo tokie puikūs!

– Man atrodo... Atleiskite man už smalsumą, bet aš, senas žmogus, visada linkęs mąstyti apie tai, kas mane sudomino... Taigi man atrodo, kad Stensfild Greindže, misterio Ebernečio namuose, turėjo įvykti kažkas, kažkoks nereikšmingas dalykas, kuris jūsų pasąmonėje pažadino tą baimės jausmą. Dabar gydytojai pripažįsta didžiulį pasąmonės vaidmenį žmogaus gyvenime. Tarkim, kad kažkokia smulkmena ar tiesiog koks nereikšmingas įvykis jumyse galėjo sukelti tą psichologinį šoką, kuris jūsų mintis nukreipė tam tikra linkme... Gal atsimintumėt, kas tai galėjo būti?

Kurį laiką mis Gilkrist galvojo, paskui staiga tarė:

– Žinote, mesje Pontalje, manau, kad tai buvo vienuolė...

Puaro dar nespėjus sureaguoti į šiuos jos žodžius, į kambarį įėjo Sjuzena su vyru, o po jų – Helena.

"Vienuolė,- pagalvojo seklys,- šioje byloje aš jau kažką girdėjau apie vienuolę...". Jis nusprendė vakare vėl, tarsi tarp kitko, užvesti kalbą vienuolės tema.

19 SKYRIUS

Visi šeimos nariai buvo labai malonūs mesje Pontalje, JTOCPR atstovui. Faktiškai niekas nesuprato tų raidžių reikšmės, tačiau, nenorėdami pasirodyti neišmanėliais, neprašė jų išaiškinimo. Vienintelė Rozemunda nustebusi paklausė: "Ką tai galėtų reikšti? Anksčiau nieko panašaus nesu girdėjusi..." Laimei, tuo metu nieko nebuvo šalia. Puaro ėmėsi taip įtikinamai ir autoritetingai aiškinti, kad kiekvienas jos vietoje, tik ne ji, būtų miręs iš gėdos, kad nieko nežino apie tokią pasaulinės reikšmės organizaciją... O Rozemunda tik abejingai ištarė:

– Ak, ir vėl tie pabėgėliai... Kaip jie visi man nusibodo!

Taigi, nors ir be didelio entuziazmo, visi susitaikė su mesje Pontalje buvimu jų tarpe. Aišku, būtų buvę geriau, jei Helena nebūtų jo pakvietusi būtent šiam savaitgaliui, bet jei jis jau čia, tai ką padarysi... Be to, šis svetimšalis mesje nelabai gerai moka anglų kalbą ir ne viską supranta iš to, ką jie kalbasi,– ypač jei pokalbyje dalyvauja daugiau žmonių ir kalbama vienu metu... Daugiau ar mažiau visų užmirštas, Puaro patogiai įsikūrė krėsle. Jis gurkšnojo kavą ir stebėjo aplinkinius. Šiuo metu jis jautėsi taip, kaip jaučiasi katinas, besiruošiantis pulti būrelį nerūpestingai čirškiančių žvirblių...

Ričardo Eberněčio palikuonys vaikščiojo po namą ir apžiūrinėjo jo turinį. Dabar jie jau buvo pasiruošę pareikšti savo pageidavimus ir, jei prireiks, kautis "ragais ir nagais", kad gautų tai, ko nori.

Pirmojo susirėmimo objektas buvo Spodo porceliano servizas. Iš jo lėkštelių jie ką tik buvo suvalgę desertą.

– Manau, man mažai likę gyventi...– melancholišku balsu pareiškė Timotis.– Mes su Mode neturime vaikų ir todėl mums nevertėtų apsistatyti nereikalingais daiktais... Tačiau tų senų gerų laikų atminimui norėčiau pasiimti šį servizą. Suprantu, kad jis nėra madingas ir bendrai dabar jis yra visiškai bevertis, bet... Būčiau visiškai patenkintas, gavęs nors jį. Daugiau man iš čia nieko nereikia, na, nebent dar to Bule bufeto iš baltojo miegamojo...

– Deja, dėde, jau pavėlavote!– pertraukė jį Džordžas su žaisminga pašaipa balse.– Dar ryte aš paprašiau tetos Helenos šį servizą atiduoti man!

Iš pasipiktinimo Timotis net paraudo.

– Atiduoti tau? Ką tu tuo nori pasakyti? Kad tu paprašei, tai dar nieko nereiškia... Kuriam galui tau tas servizas? Juk tu net nevedęs.

– Įsivaizduokite – aš kolekcionuoju Spodo porcelianą! Šis servizas yra puikus jo pavyzdys. Bet aš neturiu jokių pretenzijų dėl to bufeto – aš jo ir dovanai neimčiau...

– Nebūk toks įžūlus, jaunuoli! Aš už tave vyresnis, be to, esu vienintelis gyvas Ričardo brolis. Šis servizas mano, supranti?!

– Kodėl jums nepaėmus ko nors iš Drezdeno porceliano, dėde? Tas porcelianas taip pat labai vertingas, ir, esu tikras, taip pat jums brangus kaip atminimas. Kaip ten bebūtų,– Spodo servizas – mano. Juk kas pirmesnis, tas gudresnis, ar ne?

– Kokia nesąmonė! Taip negalima elgtis,– apsiputojęs šaukė Timotis. Čia Modė griežtai tarė:

– Prašau tavęs, Džordžai, nenervink savo dėdės. Jam tai labai kenkia. Suprantama, jis gaus tą Spo-

dą, jei tik jis to nori. Juk renkantis jam pirmenybė. Galų gale juk jis Ričardo brolis, o tu – viso labo sūnėnas.

– Ir štai ką aš dar pasakysiu, jaunuoli,– Timotis virė pykčiu.– Jei Ričardo testamentas būtų sudarytas teisingai, šis namas ir viskas, kas jame yra, būtų mano. Štai toks turėjo būti testamentas, jei jis būtų buvęs teisingas... Bet deja... Aš tik galiu įtarti, kad čia neapsieita be pašalinio įsikišimo. Tas testamentas tiesiog absurdiškas – tikra nesąmonė!

Jis atsilošė, susigriebė už širdies ir sudejavo:

– Man labai bloga... Gal galėčiau gauti lašelį... brendžio?

Mis Gilkrist bėgte išbėgo iš kambario ir tučtuojau sugrįžo, nešina nedidele taurele, pripildyta to gydomojo gėrimo.

– Štai jis, misteri Eberneti. Aš jūsų labai prašau, nesijaudinkite. Gal geriau eitumėte pagulėti?

– Nekvailiokite!– suriaumojo Timotis, vienu ypu išmaukęs brendį.– Eiti gulti? Aš juk ketinu ginti savo interesus.

– Tu mane tiesiog stebini, Džordžai,– vėl įsiterpė Modė.– Tavo dėdė visiškai teisus. Jeigu jis nori to Spodo servizo, jis jį ir gaus.

– Tuo labiau, kad tai tokia šlykštynė,– į pokalbį įsiterpė Sjuzena.

– Prikąsk liežuvį, Sjuzena,– prašvokštė Timotis.

Liesas jaunas vyras, sėdintis prie Sjuzenos, pakėlė galvą. Šaižesniu balsu, negu paprastai, jis pasakė:

– Nekalbėkit tokiu tonu su mano žmona!

Jis net šiek tiek pasikėlė nuo kėdės, bet Sjuzena greitai ištarė:

– Viskas gerai, Gregai. Aš į tai nekreipiu dėmesio.

– Bet aš kreipiu!

Tada, kaip visada rami, Helena pasakė:

– Bus labai gražu iš tavo pusės, Džordžai, jeigu dėdė gaus tą servizą.

– Aš nenusileisiu, jokiu būdu!– nenurimo Timotis.

Čia Džordžas žaismingai nusilenkė Helenai ir pasakė:

– Jūsų žodis – man įstatymas, teta Helena. Nurimkite, dėde Timoti, tie brangūs indeliai – jūsų. Aš tik pajuokavau.

– Jis pajuokavo! Nieko sau juokeliai!– pratrūko Modė.– Dėdei vos širdis neplyšo!

– Na jau, na jau,– mėgavosi Džordžas,– esu tikras, kad dėdė mus visus pergyvens. Jis panašus į tą girgždantį medį...

Timotis nužvelgė jį smerkiančiu žvilgsniu.

– Nesistebiu, kad Ričardas tavimi nusivylė.

– Ką jūs tuo norite pasakyti?– Džordžas staiga surimtėjo.

– Po Mortimerio mirties tu buvai atvykęs čia, nes tikėjaisi užimti jo vietą, tikėjaisi, kad tapsi Ričardo įpėdiniu, argi aš kalbu netiesą? Bet mano vargšas brolelis iškart tave perprato. Jis žinojo, kas atsitiktų su jo pinigais, jei jie patektų į tavo rankas. Stebiuosi, kaip jis tau dar šį tą paliko... Jis žinojo, kam tu juos iššvaistytum: arkliams, lošimui kortomis, Monte Karlo, užsienio kazino... Gal net dar blogiau. Ričardas suprato, ko iš tavęs galima laukti, argi aš neteisus?

Džordžo šnervės iš pasipiktinimo net išsipūtė, bet jis susitvardė ir gana santūriai ištarė:

– Prašyčiau skaitytis su žodžiais, dėde.

– Aš blogai jaučiausi ir negalėjau atvykti į laidotuves,– iš lėto dėstė Timotis,– bet Modė man papasakojo, ką po laidotuvių pasakė Kora. Ji visuomet buvo kvaiša, bet tada jos žodžiuose buvo tiesos, aš žinau, kas tai galėjo padaryti...

– Timoti!– Modė atsistojo tvirta kaip uola.– Tu labai pavargęs, brangusis. Turėtum pagalvoti ir apie savo sveikatą. Aš negaliu tau leisti vėl susirgti. Eime aukštyn į miegamąjį. Tu privalai išgerti raminančiųjų ir tuojau pat eiti miegoti. Tad, Helena, mes su Timočiu imame Bule bufetą ir Spodo servizą desertui. Tai bus prisiminimas apie Ričardą. Tikiuosi, tam niekas neprieštarauja?

Ji apžvelgė susirinkusius. Visi tylėjo, ir ji tvirtu žingsniu išėjo iš kambario, vesdama Timotį už parankės, o kitos rankos mostu pašalindama mis Gilkrist iš kelio. Pastaroji visą laiką nedrąsiai mindžiukavo ant slenksčio.

Jiems išėjus, Džordžas pirmas nutraukė tylą.

– *Femme formidable!** Tai tiksliai apibūdina tetą Modę. Kitaip apie ją nepasakytum.

Mis Gilkrist vėl prisijungė prie jų, gana pasimetusi, ir suvebleno:

– Misis Eberneti tokia gera.

Ši jos pastaba nuskambėjo labai kvailai. Staiga Maiklas Šeinas garsiai nusijuokė ir tarė:

– Nuostabu! Visa tai nepaprastai panašu į sceną iš "Voisio palikimo"... Beje, mes su Rozemunda norime to malachitinio stalelio iš svetainės.

– O ne!– sušuko Sjuzena.– Aš jo noriu!

– O Viešpatie, ir vėl viskas prasideda,– pratarė Džordžas, tragikomiškai pakeldamas akis į lubas.

– Na, mums nėra ko ginčytis,– tarė Sjuzena.– Tik noriu pasakyti, kad tas staliukas reikalingas mano grožio salonui. Suprantate, dėl spalvinio akcento. Ant jo pastatysiu didelę vaškinių gėlių puokštę. Tai atrodys tikrai nuostabiai. Vaškinių gėlių galiu lengvai gauti, bet rasti žalią malachitinį stalelį – tai jau problema.

– Bet mieloji,– tarė Rozemunda,– kaip tik todėl ir mums jo reikia – naujojo spektaklio dekoracijoms.

---

* baisi moteris (pranc.)

Taip pat dėl spalvinio akcento... Su vaškinėmis gėlėmis ir kolibrių iškamšomis.

– Aš tave puikiai suprantu, Rozemunda, bet man jis labiau reikalingas. Scenoje galima pastatyti ir kartoninį malachitinį stalelį – iš toli jis atrodys kaip tikras. Bet mano salonui būtinai reikia tikro daikto!

– Na, damos. Gal traukite burtus? Meskite monetą ar kortą... Tai visiškai atitiktų šio stalelio dvasią.

Sjuzenos veidas nušvito šypsena.

– Mes su Rozemunda tai aptarsime rytoj.

Kaip visada, ji atrodė užtikrinta savimi. Džordžas susidomėjęs žiūrėjo tai į ją, tai į Rozemundą. Pastaroji buvo susimąsčiusi. Atrodė, kad jos mintys klajoja kažkur toli...

– Kieno pusę jūs palaikote, teta Helena? Manau, kad čia šansai visiškai lygūs... Sjuzena yra labai užsispyrusi, o Rozemunda – labai tikslinga. Ji tiesiog įsimylėjusi teatrą.

– Gal aš ir apsieičiau be tų kolibrių,– nusileido Rozemunda.– Iš vienos tos kinietiškos vazos gautųsi labai puikus šviestuvas, jei uždėtum auksinės spalvos gaubtą...

Dabar mis Gilkrist suskubo įkišti ir savo trigrašį:

– Šiame name tiek gražių daikčiukų... Tas žalias stalelis tiesiog nuostabus! Man tokio niekur neteko matyti. Esu tikra, jis labai puikiai atrodytų jūsų naujoje įstaigoje, misis Benks. Tikriausiai jis labai brangus?

– Jo kaina bus išskaičiuota iš man skirtos dėdės palikimo dalies,– sausai pasakė Sjuzena.

– Atleiskite, aš nenorėjau pasakyti...– mis Gilkrist net pasimetė.

– Taip, jo kaina galės būti išskaičiuota iš mūsų palikimo dalies,– įsiterpė Maiklas,– kartu su tomis vaškinėmis gėlėmis.

– Jos tikrai labai tinka ant to stalelio,– sumurmėjo mis Gilkrist.– Atrodys taip nuostabiai, taip skoningai...

Niekas nekreipė dėmesio į senutės išvedžiojimus. Staiga prabilo Gregas. Savo nervingu balsu jis tiesiog išspiegė:

– Sjuzena nori to stalelio!

Visi staiga nutilo, tarsi Gregas būtų sufalšyvinęs natą.

Tylą nutraukė Helena.

– Ką gi tu, Džordžai, iš tikrųjų norėtum gauti? Kai negavai to Spodo servizo...

Džordžas plačiai nusišypsojo, ir visiems palengvėjo.

– Aišku, nederėjo varžytis su senuoju Timočiu,– pasakė jis,– bet jis tikrai nepakenčiamas. Visados viskas turi būti taip, kaip jis nori!

– Negalima tyčiotis iš invalido, misteri Krosfildai,– įsiterpė mis Gilkrist.

– Joks jis invalidas! Šiurkštus senas egoistas – štai kas jis!– pareiškė Džordžas.

– Aš su tavimi visiškai sutinku, Džordžai,– tarė Sjuzena.– Nemanau, kad jis išvis kuo nors serga. Kaip tu galvoji, Rozemunda?

– Ką tu pasakei?

– Ar tu manai, kad dėdė Timotis iš tikrųjų serga?

– Ne, aš tuo labai abejoju...– Rozemunda atrodė sutrikusi. Ji atsiprašė, kad neišgirdusi klausimo.– Atleiskite man, aš kaip tik galvojau, kaip geriau apšviesti tą stalelį.

– Dabar ir jūs patys matote,– pasakė Džordžas,– kad visos jos mintys sukasi tik apie teatrą, ir ji labai užsispyrusi. Tavo žmona, Maiklai, tikrai pavojinga moteris. Tu ir pats, manau, tai supranti...

– Žinoma, suprantu,– nusijuokė Maiklas.

Džordžas nesiliovė mėgavęsis susiklosčiusia situacija:

– Rytoj toliau tęsis "Mūšis dėl stalo". Tikiuosi, kad kova neperžengs mandagumo ribų, bet manau, kad ji bus žūtbūtinė. Kiekvienas iš mūsų turėtų remti kurią nors pusę... Aš tai už Rozemundą, kuri tokia miela, nors ir nėra nuolaidi. Vyrai tikriausiai rems savo žmonas. Na, o jūs, mis Gilkrist, jūs tikriausiai būsite Sjuzenos pusėje?

– O taip, misteri Krosfildai, aš nedrįsčiau...

– Teta Helena!– Džordžas nenorėjo klausytis mis Gilkrist išvedžiojimų.– Jūsų balsas lemiamas. Ak, aš visai užmiršau apie mesje Pontalje.

– Atleiskit, apie ką jūs čia?..– paklausė Erkiulis Puaro, tarsi pažadintas iš miego.

Iš pradžių Džordžas norėjo jam paaiškinti, kas čia vyksta, bet paskui šios minties atsisakė. "Vargšas senukas nė žodžio nesuprato iš to, kas čia vyko," pagalvojo jis, o balsu pasakė:

– Nieko tokio... Mes čia tik šeimyniškai pokštaujame...

– Taip, taip, aš suprantu,– maloniai nusišypsojo senasis seklys.

– Taigi, teta Helena, jūsų balsas lemiamas! Kieno jūs pusėje?

Ji tik nusišypsojo ir tarė:

– Gal aš ir pati jo noriu, Džordžai...

Po to ji nukreipė kalbą į kitą pusę, maloniai kreipdamasi į svečią užsienietį:

– Jums tikriausiai labai nuobodu, mesje Pontalje?

– O ne, madam, atvirkščiai. Aš jaučiuosi labai pagerbtas, kad turėjau galimybę, na, kaip čia pasakius? Na, prisiliesti prie jūsų šeimos gyvenimo... O koks puikus šis namas! Kaip bus jame gerai mano vargšams karo pabėgėliams. Tokia ramybė, tokia tyla... Beje,

girdėjau, kad buvo ir daugiau norinčių jį nusipirkti? Kažkokia mokykla... Ne, ne visai mokykla, bet įstaiga, kuriai vadovauja vienuolės. Gal šeima būtų norėjusi geriau joms parduoti?

– Visiškai ne,– abejingai atsiliepė Džordžas.

– Mergelės Marijos Širdies ordinas,– tęsė Puaro.– Laimei, nežinomo geradario dėka mes galėjome pasiūlyti didesnę sumą...– čia jis atsisuko į mis Gilkrist.– Man atrodo, jūs nemylite vienuolių...

Mis Gilkrist nuraudo ir pasimetė.

– O taip, misteri Pontalje, jūs neturėtumėt... na, aš noriu pasakyti, tai nieko asmeniško... Bet aš visada maniau, kad neturi prasmės... na, imti ir pasišalinti nuo pasaulio... Nors esu tikra, kad jos labai pasiaukojančios ir daro daug gero žmonėms.

– Negaliu savęs net įsivaizduoti vienuole...– pasakė Sjuzena.

– Mane visada labai stebina tie jų viduramžiški drabužiai,– įsiterpė Džordžas.– Nejaugi jos mano, kad jei jos dėvės tuos savo nevykusius antisanitarinius skarmalus, tai Dievui bus maloniau į jas žiūrėti?

– Be to, su tais savo rūbais visos jos atrodo tokios panašios,– toliau vystė vienuolių temą mis Gilkrist.– Gėda prisipažinti, bet aš vos negavau širdies smūgio, kai man būnant pas misis Eberneti, kartą atidarius duris, ant slenksčio pamačiau renkančią aukas vienuolę... Neįsivaizduoju kodėl, bet man pasirodė, kad tai ta pati vienuolė, kurią anksčiau buvau mačiusi prie misis Lanskene namo durų Litčet Sent-Meri. Suprantate, aš pasijutau taip, tarsi ji būtų sekiojusi man iš paskos...

– Aš maniau, kad aukas jos visada renka po dvi.

– Šį kartą ten buvo viena,– užtikrino mis Gilkrist.– Matyt, ir jos taupo... Tačiau, kaip ten bebūtų, tai, be abejo, turėjo būti skirtingos vienuolės: pirmoji

rinko pinigus švento Barnabo bažnyčios vargonams, o antroji – kažkam, susijusiam su vaikais...

– Bet sakote, kad jų veido bruožai panašūs?– paklausė Erkiulis Puaro. Atrodė, kad ši tema jį sudomino. Mis Gilkrist atsisuko į jį, pamaloninta jo dėmesio.

– Manau, kad taip. Viršutinė lūpa... tarsi būtų apaugusi plaukeliais. Matyt, būtent tai ir sukėlė man įtarimą. Tuo metu aš išvis buvau sudirgusi, be to, dar atsiminiau visas tas karo meto istorijas, kai vyrai, apsirengę vienuolėmis, nusileisdavo parašiutais... Pasirodo, tai būdavo priešo šnipai... Aišku, pagalvojus aš supratau, kad dabar kvaila taip galvoti...

– Vienuolės drabužiai – gera maskuotė. Jie paslepia kojas,– susimąsčiusi pasakė Sjuzena.

– Tiesą sakant,– į pokalbį įsijungė Džordžas,– žmonės retai labai įdėmiai žiūri vienas į kitą. Todėl teisme dažnai būna, kad skirtingi liudininkai įvairiai apibūdina vieną ir tą patį žmogų. Štai, pavyzdžiui, vienas apie jį sako: žemas, storas, šviesiais plaukais, o kitas – liesas, tamsiaplaukis... Faktiškai tik vienas iš jų teisus, bet čia atsiranda problema!

– Būna ir taip,– įsijautusi tęsė pokalbį Sjuzena,– kad žvilgtelėjus į savo atvaizdą veidrodyje, kartais savęs neatpažįsti. Veidas lyg ir matytas, galvoji ir pagaliau supranti: Viešpatie, juk tai aš!

– Būtų dar įdomiau, jei žmonės galėtų matyti savo tikrąjį vaizdą, o ne atspindėtą veidrodyje...– tarė Džordžas.

– Kodėl?– susirūpinusi paklausė Rozemunda.

– Supranti, žmogus save visuomet mato kitaip, negu aplinkiniai. Jis save gali pamatyti tik veidrodyje.

– Koks čia skirtumas?

– Didelis,– skubiai įsiterpė Sjuzena.– Juk žmonių veidai asimetriški. Viena veido pusė šiek tiek skiriasi nuo kitos; skirtingi antakiai, ne visai taisyklinga nosis. Galiu tai paaiškinti pavyzdžiu. Gal turite pieštuką?

Greit pieštukas buvo surastas, ir visi linksmai pradėjo eksperimentuoti. Pridėję pieštuką tai iš vienos, tai iš kitos nosies pusės, jie pastebėdavo juokingus nukrypimus į kurį nors šoną. Tai juos labai pralinksmino. Niūri atmosfera išsigiedrino, visų nuotaika pasitaisė. Dabar jie jau nebuvo Ričardo Ebernečio palikuonys, susirinkę pasidalinti jo turtų. Čia buvo tiesiog linksma kompanija, smagiai leidžianti savaitgalį užmiestyje.

Tik Helena sėdėjo tyli ir susimąsčiusi...

Erkiulis Puaro atsidusęs pakilo nuo kėdės ir mandagiai palinkėjo šeimininkei labos nakties.

– Gal aš kartu ir atsisveikinsiu. Mano traukinys išvyksta devintą ryto. Tai labai anksti... Leiskite man padėkoti už jūsų vaišingumą. Namo pardavimo datą suderinsiu su šauniuoju misteriu Entvislu.

– Tai bus galima atlikti bet kuriuo metu, mesje Pontalje. Aš... aš čia jau užbaigiau visus savo reikalus.

– Jūs grįžtate į savo vilą Kipro saloje?

– Taip,– Helena lengvai nusišypsojo.

– Matau, kad jus tai džiugina. Ar nebus liūdna skirtis su šiuo namu Anglijoje?

– O ne, praeitį reikia palikti ir neatsigręžti atgal...

– Taip, jei tai yra įmanoma,– Puaro apžvelgė visus susirinkusius su kalta šypsena veide.– Bet ji kartais neleidžia savęs užmiršti – stovi greta ir šnibžda tau į ausį: "Su manimi dar ne visos sąskaitos suvestos..."

– Ar jūs norite pasakyti, kad tie jūsų pabėgėliai, net persikraustę čia, negalės užmiršti visų tų kančių, kurias jiems buvo tekę patirti?

– Aš ne savo pabėgėlius turėjau galvoje...

– Jis galvojo apie mus,– tarė Rozemunda.– Ir apie dėdę Ričardą, tetą Korą, kirvį ir visa kita.

Ji atsisuko į Puaro:

– Juk aš sakau tiesą, ar ne?

Puaro pažiūrėjo į ją nieko nesakančiu žvilgsniu ir paklausė:

– Kodėl jūs taip galvojate, madam?

– Juk jūs esate detektyvas ir todėl atvažiavote čia! Tas jūsų JTOCPR, ar kaip jūs ten jį pavadinote,– gryniausias akių dūmimas, argi ne tiesa?

20 SKYRIUS

Puaro pajuto, kad momentas tikrai dramatiškas, nors pats nenuleido akių nuo Rozemundos puikaus nerūpestingo veidelio.

Staiga jis jai žemai nusilenkė ir tarė:

– Jūs labai pastabi, madam.

– Nieko panašaus. Man jus tik kartą parodė restorane, ir aš įsidėmėjau jūsų veidą.

– Ir jūs taip ilgai tylėjote?

– Taip. Man atrodė, kad taip bus įdomiau.

Čia Maiklas pratrūko, tiesiog negalėdamas susitvardyti:

– Bet mano brangi mergyte...

Puaro nukreipė savo žvilgsnį į jį. Matėsi, kad jaunuolis vos gali sulaikyti pyktį ir dar kažką... Gal tai buvo baimė? Detektyvas greitai nužvelgė visus kitus: pasipiktinusią ir susierzinusią Sjuzeną; kaip visada santūrų Gregą; kvailokai atrodančią iš nuostabos atverta burna mis Gilkrist; įsitempusį Džordžą; pagaliau iš pusiausvyros išmuštą Heleną. Visų elgesys atitiko situaciją... Gaila, kad jis nepažiūrėjo į juos tada, kai Rozemunda ištarė tą nelemtą žodį... Deja, ta akimirka jau praleista.

Pagaliau jis išsitiesė ir vėl nusilenkė, tik dabar jau visiems. Jo užsienietiško akcento jau beveik nebeliko.

– Taip, aš tikrai esu detektyvas ir esu įgaliotas ištirti Ričardo Ebernečio mirties aplinkybes.

– Įdomu, kas jus įpareigojo?– Džordžo Krosfildo balsas nieko gero nežadėjo.

– Kol kas šis klausimas jums neturėtų rūpėti, bet būtų labai gerai, jeigu jūs atsisakytumėte bet kokių abejonių, kad Ričardas Ebernetis mirė savo mirtimi.

– Apie tai ir kalbos negali būti. Juk jis tikrai mirė savo mirtimi. Niekas tuo net neabejoja!

– Bet Kora Lanskene abejojo, ir jos jau nėra gyvųjų tarpe.

– Taip, ji tai pasakė kaip tik čia,– netvirtai tarė Sjuzena,– bet aš nemanau, kad iš tikrųjų...

– Taip tu ir nemanai, Sjuzena?– savo sardonišką žvilgsnį dabar Džordžas nukreipė į šią savo pusseserę.– Kam reikia apsimetinėti? Tau vis tiek nepasiseks apvynioti misterį Pontalje aplink pirštą.

– Mes visi galvojome, kad teta Kora pasakė tiesą,– įsiterpė Rozemunda.– Beje, jis visai ne Pontalje, bet kažkoks Erkiulis...

– Erkiulis Puaro jūsų paslaugoms,– jis ir vėl žemai nusilenkė, tačiau jo pavardė niekam nepadarė gilesnio įspūdžio.

– Gal galėčiau sužinoti, kokias jūs padarėte išvadas?– pasidomėjo Džordžas.

– Jis tau to nepasakys, brangusis,– vietoj Puaro jam atsakė Rozemunda.– Jei ką pasakytų, tai tik netiesą.

Iš visų dalyvaujančiųjų tik ji viena iš visos širdies mėgavosi tuo, kas čia vyko. Puaro susidomėjęs žiūrėjo į ją.

II.

Tą naktį Puaro miegojo labai blogai. Jį kankino kažkokie pokalbių fragmentai, kažkieno žvilgsniai, gestai,– viskas susipynė į sudėtingą neramaus miego audinį. Vos tik jo nuvargęs protas atsipalaiduodavo ir pradėdavo ilsėtis, kokia nors pašėlusi mintis vėl įkyriai pradėdavo jį varginti. Dažai... Timotis ir dažai. Aliejinių dažų kvapas kažkuo asocijavosi su misteriu Entvislu, Koros

piešiniai, meniniai atvirukai... Kažkas buvo susijęs su Lenskomo žodžiais... Vienuolė, atėjusi į namus Ričardo Ebernečio mirties dieną. Ūsuota vienuolė... Vienuolė Stensfild Greindže ir... Litčet Sent-Meri... Ar ne per daug vienuolių? Dar ta Rozemunda jį demaskavo! Taip, visiems girdint pareiškė, kad jis detektyvas... Visi žiūrėjo į ją, netekę žado! Tikriausiai jie taip pat žiūrėjo ir į Korą, kai ji ištarė tuos nelemtus savo žodžius. Būtent tą akimirką Helena suprato, kad ten "kažkas ne taip". Įdomu, kas tai galėjo būti? Keista, kad Helena taip lengvai skiriasi su praeitimi ir išvyksta į Kiprą... Ir dar ji išmetė iš rankų tas vaškines gėles, jam pasakius... na, ir ką gi jis tada pasakė?

Puaro vėl nugrimzdo į užmarštį ir susapnavo sapną...

Jis sapnavo žalią malachitinį stalelį. Ant jo stovėjo vaškinių gėlių puokštė po stikliniu gaubtu – tikrai visas tas gaubtas buvo padengtas ryškiai raudonais, kraujo spalvos, aliejiniais dažais. Jis aiškiai užuodė tų dažų kvapą, o Timotis vis dejavo ir sakė: "Aš mirštu... mirštu... tai galas..." Modė stovėjo greta – tokia aukšta ir rūsti, su dideliu peiliu rankoje, ir atkartojo jo žodžius: "Taip, tai galas..." Galas – tai mirties patalas su uždegtomis žvakėmis ir besimeldžiančia vienuole. O, kad jis galėtų įžiūrėti tos vienuolės veidą, jis sužinotų...

Erkiulis Puaro prabudo ir jau turėjo tikslų atsakymą!

Taip, tai tikrai buvo galas...

Tačiau jam dar reikėjo šį bei tą nuveikti.

Jis dėliojo mintyse įvairius faktus, tarsi mozaikos detales.

Misteris Entvislas, dažų kvapas, Timočio namas ir kažkas, kas jame tikrai yra... vaškinės gėlės... Helena... Sudužęs gaubto stiklas...

III.

Savo kambaryje Helena neskubėjo eiti miegoti. Ji sėdėjo prieš didelį veidrodį, nieko nematančiomis akimis žiūrėdama į savo atvaizdą, ir galvojo.

Ją privertė priimti į namus Erkiulį Puaro, nors ji to nenorėjo. Tai vis misteris Entvislas – ji negalėjo jam atsakyti... O dabar viskas iškilo aikštėn. Taigi net po mirties Ričardo Ebernečio nepalieka ramybėje. Ir vis dėl tų kelių žodžių, ištartų Koros...

Tą dieną po laidotuvių... Įdomu, kaip jie visi tada atrodė... O kaip atrodė pati Kora?

Ką gi tas Džordžas pasakė? Apie savęs matymą iš šalies?

Net yra toks posakis: "Save matyti kitų akimis". Tai yra matyti save tokiu, kokiu tave mato kiti.

Staiga jos akys, beprasmiškai žiūrėjusios į veidrodį, susidomėjo savo atvaizdu jame. Ten ji matė save – ne tokią, kokia ji buvo tikrovėje – ne tokią, kokią ją matė aplinkiniai, jų tarpe ir Kora tada...

Jos dešinysis – ne, kairysis antakis buvo labiau išlenktas, negu dešinysis. O kaip burna? Burna buvo visiškai simetriška. Jeigu ji save sutiktų, ji, be abejo, atpažintų save, nes nėra didesnių nukrypimų nuo jos veidrodinio atvaizdo. Ne taip, kaip Koros atveju.

Kora – prieš jos akis iškilo jos atvaizdas... Toks, kokį ji matė laidotuvių dieną: pakreipusi galvą į vieną šoną, kai klausė tą savo klausimą ir žiūrėjo į Heleną...

Staiga Helena pakėlė rankas prie veido. Susirimusi ji ištarė:

– Tai neįmanoma... To tiesiog negali būti...

IV.

Telefono skambutis pažadino mis Entvisl iš nuostabaus sapno, kuriame ji žaidė pokerį su pačia karaliene Marija. Iš pradžių ji nenorėjo prieiti, bet jis ne-

nustojo įkyriai skambėti... Mieguista ji pažiūrėjo į prie lovos kabantį laikrodį. Be penkių septinta! Ir kas čia, po galų, taip anksti įkyri?! Tikriausiai kas nors suklydo...

Telefonas įkyriai skambėjo, tad mis Entvisl pagriebė chalatą ir nepatenkinta nušlepsėjo į svetainę, kur stovėjo telefonas.

– Kensingtonas 675498, klausau,– nepatenkintu balsu atsiliepė ji.

– Jus trukdo misis Eberneti. Misis Leo Eberneti. Norėčiau kalbėti su misteriu Entvislu...

– O, labas rytas, misis Eberneti,– ji tai pasakė labai šaltai.– Tai kalba mis Entvisl. Mano brolis dar miega... Beje, ir aš dar miegojau.

– Ak, atleiskite man,– atsiprašė Helena.– Bet man labai svarbu nedelsiant pasikalbėti su jūsų broliu.

– Ar nebūtumėt galėjus to vėliau padaryti?

– Bijau, kad ne.

– Tada gerai, palaukite.

Mis Entvisl buvo labai nepatenkinta. Ji pasibeldusi įėjo į brolio kambarį.

– Ir vėl tie Ebernečiai neduoda ramybės...

– Kas? Ebernečiai?

– Misis Leo Eberneti. Nieko sau! Skambina dar prieš septintą!

– Tai sakai, misis Leo Eberneti? O Viešpatie. Kurgi mano chalatas?! O, ačiū tau...

Entvislas nekantriai pagriebė ragelį.

– Čia Entvislas. Ar tai jūs, Helena?

– Atleiskite, kad trukdau taip anksti. Bet jūs buvote prašęs, kad aš nedelsiant jums paskambinčiau, jei atsiminčiau tai, kas tądien buvo "ne taip" tuo metu, kai Kora mus pribloškė savo žodžiais...

– O, jūs jau prisiminėte?

– Taip, bet tai gal kvaila...– Helenos balse pasigirdo abejonė.– Net nežinau, kaip visa tai paaiškinti, bet

esu visiškai tikra... Ta mintis man atėjo į galvą bežiūrint į savo atvaizdą veidrodyje dar vakar vakare... Oi!...

Po šio šūksnio ragelyje pasigirdo kažkoks nesuprantamas garsas, tarsi kažkas sunkus būtų kritęs ant žemės. Nesulaukdamas atsakymo misteris Entvislas vėl ir vėl šaukė į ragelį:

– Alio! Alio, Helena, kalbėkite! Kas atsitiko? Kas jums, Helena?

21 SKYRIUS

Misteris Entvislas turėjo sugaišti daugiau nei valandą, kol, apskambinęs daugybę telefono stočių, pagaliau ragelyje išgirdo Erkiulio Puaro balsą.

– Ačiū Dievui! Bandau jums prisiskambinti jau daug laiko, bet telefonų stotis niekaip negalėjo sujungti su jūsų numeriu...

– Nieko nuostabaus. Ragelis buvo nukeltas...– kažkas Puaro balse išgąsdino senąjį juristą.

– Ar kas nors atsitiko?

– Taip. Prieš dvidešimt minučių kambarinė rado misis Leo Eberneti ant žemės, gulinčią be sąmonės, šalia telefono aparato darbo kambaryje. Pavojingas smegenų sutrenkimas. Matyt, krisdama ji susimušė galvą į marmurinį daiktą, naudojamą durims atremti. Tačiau nei aš, nei daktaras negalvojame, kad buvo būtent taip...

– Tuo metu ji skambino man, bet staiga nutilo, ir aš negalėjau suprasti, kodėl...

– Ji skambino jums? Ką ji pasakė?

– Kartą aš jos buvau paprašęs, kad ji man paskambintų, jei atsimintų ką nors įtartino iš tos dienos po laidotuvių... Taigi, jos žodžiais, ji staiga prisiminė kažką, kas tada jai sukėlė įtarimą.

– *Eh bien**.

– Čia joks *eh bien*,– pasakė misteris Entvislas.– Ji man buvo pradėjusi pasakoti, bet kažkas ją pertraukė.

– Kiek iš viso to ji suspėjo jums pasakyti?

– Nieko įdomaus ir svarbaus...

---

* nagi (pranc.)

– Atleiskite man, *mon ami**, bet čia aš sprendžiu, kas yra svarbu, o ne jūs! Būtent ką ji jums pasakė?

– Ji man priminė, kad buvau jos prašęs iš karto man pranešti, jeigu atsimintų tai, kas jai pasirodė keista... Ji pasakė, kad ji tai prisiminė, bet gal tai visai nieko svarbaus... Tada aš jos paklausiau, ar tai apie kurį nors iš tada susirinkusių į laidotuves? Ji tai patvirtino. Ji paaiškino, kad ta mintis jai atėjo į galvą žiūrint į veidrodį...

– Na, ką dar ji pasakė?

– Tai viskas, ką ji suspėjo man pasakyti.

– Ar ji minėjo, apie kurį žmogų ji norėjo kalbėti?

– Pasakodamas būtinai tą būčiau pasakęs, jei nors vienu žodeliu ji būtų užsiminusi,– nepatenkintas atšovė Entvislas.

– Atleiskite man, *mon ami*. Aš neabejoju, kad jūs būtinai man būtumėt apie tai pasakęs.

– Dabar reikės palaukti, kol ji atgaus sąmonę. Tik tada galėsime viską sužinoti,– pasakė senasis juristas.

Puaro balsas nuskambėjo labai rimtai:

– Tai gali atsitikti labai negreitai. Gal net niekada...

– Nejaugi tai taip pavojinga? Bet juk tai siaubinga, Puaro!

– Taip, tai tikrai siaubinga. Štai kodėl mes negalime laukti sudėję rankas. Manau, kad turime reikalą su labai nuožmiu žmogumi, arba tapusiu tokiu dėl išgąsčio. Manau, kad pavojinga palikti misis Eberneti Enderbyje. Greitoji ją jau nuvežė į ligoninę, kur pas ją nieko neleidžia, net giminaičių.

– Jūs mane labai nuraminote, brangusis. Jai tikrai gali grėsti pavojus.

– Bet jai tikrai grėsė didžiulis pavojus!

---

* mano drauge (pranc.)

Jautėsi, kad misteris Entvislas buvo giliai sujaudintas.

– Aš labai gerbiu Heleną Eberneti. Visada ją gerbiau... Ypatingo charakterio moteris. Manau, kad gyvenime ji turėjusi tokių išgyvenimų, apie kuriuos niekas nežino...

– Nejaugi?

– Aš visada kažką įtarinėjau...

– Taigi, taigi... Ta vila Kipre, manau, kalba už save...

– Nenorėčiau, kad pradėtumėt galvoti...

– Jūs man negalite uždrausti galvoti! Na, o dabar aš jums turiu mažytę užduotį.

Puaro šiek tiek palaukė, paskui tarė:

– Aš norėjau įsitikinti, jog mūsų niekas nesiklauso... Viskas tvarkoje. Taigi, dabar prie reikalo... Ruoškitės kelionėn.

– Kelionėn?– sunerimo misteris Entvislas.– Ak, suprantu. Jūs norite, kad nuvažiuočiau į Enderbį?

– Visiškai ne! Jums nereikės keliauti taip toli. Tai netoli Londono. Jūs vyksite į Beri Seint-Edmundsą – *ma foi!**, kokie keisti tie anglų miestų vardai! Ten jūs išsinuomosite mašiną ir nuvažiuosite į netoli Forsdaik Hauso esančią nervų ligų kliniką. Ten susirasite daktarą Penritą ir išsiklausinėsite apie vieną jo pacientą, kuris neseniai iš ten išėjo. Jo pavardė – Gregoris Benksas. Išsiaiškinkite, nuo ko jis ten gydėsi.

– Jūs manote, kad Gregoris Benksas protiškai nesveikas?

– Ššš, skaitykitės su žodžiais... O dabar... aš dar nepusryčiavau, manau, jūs taip pat...

– Žinoma, ne. Aš taip susirūpinęs...

– Visiškai tuo nesistebiu. Taigi, maldauju, papusryčiaukite, o paskui dar pamiegokite. Dvyliktą

---

* na (pranc.)

valandą yra geras traukinys į Beri Seint-Edmundsą. Jei turėsiu kokių nors naujienų, paskambinsiu jums dar neišvažiavus.

– Pasisaugokite, Puaro,– tarė Entvislas susirūpinęs.

– Būtinai pasisaugosiu. Aš ir pats nenoriu, kad man kas nors trankytų per galvą marmurine plokšte. Prižadu labai saugotis. Na, o dabar iki pasimatymo.

Puaro išgirdo, kaip kitame gale Entvislas padėjo ragelį, o už sekundės pasigirdo kitas toks pat garsas, tik labai silpnas... Jis nusišypsojo. Kažkas taip pat padėjo ragelį, tik čia, hole...

Jis nuskubėjo ten, bet nerado nė gyvos dvasios. Ant pirštų galų jis nusėlino prie didelės spintos, esančios indaujoje už laiptų, ir pažvelgė vidun. Čia jį pamatė Lenskomas, einantis į virtuvę. Jis, labai nustebęs, pažiūrėjo į išnyrantį iš už laiptų detektyvą.

– Pusryčiai jau valgomajame, sere,– tepasakė jis. Senasis liokajus buvo sukrėstas ir išblyškęs.

– Drąsiau, drauguži,– pasakė Puaro, tapšnodamas jam per petį.– Viskas bus gerai... Ar negalėtumėte man atnešti kavos puodelį į kambarį?

– Mielai. Aš atsiųsiu Dženetą...

Lenskomas nepritariančiomis akimis nusekė lipantį aukštyn į savo kambarį Puaro. Senasis detektyvas dėvėjo egzotiškų raštų šilkinį chalatą.

– Ak, tie užsieniečiai!– su kartėliu sumurmėjo Lenskomas.– Mūsų namuose! O misis Leo kenčia nuo smegenų sutrenkimo... Nesuprantu, kur mes taip prieisime? Viskas taip pasikeitė, mirus misteriui Ričardui.

Kai Dženeta atnešė kavą, Puaro buvo jau pilnai apsirengęs. Ji patenkinta priėmė užuojautos žodžius, kadangi buvo pabrėžta, kokį smūgį jai teko patirti šį rytą...

– Tikra tiesa, sere, niekada nepamiršiu, kaip pasijutau pamačiusi misis Leo, gulinčią ant žemės, kai

įėjau valyti dulkių! Iš pradžių pamaniau, kad ji negyva. Matyt, kalbėdama telefonu, ji blogai pasijuto. Tik keista, kad ji atsikėlė taip anksti... Anksčiau ji niekada to nedarydavo...

– Tikrai keista,– sutiko Puaro ir, tarsi tarp kitko, paklausė,– tikriausiai niekas daugiau nebuvo atsikėlęs?

– Misis Timoti jau buvo ant kojų. Ji visuomet keliasi labai anksti ir dažnai prieš pusryčius eina pasivaikščioti. Kai nunešiau jai rytinę arbatą, visi kiti dar miegojo. Beje, dėl to, kas nutiko, aš susivėlinau su darbais... Turėjau būtinai išgerti arbatos, kad šiek tiek nurimčiau.

"Taigi Modė Eberneti jau buvo atsikėlusi, o jaunimas dar gulėjo,– mąstė Puaro.– Bet tai dar nieko nereiškia... Bet kas galėjo išgirsti, kaip Helena atidarė duris. Nesunku nusėlinti jai iš paskos, o po to vėl sugrįžti į savo kambarį kaip niekur nieko ir apsimesti miegančiu. Bet jei aš teisus, o aš būnu teisus visuomet, tada man nėra reikalo spėlioti, kaip ten buvo... Aš tai jau žinau! Man tik reikalingi įrodymai... Po to aš išdrošiu šiokią tokią kalbą. Vėliau atsisėsiu ir stebėsiu situaciją..."

Vos tik Dženeta paliko kambarį, Puaro skubotai išgėrė savo puodelį kavos, apsivilko apsiaustą, užsidėjo skrybėlę ir bėgte nusileido laiptais. Iš namo išėjo pro šonines duris. Guviai nužingsniavęs ketvirtį mylios iki pašto, užsisakė ten tarpmiestinį pasikalbėjimą. Jis vėl skambino misteriui Entvislui.

– Taip, taip. Ir vėl tai aš. Užmirškite mano ankstesnį pavedimą. *C'etait une blague!** Kažkas klausėsi mūsų pokalbio. Dabar, *mon vieux*,* pereisime prie tikrosios užduoties! Taigi važiuosite traukiniu, tik ne į Be ri Seint-Edmundsą, bet į Timočio Eberneęio namus.

---

* tai buvo akių dūmimas (pranc.)

* mano drauguži (pranc.)

– Bet Timotis ir Modė Eberneciai dabar Enderbyje...

– Kaip tik todėl jūs ten važiuosite! Namai tušti, išskyrus tokią misis Džons, kuri sutiko ten pagyventi, šeimininkams gražiai paprašius ir dosniai užmokėjus. Noriu, kad jūs man kai ką iš tų namų paimtumėte!

– Ar jūs tikras, kad tai tikrai reikalinga, Puaro? Bijau, kad negalėsiu taip žemai pulti. Apvogti namus...

– Anokia čia vagystė! Jūs tik pasakysite tai mielai moteriškutei, kuri jus gerai pažįsta, kad misteris ir misis Eberneti jūsų prašė paimti tą daikčiuką ir nuvežti jį jiems į Londoną... Ji nieko blogo neįtars.

– Ne, ne, tikriausiai neįtars. Bet tai man vis tiek nepatinka. Kodėl jums pačiam to neatlikus?

– Ogi todėl, brangus drauge, kad aš nesu anglas ir akyse tokių žmonių, kaip misis Džons, esu įtartinas tipas... Jūsų atvykimas jos nė kiek nenustebins.

– Taip, taip, suprantama... Bet ką pagalvos Timotis ir Modė, apie tai sužinoję? Aš juos pažįstu jau daugiau kaip keturiasdešimt metų...

– Lygiai tiek pat laiko jūs pažinojote ir Ričardą Eberneti. Jūs taip pat pažinojote ir Korą Lanskene... Nuo tada, kai ji buvo dar maža mergaičiukė.

Kankinio balsu misteris Entvislas paklausė:

– Ir ką gi aš ten turiu paimti?

Puaro jam kažką labai tyliai pasakė. Senasis juristas sunerimo:

– Bet Puaro, brangusis, aš visiškai nesuprantu...

– Jums nieko nereikia suprasti... Svarbu, kad aš suprantu.

– Ką aš toliau turėsiu daryti su tuo prakeiktu daiktu?

– Londone jūs nunešite jį vienu adresu. Užsirašykite!

Užsirašęs adresą, misteris Entvislas atsiduso ir netvirtai ištarė:

– Tikiuosi, žinote, ką darote, Puaro?

– Aš visada tvirtai žinau, ką darau. Mes jau artėjame prie galo...

Senasis juristas ir vėl atsiduso:

– O, jei tik mes galėtume sužinoti, ką Helena ketino man pasakyti...

– Mums visai nereikia sužinoti – aš jau tiksliai žinau!

– Jūs jau žinote? Bet mano brangusis Puaro...

– Atsakymo reikės šiek tiek palaukti. Bet leiskite man jus užtikrinti: aš tiksliai žinau, ką Helena Eberneti pastebėjo, pažiūrėjusi į savo atvaizdą veidrodyje.

II.

Pusryčiaudami visi jautėsi labai nesmagiai ir valgė tarsi sukaustyti. Nebuvo tarp jų nei Timočio, nei Rozemundos,– visi kiti kalbėjo prislopintais balsais. Jie suvalgė mažiau, nei paprastai.

Džordžas atkuto pirmas. Jis buvo kupinas optimizmo.

– Tikiuosi, teta Helena greit atsigaus,– tarė jis.– Daktarai visuomet linkę perdėti. Galų gale ką reiškia tas smegenų sutrenkimas? Po poros dienų – jo kaip nebūta!

– Aš pažinojau vieną moterį, kuri karo metu irgi buvo gavusi smegenų sutrenkimą,– įsiterpė mis Gilkrist.– Einant Totenhem Kort gatve jai ant galvos nukrito plyta, ar kažkas panašaus... Tai atsitiko lėktuvų antskrydžio metu. Vėliau jai tai niekados neatsiliepdavo – jokių pasekmių! Tada ji net nesustojo... Pasijuto blogai tik po dvylikos valandų traukinyje pakeliui į Liverpulį. Ir ar jūs patikėsite, ji net neprisiminė, kaip atėjusi į stotį, kaip įlipusi į traukinį ir visa kita... Ji net nesuprato, kaip atsidūrusi ligoninėje, kai pagaliau joje atsibudo! Ten ji praleido beveik tris savaites...

– Tiesiog negaliu suprasti,– pasakė Sjuzena,– kodėl teta Helena skambino telefonu taip anksti rytą? Ir kam?

– Manau, kad naktį ji pasijuto blogai ir nusileido žemyn, kad paskambintų daktarui. Greičiausiai jai apsisuko galva, ir ji parkrito... Aš tik taip galėčiau paaiškinti,– ryžtingai išdrožė Modė.

– Jai tiesiog baisiai nepasisekė, kad trenkėsi galva į tą durų ramstį,– tarė Maiklas.– Jei būtų kritusi ant to storo kilimo, nebūtų taip susitrenkusi...

Atsidarė durys, ir tarpduryje pasirodė susiraukusi Rozemunda.

– Niekur negaliu atrasti tų vaškinių gėlių,– pasiskundė ji.– Na, tų, kurios stovėjo ant malachitinio stalelio laidotuvių dieną.– Ji su priekaištu pažiūrėjo į Sjuzeną.– Gal kartais tu jas paėmei?

– Žinoma, ne! Bijok Dievo, Rozemunda, kaip tu gali galvoti apie kažkokias vaškines gėles, kai tetą Heleną išvežė į ligoninę su smegenų sutrenkimu?

– Ir kodėl neturėčiau apie jas galvoti? Sutrenkus smegenis, žmogus nesupranta, kas vyksta aplinkui, ir jam visai niekas nesvarbu. Tetai Helenai vis vien niekuo negalime padėti... Mes su Maiklu rytoj turime grįžti į Londoną, kadangi turime susitikti su Džeku Ligo dėl "Baroneto kelionės" premjeros datos. Taigi dabar norėčiau tiksliai susitarti dėl to stalelio. Bet pirmiausiai aš noriu dar kartą pamatyti tas gėles. Įdomu, kur jos galėtų būti? Gal Lenskomas žino?

Kaip tik šiuo metu į kambarį įėjo Lenskomas, kad pažiūrėtų, ar visi jau papusryčiavo.

– Mes jau baigėme, Lenskomai,– pasakė kildamas nuo kėdės Džordžas.– Įdomu, kur mūsų brangusis svetimšalis?

– Jis paprašė atnešti jam pusryčius į viršų, sere.

– *Petit dejeuner** JTOCPR atstovui.

---

*kuklūs pusryčiai (pranc.)

– Lenskomai, gal kartais žinote, kur pradingo nuo žaliojo stalelio tos vaškinės gėlės?

– Atrodo, misis Leo su jomis atsitiko kažkokia avarija... Ji ruošėsi joms parūpinti naują stiklinį gaubtą, bet, bijau, dar nespėjo.

– Gal žinote, kur jos dabar yra?

– Jos tikriausiai didžiojoje spintoje už laiptų. Ten laikomi daiktai, kuriuos būtina sutaisyti. Gal man jums jas atnešti?

– Aš pati ten nueisiu ir jas susiieškosiu. Maiklai, mielasis, eime ten kartu. Ten tamsu, o po to, kas atsitiko, aš bijau tamsos...

– Ką tu tuo nori pasakyti, Rozemunda?!– pasipiktino Modė.

– Kažkas jai iš už nugaros trinktelėjo per galvą, argi to nesuprantate?

Gregoris Benksas kategoriškai pareiškė:

– Juk ji nualpo ir parkrito ant žemės...

Rozemunda net nusijuokė:

– Gal ji tau pati tai pasakė? Nebūk kvailys, Gregai. Aišku kaip dukart du, kad trinktelėjo...

Džordžas ją griežtai nutraukė:

– Tau nevertėtų taip kalbėti, Rozemunda!

Bet Rozemunda lyg užsiožiavęs vaikas tęsė:

– Nesąmonė! Esu tikra, kad tikrai taip buvo. Viskas sutampa: namuose seklys ieško įkalčių, dėdė Ričardas nunuodytas, teta Kora užmušta kirviu, mis Gilkrist kažkas atsiuntė užnuodytą pyragą – dabar dar ši nelaimė su teta Helena... Jūs dar prisiminsite mano žodžius! Mus čia visus iš eilės pribaigs! Tas, kuris liks gyvas, ir yra nepagaunamasis žudikas... Bet aš čia nesiruošiu laukti, kol mane nudės!

– Dėl ko kam nors reikėtų tave nužudyti, gražioji Rozemunda?– linksmai ir geraširdiškai pasidomėjo Džordžas.

– Ogi todėl, kad aš per daug žinau, štai kodėl!

– Ir ką gi tu žinai?– beveik unisonu paklausė Modė Eberneti ir Gregoris Benksas.

Rozemunda visus nužvelgė angeliškai šypsodamasi:

– Ar ne per daug smalsūs? Eime, Maiklai!

22 SKYRIUS

Vienuoliktą valandą Erkiulis Puaro visus sukvietė į biblioteką neoficialiam pokalbiui. Kai visi susirinko, jis juos nužvelgė ir tarė:

– Vakar vakare misis Šein jums pasakė, kad aš esu privatus seklys. Tai tiesa. Aš norėjau likti užsislapstinęs šiek tiek ilgiau... Bet tai visiškai nesvarbu! Šiandieną, ar vėliausiai rytoj, aš ir pats ketinau jums atskleisti visą tiesą. O dabar įdėmiai klausykitės, ką aš jums turiu pasakyti.

Savo srityje esu labai žinomas žmogus – net galiu pasakyti, kad esu įžymybė. Čia man niekas negali prilygti!

Džordžas Krosfildas šyptelėjo ir tarė:

– Tai nesąmonė, misteri Pont... ak ne, juk jūs misteris Puaro, ar ne? Juokinga, bet niekada nesu apie jus girdėjęs. Sutinkate su manimi?

– Tai visiškai nejuokinga,– šaltai tarė Puaro.– Tai tiesiog liūdna! Deja, mūsų laikais žmonės negauna tinkamo išsilavinimo... Dabar visas dėmesys skiriamas tik ekonomikos mokslams bei tam, kaip atlikinėti tuos protinių sugebėjimų tyrimo testus! Na, bet grįžkime prie reikalo. Jau daugelį metų esu geras misterio Entvislo draugas.

– Štai kur šuo pakastas! Tai jis užvirė šią košę...

– Galite kalbėti, ką tik norite, misteri Krosfildai. Misterį Entvislą labai sukrėtė jo seno draugo Ričardo Eberneččio mirtis... Jis buvo tiesiog sukrėstas žodžių, kuriuos Ričardo sesuo ištarė po laidotuvių. Dar didesnį

nerimą jam sukėlė jos pačios, Koros Lanskene, mirties aplinkybės... Jis tik norėjo įsitikinti, kad tai tik aplinkybių sutapimas, kad Ričardas Ebernetis mirė savo mirtimi. Taigi misteris Entvislas mane įpareigojo atlikti tam tikrus tyrinėjimus.

Jis nutilo, o paskui pridūrė:

– Ir aš įvykdžiau šį jo prašymą...

Jis ir vėl reikšmingai nutilo. Visi kiti irgi tylėjo... Tada Puaro arogantiškai atlošė galvą ir tęsė:

– *Eh bien*, atlikęs šiuos tyrinėjimus aš padariau išvadą, kuri, manau, jus visus nudžiugins: nėra jokio pagrindo manyti, kad misteris Ebernetis mirė smurtine mirtimi! Nėra jokių įrodymų, kad jis buvo nužudytas!

Jis pakėlė rankas, o jo veidas spinduliavo triumfo šypsena.

– Sutikite – juk tai puiki naujiena?

Tačiau auditorija su juo nesutiko – jų visų veiduose, išskyrus vieno, vis dar atsispindėjo abejonės ir nepasitikėjimo šešėlis.

Ta išimtimi buvo Timotis Ebernetis, kuris sutikdamas energingai lingavo galvą.

– Aišku kaip dieną, kad Ričardo niekas neužmušė! Argi galima buvo patikėti tokia nesąmone? Tai buvo eilinis Koros fokusas. Ji tik norėjo mus priblokšti... Tikriausiai ji pagalvojo, kad tai bus šaunus pokštas. Nors ji ir mano sesuo, bet turiu pasakyti, kad jai, nabagėlei, visada buvo šiek tiek pasimaišę... Na, ką gi, misteri, kuo jūs ten vardu? Aš labai džiaugiuosi, kad jūs turėjote pakankamai sveikos nuovokos ir padarėte teisingą išvadą, nors Entvislas čia ir viršijo savo įgaliojimus... Galų gale, jei visi giminės buvo įsitikinę, kad čia viskas tvarkoje...

– Bet giminės toli gražu nebuvo įsitikinę, dėde Timoti!– pasakė Rozemunda.

– Ką tu tuo nori pasakyti?– Timotis piktai dėbtelėjo į Rozemundą iš po savo antakių šepečių.

– Juk mes visai nebuvome tikri... Kaip malonėtumėte paaiškinti tai, kas atsitiko šįryt?

– Gryniausia nesąmonė!– nutraukė ją Modė.– Helena pasijuto blogai ir nusileido žemyn paskambinti daktarui. Po to...

– Bet ji visai neskambino daktarui,– paprieštaravo Rozemunda,– aš jo pati klausiau.

– Tai kam ji tada skambino?– Sjuzenos balse jautėsi nerimas.

– Aš to nežinau,– nejaukiai pasijutusi pasakė Rozemunda,– bet galiu jus visus užtikrinti – tikrai pasistengsiu tai sužinoti!

II.

Erkiulis Puaro patogiai sėdėjo Viktorijos laikų pavėsinėje. Iš kišenės jis išsitraukė savo didžiulį laikrodį ir padėjo ant stalo priešais save.

Jis buvo paskelbęs, kad ketinąs išvažiuoti dvyliktos valandos traukiniu. Iki jo išvažiavimo liko dar pusvalandis. Taip, tik pusvalandis, per kurį kažkas turėtų apsispręsti ir ateiti pas jį... Gal net ne vienas...

Jis nekantriai laukė, o virš jo galvos, pasislėpęs savo voratinklyje, voras tykojo neatsargios musės...

Pirma atėjo mis Gilkrist. Ji kalbėjo nerišliai – aiškiai nervinosi.

– O, mesje Pontalje, atleiskite man – aš niekaip negaliu atsiminti jūsų tikrosios pavardės... Nusprendžiau ateiti ir pasikalbėti su jumis, nors man tai ir labai nemalonu. Bet aš jaučiu, kad tai mano pareiga po to, kas šįryt atsitiko vargšelei misis Leo. Aš sutinku su misis Šein, kad tai nebuvo aplinkybių sutapimas. Žinoma, tai nebuvo priepuolis, kaip mano misis Timoti. Mano tėvas taip pat buvo gavęs širdies smūgį, bet tai atrodė visiškai kitaip...

Ji stabtelėjo, kad įkvėptų oro. Puaro ją maloniai padrąsino:

– Na, man atrodo, jūs man kažką norėjote pasakyti?

– Suprantate, aš labai nenorėčiau... Ji man tiek gero padarė – parūpino darbą pas misis Timoti ir visa kita... Ji su manimi buvo tokia maloni... Todėl aš jaučiuosi baisiai nedėkinga... Ji man net atidavė misis Lanskene puspaltį iš ondatrų kailiukų – jis man nepaprastai tinka! Iš pirmo žvilgsnio net nepastebėsi, kad kailis kai kuriose vietose jau nusitrynęs... O kada aš jai norėjau grąžinti tą sagę su ametistu, ji jos atsisakė...

– Kaip suprantu, jūs kalbate apie misis Benks?

– Taip, na, suprantate, aš...

Ji nuleido akis ir nelaiminga grąžė rankas. Pagaliau pažiūrėjo į senąjį detektyvą ir, tarsi pasiruošusi šuoliui į šaltą vandenį, ištarė:

– Suprantate, aš tada pasiklausiau.

– Jūs norite pasakyti, kad atsitiktinai išgirdote jų pokalbį?

– Na, ne,– mis Gilkrist papurtė galvą, tarsi pasiryžusi atlikti žygdarbį.– Jums aš pasakysiu visą tiesą. Ir tai tik todėl, kad esate svetimšalis.

Erkiulis Puaro neįsižeidė, kadangi puikiai ją suprato.

– Jūs norite pasakyti, kad kitataučiams visai natūralu, kai žmonės klausosi už durų, atplėšinėja svetimus laiškus ar prie progos juos skaito.

– O, aš niekada neatplėšinėčiau svetimų laiškų!– pasibaisėjusi sušuko mis Gilkrist.– Tik ne tai, bet aš tikrai klausiausi jų pokalbio, kai misteris Ebernetis buvo atvažiavęs pas seserį. Suprantate, man buvo taip smalsu... Kai neturi savo šeimos ar draugų, natūralu, kad pradedi domėtis kitų žmonių gyvenimu, ypač jei jie gyvena šalia.

– Be abejo, tai natūralu,– pritarė jai Puaro.

– Aš žinau, kad tai daryti labai žema, bet... Na, kalbant trumpai, aš girdėjau, kaip jis jai pasakė kažką

panašaus: "Su Timočiu kalbėtis visiškai beviltiška... Bet aš pagalvojau, kad apie tai vertėtų papasakoti tau, Kora. Nors tu visada mėgai apsimetinėti kvailute, iš tikrųjų tu esi protingesnė už daugelį kitų. Sakyk, sese, ką tu darytum mano vietoje?" Aš blogai išgirdau misis Lanskene žodžius, bet žodis "policija" tikrai buvo paminėtas. Man pasirodė, kad misteris Ebernetis labai supyko. Tada jis ištarė labai garsiai: "Neužmiršk, kad kalbu apie savo tikrą dukterėčią!" Tuo metu virtuvėje kažkas išbėgo iš puodo, ir aš turėjau skubėti tenai. Kai grįžau, jie šnekučiavosi apie visai kitus dalykus. Tikrai nenorėjau jums apie tai pasakoti, ir, esu tikra, misis Lanskene taip pat nebūtų norėjusi... Bet po to, kas šįryt nutiko misis Leo! O mesje, man atrodo, kad net jūs galvojate, jog tai buvo sutapimas... Bet tai tikrai ne taip!

Puaro tik nusišypsojo ir tarė:

– Taip, tai nėra sutapimas. Ačiū jums, mis Gilkrist. Jūs man labai padėjote.

III.

Detektyvas tikėjosi išklausyti ir kitų prisipažinimus, tad paskubėjo atsikratyti šnekiąja mis Gilkrist, o tai jam nelengvai pavyko.

Nuojauta jo neapgavo. Vos jai nuėjus, į pavėsinę tiesiog įsiveržė Gregoris Benksas.

– Pagaliau!– nekantriai sušuko jis.– Aš jau buvau bemanąs, kad ta sena idiotė niekada neišeis! Aš atėjau jums pasakyti, kad šiandien rytą jūs buvote visiškai neteisus. Ričardas Ebernetis buvo nužudytas. Tai padariau aš.

Erkiulis Puaro neparodė savo nustebimo.

– Vadinasi, tai jūs jį nužudėte. Kaip?

– Man tai padaryti buvo visai nesunku. Aš lengvai galiu gauti bent dvidešimt įvairių medžiagų, kurios bet ką galėtų pasiųsti į kitą pasaulį... Tik buvo sunkiau

sugalvoti, kaip jam tai sukišti. Na, bet ir čia man pavyko... Net nereikėjo tuo metu pas jį būti.

– Tai labai išradinga...

– Taip,– Gregoris droviai nuleido akis.– Čia aš panaudojau visą savo išradingumą...

Puaro susidomėjęs paklausė:

– Vis dėlto, kodėl jūs jį nužudėte? Ar dėl tų pinigų, kuriuos turėjo gauti jūsų žmona?

Gregoris net pasipiktino:

– Ne, žinoma, ne! Tai tik jis, Ričardas Ebernetis manė, kad Sjuzeną vedžiau dėl pinigų. Ja jis didžiavosi kaip tipiška Ebernečių atstove ir žavėjosi. O mane tiesiog niekino, laikė, kad nesu jos vertas. Aš jam vis neįtikau: tai ne taip rengiuosi, tai netinkamai kalbu... Jis buvo snobas – prakeiktas snobas!

– Aš taip apie jį nemanyčiau,– atsargiai įsiterpė Puaro.– Iš to, ką esu apie jį girdėjęs, snobu Ričardas Ebernetis tikrai nebuvo.

– Bet jis juo buvo, tikrai buvo!– jaunuolis kalbėjo taip, tarsi jam tuoj turėtų prasidėti isterijos priepuolis.– Jis manęs visai nevertino. Jis iš manęs šaipėsi, nors į akis visuomet buvo labai mandagus. Aš jaučiau, kad jis manęs nemėgo!

– Gal jūs ir teisus, bet kas iš to?

– Aš niekada niekam nedovanoju blogo elgesio su manimi. Kartą viena moteris... na, ji buvo su manimi grubi. Ar žinote, ką aš jai padariau?

– Taip.

– Vadinasi, jūs girdėjote apie šį įvykį? Ji vos nenumirė...– Benksas patenkintas pasitrynė rankas.– Ričardas Ebernetis prieš mane rietė nosį, ir kas jam atsitiko? Jis jau negyvas...

– Tai labai kvalifikuota žmogžudystė... Bet kodėl jūs man visa tai pasakojate?

– Todėl, kad jūs pasakėte, jog jis nebuvo nužudytas. Aš privalėjau jums pasakyti, kad nesate toks protingas, kokiu įsivaizduojate esąs, be to...

Staiga Gregas šleptelėjo ant suoliuko. Jo veidas pasikeitė. Atrodė, kad jį apėmė ekstazė.

– Aš pasielgiau labai blogai, nusikaltau... Mane reikia nubausti... Aš trokštu bausmės, atgailos – suprantate?!

Kurį laiką Puaro stebėjo jį tylėdamas, po to paklausė:

– Ar jums labai norisi pabėgti nuo žmonos? Bet kur, kad tik pabėgtumėt?

– Pabėgti nuo Sjuzenos?! Jūs gal iš proto išsikraustėte?! Sjuzena nuostabi – nepaprasta moteris!

– Taip, Sjuzena tikrai nepaprasta moteris... Šalia jos vyras visada turi būti pasitempęs... Ji jus aistringai myli, o tai taip pat įpareigoja...

Gregoris žiūrėjo į tolį. Po to pasakė taip, kaip pasakytų ant suaugusiųjų įsižeidęs berniukas:

– Kodėl ji nepalieka manęs ramybėje?– staiga jis pašoko iš vietos.– O, ji jau čia ateina! Jūs jai visa tai papasakosite, gerai? Pasakykite, kad nuėjau į policiją prisipažinti...

IV.

Uždususi nuo greito ėjimo, Sjuzena paklausė:

– Kur Gregas? Juk jis čia buvo – pati mačiau.

– Taip, jūsų vyras tikrai čia buvo. Jis buvo atėjęs pasakyti, kad nunuodijimas – jo rankų darbas.

– Kas per nesąmonė! Tikiuosi, jūs juo nepatikėjote?

– Kodėl neturėčiau juo tikėti?

– Jo nė per patrankos šūvį nebuvo arti dėdės Ričardo, kai tas mirė.

– Gal tai ir tiesa... Bet kur jūs buvote Koros Lanskene nužudymo dieną?

– Mes su Gregu buvome Londone.

Puaro palingavo galvą.

– Nagi, kalbate netiesą. Matau, kad mes nerasime bendros kalbos... Tą dieną jūs pasiėmėte savo mašiną ir, manau, nuvažiavote į Litčet Sent-Meri. Prisiminkite, sutikęs jus čia pirmą kartą pasakiau, kad esu jus anksčiau matęs. Pasibaigus pirmąjam tardymui po misis Lanskene mirties, jūs nuvykote į garažą šalia "Karaliaus Herbo" viešbučio. Jūs kalbėjotės su mechaniku, o greta, kitoje mašinoje, sėdėjo pagyvenęs užsienietis... Jūs jo net nepastebėjote, bet jis jus – taip.

– Na, ir kas iš to? Juk tai buvo kvotos dieną.

– Bet pagalvokite geriau... Mechanikas sakė jus matęs anksčiau. Kur jis jus galėjo matyti, madam? Tikriausiai Litčet Sent-Meri. Jis jus buvo matęs kaip misis Lanskene dukterėčią. Gal jis buvo jus sutikęs prie kotedžo? Nejaugi tai neverčia susimąstyti? Mums pasisekė sužinoti, kad Koros Lanskene mirties dieną Litčet Sent-Meri jūs buvote... Mašiną pastatėte toje pačioje skaldykloje, kaip ir kvotos dieną. Ten jūsų mašiną įsidėmėjo ir užsirašė numerį. Dabar jau ir inspektorius Mortonas žino, kieno ji...

Sjuzena priblokšta spoksojo į jį. Ji giliai atsiduso ir tarė:

– Na, gerai... Jei jums to taip reikia, pasakysiu visą tiesą. Per laidotuves Koros pasakyti žodžiai mane labai suintrigavo. Niekaip negalėjau jų užmiršti... Pagaliau apsisprendžiau pas ją nuvažiuoti ir asmeniškai viską išsiaiškinti. Norėjau žinoti, ką ji turėjo galvoje tai sakydama. Gregas šiai mano minčiai nepritarė, todėl išvažiavau slapčia... Atvažiavau į vietą maždaug trečią valandą dienos – pasibeldžiau, paskambinau, bet niekas durų neatidarė. Pagalvojusi, kad namuose nieko nėra, išvažiavau atgal. Štai ir viskas... Gaila, kad nebuvau nuėjusi prie kitų durų,– būčiau pamačiusi išdaužtą langą ir įtarusi kažką blogo... Taigi nieko nepešusi grįžau namo.

Puaro veidas jai pasakojant buvo visiškai abejingas. Kai Sjuzena baigė, jis paklausė:

– Kodėl jūsų vyras prisiima nusikaltimą sau?

– Todėl, kad jis...– ji nedrįso ištarti reikiamų žodžių. Pats Puaro užbaigė jos atsakymą:

– Todėl, kad jis nestabilios psichikos, ar ne tai norėjote pasakyti? Matote, aš apie jį šį tą žinau... Aš pavyzdžiui, žinau ir tai, kad iki jūsų santuokos jis keletą mėnesių buvo praleidęs psichiatrinėje klinikoje.

– Jis ten gydėsi savo noru.

– Aš tai žinau. Jo negalima pavadinti psichiniu ligoniu tiesiogine to žodžiu prasme, bet jis turi nusikaltimo ir bausmės kompleksą. Ir tai su juo nuo vaikystės...

Staiga Sjuzena pratrūko... Ji kalbėjo greitai, net užsikirsdama:

– Jums to nesuprasti, mesje Puaro... Gregas niekada neturėjo progos pasireikšti! Štai kam man buvo reikalingi dėdės Ričardo pinigai. Dėdė nesugebėjo mano vyro įvertinti... Juk Gregui būtina pajusti savo vertę. Juk jis gali būti daugiau negu eilinis vaistininko padėjėjas arba pastumdėlis... Nuo šiol viskas bus kitaip: jis turės nuosavą laboratoriją – galės joje gaminti pagal savo sukurtus receptus...

– Taip, taip... Jūs dėl jo viskam pasiruošusi... Tai todėl, kad jį mylite. Bet netgi jūs negalite jam duoti to, ko jis negali ir nesugeba priimti... Galų gale jis liks tik tuo, kuo nenori būti: tik Sjuzenos vyru...

– Koks jūs žiaurus. Kokias nesąmones jūs kalbate!

– Nežiūrint jūsų blaivaus proto, viskame, kalbant apie Gregorį Benksą, jūs nesugebate būti objektyvi... Jums reikėjo dėdės pinigų ne sau, bet savo vyrui! Ir, ak, kaip smarkiai jums jų reikėjo!

Sjuzena staiga nusisuko ir kaip kulka išbėgo iš pavėsinės.

V.

– Pamaniau, kad reikėtų užsukti ir atsisveikinti...– nerūpestingai pasakė Maiklas Šeinas.

Jis nusišypsojo, ir Puaro pajuto, koks kerintis gali būti šis jaunas vyras.

Kurį laiką jis tylėdamas jį tyrinėjo.

Senasis seklys pagalvojo, kad šį vyrą jis pažįsta mažiausiai iš visos kompanijos, kadangi pastarasis mokėjo parodyti tik tą savo pusę, kurią norėjo. Kiek pakalbėjęs su juo apie šį bei tą, senasis seklys pareiškė:

– Jūsų žmona, misteri Šeinai, išties nepaprasta moteris.

Maiklo veide pasirodė nuostaba.

– Jūs taip manote? Ji tikrai gražutė, sutinku, bet protu tai visai nepasižymi. Bent jau aš taip manau.

– Jai ir nereikia būti labai protinga,– sutiko Puaro.– Bet ji puikiai žino, ko nori.

Jis atsiduso ir pridūrė:

– Ko negalima pasakyti apie daugelį žmonių.

– Ak!– Maiklo veide vėl pasirodė šypsena.– Ar jūs turite galvoje tą malachitinį stalelį?

– Galbūt... Ir tai, kas ant jo stovėjo.

– Jūs apie tas vaškines gėles?

– Būtent apie jas.

Maiklo veidas apsiniaukė.

– Aš jus ne visai suprantu, mesje Puaro. Bet, kaip ten bebūtų – puiku, kad dabar jau žinome tiesą. Švelniai kalbant, buvo nelabai malonu, kai įtarinėjo, jog vienas iš mūsų nužudė vargšą senąjį dėdę Ričardą.

– Jūs apie jį kalbate, kaip apie "vargšą ir seną", tik tiek? Jis jums toks pasirodė, kai matėtės paskutinį kartą?

– Na, pagal savo amžių jis buvo labai gerai išsilaikęs...

– Be to, jis buvo labai protingas ir įžvalgus.

– Manau, kad taip...

– Ir jis puikiai sugebėjo pažinti žmones?

Šypsena vis dar neapleido Maiklo veido:

– Čia tai aš su jumis nesutinku. Mane jis, deja, nepakankamai įvertino.

– Jis, matyt, manė jus esant nepatikimu vedybiniame gyvenime. Suprantate, tuo buvo domėtasi...

– Įdomu, kas tuo domėjosi, jūs?

– Ne tiktai aš...

Maiklas Šeinas klausiamai pažiūrėjo į detektyvą. Matėsi, kad jis iškart suprato, kur suka Puaro...

– Norite pasakyti, policija?

– Suprantate, policija nuo pat pradžios nemanė, kad Koros Lanskene nužudymas yra atsitiktinis nusikaltimas.

– Ir jie ta proga domėjosi manimi? Kodėl?

– Jiems buvo svarbu išsiaiškinti, kur kiekvienas velionės giminaitis buvo jos nužudymo dieną.

– Mat kaip! Na ir prisiviriau košės!– dabar Maiklas kalbėjo nuoširdžiai ir atvirai.– Aš pasakiau, kad tą dieną priešpiečius valgiau su tokiu Oskaru Luisu.

– O kaip buvo iš tikrųjų?

– Aš buvau su viena dama... Tai žinoma aktorė Sorelė Deinton. Įsivaizduokite, kokioje padėtyje aš atsidūriau! Policijai tai visai nesvarbu, bet Rozemundai... Tiesą sakant, aš jai buvau žadėjęs daugiau niekada nesimatyti su Sorele. Na, tai nieko rimto – flirtas, ir tiek...

– Bet ta ledi jus tikriausiai myli?

– Ko gero – taip. Tačiau man ji jau gerokai nusibodo. Ji manęs niekaip nenori paleisti... Bent jau policija bus visu tuo patenkinta.

– Jūs tuo tikras?

– Vargu ar aš būčiau galėjęs kirviu užpulti Korą, jei tuo metu buvau pasimatyme su Sorele visiškai kitoje vietoje – jos kotedže Kente.

– Na, taip... Ar ta mis Deinton galės tai paliudyti teisme?

– Jai tai, manau, labai nepatiktų, bet jei toks rimtas reikalas, esu tikras – sutiks.

– Bet ji paliudytų jūsų naudai, jei ir nebūtų su jumis mačiusis tą dieną?

– Ką jūs norite tuo pasakyti?!– šypsena apleido jo veidą, ir jis buvo panašus į audros debesį.

– Ši ledi jus myli, o kai moteris myli,– ji gali prisiekti sakanti tiesą, nors tai gryniausias melas, jei tik to reikia.

– Vadinasi, jūs manimi netikite?

– Aš galėčiau jumis patikėti, bet inspektorius Mortonas... Štai jis kaip tik čia ateina...

Maiklas Šeinas staiga metėsi į šalį.

23 SKYRIUS

– Aš girdėjau, kad esate čia, mesje Puaro,– tarė inspektorius Mortonas.

Erkiulis Puaro ir inspektorius Mortonas vaikščiojo po terasą ir šnekučiavosi.

– Aš čia atvykau su vyresniuoju inspektorium Parvelu iš Mečfildo. Jam paskambino daktaras Lerebis dėl misis Leo Eberneti, ir jis nori apklausti liudininkus. Daktaras labai nepatenkintas dėl šio įvykio...

– O jūs, mano drauge, ko jūs čia atvažiavote? Taip toli nuo gimtojo Berkšyro...

– Ir aš noriu užduoti keletą klausimų, o tie žmonės visi čia susirinkę...

Jis nutilo, o po to pridūrė:

– Manau, jūs juos čia sukvietėte?

– Taip, tai mano darbas.

– Ir to pasekmė – vos neužmušta misis Leo Eberneti.

– Dėl to neturėtumėt manęs kaltinti. Jei tik ji būtų atėjusi pas mane... Bet ji to nepadarė. Ji bevelijo paskambinti savo advokatui į Londoną.

– Ir buvo beatskleidžianti jam kažkokią paslaptį, kai tas smūgis per galvą – bum!

– Būtent tada ir įvyko tas – kaip jūs sakote – bum!

– Įdomu, kiek ji suspėjo jam pasakyti?

– Labai mažai. Ji tepasakė, kad žiūrėjusi į savo atvaizdą veidrodyje.

– Ak taip,– tarė inspektorius Mortonas filosofiškai.– Moterims būdinga taip daryti...

Po to jis griežtai pažiūrėjo į Puaro ir paklausė:

– Ar tai jums kelia įtarimą?

– Taip. Man atrodo, jog jau žinau, ką ji norėjo jam papasakoti.

– Pasirodo, jūs nuostabus spėliotojas, tiesa? Visą laiką toks buvote. Na, ir ką gi ji ruošėsi papasakoti?

– Atleiskite, kad klausiu, bet ar jūs tiriate Ričardo Ebernečio bylą?

– Oficialiai – ne. Faktiškai – taip, kiek ji susijusi su misis Lanskene nužudymu...

– Taip, tai susiję su tuo. Bet aš jūsų prašau, mano drauge, duokite man dar keletą valandų,– ramiai dėstė Puaro,– tada aš jau tiksliai žinosiu, ar mano spėliojimai yra teisingi. O jei jie teisingi...

– Tada kas?

– Tada aš galėsiu įteikti įkalčius tiesiai jums į rankas.

– Mums tai, be abejo, labai padėtų,– pasakė inspektorius Mortonas susijaudinęs. Bet paskui su nepasitikėjimu pažvelgė į savo pašnekovą ir paklausė:

– Ką jūs nuo manęs slepiate?

– Nieko. Visiškai nieko... Juolab kad mano įtarinėjimai gali ir nepasitvirtinti. Aš rėmiausi tik įvairių pokalbių fragmentais. Aš galėjau suklysti...

Mortonas nusišypsojo.

– Bet jūs klystate labai retai.

– Taip, gana retai. Bet turiu prisipažinti, nors man tai ir nelengva, kad buvau suklydęs...

– Malonu tai girdėti iš jūsų lūpų! Visuomet būti teisiu tikriausiai kartais net nuobodu.

– Man taip nebūna,– pareiškė Puaro.

Inspektorių šie žodžiai net pralinksmino.

– Ir jūs manęs prašote apklausą dar atidėti?

– Ne, jokiu būdu ne. Apklauskite juos kaip buvote planavęs. Tikiuosi, dar neketinote ką nors suimti?

Mortonas papurtė galvą.

– Dar trūksta įrodymų. Iš pradžių tam turėtume gauti prokuroro sankciją, o iki to dar toli... Neturime nieko konkretaus – tik pranešimus apie jų buvimo vietą tą mus dominančią dieną. Gal tik vienu atveju mums kyla rimtesnis įtarimas.

– Jūs turite omenyje misis Benks?

– Atspėjote. Kaip tik tą dieną ji ten buvo. Savo mašiną ji buvo pastačiusi tame pačiame karjere.

– Ar kas nors ją ten matė prie mašinos vairo?

– Ne, bet labai blogai, kad ji nuslėpė nuo mūsų tą savo kelionę. Ji turės pasiaiškinti.

– Esu tikras, kad ji gerai pasiaiškins – čia tai ji tikra specialistė...– pasakė Puaro sausai.

– Neabejoju. Protinga jauna dama. Gal kiek per daug protinga. Beje, gavome gana įdomios informacijos iš moterų vienuolyno vyresniosios vienuolės. Tą dieną dvi jų vienuolės vaikščiojo po namus, rinkdamos aukas. Pasirodo, kad dieną prieš misis Lanskene nužudymą jos pasibeldė į kotedžo duris, bet niekas neatsiliepė. Tai suprantama – šeimininkė buvo išvažiavusi į savo brolio laidotuves, o mis Gilkrist, turėjusi tą dieną išeiginę, buvo ekskursijoje Bornmute. Įdomu tai, kad jos tikina kažką buvus viduje! Iš ten sklidę atodūsiai ir net dejonės... Aš pamaniau, kad jos galėjo suklysti – gal jos bus supainiojusios dieną... Tačiau vyresnioji mane užtikrino, kad jos dėl dienos jokiu būdu negalėjo suklysti, nes registruojami visi aukų rinkimai: viskas užrašoma į specialią knygą. Gal kas nors pasinaudojo kotedžo gyventojų nebuvimu ir viduje kažko ieškojo? Nieko neradęs, jis galėjo sugrįžti kitą dieną... Na, tie atodūsiai ir dejonės... Jie galėjo būti vienuolės vaizduotės padarinys. Net vienuolės kartais būna prietaringos, o kotedžas, kuriame kažkas buvo nužudytas, tiesiog prašyte prašosi dejonių...

Tikrai įdomu, kas ten tada galėjo būti? Juk visi Eberne-čiai tą dieną buvo čia, atvykę į misterio Ričardo laidotuves?

Nieko neatsakęs į inspektoriaus klausimą, Puaro, tarsi tarp kitko, paklausė:

– Ar tos vienuolės – tos, kurios tada rinko aukas,– ar jos dar kada nors buvo užėjusios į kotedžą?

– Įsivaizduokite – taip! Maždaug po savaitės, pirminės kvotos dieną. Bet, kaip matau, tos vienuolės jus labai sudomino. Kodėl?

– Taip, žinoma. Juolab kad jos ir jus, inspektoriau, tikriausiai sudomino... Juk, kaip pastebėjote, yra labai įdomus sutapimas... Vienuolių apsilankymo dieną į kotedžą pateko tas užnuodytas vestuvių pyragas...

– Bet... juk jūs negalvojate, kad... Juk tai būtų tiesiog juokinga...

– Mano mintys niekuomet nebūna juokingos!– rūsčiai tarė Erkiulis Puaro.– O dabar, *mon cher**, turiu jus palikti, kad galėtumėt ramiai užsiimti misis Lanskene nužudymo byla, kuri, be abejonės, jus labai sudomino. O aš einu pasikalbėti su velionio Ričardo dukerėčia.

– Kalbėkitės su misis Benks labai atsargiai, juk ji dar ir man bus reikalinga.

– Jūs manęs nesupratote. Turiu galvoje kitą misterio Ebernečio dukterėčią.

II.

Puaro rado Rozemundą, sėdinčią ant suolelio prie rododendrais apaugusio upelio. Ji žiūrėjo į vandenį ir buvo paskendusi savo mintyse.

– Tikiuosi, nesutrukdžiau, Ofelija? Tikriausiai mokinotės tą rolę?

---

mano brangusis (pranc.)

– Aš niekada nevaidinau Šekspyro... Tiesa, kartą vaidinau Džesiką "Venecijos pirklyje". Sumauta rolė...

– Bet labai jaudinanti, sutikite su manimi,– čia Puaro parodė savo erudiciją, cituodamas ištraukas iš šios pjesės ir nagrinėdamas Džesikos charakterio subtilybes, ypač jo silpnąsias puses.

Staiga Rozemunda pažiūrėjo į savo laikrodėlį ir nustebusi, tarsi priekaištaudama, tarė:

– Manau, kad jūs jau turėjote būti išvažiavęs! Jau po dvyliktos.

– Pavėlavau į traukinį...

– Įdomu, kodėl?

– Ar manote, kad tai padariau specialiai?

– Esu tuo tikra. Jūs visuomet toks punktualus. Jei tik būtumėt norėjęs išvažiuoti, tai ir būtumėt suspėjęs!

– Man labai malonu, kad apie mane taip gerai galvojate. Žinote, madam, aš vis sėdėjau pavėsinėje ir laukiau, kada užsuksite pakalbėti su manimi.

Rozemunda dėbtelėjo į jį savo gražiomis akimis.

– Ir kodėl aš būčiau turėjusi tai padaryti? Kiek supratau, bibliotekoje jūs su mumis jau atsisveikinote...

– Taip, atsisveikinau. Bet ar jūs nieko neturėjote pasakyti man asmeniškai?

– Ne,– Rozemunda papurtė galvą.– Aš turėjau apie daug ką pagalvoti. Apie daugybę man svarbių dalykų...

– Mat kaip!

– Aš labai retai galvoju... Manau, jog tai grynas laiko gaišimas. Bet šį kartą tai labai svarbu. Bandžiau apsispręsti dėl vienos labai svarbios problemos.

– Tai dėl jūsų vyro?

– Kažkuria prasme – taip.

Minutėlę palūkėjęs, Puaro nusuko kalbą kita linkme.

– Jau atvyko inspektorius Mortonas.

Jis tikėjosi, kad Rozemunda norės sužinoti, kas jis ir ko jam čia reikia, ir panašiai... Tačiau ji tik linksmai tarė:

– Aha, suprantu, tai dėl alibi,– jos gražiame veidelyje nušvito klastinga šypsena.– Įdomu, kaip išsisuks Maiklas? Jis galvoja, kad aš nežinau jį tada buvus pas tą jo mergšę...

– Kodėl jūs taip manote?

– Tai supratau iš jo veido, kai man melavo važiuojąs priešpiečiauti su Oskaru. Taip betarpiškai, tarsi tarp kitko, o šnervės trūkčiojo... Taip būna visada, kai jis meluoja. Na, vėliau aš, žinoma, paskambinau Oskarui.

– Bijau, kad jūsų vyras nėra jums ištikimas,– įsiterpė Puaro.

Rozemunda dėl to visai neįsižeidė.

– Pati tai žinau,– sutiko ji ramiai.– Bet tai man net patinka. Noriu pasakyti – patinka turėti tokį vyrą, kurio nori visos moterys. Nenorėčiau būti ištekėjusi, kaip vargšelė Sjuzena, už vyro, į kurį nežiūri nė viena moteris. Juk jos Gregas, tiesą sakant, tikras menkysta!

Puaro susidomėjęs žiūrėjo į ją.

– Ką jūs darysite, jei kuriai pavyks Maiklą nuvilioti nuo jūsų?

– Dabar jau tikrai nepavyks. Jis manęs dabar tikrai nepaliks, kai turiu tuos dėdės Ričardo pinigėlius. Nors jis ir mėgsta vaikytis paskui kiekvieną sijoną, teatras jam aukščiau visko. Matote, jis didelis garbėtroška ir tikrai talentingas aktorius, ko negalima pasakyti apie mane. Nors sceną aš tiesiog dievinu, esu prasta aktorė... Mane ima vaidinti tik dėl geros išvaizdos. Taigi dabar, kai esu labai turtinga, Maiklas jokiu būdu manęs nepaliks...

Jos akys ramiai atlaikė Puaro žvilgsnį. Jis pagalvojo:

"Kaip keista – abi Ričardo Eberněčio dukterėčios ištekėjusios už labai mylimų vyrų, tačiau jie neverti jų meilės. Rozemunda nepaprastai graži, Sjuzena – labai patraukli. Sjuzena įsitikinusi, kad Gregas ją myli, o Rozemunda netiki savo vyro meile jai, bet ji gerai žino, ko nori iš gyvenimo, ir realiai žiūri į jį."

– Faktiškai turiu labai rimtai apsispręsti dėl ateities,– pasakė Rozemunda.– Maiklas dar to nežino,– ji šelmiškai nusišypsojo tarsi išdykėlis velniūkštis.– Aš jam prasitariau, kad tą dieną nebuvau išėjusi apsipirkti, bet vaikščiojau po Ridžents parką. Jis vos nesprogo iš pavydo!..

Pamačiusi nuostabą Puaro veide, ji tęsė:

– Na, taip. Iš pradžių buvau Harlio gatvėje, kur apsilankiau pas daktarą... Po to nuėjau į parką – tiesiog pavaikščioti ir pamąstyti. Maiklas, žinoma, galvoja, kad jei ten buvau, tai tik su kokiu nors vyru. Jam tai kaip krislas akyje!

Puaro keistai pažiūrėjo į pašnekovę ir tarė:

– Manau, madam, kad jums reikėtų tą žaliąjį stalelį perleisti savo pusseserei.

– Kodėl turėčiau? Man pačiai jo reikia.

– Žinau, žinau. Bet jūs savo vyrą išlaikysite prie savęs, o ji saviškį praras.

– Praras? Jūs manote, kad Gregas nuo jos pabėgs su kokia nors moterimi? Nemanyčiau, kad jis tai sugebėtų,– toks klipata...

– Vyrai prarandami ne tik tokiu būdu.

– Tikiuosi, jūs negalvojate?..– Rozemunda spoksojo į Puaro su nuoširdžia nuostaba.– Negi jūs galvojate, kad Gregas nunuodijo dėdę Ričardą, užmušė tetą Korą ir galop trinktelėjo tetai Helenai per galvą? Tai tiesiog juokinga. Netgi aš žinau, kas visa tai padarė!

– Na, ir kas?

– Žinoma, Džordžas. Žinau, kad jis yra įsivėlęs į vienas finansines machinacijas. Man apie tai pasakojo vieni draugai, kurie kaip tik tada buvo Monte. Matyt, dėdė Ričardas apie tai sužinojo ir ruošėsi jį išbraukti iš savo testamento.

Rozemunda patenkinta nusišypsojo savo madoniška šypsena ir užbaigė:

– Aš visą laiką žinojau, kad tai padarė Džordžas.

24 SKYRIUS

Telegramą atnešė šeštą valandą vakaro.

Pagal išankstinį užsakymą ją įteikė į rankas, o neperdavė telefonu. Puaro, kuris jau ilgą laiką sukinėjosi netoli durų, tiesiog išplėšė ją Lenskomui iš rankų, vos tik paštininkas jam ją padavė.

Senasis detektyvas paskubomis ją atplėšė, nors jam tai ir nebuvo būdinga. Joje rado tik du žodžius ir parašą.

Puaro su palengvėjimu giliai atsiduso, po to iš kišenės išsitraukė vieno svaro banknotą ir įteikė jį iš nuostabos suakmenėjusiam paštininkui.

– Būna akimirkų, kada nereikia būti šykščiu,– paaiškino jis Lenskomui.

Šiek tiek vėliau, jau išeidamas iš holo ir skubėdamas į darbo kambarį, kur buvo įsikūręs inspektorius Mortonas, jis staiga atsisuko į senąjį tarną ir paklausė:

– Gal atsimenate, kokie buvo pirmieji misis Lanskene žodžiai, kuriuos ji jam pasakė tik atvykusi į šeimininko laidotuves?

– Puikiai atsimenu, sere. Mis Kora, atleiskite, misis Lanskene – ji visada man liks mis Kora...

– Taip, aš jus suprantu.

– Taigi mis Kora pasakė: "Sveikas, Lenskomai. Daug laiko praėjo nuo tų dienų, kai jūs mums atnešdavote pyragaičių į tas mūsų palapines, ar atsimenate?" Matote, visi šeimos vaikai prie parko tvoros įsiruošdavo tokias palapines... Vasarą kviestinių pietų metu aš, būdavo, jauniesiems ponaičiams atnešdavau į jas saldumy-

nų nuo vaišių stalo. Mis Kora visada buvo mėgėja pavalgyti...

Puaro linktelėjo galvą, tarsi patvirtindamas jo žodžius, ir nuskubėjo pas inspektorių Mortoną. Vos tik įėjęs į darbo kambarį, jis ištiesė policininkui telegramą.

– Aš čia nieko nesuprantu,– ištarė pastarasis, perskaitęs ją.

– Manau, jau pats laikas atskleisti jums visas kortas.

– Jau seniai buvo laikas! Kiekgi galima tempti gumą? Tas vyrukas Benksas tvirtina, kad tai jis nunuodijęs Ričardą Ebernetį. Jis dar giriasi, kad niekaip nesužinosime, kaip jis tai padaręs. Kodėl taip būna, kad visose žmogžudystėse visada atsiranda koks nors žmogus, kuris iki apsiputojimo tvirtina įvykdęs tą žmogžudystę?

– Šiuo atveju tai tikriausiai viso labo bandymas išvengti problemų, susijusių su jo praeitimi... Jis bijo, kad niekas nesužinotų jį gydžiusis psichiatrinėje klinikoje.

Staiga lyg triušis iš burtininko skrybėlės šalia atsirado mis Gilkrist ir suskubo įkišti savo trigrašį:

– Visa tai padarė jis! Matote, jo žodžiai visiškai atitinka misterio Ebernečio žodžius, pasakytus kalbant apie jo dukterėčią. Jei nusikaltimą padarė jos vyras, tai ir jai tenka dalis kaltės... Jos pačios kažkodėl net neįsivaizduoju ką nors žudant, bet dėl jo ji galėtų ryžtis bet kam...

– Kantrybės. Netrukus aš viską papasakosiu.

– Ak, maldauju, pasakokite, ir kuo greičiau!

II.

Šį kartą Erkiulis Puaro visus surinko didžiojoje svetainėje. Iš jų veidų buvo dingęs ankstesnis nerimas. Jie atrodė linksmi ir draugiški, kai žiūrėjo į Puaro: juk palyginus su policija, bendrauti su privačiu detektyvu – vienas malonumas...

Na, o pastarasis, visus apžvelgęs, kiek pompastiškai tarė:

– Štai jau antrą kartą jums pranešu apie savo išvykimą. Šįryt buvau sakęs, kad išvažiuosiu dvyliktą valandą. Dabar aš pareiškiu išvažiuojąs pusę dešimtos vakaro, tuoj po pietų. Aš išvykstu, nes daugiau neturiu ką čia veikti...

– Tarsi anksčiau jis būtų turėjęs ką čia veikti... Na ir įžūlumas!– bambėjo Timotis.

– Aš atvykau į šiuos namus tam, kad išnarpliočiau galvosūkį. Pagaliau aš tai padariau. Leiskite man smulkiau pakalbėti apie keletą faktų, į kuriuos mano dėmesį atkreipė misteris Entvislas.

Visų pirma – staiga miršta misteris Ričardas Ebernetis. Antra – po jo laidotuvių jo sesuo Kora pasako: "Juk jį nužudė, ar ne?" Trečia – nužudoma pati Kora Lanskene. Iškyla klausimas: ar visi šie įvykiai nėra tarpusavyje susiję? Na, o kaip įvykiai vystosi toliau? Mis Gilkrist, užmuštosios kompanionė, suserga, pasivaišinusi aršeniku užnuodytu vestuvių pyrago gabalėliu. Tai tik eilinis epizodas šioje nusikaltimų grandinėje...

Dar šį rytą buvau minėjęs, kad savo tyrinėjimų metu aš neaptikau visiškai nieko, kas patvirtintų misterio Ebernečio nunuodijimo versiją. Bet aš taip pat neradau nieko, kas įrodytų, jog to nebuvo. Tai, kad Kora po laidotuvių uždavė tą savo nelemtą klausimą,– faktas, nekeliantis jokių abejonių. Lygiai taip pat visiems žinoma, jog kitą dieną ji pati buvo užmušta kirviu. Dabar smulkiau panagrinėkime tą istoriją su pyragu... Pašto išvežiotojas įsitikinęs, nors ir negalėtų prisiekti, kad jis neatvežė to siuntinėlio su vestuvių pyragu į misis Lanskene namus. Jeigu taip, jį galėjo kas nors atnešti ir įmesti pro duris. Nors tai galėjo padaryti ir koks pašalietis, visų pirma reikėtų patikrinti tuos, kurie tuo metu buvo netoliese ir būtų galėję jį numesti ten, kur buvo rastas. Kas gi tie žmonės? Visų pirma – tai pati mis

Gilkrist; aišku, ir Sjuzena Benks, tą dieną atvykusi dalyvauti kvotoje; misteris Entvislas,– taip, mes ir jo negalime aplenkti, kadangi ir jis buvo girdėjęs Koros Lanskene klausimą; galop – toks misteris Gatris, meno kritikas; na, dar vienuolės ar vienuolė, kurios buvo užėjusios anksti ryte, rinkdamos aukas.

Jei tarsime, kad paštininkas tikrai neatvežė to siuntinėlio, mums belieka atidžiai išnagrinėti kiekvieną iš įtariamųjų.

Mis Gilkrist nieko neišlošė iš misterio Eberne-čio mirties ir labai menkai pasipelnė iš misis Lanskene. Nužudžius jos šeimininkę, jai net atsirado didelių problemų, bandant gauti kitą darbą. Be to, ji net pateko į ligoninę po bandymo ją nužudyti, panaudojus aršeniką.

Sjuzenai Benks jos dėdės mirtis buvo labai naudinga. Tiesa, Koros mirtis – nelabai. Tačiau galima manyti, kad jos motyvu galėjo būti apsidraudimas. Ji turėjo priežasčių galvoti, kad mis Gilkrist buvo pasiklausiusi misis Lanskene pokalbio su broliu, kurio metu buvo minimas ir jos vardas. Taigi ji galėjo pasiryžti atsikratyti pavojingu liudininku. Juk ji atsisakė valgyti tą pyragą, o kai naktį išgirdo ją dejuojant, neskubėjo kviesti daktaro.

Misteris Entvislas teoriškai nieko neišlošė iš tų mirčių. Bet iš esmės jis tvarkė visus misterio Ebernečio reikalus ir jam buvo patikėtos didžiulės pinigų sumos. Taigi – ką gali žinoti... Gal jis taip pat turėjo savo motyvų padėti misteriui Ebernečiui iškeliauti iš šio pasaulio. Jūs galite paklausti, kodėl jis kreipėsi į mane, jei pats kaltas? Tai tik būtų eilinis įrodymas to, kad žudikai kartais nukenčia nuo per didelio pasitikėjimo savimi.

Taigi lieka dar du įtariamieji – misteris Gatris ir vienuolė. Jei tas pirmasis iš tikrųjų buvo misteris Gatris, meno kritikas ir dailės žinovas, tai jo net įtarinėti negalima. Tas pats ir su vienuolėmis, ar vienuole. Bet ar galime užtikrintai teigti, kad tai buvo būtent tie asmenys, kuriuos jie vaizdavo?

Ir štai, turiu pasakyti, išryškėja savotiškas leitmotyvas. Gal pavadinčiau jį vienuolės leitmotyvu... Vienuolė ateina prie Timočio namų, o mis Gilkrist atrodo, kad tai ta pati vienuolė, kurią ji jau buvo mačiusi Litčet Sent-Meri. Vienuolė, ar vienuolės, ir čia buvo užsukusios misterio Ebernečio mirties išvakarėse.

Džordžas Krosfildas sumurmėjo sau po nosimi vaikišką skaičiuotę: "Viens, du, trys, vienuolės..."

Tuo metu Puaro, nekreipdamas į jį dėmesio, tarė:

– Taigi išryškėja atskiri bendro vaizdo fragmentai: misterio Ebernečio mirtis; Koros Lanskene nužudymas; užnuodytas vestuvių pyragas ir vienuolės, ar vienuolių, leitmotyvas...

Prie viso to dar galima būtų pridėti meno kritiko apsilankymą, aliejinių dažų kvapą, pašto atviruką su Polfleksano uosto vaizdu ir galų gale – vaškinių gėlių puokštę, stovėjusią štai ant to malachitinio stalelio, kur dabar stovi kinietiška vaza.

Mąstydamas apie visus šiuos dalykus, aš pagaliau sužinojau visą tiesą. Štai ją dabar ruošiuosi ir jums atskleisti...

Dar šįryt esu jums sakęs, kad nors Ričardo Ebernečio mirtis buvo staigi, nebūtų jokio pagrindo įtarinėti čia ką nors bloga, jei jo sesuo per laidotuves nebūtų ištarusi tų nelemtų žodžių. Visai Ričardo Ebernečio nužudymo versijai pagrindą davė tik tie žodžiai... Jūs jais visi patikėjote, bet ne todėl, kad jie buvo labai įtikinantys, bet todėl, kad juos ištarė būtent Kora Lanskene, kuriai buvo būdinga sakyti tikrą tiesą pačiu netinkamiausiu metu. Ir taip – svarbu ne tik tai, ką pasakė Kora, bet kad tai pasakė būtent ji... Svarstydamas apie tai aš staiga savęs paklausiau: ar gerai visi pažinojo Kora Lanskene? Ir pats sau atsakiau: visi ją pažinojo mažai, net labai mažai... Jei šeimos jaunimas ir buvo kada ją sutikę, tai tik ankstyvoje vaikystėje. Iš tikrųjų iš visų ta-

da susirinkusių tik trys žmonės ją tikrai pažinojo – liokajus Lenskomas, kuris jau senas ir pusaklis, misis Timoti Eberneti, kuri ją buvo sutikusi tik per savo vestuves ir dar keletą kartų, ir misis Leo Eberneti. Pastaroji vienintelė ją pažinojo tikrai artimai, bet nebuvo jos mačiusi jau daugiau kaip dvidešimt metų...

Taigi aš tada sau pasakiau: tą dieną į laidotuves galėjo atvažiuoti visai ne Kora Lanskene!

– Jūs norite pasakyti, kad teta Kora buvo visai ne teta Kora?!– Sjuzenos balsas buvo tiesiog persunktas nepasitikėjimu.– Jūs manote, kad užmušta buvo visai ne teta Kora?

– Ne, ne! Užmušė kaip tik Korą Lanskene. Bet ne ji buvo atvažiavusi į Enderbį dieną prieš jos brolio laidotuves. Ta moteris, atvažiavusi čia jos vardu, tai padarė turėdama tik vieną tikslą – sumėtyti pėdas, jei taip galima būtų išsireikšti... Ji norėjo atkreipti visų dėmesį į Ričardo Ebernečio mirties faktą ir priversti jo giminaičius galvoti, kad jis tikrai buvo nužudytas. Sakyčiau, kad tai jai tikrai pavyko!

– Nesąmonė! Ir kam gi jai to reikėjo? Ko ji tuo siekė?– pasipiktinusi sušuko Modė Eberneti.

– Ko ji tuo siekė? Ogi atitraukti visų dėmesį nuo tikros žmogžudystės – pačios Koros Lanskene. Juk jei Kora sako, kad Ričardą nužudė, o kitą dieną ji pati nužudoma, tai yra pagrindo manyti, jog šios abi žmogžudystės yra tarpusavyje susijusios kaip priežastis ir pasekmė. Tačiau, jei Korą atradus užmuštą, apiplėšimo su įsilaužimu versija policijai pasirodys nepakankamai įtikinama, tai... kaip manote? Kur tada reikia ieškoti žudiko? Aišku, kad arčiau namų... ir pirmiausiai įtariama bus moteris, kartu gyvenusi su auka.

Mis Gilkrist užprotestavo beveik žaismingai:

– Na jau, na jau, mesje Pontalje... Tikiuosi, jūs negalvojate, kad galiu nužudyti žmogų dėl sagės su

ametistu ir kelių eskizų, kurie neverti nė sulūžusio skatiko?!

– Žinoma, ne! Jus priviliojo stambesnis grobis. Vienas iš tų eskizų vaizduoja Polfleksano prieplauką... Misis Benks teisingai pastebėjo, kad tai kopija pašto atviruko, vaizduojančio molą, koks jis buvo anksčiau. Tačiau, kaip mes žinome, misis Lanskene visuomet tapė iš natūros. Atsimenu misterį Entvislą kalbėjus apie dažų kvapą, kurį jis juto pirmą kartą apsilankęs kotedže. Juk jūs mokate tapyti, mis Gilkrist? Jūsų tėvas buvo tapytojas, ir jūs pati nusimanote mene. Tarkim, kad vienas iš Koros įsigytų paveikslų yra labai vertingas... Ji pati to galėjo nesuprasti, bet jūs tą žinojote labai gerai. Girdėjote, kad šeimininkė laukia atvykstant savo seno draugo, meno kritiko... Bet štai staiga miršta šeimininkės brolis, ir jūsų galvoje užgimsta planas: į rytinę misis Lanskene arbatą jūs įdedate arklišką dozę migdomųjų, o pati visą dieną vaidinate ją Enderbyje, kol ji be sąmonės guli uždarytame kotedže... Šeimininkės gimtasis namas jums gerai pažįstamas iš jos nuolatinių pasakojimų apie jį – senstantys žmonės paprastai dažnai atsimena vaikystę ir daug kalba apie ją. Jūs lengvai užkariaujate senojo Lenskomo pasitikėjimą, pradėdama su juo kalbą prisiminimais apie pyragaičius palapinėse... Senukas net nesuabejoja jus nesant mažąja Kora. Savo žinias apie Enderbį jūs puikiai panaudojate ir tada, kai atpažįstate įvairius daiktus ir prisimenate įvairiausius epizodus iš praeities... Niekam net į galvą neateina, kad jūs visai ne Kora! Jūs apsirengusi jos suknele, o po ja dar kažką, kad atrodytumėt pilnesnė. Misis Lanskene šukavo plaukus, naudodama dirbtinių plaukų šinjoną priekyje. Taigi su plaukais – jokios problemos. Paimate jos atsarginį šinjoną ir atkartojate jos šukuoseną...

Niekas Koros nebuvo matęs jau dvidešimt metų, o per tiek laiko žmonės labai pasikeičia – dažnai girdime žmones sakant: "Aš jos tikrai nebūčiau pažinusi –

ji taip pasikeitė..." Bet žmonės ilgam prisimena įpročius ar charakteringus judesius. Kora jų turėjo, tad jūs juos tiksliai repetuojate prieš veidrodį... Bet kaip tik čia jūs suklydote, mis Gilkrist! Jūsų pirma klaida ta, kad užmiršote vaizdą veidrodyje esant atvirkščiu. Tobulindama prieš veidrodį Koros judesį, kai ji palenkdavo galvą į vieną šoną, jūs užmiršote, kad prieš jus veidrodinis atspindys. Kora buvo pratusi galvą pakreipti į dešinę, o jūs, norėdama gauti tą patį judesį, turėjote kreipti ją į kairę, kad atkartotumėt jos judesį veidrodyje...

Štai kodėl Helena, išgirdusi iš jūsų lūpų tą įžymiąją frazę, suprato, kad kažkas buvo ne taip su Kora Lanskene... Manau, kad po ano vakaro mūsų kalbų apie veidrodinį efektą, misis Leo savo kambaryje eksperimentavo prieš veidrodį. Kadangi jos pačios veidas stebėtinai simetriškas, ji pagalvojo apie Korą ir, prisiminusi jos įprotį, palenkė galvą į dešinį šoną, kaip darydavo Kora. Veidrodyje stebėdama tą savo judesį, ji ir suprato, kas tą vakarą buvo "ne taip" su Kora. Ji staiga suprato: arba Kora pakeitė savo įprotį ir dabar lenkė galvą į kitą šoną – kas visai neįtikėtina – arba ši Kora nėra tikra Kora! Nors ji savo tiems spėliojimams neteikė jokios reikšmės, vis dėlto nusprendė nedelsdama pranešti apie savo "atradimą" misteriui Entvislui. Kažkas, įpratęs anksti keltis, jau buvo ant kojų, ją pasekė ir išgirdo jos telefoninio pokalbio su senuoju juristu pradžią. Bijodamas galimybės būti demaskuotu, smogė jai per galvą marmurine durų atrama.

Puaro nutilo, o paskui pridūrė:

– Beje, mis Gilkrist, misis Eberneti smegenų sutrenkimas nėra labai pavojingas. Netrukus ji pati galės apie viską papasakoti...

– Aš niekada nieko panašaus nesu padariusi!– pasipiktinusi pralemeno ji.– Visa tai – tik bjaurus melas!

– Betgi tai buvote jūs,– staiga pasakė Maiklas Šeinas. Jis įdėmiai žiūrėjo į jos veidą.– Kaipgi aš to

nesupratau anksčiau?! Kažkur pasąmonėje visą laiką jaučiau, kad buvau jus kažkur matęs anksčiau... Tačiau tai visiškai suprantama: juk žmogus nesižvalgai į... –čia jis staiga nutilo.

– ... į kažkokią kompanionę,– užbaigė mis Gilkrist.– Aš juk tik eilinis darbinis gyvulys... Beveik tarnaitė! Na, tęskite tą savo fantastinę istoriją, mesje, prašau jūsų.

– Taigi užuomina apie nužudymą buvo tik pirmasis jūsų žingsnis,– vėl prakalbo Puaro.– Jūs net buvote pasiruošusi prisipažinti, kad pasiklausėte Ričardo pokalbio su seserimi apie jo įtarinėjimus. Iš tikrųjų jis greičiausiai jai pasakė, kad jam mažai likę gyventi. Tuo galima būtų paaiškinti tą paslaptingą frazę jo laiške, kurį jis parašė seseriai, grįžęs iš viešnagės pas ją. Kitas jūsų išradimas buvo "vienuolė". Vienuolė, tiksliau vienuolės, apsilankiusios kotedže kvotos dieną, jums pasufleravo tą jus "persekiojančios vienuolės" leitmotyvą. Jūs juo pasinaudojote, kad pasiklausytumėte Sjuzenos pokalbio su misis Timoti. Juo taip pat pasinaudojote kaip pretekstu lydėti misterį ir misis Ebernečius į Enderbį. Čia jūs norėjote sužinoti, ką įtarinėja įvykdžius žmogžudystę. Bandymas gana rimtai, bet nepavojingai apsinuodyti aršeniko turinčiu vestuvių pyragu – senas triukas, kuris ir privertė inspektorių Mortoną jus įtarti.

– Jūs minėjote paveikslą. Kuo gi jis ypatingas?– paklausė Rozemunda.

Puaro lėtai išlankstė telegramą.

Šįryt aš paskambinau misteriui Entvislui ir paprašiau nuvykti į Stensfild-Greindžą. Ten paties misterio Ebernečio pavedimu,– Puaro griežtai pažiūrėjo į Timotį,– tarp mis Gilkrist daiktų jis turėjo surasti paveikslą, vaizduojanti Polfleksano uostą. Suradęs jį, jis pasiėmė šį misis Lanskene "šedevrą" su savimi į Londoną, tarsi įrėminimui. Faktiškai paveikslas buvo pristatytas misteriui Gatriui, iš anksto apie tai perspėjus tele-

grama. Pasirodo, nuvalius skubotai nutepliotą eskizą, po juo pasirodė kitas paveikslas...– Puaro pakėlė prie akių telegramą ir garsiai perskaitė: "Žinoma, Vermeris. Gatris."

Staiga, lyg žaibo trenkta, mis Gilkrist prapliupo kalbėti:

– Aš žinojau, kad tai Vermeris. Aš tai tiksliai žinojau. O ji to net neįtarė! Įsivaizduokite – vis kalbėdavo apie Rembrandtą, italų primityvistus, o neatpažino Vermerio, gulinčio prieš pat nosį... Kliedėjo menu, o nieko jame nenusimanė! Ji, jei jūs norite tai žinoti, buvo visiška kvailė. Man iki pykinimo nusibodo tos jos kalbos apie Enderbį, apie jos vaikystę, apie Ričardą, Timotį, Lorą ir visus kitus... Ir taip – diena iš dienos, valanda iš valandos. Aš ne tik turėjau visų tų niekų klausytis, bet ir atsakinėti: "O taip, misis Lanskene" ar "Negi tikrai, misis Lanskene?" Aš turėjau vaizduoti, kad man tai labai įdomu, o iš tiesų man norėdavosi mirti iš nuobodulio, viso to klausantis. Aš jau nemačiau jokios prošvaistės savo gyvenime... Ir štai – Vermeris! Buvau skaičiusi laikraštyje, kad kažkokia jo drobė buvo parduota už penkis tūkstančius svarų!

– Tai jūs ją užmušėte – ir dar taip žiauriai – dėl penkių tūkstančių svarų?!– sušuko Sjuzena, netikėdama savo ausimis.

– Už penkis tūkstančius svarų galima būtų išsinuomoti patalpą arbatinei ir ją apstatyti,– paaiškino Puaro.

Mis Gilkrist atsisuko į jį.

– Vienintelė man paguoda, kad nors jūs mane suprantate. Tai buvo paskutinis mano šansas – pirmas ir paskutinis, dar man likęs šiame gyvenime. Man reikėjo pradinio kapitalo įsikūrimui...– jos balsas suvirpėjo, kai ji, apimta ateities vizijos, kalbėjo apie savo arbatinę.– Aš ją ruošiausi pavadinti "Palme". Meniu laikikliai būtų kupranugario formos... Iš eksporto likučių galima būtų

pigiai nusipirkti visai neblogų porcelianinių indų. Norėjau savo verslą pradėti kokioje nors prestižinėje vietoje, kad ten galėtų lankytis rimti tvarkingi žmonės – tai turėtų būti Čičesteris, ar panaši vietovė... Manau, mano arbatinė būtų turėjusi didelį pasisekimą...

Ji patylėjo ir susimąsčiusi pridūrė:

– Ąžuoliniai staleliai, pintos patogios kėdės su baltai raudonomis dryžuotomis pagalvėlėmis...

Kurį laiką ta maža arbatinė, kuri buvo tik svajonė, atrodė žymiai realesnė, negu ši Enderbio svetainė su jos karalienės Viktorijos epochos solidumu.

Šiuos kerus nutraukė inspektorius Mortonas. Mis Gilkrist mandagiai atsisuko į jį:

– O taip,– tarė ji.– Eime iš karto... Nenoriu jums suteikti kokių nors rūpesčių. Galų gale, jei jau man nelemta turėti savo "Palmės", visa kita man visai nesvarbu.

Ji išėjo iš kambario kartu su inspektoriumi Mortonu. Nejaukią tylą nutraukė Sjuzena:

– Moteris – žmogžudė! Tiesiog negalėjau to įsivaizduoti... Tikras siaubas, ar ne?

25 SKYRIUS

– Bet aš niekaip nesuprantu, ką bendro turi vaškinės gėlės su visa šia istorija?– paklausė Rozemunda.

Savo rugiagėlių spalvos akimis ji priekaištingai žiūrėjo į Puaro, kai jie abu sėdėjo Helenos butelyje Londone, kur jie buvo pakviesti arbatėlei.

– Aš negaliu rasti paaiškinimo, kaip susijusios tos vaškinės gėlės su ta nemalonia istorija... Ir tas malachitinis stalelis?– Rozemunda vis norėjo viską išsiaiškinti.

– Malachitinis stalelis čia niekuo dėtas... Bet vaškinės gėlės buvo antroji mis Gilkrist klaida. Ji pasakė: "Kaip gražiai jos žiūrisi ant malachitinio stalelio". Suprantate, madam, ji jų ten negalėjo matyti, nes dar prieš jai atvažiuojant čia su Ebernečiais, jas nuėmė nuo stalelio. Misis Leo jas numetė ant žemės ir sudaužė gaubtą... Taigi ji galėjo jas būti mačiusi tik tada, kai ji čia buvo Koros Lanskene vaidmenyje.

– Tai buvo tikrai kvaila klaida, argi ne?– pasakė Rozemunda.

Puaro pagrasino jai pirštu ir tarė:

– Tai tik įrodo, madam, kaip pavojinga per daug plepėti... Esu giliai įsitikinęs, kad jei jums pavyksta prakalbinti įtariamąjį ilgesniam pokalbiui, nesvarbu, kokia tema, jis būtinai kažkuriuo momentu išsiduoda. Mis Gilkrist tai dar kartą patvirtino...

– Man reikės būti atsargesnei,– susimąsčiusi pasakė Rozemunda.

Po to jos veidas nušvito.

– Ar jūs tai apie mane žinojote? Aš turėsiu vaikutį.

– Tai todėl jūs ėjote į Harlio gatvę ir į Ridžents parką?

– Taip. Suprantate, aš buvau tokia sutrikusi ir nustebusi, kad norėjau pabūti viena ir viską gerai apgalvoti.

– Atsimenu jus sakant, kad galvojate gana retai...

– Na, taip paprasčiau gyventi... Bet šį kartą turėjau apsispręsti dėl ateities. Aš nusprendžiau palikti sceną ir visiškai atsidėti motinystei.

– Ši rolė, esu tikras, jums labai tiks.

Jaunoji moteris laiminga nusišypsojo.

– Tikiuosi... Žinote, Maiklas tuo labai patenkintas. Na, šito iš jo tikrai nesitikėjau.

Po to, kiek patylėjusi, ji pridūrė:

– Sjuzena galės sau pasiimti tą malachitinį stalelį. Aš pagalvojau, kad dabar, kai aš turėsiu kūdikį...– neužbaigusi šio sakinio, ji nutilo.

– Sjuzenos kosmetikos verslas teikia daug vilčių,– pasakė Helena.– Ji nesustos, kol nepasieks savo. Ji gimusi dideliam skrydžiui.

– Taip, ji gimusi dideliam skrydžiui,– pasakė Puaro.– Visai kaip jos dėdė.

– Tikiuosi, turėjote omenyje dėdę Ričardą?– pasiteiravo Rozemunda.– Ne Timotį?

– Be abejo, ne Timotį,– sutiko Puaro.

Visi jie linksmai nusijuokė.

– Sjuzena man sakė, kad Gregoris kažkur išvažiavo pailsėti,– pasakė Rozemunda.

Ji klausiamai pažiūrėjo į Puaro, bet, jam į šiuos žodžius nesureagavus, kalbėjo toliau:

– Niekaip negaliu suprasti, kodėl jis vis tikino užmušęs dėdę Ričardą? Ar tai nėra jo liguistas polinkis atkreipti į save dėmesį? Kaip jūs galvojate?

Puaro nukreipė kalbą į kitą pusę:

– Gavau labai malonų laišką iš Timočio Ebernečio. Jame jis rašo esąs labai patenkintas mano paslaugomis jo šeimai.

– Tas dėdė Timotis tiesiog nepakenčiamas...– pasakė Rozemunda.– Bet, ko gero, galop ji ir dėdę Timotį būtų nudobusi. Tai būtų juoko!

– Matau, kad žmogžudystės jus tiesiog linksmina, madam.

– O ne, tikrai ne, bet aš tik buvau tikra, kad tai Džordžo rankų darbas.

Po to ji pridūrė linksmiau:

– Bet nesistebėčiau, jei ateityje jis dar ką nors užmuštų...

– Ak, ir tada bus tikrai juokinga...– sarkastiškai užbaigė Puaro. Po to, atsisukęs į Heleną, paklausė:

– O jūs, madam, ar išvažiuojate į Kiprą?

– Taip, po dviejų savaičių.

– Tad leiskite jums palinkėti geros kelionės.

Jis galantiškai pabučiavo jai į ranką, ir Helena palydėjo jį iki durų. Rozemunda liko stovėti prie stalelio, godžiai kimšdama vieną pyragaitį po kito.

– Aš norėčiau, mesje, kad jūs apie tai žinotumėt... Ričardo palikimas man reiškė žymiai daugiau negu visiems kitiems. Matote, ten, Kipro saloje, yra toks berniukas... Mes su vyru labai mylėjome vienas kitą ir labai pergyvenome, kad neturime vaikų. Jam mirus, buvau labai vieniša... Po karo, dirbdama karinėje ligoninėje, aš sutikau vieną vyrą... Jis buvo žymiai jaunesnis už mane ir vedęs, nors ir nelabai laimingai. Kurį laiką mes buvome kartu, bet labai neilgai... Po to jis grįžo į Kanadą, pas žmoną ir vaikus. Štai ir viskas... Jis niekada nesužinojo apie mūsų sūnų. Jis jokiu būdu nebūtų jo norėjęs... Bet man tai buvo tikras stebuklas! Kai aš jau jaučiausi pagyvenusi ir maniau, kad viskas, kas geriausia mano gyvenime, jau praeityje... Ričardo pinigų dėka aš

galėsiu duoti savo taip vadinamam sūnėnui gerą išsilavinimą ir puikų startą gyvenimui.

Ji nutilo, o paskui vėl tęsė:

– Aš apie tai niekada nepasakojau Ričardui. Jis mane labai mėgo, ir aš jį taip pat, bet jis nebūtų manęs supratęs.. Bet jūs... jūs taip daug apie mus visus žinote, todėl aš norėjau, kad jūs žinotumėt apie mane ir tai...

Puaro vėl nusilenkė ir pabučiavo jai ranką.

II.

– Sveiki, Puaro,– tarė misteris Entvislas.– Aš ką tik iš teismo posėdžio. Žinoma, ją pripažino kalta. Nesistebėčiau, jei dienas ji baigtų pamišėlių klinikoje... Pabuvus kalėjime, ji visai atsisveikino su protu. Jaučiasi visiškai laiminga, ir vis rezga planus dėl vadovavimo visai eilei arbatinių... Paskutinioji turėtų vadintis "Alyvų krūmas" ir turėtų atsidaryti Kromeryje.

– Įdomu, ar ji ir anksčiau nebuvo kiek pamišusi? Nors aš pats taip nemanau...

– O Viešpatie, žinoma, kad ne! Planuodama žmogžudystę, ji buvo tiek pat protinga, kaip jūs ar aš. Viską atliko taip šaltakraujiškai... Patikėkite – ši iš pažiūros primityvi senmergė turi gerą galvą ...

Puaro net pasipurtė.

– Aš kaip tik galvoju apie Sjuzenos Benks pasakytus žodžius... Ji sakė, kad negalinti įsivaizduoti moters – žudikės.

– Kodėl gi?– dalykiškai paklausė Entvislas.– Juk tarp jų pasitaiko visokių...

Jis nutilo. Puaro galvojo apie žmogžudžius, kuriuos jam teko sutikti gyvenimo kelyje.

Agata Kristi
PO LAIDOTUVIŲ
Romanas

Užs. Nr. 271 . Išleido leidykla "Sirokas". 1998.
Spausdino "ERGOS spaustuvė"
P.Vileišio g. 18, 2055 Vilnius

AGATA KRISTI

Agata Kristi (Agatha Christie) išgarsėjo pasaulyje kaip Nusikaltimų Karalienė. Jos knygos parduotos daugiau nei milijardo egzempliorių tiražu anglų kalba ir dar milijardo egzempliorių tiražu kitomis keturiasdešimt keturiomis kalbomis. Ji plačiausiai leidžiama visų laikų rašytoja, ją lenkia tik Biblija ir Šekspyras. Ji yra 79 kriminalinių romanų ir trumpų apsakymų rinkinių, 19 pjesių ir 6 romanų, pasirašytų Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu, autorė.

Agata Kristi gimė Torkvėjuje. Jos pirmasis romanas, "Paslaptingasis nutikimas Stailse", buvo parašytas baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, kurio metu ji tarnavo medicinos sesele. Tada ji ir sukūrė Erkiulį Puaro, mažąjį belgų seklį, kuriam buvo lemta tapti populiariausiu po Šerloko Holmso sekliu kriminaliniuose romanuose. Romanas buvo išleistas tik 1920 m. "Bodley Head" leidykloje.

Nuo 1920 iki 1926 m. Agata Kristi kasmet išleisdavo po vieną knygą. 1926 m. ji parašė savo šedevrą "Rodžerio Ekroido nužudymas". Tai buvo pirmoji jos knyga, išleista "Harper Collins" leidykloje. Taip prasidėjo autorės ir šios leidyklos bendradarbiavimas, kuris tęsėsi ištisus penkiasdešimt metų. Ši leidykla išleido per septyniasdešimt Agatos Kristi knygų. "Rodžerio Ekroido nužudymas" taip pat tapo pirmąja inscenizuota Agatos Kristi knyga. Pavadinimu "Alibi" ji ilgai buvo rodoma Vest Endo scenoje. "Pelėkautai", įžymiausia jos pjesė, yra ilgiausiai vaidinama pjesė teatro istorijoje.

1971 m. Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Paskutinės jos knygos buvo: "Užuolaida: paskutinė Puaro byla" (1975 m.) ir "Miegantis žudikas", su apgaulingai silpna ponia Marpl, (1976 m). Abi knygos tapo bestseleriais. Agata Kristi taip pat parašė keturis nebeletristinius darbus, tarp jų – "Autobiografiją" ir žavingąją "Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni", šlovinančią ekspedicijas, kuriose ji daug kartų dalyvavo su savo vyru archeologu seru Maksu Melovanu.

Artimiausiu metu bus išleistos šios
Agatos Kristi knygos:

- Nesibaigianti naktis
- Mirtis Nilo upėje

TOS PAČIOS AUTORĖS

ABC žudikai
Automobilis tarp balandžių
Bertramo viešbutyje
Blankus arklys
Blogis po saule
Didysis ketvertas
Drambliai gali prisiminti
Drevė
Erkiulio darbai
Erkiulio Puaro Kalėdos
Helouvyno vakarėlis
Hikori Dikori Dok
Ir tada ten nieko nebuvo
Įdūrimas į mano nykštį
Jie atvyko į Bagdadą
Jie daro tai su veidrodžiais
Judantis pirštas
Kalėdų pudingas
Kaminų paslaptis
Karibų paslaptis
Kelionė į Frankfurtą
Kibirkščiuojantis cianidas
Kodėl jie nepaklausė Evanso
Kortos ant stalo
Kreivasis namas
Kvailas liudininkas
Laikrodžiai
Lavonas bibliotekoje
Likimo vartai
Link nulio
Listerdeilo paslaptis
Miegantis žudikas
Miršta lordas Edžveras
Mirties šuo
Mirtis debesyse
Mirtis Nilo upėje
N ar M?
Nekaltojo kankinimas
Nemezidė
Nesibaigianti naktis
Nežinomas tikslas
Numirėlio pokštas
Nusikaltimo bendrininkai
Nužudymų grandis
Paskui ateina mirtis
Paskutinės ponios Marpl bylos
Paslaptinga afera Stailse
Paslaptingasis ponas Kvinas
Pavojus End Hause
4.50 iš Pedingtono
Penki maži paršiukai
Perskilęs veidrodis
Pilna kišenė rugių
Pirmosios Puaro bylos
Po laidotuvių
Polensa Bei netikėtumas
Ponios Maginti mirtis
Potvynio nunešti
Rodžerio Ekroido nužudymas
Sitafordo paslaptis
Slaptas priešininkas
Susitikimas su mirtimi
Tamsusis kiparisas
Tiria Parkeris Painas
Tiria Puaro
Trečioji mergina
Trijų veiksmų tragedija
Trylika uždavinių
Užuolaidos: paskutinė Puaro byla
Viens, du, užsek man batus
Vyras rudu kostiumu
Žydrojo traukinio paslaptis
Žudikas Mesopotamijoje
Žudikas Miūjyje
Žudikas paskelbtas
Žudikas Rytų Ekspresе
Žudikas Vikareidže
Žudyti lengva

Mary Westmacott slapyvardžiu
Dukters duktė
Nebuvęs pavasarį
Našta
Milžino duona
Rožė ir medis
Nebaigtas portretas

Agatha Christie Mallowan
Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni
Žvaigždė virš Betliejaus

Autobiografija
Agata Kristi: Autobiografija

PO LAIDOTUVIŲ

Jis buvo nužudytas, ar ne ?

Kora Lanskene visada buvo netaktiška ... ir jos gerai išauklėta šeima nutarė ignoruoti pastabą, kurią ji ištarė po savo brolio Ričardo laidotuvių.

Jie prisiminė ją kitą dieną, kai Kora buvo nužudyta kirviu... ir dar po kelių dienų, kai kažkas atsiuntė Koros kompanionei arseniku užnuodyto vestuvinio pyrago gabalėlį...

Bet iki tol šeimos patikėtinis užsuko pas Erkiulį Puaro.

Agata Kristi vėl puikiausios formos. Ji užduoda mums klausimus - klaidingus klausimus - iki pat paskutinio puslapio

LIVERPOOL POST